

JAARSTUKKEN 2017

Raadsvergadering 28 juni 2018

INHOUD

DEEL 1 JAARVERSLAG	1
Bestuursverslag	3
1.1 Leeswijzer	4
1.2 Het financiële resultaat over 2017	5
1.3 Politiek-bestuurlijke hoofdlijnen	8
Programmaverantwoording	15
1.4 Toelichting per programma	16
Programma 1 Bestuur	17
Programma 2 Leven, Reizen en Documenten	20
Programma 3 Openbare Orde en Veiligheid	21
Programma 4 Verkeer en Vervoer	24
Programma 5 Ondernemen en Bedrijvigheid	27
Programma 6 Scholing	32
Programma 7 Samenleven	35
Programma 8 Werk en inkomen	39
Programma 9 Zorg en Welzijn	41
Programma 10 Gezondheid en Milieu	44
Programma 11 Bouwen, Wonen en Gebruiken	47
Programma 12 Woonomgeving	49
Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen	52
1.5 Algemene Dekkingsmiddelen	55
1.6 Overhead	56
1.7 Vennootschapsbelasting	57
1.8 Onvoorzien	58
Paragrafen	60
1.9 Paragraaf Bedrijfsvoering	62
1.9.1 Ensiaverklaring	64
1.10 Paragraaf Lokale Heffingen	6665
1.11 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	7473
1.12 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	8382
1.13 Paragraaf Financiering en Treasury	9089
1.14 Paragraaf Verbonden Partijen	9998
1.15 Paragraaf Grondbeleid	113412
Bestuursovereenkomst	121419
1.16 Verantwoording interbestuurlijk toezicht provincie Zuid-Holland en de gemeente Hardinxveld-Giessendam	123424
DEEL 2 JAARREKENING	130428
2.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	131429
2.2 Balans	135433
2.3 Het overzicht van baten en lasten	137435
2.4 Toelichting op de balans	139437
2.4.1 Overzicht van reserves en voorzieningen	151449
2.4.2 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	153451
2.5 Toelichting het overzicht van baten en lasten	159457
2.5.1 Overzicht van baten en lasten 2017	159457
2.5.2 Toelichting per programma	162460
Programma 1 Bestuur	162460
Programma 2 Leven, Reizen en Documenten	164462
Programma 3 Openbare Orde en Veiligheid	165463
Programma 4 Verkeer en Vervoer	166464
Programma 5 Ondernemen en Bedrijvigheid	167465
Programma 6 Scholing	168466
Programma 7 Samenleven	169467
Programma 8 Werk en Inkomen	170468
Programma 9 Zorg en Welzijn	171469
Programma 10 Gezondheid en Milieu	174472
Programma 11 Bouwen, Wonen en Gebruiken	175473
Programma 12 Woonomgeving	176474
Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen	177475
Bedrijfsvoering	179477
2.5.3 Incidentele baten en lasten	183481

2.5.4	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).....	<u>186184</u>
2.5.5	Analyse begrotingsrechtmatigheid	<u>188186</u>
2.6	Bijlage Single Information Single Audit (SISA).....	<u>192190</u>
DEEL 3 OVERIGE GEGEVENS		<u>196194</u>
3.1	Controleverklaring van de onafhankelijk accountant.....	<u>197195</u>
DEEL 4 BIJLAGEN		<u>198196</u>
4.1	Kredietenstaat	<u>200198</u>
4.2	Overzicht arbeidskosten en inhuur 2017	<u>202200</u>
4.3	Overzicht van baten en lasten per taakveld	<u>203201</u>
4.4	Productenmatrix	<u>204202</u>
4.5	Vaststellingsbesluit jaarrekening 2017	<u>207205</u>

DEEL 1

JAARVERSLAG

Bestuursverslag

1.1 Leeswijzer

De jaarstukken 2017 bevat de beleidsmatige en financiële verantwoording over 2017. Bij alle onderwerpen en speerpunten die in de programmabegroting 2017 zijn benoemd, wordt ingegaan op de vraag 'Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?'. Indien van toepassing wordt op basis van de laatste ontwikkelingen in het kort een doorkijk naar 2018 gegeven.

Daarnaast zijn de verplichte paragrafen opgenomen. Doel van de paragrafen is dat de thema's die op verschillende programma's van toepassing zijn op één plaats in de jaarrekening gebundeld worden weergegeven. In de paragrafen worden beheersmatige aspecten behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Verder bevat de jaarrekening de financiële verantwoording over 2017. Deze is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Balans met de toelichting op de balans
- Overzicht van baten en lasten met de toelichting op het overzicht van baten en lasten
- Bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen
- Overige gegevens met de controleverklaring van de onafhankelijk accountant
- Bijlagen met o.a. de kredietenstaat en het vaststellingsbesluit.

Met ingang van de begroting 2017 zijn de wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), welke in 2016 formeel zijn vastgesteld, toegepast. Een aantal van de wijzigingen, zoals financiële kengedallen (paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing) waren al in de begroting 2016 en jaarstukken 2016 doorgevoerd. Voor de begroting 2017 en de jaarstukken 2017 zijn de uitvoeringsinformatie (taakvelden) en beleidsindicatoren toegevoegd. Verder zijn op de programma's de risico's en ontwikkelingen per verbonden partij benoemd, welke voorheen in de paragraaf verbonden partijen waren opgenomen. Daarnaast is de rentetoerekening aan de bouwgrondexploitaties gebaseerd op de werkelijke rente op lang- en kortlopende schulden, waarbij tevens de verhouding eigen en vreemd vermogen relevant is.

1.2 Het financiële resultaat over 2017

Geachte leden van de raad, geachte lezer,

Hierbij bieden wij u de jaarstukken van 2017 aan. Zij vormen het sluitstuk van de planning- en controlcyclus 2017. Het college legt in de jaarstukken verantwoording af aan de raad in hoeverre zij erin is geslaagd de in de begroting 2017 voorgenomen beleidsdoelen te realiseren en in hoeverre dit tijdig en binnen de beschikbaar gestelde budgetten is gebeurd. Dit alles is per programma weergegeven.

EEN POSITIEF FINANCIËEL RESULTAAT (REKENINGRESULTAAT) VAN € 1.373.635

Tabel 1 geeft op totaalniveau een vergelijking van de begrote en gerealiseerde cijfers over 2017. Het financiële resultaat (rekeningresultaat) over 2017 bedraagt € 1.373.635 en valt daarmee € 992.176 voordeliger uit dan begroot bij de slotwijziging 2017. In het geraamde resultaat zijn de bij de begroting 2017 en via tussentijdse begrotingswijzigingen door de raad gevoterde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves verwerkt.

Op 9 november 2016 heeft de raad de begroting 2017 vastgesteld. Het begrote resultaat voor 2017 daarin was € 62.480 voordelig. Met het vaststellen van de perspectiefnota 2018-2021 (incl. voorjaarsnota), de najaarsnota 2017 en de slotwijziging 2017 is dit begrote resultaat bijgesteld tot € 381.459 voordelig. Het resultaat van 2017 in voorliggende jaarrekening 2017 komt nu uit op € 1.373.635 voordelig.

Indien alle mutaties in de reserves buiten beschouwing worden gelaten, wordt gesproken over het gerealiseerd saldo van baten en lasten. Dit gerealiseerde saldo van baten en lasten bedraagt € 197.387 nadelig en is daarmee € 2.173.139 voordeliger dan begroot.

Tabel 1 Een vergelijking op totaalniveau van de begrote en gerealiseerde cijfers over 2017.

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	60.791.348	37.628.103	-1.922.764	35.705.339	42.458.719	6.753.380	V
Lasten	58.896.542	37.252.228	823.637	38.075.865	42.726.106	-4.650.241	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	1.894.806	375.875	-2.746.401	-2.370.526	-267.387	2.103.139	V
Onttrekkingen uit reserves	4.313.665	1.401.805	5.822.242	7.224.047	6.613.400	-610.647	N
Toevoegingen aan reserves	4.391.618	1.715.200	2.756.862	4.472.062	4.972.379	-500.317	N
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	1.816.853	62.480	318.979	381.459	1.373.635	992.176	V

bedragen * € 1

De afwijking op het voordelig gerealiseerd resultaat van € 992.176 wordt voornamelijk veroorzaakt door:

001 Bestuursorganen

€ 61.000 nadelig

Voor de pensioenen van de wethouders is er een pensioenverzekering afgesloten. Doordat het rendement lager uitvalt is het noodzakelijk om een aanvullende storting te doen.

002 Bestuursondersteuning college B&W

€ 60.000 nadelig

Een bezuiniging uit 2012 welke gerealiseerd is, is abusievelijk in 2017 als begrotingspost opgenomen.

223 Veerdiensten

€ 28.400 nadelig

Doordat de provinciale subsidie aan Riveer is weggefallen, hebben wij een extra bijdrage betaald. Deze extra bijdrage was niet begroot.

Diversen Sociaal domein

€ 1.204.000 voordelig

Dit betreft het resultaat op het sociaal domein. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de programma's 8 en 9.

732 Baten begraafplaatsrechten

€ 25.300 nadelig

De opbrengsten op de begraafplaatsen vallen lager uit dan voorzien, dit komt voornamelijk door een lagere opbrengst vanuit de afkoopsommen. Bij de najaarsnota is dit budget al bijgesteld. De bijstelling was echter nog niet afdoende

810 Ruimtelijke ordening

€ 86.100 nadelig

Bestemmingsplannen

Van het budget voor bestemmingsplannen resteert € 57.000. Dit komt doordat met de inzet van dit budget zeer terughoudend is omgegaan. Enerzijds omdat dit budget van 2017 dient om de kosten van de nieuwe Omgevingswet te dekken. De omvang van die kosten is nog onbekend en in 2017 nihil gebleken. De komende jaren wordt dit budget ingezet om de Omgevingswet, die per 1 januari 2019 in werking treedt, in te voeren.

Anterieure overeenkomsten

Bij het project "Buitenhof" hebben we te maken gehad met een beroepsprocedure waarvoor aanzienlijke kosten zijn gemaakt. Deze kunnen in het kader van de anterieure overeenkomst niet worden verhaald. Het project "IJzergieterij" heeft meer inspanning gekost dan binnen de overeenkomst kan worden afgedekt.

Ongedekte plannen

In de begroting wordt voor een beperkt bedrag rekening gehouden met initiëren van ruimtelijke plannen. In 2017 zijn plannen opgepakt waarvoor nog geen anterieure overeenkomsten zijn gesloten, dan wel niet tot verdere ontwikkeling komen. Eerst genoemde kosten worden voorzichtigheidshalve direct ten laste van het jaarrekeningresultaat van het betreffende jaar gebracht. Mocht uiteindelijk een anterieure overeenkomst worden gesloten dan zullen deze kosten hierin worden betrokken.

823 Bouwvergunningen

€ 297.200 voordelig

De opbrengsten bouwleges vallen in 2017 fors hoger uit dan verwacht. In de laatste maanden van 2017 zijn diverse onvoorziene aanvragen ingediend voor omvangrijke projecten die dit verschil verklaren.

922 Algemene baten en lasten

€ 201.500 nadelig

Het nadelig effect is grotendeels het gevolg van het besteden van minder uren aan projecten dan begroot.

Saldo van kleinere mee- en tegenvallers

€ 46.724 nadelig

VOORSTEL VOOR BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Voorgesteld wordt het positieve resultaat van € 1.373.635 als volgt te bestemmen:

Klijnsma gelden	€ 43.500
Pilot verward gedrag en pilot waakvlamfunctie	€ 45.000
Reserve sociaal domein	€ 1.115.500
Algemene Reserve	€ 169.635

Klijnsma gelden

Voor het armoedebeleid kinderen (Klijnsma gelden) is bij de meicirculaire 2017 geld beschikbaar gesteld. Dit budget is niet uitgegeven in 2017. Voorgesteld wordt om dit bedrag naar 2018 over te hevelen.

Pilot verward gedrag en pilot waakvlamfunctie

De start van beide pilots was voorzien in 2017. De start is echter uitgesteld naar 2018, waardoor wordt voorgesteld om de middelen over te hevelen naar 2018.

Reserve sociaal domein

Op 7 juli 2016 heeft de gemeenteraad besloten dat het sociaal domein zichzelf bedruipt. Dit betekent dat overschotten in het sociaal domein worden toegevoegd aan de reserve sociaal domein. Eventuele tekorten worden onttrokken aan deze reserve. In 2017 is sprake van een overschot van € 1.204.000. Daarvan is voor € 88.500 in de resultaatbestemming opgenomen voor de uitvoering van de Klijnsma gelden en de pilots verward gedrag en waakvlamfunctie. Het restant (€ 1.115.500) wordt in de reserve sociaal domein gestort. De omvang van deze reserve bedraagt daarmee per 31 december 2017 € 3.311.878.

Voor het restant van het jaarrekeningresultaat € 169.635 wordt voorgesteld om dit bedrag toe te voegen aan de algemene reserve.

1.3 Politiek-bestuurlijke hoofdlijnen

Aansluiting Drechtsteden & doorontwikkeling organisatie

2017 was het jaar van de voorbereidingen voor de aansluiting bij de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden. 1 januari 2018 was deze een feit en de bestuurlijke kroon op het werk is gezet op 16 januari 2018 waar raadsleden van Hardinxveld-Giessendam benoemd werden als leden van de Drechtstraad en wethouder Trudy Baggerman als lid van het Drechtstedenbestuur. De invlechting is op een goede manier verlopen binnen de planning en de budgetten. Er is gezorgd voor een geleidelijke overgang waardoor medewerkers, bestuurders en raadsleden hebben kunnen wennen aan het werken in en volgens Drechtsteden. Door deze invlechting is en blijft Hardinxveld-Giessendam in de toekomst een krachtige zelfstandige gemeente waarbij geparticipeerd wordt in de Drechtsteden. Tegelijkertijd zien we een samenwerkingsrelatie met de buurgemeenten in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden en hebben we oog voor dat netwerk.

De eigen organisatie wordt volop doorontwikkeld. De aansluiting bij Drechtsteden en juist ook vraagstukken in de eigen samenleving vragen om een flexibele en wendbare organisatie. Deze organisatie staat nu en de medewerkers gaan gezamenlijk door met het ontwikkelen van de organisatie zonder de klassieke managementlaag. Het is een platte organisatie georganiseerd rondom inhoudelijke vraagstukken. Dit is niet alleen door een technische reorganisatie te realiseren. De komende jaren zullen medewerkers zich dit steeds verder eigen maken. Daarvoor is door medewerkers zelf geïnventariseerd wat daarvoor nodig is. Daar wordt aan de hand van een activiteitenkalender uitvoering aan gegeven.

Veiligheid

Integraal veiligheidsbeleid.

Het Jaarlijks Uitvoeringsplan 2016-2017 is mede gebaseerd op het ILPV-2014-2017. Het geheel zal worden geëvalueerd en de basis vormen voor een Integraal Lokaal Veiligheidsplan 2018-2021. De evaluatie wordt afgerond in april 2018.

Ondermijning

Met het Rieco is afgesproken dat er een Analyse over ondermijningsactiviteiten wordt opgesteld. Het rapport verkeerd in een eindfase. Afgewacht wordt of de uitkomsten uit het rapport aanleiding zijn om ondermijning in onze gemeenschap aan te gaan pakken en zo mogelijk het beleid hier tegen te intensiveren.

DOL

Het terugdringen van diefstallen kan versterkt worden door het helen van goederen aan de bron aan te pakken. Het dievengilde verhandelt veelal de goederen bij partijen die onwetend waren over de herkomst. Door het registreren van de goederen bij opkopers in een speciaal daarvoor ingesteld digitaal register bestaat de mogelijkheid dat goederen te herleiden zijn. Momenteel zijn de opkopers in onze gemeente verzocht zich aan te melden bij het lokaal ingesteld opkopersregister.

VRZHZ Dekkingsplan en kostenverdeelsystematiek

Eind december heeft de gemeenteraad een besluit genomen over het Dekkingsplan van de regionale brandweer 2017-2021. In het dekkingsplan is voor onze gemeente aangegeven dat het brandweezorgniveau in voldoende mate bijdraagt aan de bestrijding van branden ed.

Met de vaststelling van de kostenverdeelsystematiek heeft de gemeenteraad de inwonerbijdrage voor de kosten van de Veiligheidsregio vastgesteld. Het effect van het besluit komt er op neer dat vanaf 2019 er sprake is van een verlaging van de inwonerbijdrage. Deze trend zet zich de komende vijf jaar door.

Veiligheidsmarkt, convenant, preventie, SDNA

In 2017 is de eerste Veiligheidsmarkt georganiseerd. Tijdens de markt hebben de inwoners kennis kunnen maken met diverse activiteiten van de partners die actief zijn binnen het kwadrant van de gemeentelijke veiligheidsonderwerpen. O.a. waren Burgernet, Brandweer, Politie en Reddingsbrigade Hardinxveld-Giessendam aanwezig. Nagegaan wordt nog of de Veiligheidsmarkt een jaarlijks terugkerend karakter krijgt.

Met Fien Wonen is een convenant afgesloten teneinde woningoverlast gezamenlijk aan te pakken. Het convenant is o.a. bedoeld om de effecten van eventuele hennepeteelt in huurwoningen te ontmoedigen. Het convenant is samen met de politie opgesteld en maakt het mogelijk dat alle betrokken partijen een eenduidige aanpak van de overlastproblematiek na te streven.

SDNA is een van de hulpmiddelen waarbij auto-inbraken teruggedrongen worden. Met een chemische stof wordt een auto inbraak werend gemaakt. De SDNA kit is tegen beperkte kosten bij de gemeente verkrijgbaar. In de buurgemeente Sliedrecht is inmiddels gebleken dat daardoor de auto-inbraken fors zijn gedaald. Verwacht wordt dat door de SDNA kit een zelfde resultaat haalbaar is.

Met Buurttoezicht wordt gewerkt aan een preventieve aanpak van wijkgerelateerde veiligheid. Via de inzet van een wijkgeoriënteerde Whatsappgroep is er sprake van een extra preventieve maatregel. Uit de cijfers van Buurttoezicht Hardinxveld-Giessendam blijkt dat de Whatsappgroepen totaal kunnen rekenen op de inzet van circa 1000 gebruikers

Participatie: door en met inwoners

Het jaar 2017 is ook een jaar waarin we een slag hebben gemaakt in de participatie met en door inwoners. Het Hagifestival 2017 is een mooi voorbeeld daarvan. Met energie hebben verschillende mensen uit de samenleving hier een mooie invulling aan gegeven. Ook voor in de toekomst zien we dit evenement (of onderdelen daarvan) graag terugkomen. Dit kan via de Maatschappelijke Agenda (MAG) waarbij initiatieven van inwoners en organisaties worden ingebracht.

In het 4e kwartaal is de pilot Buurt Bestuurt Boven-Hardinxveld gestart. Tijdens een bewonersbijeenkomst in "t Hart" is spontaan gehoor gegeven aan de oproep om onderwerpen aan te dragen. Er is inmiddels een actieve groep bewoners bezig met het uitwerken van een aantal onderwerpen. Een website voor Buurt Bestuurt Boven-Hardinxveld zal binnenkort in de "lucht" zijn. De komende periode moet blijken of de uitwerking van de onderwerpen door de (buurt)bewoners tot resultaten leiden.

Ook zijn er de eerste stappen gezet om te komen tot een uitbreiding van het instrumentarium waarmee je participatie kunt stimuleren. We doelen daarmee op het instellen van het digitaal inwonerspanel. Samen met het Onderzoekcentrum Drechtsteden staan we klaar om uitnodigingen de samenleving in te sturen met de vraag om aan te sluiten bij dat panel. Zo kunnen we ook via die weg de mening van de inwoners van Hardinxveld-Giessendam peilen.

Onderwijs

De afgelopen periode is veel bereikt op het gebied van onderwijs. Hierbij is altijd samen opgetrokken met het onderwijsveld.

Lokale Educatie Agenda

Om de samenwerking tussen gemeente en de educatieve partners te waarborgen en te intensiveren is de Lokale Educatie Agenda opgesteld. De nieuwe structuur biedt helderheid in de onderlinge verhoudingen en er zijn afspraken gemaakt over de rol en positionering van de verschillende overlegvormen. Alle scholen en kinderopvangorganisaties worden uitgenodigd voor de verschillende overlegvormen. Op deze manier is het hele onderwijsveld vertegenwoordigd en betrokken bij de besluitvorming op onderwijsgebied.

Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting

Onlangs is het nieuwe onderwijshuisvestingsbeleid samen met het onderwijsveld opgesteld en vastgesteld. Thema's als krimp, passend onderwijs, jeugdzorg, integrale kindcentra, renovatie, duurzaamheid en frisse scholen en onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen maken deel uit van het beleid. Daarnaast zijn leerlingprognoses en daarmee de huisvestingsbehoefte van de scholen in kaart gebracht voor de komende jaren. Op deze manier weet zowel gemeente als school wat er de komende jaren staat te gebeuren, waardoor zij zich hierop voor kunnen bereiden. Op de korte en middellange termijn zijn er twee ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting, namelijk deelrenovatie van de Merwedeschool in 2018 en gezamenlijke nieuwbouw van de Driemaster Pietersweer/ Ichthus in uiterlijk 2025. Met het onderwijshuisvestingsplan blijft de huisvesting van de scholen in de gemeente de komende jaren op orde.

Onderwijsachterstandenbeleid

Voor de periode 2016-2019 is een nieuw onderwijsachterstandenbeleid opgesteld. Hierin heeft de gemeente, samen met de schoolbesturen, peuteropvang en instellingen op het gebied van school en jeugd, de speerpunten voor de komende beleidsperiode benoemd. Speerpunten van het beleid gaan met name over het verhogen van de kwaliteit, het verbreden van de toegankelijkheid en het leggen van verbindingen tussen educatieve partners en ondersteuners.

Intussen is vrijwel alles van het onderwijsachterstandenbeleid bereikt. Er wordt voorgelopen op landelijke ontwikkelingen om het taalniveau van pedagogisch medewerkers op de peuterspeelzaal te verhogen en coaches op de groep te zetten. Middels een onderzoek is in kaart gebracht wat de huidige stand van zaken is op onderwijsachterstandengebied, waarmee de resultaten in de toekomst vergeleken kunnen worden.

Daarnaast is een samenwerking aangegaan met schoolbesturen en het samenwerkingsverband om een Taalklas op te richten in Hardinxveld-Giessendam. Hiermee kunnen nieuwkomers en kinderen met een taalachterstand snel op niveau komen. Onlangs is ingezet op Ouderbetrokkenheid, waar alle basisscholen en peuterspeelzalen aan mee doen. Op deze manier worden ouders beter betrokkenen bij de ontwikkeling van hun kind en wordt er een bepaalde vorm van verantwoordelijkheidsbesef gecreëerd. Ook zijn er diverse ontwikkelingen op gang gebracht om de doorgaande leerlijn tussen kindvoorzieningen en de scholen te versterken.

Passend Onderwijs

Voor het Passend Onderwijs is vier jaar geleden een gemeenschappelijke paragraaf opgesteld voor vier jaar. Dit stuk is een stuk van de Samenwerkingsverbanden van de scholen en de diverse gemeenten in het verzorgingsgebied van de samenwerkingsverbanden. Hierin zijn belangrijke afspraken gemaakt over de samenwerking op het gebied van Jeugdzorg, Leerplicht, Huisvesting en Leerlingenvervoer. Deze gemeenschappelijke paragraaf heeft een looptijd van 4 jaar. In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat Jeugdzorg, scholen en gemeenten elkaar steeds beter en makkelijker kunnen vinden. Dat het belang van het kind voorop staat en dat waar nodig de randen van de wetgeving worden opgezocht om in het belang van het kind te handelen.

Leerlingenvervoer

In de afgelopen jaren is vol ingezet op het juist inzetten van de beschikbare middelen. Er is ingezet op ouderparticipatie en zelfredzaamheid. De financiële resultaten die uit dit beleid zijn voortgekomen, hebben ondertussen een consistent karakter. Schrijnende gevallen worden zoveel mogelijk samen met het Sociaal Team opgepakt.

Hondenbeleid

Het hondenbeleid Hardinxveld-Giessendam is in het vierde kwartaal van 2016 vastgesteld. Voorbeeld voor de uitwerking, zoals in het hondenbeleidsplan is gekozen, is de pilot die in het Westpark heeft plaatsgevonden. In deze pilot zijn afvalbakken met dispensers voor hondenpoepzakjes geplaatst en is een uitrenveld aangelegd. Ook is aandacht besteed aan het toelichten van de regels en het aanspreken van hondenbezitters op het aanlijnen van hun hond(en) en het opruimen van uitwerpselen.

In 2017 is het grootste deel van alle voorzieningen aangelegd. In het eerste kwartaal zijn afvalbakken bijgeplaatst al dan niet met een dispenser voor hondenpoepzakjes. En ook zijn de losloopgebieden en de verboden voor hondenplekken aangegeven door paaltjes. De aanleg is goed gegaan. Op enkele plekken zijn op aanwijzing van de hondenbezitters afvalbakken met dispensers verplaatst naar een logischer plek.

Via de website is aandacht gegeven aan voorlichting om hondenbezitters te motiveren de uitwerpselen op te ruimen. Voorlichting heeft ook 'buiten' plaatsgevonden door hondenbezitters direct aan te spreken.

Ook is in het eerste kwartaal een uitrenveld in Boven-Hardinxveld (op het Nassauplein) aangelegd. Om de omwonenden te informeren is eerst een inloopavond geweest. De bestelde poorten bleken iets te hoog te zijn waardoor heel kleine honden onder de poort door konden lopen. In overleg met de leverancier is de poort aangepast. De aanleg is verder goed verlopen.

In het tweede en derde kwartaal zijn plannen opgesteld voor de andere drie uitrenvelden. Deze plannen zijn eerst aan de bewoners voorgelegd. In het vierde kwartaal zijn de uitrenvelden aangelegd in de Wielwijk (Baaijensweer) en in De Peulen (Merwedestraat). Tijdens het gehele proces heeft de klankbordgroep van honden- en niet-hondenbezitters een zeer nuttige rol vervuld. We zijn tevreden over het resultaat.

In 2018 wordt het laatste uitrenveld opgeknapt. Dit is het bestaande uitrenveld tussen de Spindermolen en 't Laantje (achter de bibliotheek). Tegelijkertijd met het opknappen van het uitrenveld zal ook de wateroverlast op het naast gelegen fietspad worden verholpen.

Havenontwikkeling

In 2017 is het plan voor reconstructie van het havengebied uitgewerkt tot een definitief ontwerp en een bestekraming. Het ontwerp van het havengebied stelt de gemeente in staat de gemeentehaven efficiënt te exploiteren en biedt de maritieme sector meer ruimte en betere mogelijkheden de bedrijfsvoering efficiënt in te richten. Door verwerving en sloop van 3 woningen en de aanleg van een zogenaamde schierkade wordt de kadeflengte in het havengebied beduidend vergroot.

Tegelijkertijd is het bestemmingsplan voor het havengebied hiervoor gewijzigd en vastgesteld door de raad. Vereiste vergunningen zijn veelal verleend en de aanbestedingsleidraad is gereed. Op basis van het definitief bestek en de besteksraming wordt voorjaar 2018 gestart met de aanbestedingsprocedure.

Hartveilig wonen

De gemeente Hardinxveld-Giessendam doet mee met het project Hart voor Zuid-Holland Zuid, ook bekend onder de naam HartveiligWonen. Hiermee zet de gemeente in op meer burgerhulpverlening bij acute hartstilstand.

Het project heeft tot doel meer mensenlevens te redden en blijvend letsel te beperken. Door geschoolde burgerhulpverleners toegang te verlenen tot AED-kasten in de openbare ruimte, kunnen zij 24/7 effectieve ondersteuning bieden bij een acute hartstilstand tot de ambulance ter plaatse is.

Met 10 zogenoemde '24/7 locaties' verspreid over heel Hardinxveld-Giessendam is de gehele gemeente HartVeilig. Een deel van de AED-buitenkasten zijn eigendom van de gemeente. Andere kasten zijn door particulieren geplaatst en aangevraagd via de MAG.

Het project kan alleen succesvol zijn als minimaal 1% van de inwoners als vrijwilliger meedoet aan het project. Dat zijn minimaal 180 vrijwilligers in Hardinxveld-Giessendam. In 2017 staan 275 vrijwilligers geregistreerd. Zij zijn bij 13 reanimatiemeldingen opgeroepen.

Omdat het ook kan gaan om reanimaties van kinderen vanaf 1 jaar, hebben het Rode Kruis en de EHBO vereniging een cursus kinderreanimatie verzorgt voor vrijwilligers. Deze cursus is mogelijk gemaakt met een MAG-bijdrage.

Personen met een verward gedrag en de pilot beschermd thuis

De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft de ambitie om mensen die dat nodig hebben een beschermde woonplek te bieden in de eigen omgeving. Op deze manier wonen ze dichtbij hun sociale netwerk en kunnen ze voor eenvoudige vragen een beroep op hen doen. Ook blijven ze op die manier in een zo 'normaal mogelijke' omgeving wonen en kunnen ze zoveel mogelijk meedoen in de samenleving. Een goed voorbeeld hiervan is de pilot Beschermd Thuis die in 2017 is gestart, waarbij mensen vanuit een instelling voor Beschermd Wonen met begeleiding (weer) in hun eigen huis kunnen gaan wonen. Het Sociaal Team speelt als regisseur een belangrijke rol om met de betrokken partners en het sociale netwerk de inwoner in zijn eigen omgeving te ondersteunen.

Hiernaast is de gemeente een lokale pilot gestart om kwetsbare inwoners met verward gedrag in hun eigen omgeving te helpen. Ook hierbij is het uitgangspunt dat inwoners veel zelf kunnen, maar soms wat begeleiding nodig hebben om structuur in hun leven aan te brengen. Een regisseur vanuit het Sociaal Team begeleidt de deelnemers van deze pilot intensief om de problemen aan te pakken en te voorkomen. De regisseur stelt samen met de persoon en vanuit zijn vraag een plan op, waarbij ze ook kijken naar de mogelijkheden van het sociale netwerk en de inzet van vrijwilligers. Het gaat om inwoners met verward gedrag die nog geen begeleiding via Beschermd Wonen krijgen en vaak tussen wal en schip vallen. Er zijn verschillende oorzaken voor verward gedrag, zoals een verslaving, psychische problemen, dementie, een licht verstandelijke beperking en/of schulden. Deze pilot loopt in 2018 door.

Nieuwe initiatieven MAG 2017

Vooruitlopend op de invoering van de MAG in 2019 is vanaf 2017 een bedrag vrijgesteld voor nieuwe initiatieven die bijdragen aan het centrale doel van de MAG. Op deze manier kan er alvast 'geoefend' worden met de nieuwe werkwijze. Er is een aantal spelregels opgesteld aan de hand waarvan de Klankbordgroep MAG de initiatieven heeft beoordeeld en advies uitbracht aan het college. In totaal zijn in 2017 12 nieuwe initiatieven uitgevoerd.

Aangezien de MAG pas in de loop van 2017 is opgesteld, zijn in 2017 drie thema's gekozen waaronder een initiatief moest plaatsvinden. Dit waren de volgende drie thema's:

1. Actieve jeugd: aanmoedigen van de jeugd om hen meer (buiten) te laten spelen, meer te bewegen en meer betrokken te zijn bij activiteiten in het dorp;
2. Krachtige ouderen: ouderen krachtiger maken en te houden en zorgen dat zij niet eenzaam zijn, maar zich nuttig voelen;
3. Inwoners voor inwoners: inwoners stimuleren hun talenten en kwaliteiten voor elkaar in te zetten en daarmee te zorgen dat mensen elkaar gaan ontmoeten en leren kennen.

Onder het thema Actieve Jeugd is gerealiseerd:

- Bewegcursus voor 4-6 jarigen
- Sportweekend
- Sportweek
- Blokfluitles op een basisschool

Onder het thema Krachtige ouderen is gerealiseerd:

- High tea met muziek
- Bezoek aan bierfabriek voor oudere mannen

Onder het thema Inwoners voor Inwoners is gerealiseerd:

- Wensenfestival
- Vakantieweek voor mensen met een beperking
- Een cursus kinderreanimatie voor burgerhulpverleners en het plaatsen van AED-apparaten en buitenkasten
- Modeshow door de kledingbank
- Een kerstmaaltijd in een kerk voor bewoners uit de wijk
- Een buurtfeest met als thema 'Verborgen Talenten'

Overeenkomst bedrijventerrein 't Oog

Het bedrijfsterrein "De Blauwe Zoom" is volledig uitgegeven. Om in te kunnen spelen op de marktbehoefte aan bedrijfsgrond, loopt een traject voor de ontwikkeling van een bedrijventerrein tussen de spoorlijnen MerwedeLingeLijn en Betuweroute ('t Oog). Met grondeigenaren in de westpunt van 't Oog is daarvoor een intentieovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst staan afspraken over het onderzoek naar de aanleg van een bedrijventerrein en de rollen die partijen daarbij op zich nemen. Geotechnisch onderzoek op de locatie is uitgevoerd en een voorontwerpbestemmingsplan wordt intern voorbereid. Ook is over de fiscaal/financiële constructie tussen grondeigenaren en gemeente een extern advies ingewonnen.

Met gegadigde ondernemers worden intentieverklaringen gesloten om de wensen en behoeften in beeld te krijgen met het oog op de inhoud van het bestemmingsplan (milieucategorie), verkaveling, en gronduitgifte. Geïnteresseerde bedrijven worden betrokken bij het stedenbouwkundig plan c.q. verkavelingsopzet.

Start bouw 'De Nieuwe Buurt'

De gemeente heeft met gebiedsontwikkelaar BPD een koop- en realisatie overeenkomst afgesloten voor de ontwikkeling van het tweede eiland in de Blauwe Zoom. Aan het eiland is de ontwikkelnaam De Nieuwe Buurt toegekend. In de Nieuwe Buurt worden in totaal 91 woningen gerealiseerd. In 2017 is gestart met de ontwikkeling van de eerste fase van De Nieuwe Buurt. In de eerste fase worden 52 woningen gebouwd. De eerste woningen zullen medio 2018 worden opgeleverd. Direct aansluitend aan de oplevering van fase 1 wordt gestart met de ontwikkeling van fase 2. Van deze fase zijn alle woningen verkocht, c.q. onder optie.

Afronding bouw nieuwe Regenboogschool

Na een proces van voorbereiden, tekenen en uiteindelijk bouwen is in oktober 2017 het nieuwe schoolgebouw van de Regenboogschool geopend. Het gebouw is gerealiseerd tegenover het oude schoolgebouw aan de Hobbemastraat. Het gebouw is vormgegeven met veel aandacht voor details en symboliek. In de ramen zijn de kleuren van de regenboog te zien en in het metselwerk zijn de golven van het water van de zondvloed zichtbaar. Hiermee straalt de school haar identiteit naar buiten uit.

Met de oplevering van het nieuwe schoolgebouw van de Regenboogschool is de onderwijshuisvestingsagenda weer op orde. Veel scholen zijn de laatste jaren voorzien van een nieuw schoolgebouw. Op de huidige planning staat nog de renovatie van de Merwedeschool en op de langere termijn de nieuwbouw van de Driemaster, locatie Pietersweer, en de Ichthus.

Intentie-overeenkomst Lamaland en buitenbaden

Medio 2017 is in beginsel ingestemd met de ruimtelijke ontwikkeling die de realisatie van een indoorspeeltuin, in combinatie met een horecavoorziening en de inrichting/exploitatie van één of meerdere buitenzwembaden mogelijk maakt op het buitenterrein van zwembad "De Duikelaar" aan de Sluisweg 144. Naar aanleiding van dit besluit is met de initiatiefnemers een intentieovereenkomst gesloten en is de gemeenteraad door middel van een informatienota geïnformeerd.

De plannen zijn op financieel-economisch gebied op hoofdlijnen doorberekend. In de eerste plaats is door bureau Synarchis de businesscase "Herbestemming terrein buitenbad De Duikelaar" opgesteld. Op basis van het rapport van Synarchis hebben initiatiefnemers een advies opgevraagd bij het IMK (Instituut voor Midden- en Kleinbedrijf), die een positief rapport hebben uitgebracht. Ter controle en ter aanvulling zijn enkele kostenramingen opgesteld voor de renovatie en nieuwbouw van het buitenzwembad en hebben initiatiefnemers via accountantsbureau DRV een rapport met een 5-jaars prognose over de financiële haalbaarheid van de ontwikkeling en exploitatie van Lamaland ingebracht.

Voordat verder wordt gegaan met de ruimtelijke, functionele en bouwkundige onderdelen van het project en de organisatorische zaken, wordt de komende periode eerst in hoofdzaak een standpunt bepaald over het raamwerk van de (financiële) uitgangspunten tussen Lamaland en de gemeente. De gemeenteraad is hierover tijdens de Ontmoeting van 8 februari 2018 geïnformeerd en opiniërend geraadpleegd.

Zegen en dank aan God

Wij weten ons bevoorrecht om te mogen leven in een land waar het leven voor velen goed is en hebben daarbij een gevoel van dankbaarheid. Een aantal inwoners in onze gemeente geeft die dankbaarheid ook een religieuze verdieping en vraagt zegen en brengt dank aan God. Dat gevoel, zo weten wij, wordt ook door een groot deel van uw raad en ons college gedeeld.

Burgemeester en wethouders van Hardinxveld-Giessendam, 28 juni 2018

de secretaris,

de burgemeester,

drs. R. 't Hoen MPM

D.A. Heijkoop

Programmaverantwoording

1.4 Toelichting per programma

In deze paragraaf wordt per programma een toelichting gegeven op de drie W-vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Voor een tekstuele toelichting op de verschillen tussen begroting en realisatie bij het onderdeel 'wat heeft het gekost' wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten verderop in dit document.

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Koersplan HG: uittreding, ontvlechting, invlechting, personele en financiële zaken</p> <p>Na intensief onderzoek is op 9 juli 2015 door de gemeenteraad besloten een verzoek te doen aan de Drechtsteden om toe te treden tot de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden en aan te sluiten bij het netwerk Drechtsteden. Dit verzoek is op 3 november 2015 door de Drechttraad gehonoreerd en Hardinxveld-Giessendam is van harte welkom geheten als zevende gemeente van de Drechtsteden. Om er voor te zorgen dat de gemeente per 1 januari 2018 formeel toetreedt tot de Drechtsteden is een Koersplan opgesteld</p>	<p>Koersplan HG: uittreding, ontvlechting, invlechting, personele en financiële zaken</p> <p>Na een onderzoeksperiode heeft de gemeenteraad op 9 juli 2015 besloten om een verzoek te doen aan de regio Drechtsteden om toe te treden tot de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden en het netwerk Drechtsteden. Dit om als zelfstandige en bestuurskrachtige gemeente te werken aan onze toekomst.</p> <p>Op 3 november 2015 heeft de Drechttraad de gemeente Hardinxveld-Giessendam van harte welkom geheten bij de Drechtsteden.</p> <p>Na het besluit van de Drechttraad heeft het college een Koersplan HG vastgesteld dat richting geeft aan de komende periode om de transitie naar Drechtsteden mogelijk te maken en tegelijkertijd te bouwen aan een 'nieuwe' organisatie.</p> <p>Eind 2015 is er een externe projectleider aangesteld door het college. Hij draagt zorg voor de uitvoering van het Koersplan HG. Verschillende werkgroepen zijn ingesteld om de toetreding mogelijk te maken op het gebied van bijvoorbeeld overdracht PIOFACH-taken, uittreding AVRES, financieel. Ook wordt zorgvuldig omgegaan met de personele gevolgen die de toetreding met zich meebrengt.</p> <p>Eind 2017 zijn door zowel de raad van Hardinxveld – Giessendam als de door de Drechttraad alle besluiten genomen om de formele toetreding per 1 januari 2018 mogelijk te maken.</p> <p><u>Avres</u> In januari 2017 heeft het AB van Avres een besluit genomen over de uitredingsvoorwaarden. Hiertegen heeft de gemeente bezwaar gemaakt en beroep ingesteld bij de provincie. De provincie heeft medio 2017 een besluit genomen over het beroep, waarbij onder andere het AB van Avres een nieuw besluit moet nemen. Vooruitlopend hierop heeft zowel de gemeente als Avres pro forma beroep aangetekend bij de Rechtbank. Er wordt naar gestreefd om tot een gezamenlijk besluit te komen, waarbij het pro forma beroep kan worden ingetrokken.</p> <p>Avres heeft naar aanleiding van de uitspraken van de provincie een bijgesteld voorgesteld gedaan aan de gemeente en daar heeft de gemeente mee in ingestemd. Begin 2018 heeft de afrekening van de uittreding plaatsgevonden.</p> <p><u>Sociale Dienst Drechtsteden</u> In 2017 is de invlechting van taken op het gebied van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) en Werk en Inkomen (W&I) naar de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) vormgegeven. Allereerst zijn de verschillen en overeenkomsten in beleid in beeld gebracht. Op basis hiervan is o.a. besloten de regeling meerkosten voor chronisch zieken en mensen met een beperking lokaal voort te zetten. Uitgangspunt voor de omzetting van bestaande cliënten was om een 'zachte landing' te creëren. In dat kader worden bepaalde groepen inwoners met een minimaalregeling in 2018 financieel gecompenseerd. De meeste bestaande cliënten zijn persoonlijk gesproken. Ook is gewerkt aan stevige lokale verbinding met de SDD, o.a. via een lokaal loket en vaste contactpersonen voor het sociaal team. Tenslotte is ingezet op heldere communicatie richting inwoners, zodat voor hen duidelijk is waar ze terecht kunnen voor ondersteuning.</p>

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
	<p><u>Begroting 2018 inclusief GRD</u> In de gemeentelijk begroting van 2018 is de begroting 2018 van de GRD en de te vervallen posten van de gemeente opgenomen. Dit is inclusief de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD). De primaire cijfers van de begroting van de GRD zijn verwerkt in de begroting van Hardinxveld-Giessendam.</p> <p><u>ICT-transitie</u> Vanaf het moment van het besluit om toe te treden is er gewerkt aan de transitie van ICT. Dit betreffen zowel generieke als specifieke systemen en applicaties. Dit heeft de raad, college en de ambtelijke organisatie geraakt. In 2018 wordt er nog gewerkt aan de ICT-transitie. Het heeft tijd nodig om de nieuwe systemen en applicaties volledig eigen te maken en te integreren in de manier van werken in Hardinxveld-Giessendam.</p> <p><u>Personele gevolgen</u> De medewerkers waarvan de taken worden ondergebracht onder het Service Centrum Drechtsteden (SCD) zijn zoveel als mogelijk geplaatst volgens het principe 'mens volgt werk' bij de Drechtsteden.</p> <p>Via de projectorganisatie zijn verschillende stakeholders betrokken bij of geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het Koersplan HG. Zo is bijvoorbeeld de klankbordgroep raad regelmatig bijgepraat. En is er maandelijks een zogenaamde HG-Dinsdag georganiseerd: een informatiebijeenkomst voor medewerkers.</p> <p><u>Financiële gevolgen</u> Binnen de raming is uitvoering gegeven aan de toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden en het netwerk Drechtsteden.</p>
<p>Project nieuwe organisatie tot 2018</p> <p>Het toetreden van de gemeente Hardinxveld-Giessendam tot de Drechtsteden heeft gevolgen voor de organisatie. Met het project nieuwe organisatie wordt inzichtelijk gemaakt wat er nodig is om tot een organisatie te komen die in verbinding staat met de Drechtsteden. Het is de bedoeling dat deze "nieuwe" organisatie gereed is voor de formele toetreding per 1 januari 2018. Daarna volgt een doorontwikkeling.</p>	<p>Project nieuwe organisatie tot 2018</p> <p>Op 31 oktober 2017 heeft het college het definitieve organisatieplan vastgesteld. Daarna heeft de formele reorganisatie plaatsgevonden. Op 21 december 2017 heeft iedere medewerker een voorlopig plaatsingsbesluit ontvangen. In het eerste kwartaal van 2018 hebben de definitieve plaatsbesluiten plaatsgevonden.</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Op dit programma zijn geen beleidsindicatoren van toepassing.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?

Programma 1. Bestuur

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	10.469	0	10	10	5	-5	N
Lasten	3.091.237	1.302.341	2.344.788	3.647.129	3.515.584	131.545	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-3.080.768	-1.302.341	-2.344.778	-3.647.119	-3.515.579	131.540	V
Onttrekkingen uit reserves	1.023.502	44.796	2.434.387	2.479.183	2.230.979	-248.204	N
Toevoegingen aan reserves	0	0	109.000	109.000	109.000	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-2.057.266	-1.257.545	-19.391	-1.276.936	-1.393.600	-116.664	N

Productgroepen

001 Bestuursorganen

002 Bestuursondersteuning burgemeester en wethouders

005 Bestuurlijke samenwerking

006 Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie

Programma 2 Leven, Reizen en Documenten

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Ontwikkelkracht pijler dienstverlening</p> <p>De raad heeft op 29 januari 2015 het dienstverleningsconcept vastgesteld. Het dienstverlenings-concept verwoordt de gemeentelijke visie op dienstverlening en bevat de klanttevredenheids- en servicenormen. Het politiesteunpunt en het Sociaal Team zijn na dit raadsbesluit gehuisvest in het gemeentehuis. Vervolgens is op 1 oktober 2015 het Klantcontactcentrum (KCC) geopend. Het KCC verzorgt het eerste klantcontact voor politie, sociaal team en gemeente. Hiermee is een belangrijke stap gezet in de integratie van dienstverlening met ketenpartners. Om de dienstverleningsambities uit het collegeprogramma en het dienstverleningsconcept te realiseren is ontwikkelkracht nodig. Deze ontwikkelkracht wordt de komende jaren binnen de KCC-budgetten vormgegeven.</p>	<p>Ontwikkelkracht pijler dienstverlening</p> <p>2017 stond in het teken van de migratie van onze systemen naar die van de Drechtsteden. Drechtsteden voert tevens gesprekken met de leverancier om de e-diensten te starten en uit te breiden. Hardinxveld-Giessendam doet hieraan mee, net als de andere collega-gemeenten. We verwachten dat onze inwoners in 2018 de eerste van deze e-diensten online kunnen afsluiten. Zo geven we samen met Drechtsteden vorm aan de benodigde ontwikkelkracht</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Op dit programma zijn geen beleidsindicatoren van toepassing.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?

Programma 2. Leven, reizen en documenten					bedragen * € 1		
	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	323.889	299.485	11.259	310.744	338.010	27.266	V
Lasten	800.875	554.277	-45.447	508.830	500.674	8.156	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-476.986	-254.792	56.706	-198.086	-162.664	35.422	V
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0	0	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-476.986	-254.792	56.706	-198.086	-162.664	35.422	V

Productgroepen

003 Burgerzaken

004 Baten burgerzaken

Programma 3 Openbare Orde en Veiligheid

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Beleid over hondenpoep en uitlaatplaatsen</p> <p>We willen een hondenpoepbeleid opstellen, in samenspraak met onze inwoners. Het doel is de uitlaatmogelijkheden voor honden te verruimen en de overlast door achtergelaten uitwerpselen te minimaliseren. We streven naar meerwaarde voor hondenbezitter en omgeving. We betrekken hondenbezitters en bewoners bij het proces.</p>	<p>Beleid over hondenpoep en uitlaatplaatsen</p> <p>Het hondenbeleid Hardinxveld-Giessendam is in het vierde kwartaal van 2016 vastgesteld.</p> <p>In 2017 zijn drie uitrenvelden gerealiseerd en zijn de overige uitlaatmogelijkheden en voorzieningen aangelegd.</p> <p>Het beleid resulteert er in dat in alle wijken van Hardinxveld-Giessendam een uitrenveld wordt aangelegd. De voorstellen voor nieuwe inrichting of herinrichting van de uitrenvelden zijn door middel van een inloopavond aan de bewoners gepresenteerd. De benodigde aanwijfsbesluiten voor de realisatie van de velden zijn genomen.</p> <p>Zo is er in het eerste kwartaal van 2017 een uitrenveld gerealiseerd op het Nassaplein in Boven-Hardinxveld. In het vierde kwartaal zijn er uitrenvelden aangelegd in de Wielwijk (Baaijensweer) en in De Peulen (Merwedestraat). Het al bestaande uitrenveld tussen de Spindermolen en 't Laantje (achter de bibliotheek) zal in het eerste kwartaal van 2018 worden opgeknapt.</p> <p>In kader van het minimaliseren van overlast door uitwerpselen van honden zijn in de gehele gemeente in het eerste kwartaal van 2017 extra prullenbakken en dispensers met hondenpoepzakjes geplaatst. Tevens is in preventieve en voorlichtende zin aandacht voor het minimaliseren van deze vorm van overlast.</p>
<p>Veiligheid bevorderen, en de beleving daarvan vergroten</p> <p>Wij willen de veiligheid bevorderen en ervoor zorgen dat de beleving van veiligheid vergroot wordt. Het Integraal Lokaal VeiligheidsPlan 2014-2017 (ILVP) geeft richting aan het verwezenlijken van deze doelen. In het plan is ruimte voor aanvullend beleid via de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Via het meerjarig beleidsplan van de politie kan de gemeente eigen accenten leggen. Dit plan wordt samen met de politie-eenheid Rotterdam opgesteld.</p>	<p>Veiligheid bevorderen, en de beleving daarvan vergroten</p> <p>Van de vier prioriteiten uit het uitvoeringplan 2016-2017 is gebleken dat Woninginbraak in 2016 afnam terwijl aan eind van 2017 er een lichte stijging waarneembaar is. Dit is geen directe verklaarbare trend. Succesvol zijn de activiteiten rond Buurttoezicht met o.a. Whatsappgroepen en Buurt Bestuurt te noemen. Door een intensivering van de activiteiten van bureau Halt in het onderwijs worden jongeren bewuster gemaakt van o.a. het gevaar van vuurwerk.</p> <p>2017 stond evenals voorgaande jaren in het teken van het Donkere Dagen Offensief. Een gezamenlijke actie van politie, gemeente en Buurttoezicht met als doel bewust worden van veiligheid in de buurt en de woningen van huizenbezitters Geconfronteerd met zogenaamde babbeltrucs bij ouderen is er een eerste voorlichtingsmiddag voor deze doelgroep georganiseerd in de Peulenhof.</p>
<p>Slagvaardige crisisbeheersingsorganisatie</p> <p>We willen de brandweezorg, crisis- en rampenbestrijding en hulpverlening op een voldoende niveau organiseren. We streven naar besparing op de kosten binnen de Veiligheidsregio.</p>	<p>Slagvaardige crisisbeheersingsorganisatie</p> <p>Met de keuze voor een nieuwe kostenverdeelstematiek is er sprake van een toekomstig bestendige Veiligheidsregio. Het dekingsplan van de regionale brandweer van De Veiligheidsregio biedt de gemeente(n) een goed brandweezorgniveau. Gestart is met een strategische heroriëntatie over de Veiligheidsregio.</p>

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Professionalisering bevolkingszorg</p> <p>Het gemeentebestuur ziet de professionalisering van het proces Bevolkingszorg als een kwaliteitsimpuls van de lokale crisisorganisatie(s). Met de zes gemeenten uit de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden is een eerste stap gezet. Tot 1-1-2018 is er sprake van een crisisorganisatie Alblasserwaard Vijfheerenlanden met als standplaats gemeentehuis Gorinchem.</p>	<p>Professionalisering bevolkingszorg</p> <p>Met de keuze voor een nieuwe kostenverdeelsystematiek is er sprake van een toekomstig bestendige Veiligheidsregio. Het dekkingsplan van de regionale brandweer van De Veiligheidsregio biedt de gemeente(n) een goed brandweerniveau. De nieuwe kostenverdeling levert de gemeente structureel een lager bijdrage aan de GR op. Gestart is met een strategische heroriëntatie over de Veiligheidsregio.</p>
<p>Onderhoud toename camera's op de twee stations</p> <p>Door uitbreiding met een tweetal stations is ook de camera-voorziening ter bevordering van de sociale veiligheid op en rond het spoor uitgebreid.</p>	<p>Onderhoud toename camera's op de twee stations</p> <p>Is afgerond.</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr. Indicator	eenheid	Begroting		Rekening		Bron
		per. waarde	per. waarde	per. waarde	per. waarde	
1 Hardekern jongeren	per 10.000 inw.	2014	0	2014	0	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)
2 Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	per 1.000 inwoners	2015	0,6	2016	0,6	CBS - Diefstallen
3 Gewelddsmisdrijven per 1.000 inwoners	per 1.000 inwoners	2015	2,5	2016	1,4	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
4 Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	per 1.000 inwoners	2015	1,7	2016	1,4	CBS - Diefstallen
5 Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	per 1.000 inwoners	2015	2,8	2016	2,8	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen

Beschrijving

- Het aantal hardekern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.
- Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
- Het aantal gewelddsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van gewelddsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
- Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
- Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Risico's

De overgang van de gemeenschappelijke meldkamer biedt nog steeds geen voldoende duidelijkheid over de financiering van dit omvangrijke landelijke project. Met partner VR Rotterdam-Rijmond wordt vastgehouden aan de basisafspraken over de financiering van het geheel. De overige risico's uit de betreffende risicoparagraaf 2017/2018 vielen/vallen binnen de grenzen van het weerstandvermogen.

De effecten van de overgang van de gemeenten Zederik en Leerdam zijn deels in beeld. Op het punt van de financiering van de overgang heeft het ministerie onvoldoende aandacht besteed aan die effecten. Indien dat onvoldoende blijkt en de vertrekkende gemeenten niet tegemoet komt kan er sprake zijn van een extra risico.

Ontwikkelingen

Momenteel wordt gewerkt aan een strategische heroriëntatie van de Veiligheidsregio. Activiteiten en taken zullen worden gewogen in het perspectief van de GR-en in de regio Zuid-Holland Zuid . Daarnaast dient lokaal rekening te worden gehouden dat de uitkomst van deze strategische heroriëntatie ook gevolgen heeft voor de ambtelijk organisaties. Niet ondenkbaar is dat er een versterking in de samenwerking met de buurregio's plaatsvindt waardoor de efficiency toeneemt.

Wat heeft het gekost?

Programma 3. Openbare orde en veiligheid

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	102.826	32.995	133.785	166.780	172.649	5.869	V
Lasten	2.235.800	2.174.966	37.540	2.212.506	2.180.688	31.818	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-2.132.974	-2.141.971	96.245	-2.045.726	-2.008.039	37.687	V
Onttrekkingen uit reserves	16.219	16.200	0	16.200	16.200	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-2.116.755	-2.125.771	96.245	-2.029.526	-1.991.839	37.687	V

Productgroepen

120 Multi-disciplinaire veiligheidszaken

140 Openbare orde en veiligheid

Programma 4 Verkeer en Vervoer

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Gemeentehaven ontwikkelen</p> <p>De plannen voor de haven en het bedrijventerrein Boven-Hardinxveld vloeien enerzijds voort uit onze wens om het beheer en de exploitatie van de gemeentehaven te optimaliseren. Anderzijds hebben bedrijven in de maritieme sector behoefte aan meer ruimte op locaties die aan het water zijn gelegen. Bij het uitvoeren van het door de raad vastgestelde ontwikkelingsplan hebben we oog voor een goede balans tussen de ruimtelijke kwaliteit en het financieel resultaat.</p>	<p>Gemeentehaven ontwikkelen</p> <p>Op 21 september 2017 is het bestemmingsplan "Langs de Merwede, havengebied Boven-Hardinxveld" door de raad vastgesteld en per 16 november 2017 onherroepelijk geworden. De drie woningen aan de Blickstraat en Havenstraat zijn gesloopt en het terrein is bouwrijp gemaakt. In overleg met Koninklijke BLN-Schuttevaer en scheepswerf Den Breejen Shipyard (DBS) is het Definitief Ontwerp (DO) van het herinrichtingsplan afgerond. Op basis van het DO is het bestek in concept gereed en de aanbestedingsleidraad opgesteld. Inmiddels zijn voor het project de meeste vergunningen verleend. De start van de werkzaamheden staat gepland medio 2018.</p>
<p>Ruimte voor vrachtwagenparkeren</p> <p>We faciliteren de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelnuinen (ROM-S) met het beschikbaar stellen van een locatie in het havengebied zodat zij deze kunnen inrichten als parkeerterrein voor vrachtwagens. Het parkeerterrein zal een eenvoudige inrichting krijgen met een zo laag mogelijk tarief. Daarmee krijgen de vrachtwagenchauffeurs die in het dorp wonen de mogelijkheid om hun vrachtwagen binnen de gemeentegrenzen te parkeren. De intentie is om uiteindelijk tot een definitief parkeerterrein te komen, bij voorkeur binnen onze gemeentegrenzen. Voor het definitieve terrein hebben we locatie 't Oog in beeld.</p>	<p>Ruimte voor vrachtwagenparkeren</p> <p>Een deel van het terrein van DBS aan de Buitenweistraat wordt gehuurd van DBS en is voor een termijn van maximaal 10 jaar sober en doelmatig aangelegd en ingericht als parkeerplaats voor betaald vrachtwagenparkeren. Daarnaast is de organisatie voor de exploitatie en het beheer van het terrein geregeld en kan na besluitvorming door het college het terrein in gebruik worden genomen. Onderdeel van de besluitvorming vormt het opstellen van beleidsregels voor het toewijzen van parkeerplaatsen. Indien nodig wordt onderzocht of elders binnen de gemeente, al dan niet tijdelijk in de gemeentehaven, extra parkeerterruimte gerealiseerd kan worden. De inwerkingtreding van het parkeerterrein aan de Buitenweistraat staat gepland in 2018.</p>
<p>Verkeersveilige gemeente</p> <p>We streven naar veilige voet- en fietspaden. De meest kwetsbare verkeersdeelnemers moeten voorrang krijgen wanneer bestaande verkeerssituaties of kruispunten worden veranderd. Het gemeentelijke verkeers- en vervoersplan (GVVP) vormt hiervoor de leidraad.</p>	<p>Verkeersveilige gemeente</p> <p><u>Kruising Schapedrift-Ekster</u> De positie voor de fietsers op Schapedrift is verbeterd. De fietsers uit de richting centrum hebben nu de keuze voor het oversteken. Zij kunnen of oversteken op de kruising Ekster, of zij kunnen doorfietsen tot de kruising met Bellefleur. Het project is afgerond.</p> <p><u>Op- en afritten A15 Nieuweweg</u> Met name de afrit A15 uit Rotterdam is al geruime tijd punt van zorg. Fietsers worden hier al snel over het hoofd gezien en er gebeuren regelmatig (bijna)ongevallen. Met Rijkswaterstaat, beheerder van de op- en afritten, is contact gezocht om te komen tot een verkeersveilige op lossing. Dit heeft helaas nog niet geleid tot concrete maatregelen.</p> <p><u>Spoorwegovergang Binnendams</u> Het probleem op de spoorwegovergang Binnendams is dat het rode licht van de ontruimingsinstallatie met regelmaat wordt genegeerd. Om dit op een infrastructurele manier op te lossen, is het wenselijk om de voorrang op/nabij de spoorwegovergang te wijzigen in een afbuigende voorrang. Met de ontwikkeling van 't Oog neemt de noodzaak toe om de verkeersafwikkeling op de spoorwegovergang te verbeteren. Hiervoor zijn alleen nog geen middelen in de begroting opgenomen.</p> <p>In 2017 is duidelijk geworden dat deze overweg niet in aanmerking komt voor subsidie uit het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen. De geraamde kosten voor onderzoek zijn daarom niet worden gebruikt.</p>

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Verkeersveiligheid bevorderen voor kinderen en jongeren</p> <p>We willen de verkeersveiligheid bevorderen en het aantal verkeersslachtoffers terugdringen, met name onder schoolgaande jeugd. Dit begint bij de bewustwording van de jeugd van het verkeer, de verkeersregels en hun rol daarin. Dit doen wij door middel van het regionale programma verkeersveiligheid. Onderdeel hiervan is permanente verkeerseducatie van verkeersdeelnemers in alle leeftijden, bijvoorbeeld School op Seef.</p>	<p>Verkeersveiligheid bevorderen voor kinderen en jongeren</p> <p>Alle basisscholen doen mee met School op Seef, het verkeersveiligheidsprogramma voor het primair onderwijs dat zich zowel richt op theoretisch als praktisch verkeersonderwijs. Het streven is dat alle scholen ook het certificaat School-op-Seef gaan behalen. Alleen De Wonderwijzer heeft nog geen certificaat behaald, wat te verklaren is doordat de school later is gaan deelnemen aan het programma. In 2017 zijn de Merwedeschool en de Rehobothschool opnieuw gecertificeerd als School op Seef. Op beide scholen voor voortgezet onderwijs zijn modules aangeboden van het programma Totally Traffic.</p>
<p>Verbindende OV-kwaliteit (DAV-concessie/innovatie)</p> <p>De Drechtsteden hebben sterke interne ov-relaties. Van de externe relaties is die met de Rotterdamse regio het sterkst. Op de interne relaties richten we ons samen op beter afstemming tussen de verschillende ov-systemen, bus, waterbus en trein, op doorontwikkeling van het aanbod en op verduurzaming. Dat begint met de nieuwe aanbesteding van de bus en Merwedelingelijn concessie (DAV). Naar buiten toe richten we ons op versterking van de kwaliteit van het totale aanbod op de verbinding met Rotterdam, de Corridor Rotterdam-Drechtsteden. Gezien de relaties met Rotterdam gaan we hiervoor ook een samenwerking aan met de Metropoolregio Rotterdam en Den Haag. Vanzelfsprekend continueren we onze samenwerking met de provincie op het behoud van de IC-kwaliteit tussen Dordrecht en Breda. De waterbus is een icoon voor de regio waarvan het potentieel nog niet volledig wordt benut. Met de provincie willen we werken aan doorontwikkeling van het systeem; duurzamer, flexibeler en beter te exploiteren.</p>	<p>Verbindende OV-kwaliteit (DAV-concessie/innovatie)</p> <p>In 2017 is ambtelijk veel meegedacht met het opstellen van het programma van eisen voor de openbaar vervoerconcessie. De provincie Zuid-Holland is uiteindelijk concessieverlener. Eind 2017 is de concessie voor het openbaar vervoer verleend aan Q-Buzz. Het jaar 2018 wordt gebruikt voor het voorbereiden van de implementatie van de concessie.</p>
<p>Klimaatbestendiger maken gemeente voor extreme regenval</p> <p>De afgelopen jaren hebben meerdere woningen in onze gemeente wateroverlast gehad door extreme regenval. De materiële, emotionele en maatschappelijke schade door wateroverlast is groot. In maart 2016 heeft de raad een maatregelenpakket vastgesteld om het riolerings- en watersysteem meer klimaatbestendig te maken en om wateroverlast bij hevige regenval te beperken.</p>	<p>Klimaatbestendiger maken gemeente voor extreme regenval</p> <p>Via 2 informatienota's is de raad geïnformeerd over de voortgang van het maatregelenpakket. Veel maatregelen zijn inmiddels uitgevoerd. De maatwerkoplossingen zijn nagenoeg voorbereid en zullen in de eerste helft van 2018 worden uitgevoerd. Aanpassing van het watersysteem in Boven-Hardinxveld, inclusief het verplaatsen van het gemaal, is in voorbereiding en zal in de loop van 2019 worden afgerond.</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr. Indicator	eenheid	Begroting		Rekening		Bron
		per. waarde	per. waarde	per. waarde	per. waarde	
6 Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	%	2014	6	2015	11	VeiligheidNL
7 Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	%	2014	11	2015	9	VeiligheidNL

Beschrijving

6 Als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.

7 Als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

MerwedeLingelijn (M.L.L.) Beheer B.V.
Risico's
De BV is opgericht ten behoeve van de aanleg en aanpassing van haltes langs de MerwedeLingelijn. Alleen in Gorinchem moet nog een halte gebouwd worden. Alle overige werkzaamheden zijn afgerond. De kosten van de aanleg van de haltes in onze gemeente zijn binnen het beschikbare krediet gebleven. De kosten die de BV nog maakt zijn voor rekening van de gemeente Gorinchem. Voor onze gemeente zijn er geen risico's.
Ontwikkelingen
Na afronding van de laatste aan te leggen halte in Gorinchem wordt de BV opgeheven, omdat het project, waarvoor de BV is opgericht, dan is afgerond.

Gemeenschappelijke Regeling Bureau Openbare Verlichting
Risico's
Geen.
Ontwikkelingen
Geen.

Wat heeft het gekost?

Programma 4. Verkeer en vervoer

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	138.796	90.764	8.689	99.453	316.406	216.953	V
Lasten	2.009.117	2.190.610	-153.265	2.037.345	2.117.858	-80.513	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-1.870.322	-2.099.846	161.954	-1.937.892	-1.801.452	136.440	V
Onttrekkingen uit reserves	625.407	854.390	-115.323	739.067	552.297	-186.770	N
Toevoegingen aan reserves	557.539	525.400	34.000	559.400	559.400	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-1.802.454	-1.770.856	12.631	-1.758.225	-1.808.555	-50.330	N

Productgroepen

210 Wegen en straten

211 Verkeersmaatregelen te land

221 Havens, vaarten, kaden en sluisen

223 Veerdiensten

240 Afwateringen en sloten

Programma 5 Ondernemen en Bedrijvigheid

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Communicatie met ondernemers verbeteren</p> <p>We willen een georganiseerd verband van ondernemers die voor de gemeente als gesprekspartner dient, zodat de communicatie met het bedrijfsleven wordt verbeterd.</p>	<p>Communicatie met ondernemers verbeteren</p> <p>De accountmanager bedrijven is inmiddels duidelijk vind- en zichtbaar voor de meeste bedrijven binnen Hardinxveld-Giesendam. Zij is aanwezig bij netwerkbijeenkomsten en vergaderingen van de ondernemersverenigingen. Ook gaan het college en zij met regelmaat op werkbezoek. Verder zet zij overlegstructuren op de bedrijventerreinen op. Per 1 januari 2018 is er een BIZ opgericht op het bedrijventerrein de Nieuweweg. Het bestuur bestaande uit vijf ondernemers is ondergebracht in een stichting.</p> <p>Tevens is er een onderzoek geweest door platform De Nieuwe Winkelstraat (DNWS) om het winkelgebied in Hardinxveld te verlevendigen. Er zijn werkgroepen opgericht bestaande uit winkeliers. Hierin neemt de accountmanager ook plaats. Speerpunten worden verder uitgewerkt.</p>
<p>Ontwikkeling van bedrijventerrein 't Oog</p> <p>We ontwikkelen een bedrijventerrein tussen de spoorlijnen MerwedeLingeLijn en Betuweroute ('t Oog). Dit doen we in nauwe samenwerking met de bedrijven die zich daar gaan vestigen. De uitkomsten van de bedrijvenenquête (2014) en haalbaarheidsstudie (2014) worden hierin meegenomen. Het uitgangspunt voor de ontwikkeling is dat we pas investeren als er ook verkocht is.</p>	<p>Ontwikkeling van bedrijventerrein 't Oog</p> <p>Om in te kunnen spelen op de marktbehoefte aan bedrijfsgrond, loopt een traject voor de ontwikkeling van een bedrijventerrein tussen de spoorlijnen MerwedeLingeLijn en Betuweroute ('t Oog). Met grondeigenaren in de westpunt van 't Oog is daarvoor een intentieovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst staan afspraken over het verkennen van de aanleg van een bedrijventerrein en de rollen die partijen daarbij op zich nemen. Geotechnisch onderzoek op de locatie is uitgevoerd en een voorontwerpbestemmingsplan wordt intern voorbereid. Ook is over de fiscaal/financiële constructie tussen grondeigenaren en gemeente een advies ingewonnen.</p> <p>Met gegadigde ondernemers worden intentieverklaringen gesloten om de wensen en behoeften in beeld te krijgen met het oog op de inhoud van het bestemmingsplan (milieucategorie), verkaveling, en gronduitgifte. Geïnteresseerde bedrijven worden betrokken bij het stedenbouwkundig plan c.q. verkavelingsopzet.</p> <p>Een volgende stap is dat een samenwerkingsovereenkomst wordt gesloten, waarin tevens afspraken worden gemaakt over de private aspecten als juridische levering van de grond, het bouwrijp maken en gronduitgifte.</p>
<p>Aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs</p> <p>We verbeteren de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs in de regio's Drechtsteden en Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Er is extra aandacht voor de stedelijke zuidrand (zone langs de Merwede en de A15). Het doel is het lokale bedrijfsleven en de onderwijsinstellingen met elkaar in contact te brengen om een betere afstemming te krijgen. Hierin speelt de bedrijfscontactfunctionaris een verbindende rol.</p> <p>We werken in de Drechtsteden en Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, samen met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen, aan de arbeids-ontwikkelingen en de economische kracht van de regio. We zien grote meerwaarde in een maritiem opleidingsinstituut.</p>	<p>Aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs</p> <p>Samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en arbeidsmarkt wordt afgestemd in de arbeidsmarktregio. Het UWV regiokantoor heeft daarbij zowel contacten met werkgeversvertegenwoordigers, vakbonden en beroepsonderwijs als lokale bestuurders. In 2017 is deelgenomen aan het evenement School en Bedrijf Game-on, evenementenhal Gorinchem. Dit project is gericht om leerlingen enthousiast te maken voor de technieksector, waar in deze omgeving veel vraag naar is.</p> <p>Eén van de twee scholen in het voortgezet onderwijs in de gemeente doet mee aan het project 'On Stage', in samenwerking met scholen in de gemeenten Sliedrecht en Molenwaard. Leerlingen bezoeken samen met hun mentoren beroepsbeoefenaren en bedrijven om hun beeld over het beroep te toetsen in de praktijk in het kader van loopbaanoriëntatie. Met instemming van UWV-landelijk is Hardinxveld-Giessendam per 1 januari 2018 ingedeeld bij de arbeidsmarktregio Drechtsteden.</p>

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
	<p>Er is in samenwerking met STC, Bouwmensen Zuid Holland Zuid, diverse maritieme bedrijven en de gemeente een onderzoek (enquête) geweest over de behoefte van het opzetten van een maritieme opleiding. Met Bouwmensen zijn afspraken gemaakt om statushouders, die hiervoor geschikt zijn, in aanmerking te laten komen voor de bouwopleiding. Vanuit Baanbrekend worden er voorstellen gedaan om zich te presenteren binnen de ondernemersverenigingen.</p>
<p>Aan de slag met de economische visie</p> <p>We gaan aan de slag met de uitvoering van de economische visie. Dit doen we samen met de stuurgroep die bestaat uit vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. Er wordt gewerkt met tweejarige actieprogramma's. Een belangrijk voornemen is het realiseren van een Facilitypoint aan de Peulenlaan. Deze ontwikkeling past binnen de structuurvisie en het horecabeleid, genereert gemeentelijke inkomsten en draagt bij aan extra werkgelegenheid. De vestiging van een tankstation leidt tot de mogelijkheid van herstructurering van de vrijkomende locatie op het bedrijventerrein De Peulen.</p>	<p>Aan de slag met de economische visie</p> <p>Er is continue aandacht voor het verder verminderen van regels voor ondernemers. Ondernemers zijn hierover geïnformeerd met een flyer. Verder werkt de stuurgroep met een voortgangsrapportage. De Bedrijven Investeringszone (BIZ) Nieuweweg is inmiddels per 1 januari van start gegaan.</p> <p>Er is in samenwerking met de Stuurgroep Economie geëvalueerd en vooruitgebleekt op de toekomst van de economie van bedrijvig Hardinxveld-Giessendam.</p> <p>De Economische visie is weer up-to-date gemaakt. Dit betekent dat er nieuwe aanpassingen zijn en er kritisch gekeken is naar enige pijlers. Het actieprogramma is actueel gemaakt. Er wordt continue gekeken naar nieuwe ontwikkelingen en wat er speelt binnen het bedrijfsleven.</p> <p><i>Facilitypoint:</i> Voor het Facilitypoint zijn met de initiatiefnemer voor het tankstation een samenwerkingsovereenkomst en een voorlopig koopcontract getekend. Met de initiatiefnemer voor de bouw van de reclamemast zijn een samenwerkingsovereenkomst en een recht van opstal getekend. Wat betreft de horecavoorziening is – om de markt breder te kunnen bedienen - in het ontwerpbestemmingsplan uitgegaan van een "bovenlokale horecavoorziening" in plaats van alleen een "fastfoodketen". Het ontwerpbestemmingsplan Facilitypoint heeft ter inzage gelegen. Beantwoording van eventuele ingekomen zienswijzen zal plaatsvinden. De vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad staat gepland in april 2018.. De realisatie van het project komt dan in beeld.</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr. Indicator	eenheid	Begroting		Rekening		Bron
		per.	waarde	per.	waarde	
8 Functiemenging	%	2015	49,1	2017	53,4	LISA
9 Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2015	70,4	2017	121,4	LISA
10 Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2015	616,4	2017	742,7	LISA
11 Netto arbeidsparticipatie	%	2015	69,7	2016	69,1	CBS - Arbeidsdeelname

Beschrijving

- 8 De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
- 9 Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
- 10 Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
- 11 Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

OASEN N.V
Risico's
Het risico voor de gemeente beperkt zich tot het verworven aandelenkapitaal (€ 8.190).
Ontwikkelingen
In 2016 is Oasen met de uitvoering van het nieuwe meerjarenplan gestart: Beter is Mogelijk. In het plan doet Oasen zeven beloftes die klanten, medewerkers en andere belanghebbenden van Oasen mogen verwachten. Deze zeven beloften zijn: <ul style="list-style-type: none">▪ Men kan van ons verwachten dat wij altijd onberispelijk drinkwater leveren▪ Men kan van ons verwachten dat wij drinkwater verrassingsvrij leveren▪ Men kan van ons verwachten dat wij goede service leveren▪ Men kan van ons verwachten dat wij bewust en kritisch omgaan met onze kosten▪ Men kan van ons verwachten dat wij Duurzaam drinkwater leveren▪ Wat u van ons kunt verwachten zijn betrokken en vakkundige medewerkers▪ Men kan van ons verwachten dat wij een betrouwbare partner zijn voor onze omgeving
De overkoepelende missie is om altijd onberispelijk drinkwater te leveren aan een tevreden klant. Hier-voor willen ze steeds een beetje beter worden als drinkwaterbedrijf. Ze zien dat dit daadwerkelijk lukt, in alle onderdelen van de organisatie.

Eneco Groep NV
Risico's
Het risico voor de gemeente beperkt zich tot het verworven aandelenkapitaal. Daarnaast bestaat het risico dat de resultaten en daarmee de dividenduitkeringen lager uitvallen dan begroot. Op basis van de thans beschikbare informatie wordt dit niet reëel geacht.
Ontwikkelingen
Om te voldoen aan de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) is Eneco in 2017 gesplitst in een Productie- en Leveringsbedrijf (PLB) en een Netwerkbedrijf (NWB). Het PLB is ondergebracht in Eneco Groep N.V. het NWB in Stedin Holding N.V. De gemeente is momenteel nog aandeelhouder in beide vennootschappen. De gemeente heeft het principebesluit genomen om haar aandelenbelang in Eneco Groep N.V. te vervreemden. Effectuering van een eventuele verkoop zal naar verwachting op zijn vroegst in de loop van 2018 plaats vinden.

Stedin Holding NV
Risico's
De voorgenomen verduurzaming van de gebouwde omgeving heeft mogelijk forse investeringen tot gevolg. Er bestaat een risico dat de dividenduitkering lager uitvalt dan verwacht.
Ontwikkelingen
Stedin groep bestaat formeel sinds 1 februari 2017, de datum waarop Eneco Groep gesplitst is. Vanaf die datum staan er twee gezonde bedrijven; Eneco groep met bedrijfsonderdelen die zich richten op productie, handel en levering van energie. En Stedin Groep, een netwerkbedrijf met Stedin, Joulz en Citytec dat erop gericht is om te zorgen dat de energievoorziening betrouwbaar en betaalbaar blijft en het nieuwe energiesysteem gerealiseerd en gefaciliteerd wordt. Op 31 maart is CityTec, het bedrijfs-onderdeel dat gespecialiseerd is in openbare verlichting, verkocht aan Strong Root Capital. Het onderhoud van openbare verlichting past niet langer bij de langetermijndoelen van Stedin Groep. Het aandeel van hernieuwbare energie in de elektriciteitsopwekking neemt gestaag toe. Steeds meer huishoudens en bedrijven installeren zonnepanelen op het dak van hun pand. Daarnaast is de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in windenergie, zon energie uit biomassa en andere duurzame energiebronnen. Burgers en bedrijven worden actiever in de energievoorziening.

Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie BV
Risico's
Niet van toepassing.
Ontwikkelingen
In 2016 en 2017 zijn kavels aan de Parallelweg/Sluisweg verkocht. De ontwikkeling van het facility point heeft in 2017 meer vorm gekregen. Naar verwachting kan in 2018 de verdere ontwikkeling plaats vinden.
ROM-S Beheer B.V.
Risico's
Het maximale risico is het deelnamekapitaal.
Ontwikkelingen
Geen.
ROM-S C.V
Risico's
Het maximale risico is het deelnamekapitaal in ROM-S Beheer B.V. en het commanditair kapitaal in ROM-S C.V.
Ontwikkelingen
De onderhandelingen met betrekking tot de uitgifte van gronden op bedrijventerrein Schelluinen-West liepen in 2016 door. Hierbij is zo mogelijk ook de verwerving van vertreklocaties bij de onderhandelingen meegenomen. Inmiddels heeft ROM-S een begin gemaakt met de voorbereiding van fase 2 van Schelluinen-West. In overleg met gemeenten is het beheer en exploitatie van vrachtwagenparkeerlocaties afgestoten.
Gemeenschappelijke exploitatie maatschappij De Blauwe Zoom beheer B.V
Risico's
N.v.t. Besloten vennootschap is beherend vennoot voor GEM De Blauwe Zoom C.V.
Ontwikkelingen
Op 25 februari 2014 is de B.V. opgericht. De BV is houdster van een deel van de aandelen (2%) van GEM De Blauwe Zoom C.V. Voor een toelichting wordt verwezen naar GEM De Blauwe Zoom C.V.
GEM De Blauwe Zoom C.V.
Risico's
Op basis van verkopen ontvangt de gemeente dekking voor haar historische kosten. Vertraging of verminderde opbrengsten hebben een lagere dekking tot gevolg. Daarnaast zijn grondrisico's (vervuiling, archeologie) voor de gemeente voor zover het gronden van de gemeente betreft. Blokland loopt de risico's voor de in haar bezit zijnde gronden. Het risico op de historische kosten van de gemeente is teruggelopen nu de AvA van de CV heeft besloten om - middels een addendum op de SOK in 2016 – de nieuwe btw-handelswijze zoals beschreven in het MPG 2017 en t-mpg 2017 toe te passen.
Ontwikkelingen
Het totale gebied bestaat uit circa 574 te ontwikkelen woningen. Voor de eerste fase (deelgebieden 1b, 2, 3, 7, 8 en 10) van 274 woningen is in 2015 een bestemmingsplan onherroepelijk geworden. In de deelgebieden 1b, 2 en 3a wordt momenteel gebouwd en verkocht door diverse particulieren (deelplan 1B) en BPD (Bouwfonds Property Development). De restant kavels in deelgebied 1B zijn verkocht en alle woningen in deelgebied De Nieuwe Buurt zijn verkocht (waarvan nog 1 onder optie). In januari 2018 is een contract gesloten met AM voor de bouw van 78 woningen in deelgebieden 7, 8 en 10. AM wil in het voorjaar in de verkoop (waarschijnlijk alle 78 woningen in 1 keer) en, afhankelijk van de voorverkoop, starten met de uitvoering eind 2018.
Gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming BV
Risico's
Niet van toepassing, Besloten vennootschap is beherend vennoot voor GEM De Blauwe Zoom C.V. en ROM-S C.V.
Ontwikkelingen
Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Programma 5. Ondernemen en bedrijvigheid

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	478.721	540.289	-52.554	487.735	502.166	14.431	V
Lasten	347.713	395.290	-22.982	372.308	431.507	-59.199	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	131.008	144.999	-29.572	115.427	70.660	-44.767	N
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0	0	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	131.008	144.999	-29.572	115.427	70.660	-44.767	N

Productgroepen

310 Handel en ambacht

311 Opbrengst markten

320 Bedrijventerreinen

330 Deelnemingen nutsbedrijven

Programma 6 Scholing

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Leegstand onderwijshuisvesting voorkomen</p> <p>We willen voorkomen dat onderwijsgebouwen (deels) leeg staan. We willen gemeenschappelijk gebruik van onderwijshuisvesting stimuleren in geval van krimpend of stijgend leerlingenaantal. Daarbij houden we rekening met eigenheid en identiteit van scholen. Door samenwerking met het onderwijs wordt de afweging gemaakt van kosten versus wettelijke taken en mogelijkheden. Dit is van toepassing op de aanvragen voor nieuwbouw en uitbreiding. Daarnaast werken we voortdurend aan heldere afspraken met schoolbesturen over het onderhoud van de schoolgebouwen. De wetswijziging over buitenonderhoud schoolgebouwen wordt hierin meegenomen.</p>	<p>Leegstand onderwijshuisvesting voorkomen</p> <p>In de eerste helft van 2017 is het nieuwe onderwijshuisvestingsbeleid samen met onderwijs- en kinderopvangorganisaties opgesteld en vastgesteld. Door het opstellen van het onderwijshuisvestingsbeleid (zie kop 'Op te stellen onderwijshuisvestingsbeleid') is ingezet om leegstand in de onderwijshuisvesting te voorkomen. De uitvoerende acties vanuit het onderwijshuisvestingsbeleid zijn inmiddels opgestart.</p> <p>Daarnaast neemt de gemeente Hardinxveld-Giessendam deel aan de Transitieatlas primair en voortgezet onderwijs. Hiermee wordt bekeken hoe in de regio omgegaan kan worden met leegstand van scholen en het behoud van denominaties in de regio. De uitwerking hiervan is inmiddels verwerkt in het onderwijshuisvestingsbeleid.</p> <p>In de Lokale Educatie Agenda (LEA) is afgesproken dat in het geval zich nieuwe huisvestingsvragen voordoen, de LEA-werkgroep onderwijshuisvesting nieuw leven kan worden ingeblazen. Door samenwerking met het onderwijs wordt de afweging gemaakt van kosten versus wensen en mogelijkheden.</p>
<p>Onderwijshuisvesting Regenboogschool realiseren</p> <p>We willen met spoed onderwijshuisvesting voor de Regenboogschool realiseren.</p>	<p>Onderwijshuisvesting Regenboogschool realiseren</p> <p>De ambitie van het college is gerealiseerd</p> <p>In de tweede helft van 2017 heeft de Regenboogschool het nieuwe gebouw in gebruik genomen. De afhandeling van overdracht van de oude school naar de gemeente, en de nieuwe locatie naar het schoolbestuur heeft ook plaatsgevonden.</p>
<p>Alcohol- en drugsbeleid gericht op preventie</p> <p>Wij willen de inwoners bewust maken van de risico's van verslaving voor zichzelf en voor hun omgeving. Dit doen we door gestructureerde preventievoorlichting op het gebied van geïntoxiceerde en verslavingsmiddelen.</p>	<p>Alcohol- en drugsbeleid gericht op preventie</p> <p>In 2017 is het Preventie- en Handavingsplan Alcohol gemeente Hardinxveld-Giessendam 2017-2021 vastgesteld. Dit plan heeft tot doel de jeugd te beschermen tegen de schadelijke effecten die alcohol op de gezondheid en de veiligheid kan hebben. Dit plan focust zich op het gemeentelijk terrein waar preventie en handhaving samenkomen en elkaar kunnen versterken.</p> <p>De doelstellingen in het plan zijn gebaseerd op het programma Samen voor Gezond. Die in steek is gericht op het stimuleren en faciliteren van een gezonde leefstijl van kinderen, jongeren en hun ouders, met prioriteit voor laagopgeleide jongeren.</p> <p>Om alcoholmisbruik terug te dringen worden leeftijdsgrenscontroles uitgevoerd. Dat gebeurt via de Jong Proef Preventie Methodiek. Samen met verenigingen, ondernemers en supermarkten zorgen we ervoor dat er geen alcohol verkocht wordt aan personen onder de 18 jaar. Verder zijn goede afspraken gemaakt met organisatoren van evenementen.</p> <p>In het kader van preventievoorlichting werden op scholen doorlopend preventielessen voor leerlingen en ouderavonden georganiseerd.</p>

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Op te stellen onderwijshuisvestingsbeleid</p> <p>Voor 2016 is afgesproken nieuw beleid op te stellen omtrent onderwijshuisvesting. Er moeten hoognodig nieuwe leerlingenprognoses worden opgesteld, mede op basis waarvan een langjarig Integraal Huisvestingsplan (IHP) kan worden opgesteld. Ook beleid ten aanzien van gewenste kwaliteit van bestaande en nieuw te bouwen scholen dient hierbij te worden betrokken door maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen. Een langjarig IHP geeft zowel duidelijkheid aan de betrokken partners als aan de gemeente zelf met betrekking tot de onderwijshuisvesting in de gemeente. Aanleiding vormt mede een regionaal project omtrent onderwijshuisvesting in relatie tot krimp.</p>	<p>Op te stellen onderwijshuisvestingsbeleid</p> <p>De ambitie van het college is gerealiseerd</p> <p>In de eerste helft van 2017 is het nieuwe onderwijshuisvestingsbeleid samen met onderwijs- en kinderopvangorganisaties opgesteld en vastgesteld. Thema's als krimp, passend onderwijs, jeugdzorg, integrale kindcentra, renovatie, duurzaamheid en frisse scholen en onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen maken deel uit van het beleid. Daarnaast zijn leerlingenprognoses en daarmee de huisvestingsbehoefte van de scholen in kaart gebracht voor de komende jaren. Op basis hiervan zijn er op korte en middellange termijn twee ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting, namelijk deelrenovatie van de Merwedeschool in 2018 en gezamenlijke nieuwbouw van de Driemaster Pietersweer/ Ichthus in uiterlijk 2025. De financiële gevolgen hiervan zijn verwerkt in de Perspectiefnota 2018-2021.</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr. Indicator	eenheid	Begroting		Rekening		Bron
		per. waarde	per. waarde	per. waarde	per. waarde	
12 Absoluut verzuim	per 1.000 inw 5-18jr	2014	2	2016	0,96	Ingrado
13 Relatief verzuim	per 1.000 inw 5-18jr	2014	21	2016	18,18	Ingrado
14 Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2012	1,9	2016	1,2	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs
15 % Jeugdwerkloosheid	%	2012	1,17	2015	0,31	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Beschrijving

- 12 Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners, leeftijd van 5-18 jaar.
- 13 Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners, leeftijd van 5-18 jaar.
- 14 Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
- 15 Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en de regio
<p>Risico's</p> <p>Stichting OVO is het bevoegd gezag voor het openbaar primair onderwijs in Hardinxveld-Giessendam. De taak van de gemeente is het zorg dragen voor continuïteit in het onderwijs. Mocht stichting OVO op welke wijze dan ook hier niet in kunnen voorzien dan vervalt deze verplichting naar de gemeente. Daarbij bestaat het risico dat de overgedragen middelen aan stichting OVO niet meer beschikbaar zijn of komen.</p>
<p>Ontwikkelingen</p> <p>In het primair onderwijs vindt herstel van het marktaandeel plaats. Daarnaast vindt er nog nauwelijks krimp plaats in het voortgezet onderwijs, ondanks de krimpende markt. De leerlingenprognose van zowel het primair als het voortgezet onderwijs laat dan ook een stabiel of zelfs licht positief beeld zien. In het primair onderwijs is de tijd van structurele bezuinigingen voorbij. Er wordt zelfs langzaam aan weer geïnvesteerd in bijvoorbeeld formatie en ICT. Daarnaast staat voor 2018 een investering</p>

op de agenda voor de renovatie van de Merwedeschool, zoals ook samen met de gemeente overeengekomen middels het huisvestingsprogramma.

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Willem de Zwijger college

Risico's

Het Willem de Zwijger College is het bevoegd gezag voor het openbaar voortgezet onderwijs in Hardinxveld-Giessendam. De taak van de gemeente is het zorg dragen voor continuïteit in het onderwijs. Mocht het Willem de Zwijger College op welke wijze dan ook hier niet in kunnen voorzien dan vervalt dit naar de gemeente.

Helaas is het nieuwbouwproces voor het gebouw in Papendrecht gestagneerd. Wij vragen hier aandacht voor. Zo kunnen stijgende onderhoudskosten van het huidige gebouw in de komende jaren, en daarmee desinvesteringen, zoveel mogelijk voorkomen worden.

Ontwikkelingen

De financiële situatie van het Willem de Zwijger College is inmiddels stabiel, waarbij ook nog geïnvesteerd wordt in bijvoorbeeld het onderwijsconcept 'De Willem Gaat op Maat' en digitalisering van het onderwijs. Inzet op de flexibilisering van de onderwijstijd zorgt voor speling in de begroting. Door het vernieuwende onderwijsconcept 'Willem Gaat op Maat' lijkt het Willem de Zwijger College de krimp voorlopig te weerstaan. De leerlingprognoses laten nu dan ook een geringere krimp zien dan aanvankelijk voorspeld. Ook dit leidt tot positieve gevolgen voor de begroting.

Wat heeft het gekost?

Programma 6. Scholing

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	94.779	145.883	43.142	189.025	235.777	46.752	V
Lasten	1.005.032	1.692.556	-83.795	1.608.761	1.649.273	-40.512	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-910.252	-1.546.673	126.937	-1.419.736	-1.413.495	6.241	V
Onttrekkingen uit reserves	22.266	17.877	28.600	46.477	34.961	-11.516	N
Toevoegingen aan reserves	0	0	10.400	10.400	10.400	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-887.986	-1.528.796	145.137	-1.383.659	-1.388.935	-5.276	N

Productgroepen

- 420 Openbaar basis onderwijs
- 421 Onderwijshuisvesting openbaar basisonderwijs
- 422 Bijzonder basis onderwijs
- 423 Bijzonder basis onderwijs huisvesting
- 441 Openbaar voortgezet onderwijs huisvesting
- 480 Gemeenschappelijke baten en lasten onderwijs

Programma 7 Samenleven

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Speelruimte aansluiten op behoeften</p> <p>We gaan flexibel om met de planning van het speelruimteplan. We besteden ruime aandacht aan de communicatie bij veranderingen. Nieuwe toestellen plaatsen we daar waar dat het meest nodig is. Het uitvoeringsplan wordt jaarlijks geactualiseerd. Hierbij worden de jeugd en omwonenden nadrukkelijk betrokken. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot een (ver)plaatsing van speeltoestellen.</p>	<p>Speelruimte aansluiten op behoeften</p> <p>Conform de bepalingen uit het door de raad vastgestelde speelruimteplan is het uitvoeringsplan 2017 vastgesteld. Hierin is opgenomen dat aan een aantal speelplaatsen verspreid over de gemeente (renovatie)werkzaamheden worden uitgevoerd. Over de uitvoering van deze werkzaamheden en de inrichting van de speelplaatsen heeft de buurt mee kunnen praten. Ook worden initiatieven vanuit de inwoners meegenomen in het uitvoeringsplan voor dit jaar of de komende jaren. In 2017 zijn de volgende plekken voorbereid die in het eerste halfjaar van 2018 zullen worden opgeknapt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Speelplek Breedeway - Speelplek Heijmansweer - Speelplek Koetshuis <p>Het uitvoeringsplan voor het jaar 2018 zal aan het college worden aangeboden.</p>
<p>Uitbreiding recreatiemogelijkheden</p> <p>We breiden de recreatieve mogelijkheden en voorzieningen uit, zoals langs de rivier en op andere aantrekkelijke locaties in Hardinxveld-Giessendam. Wij faciliteren maatschappelijke initiatieven door mee te denken en mee te werken aan bijvoorbeeld wijzigingen in een bestemmingsplan. Ook willen we een verbindende rol spelen ten opzichte van crowdfunding en initiatiefnemers. Wij kunnen initiatieven ook in communicatief opzicht ondersteunen.</p> <p>Wandelen wordt aantrekkelijker gemaakt door de belevingswaarde van het Pelgrimspad te vergroten en waar mogelijk in combinatie met andere ruimtelijke ontwikkelingen de ontbrekende schakels in te vullen voor het gemeentelijke netwerk van wandelpaden.</p>	<p>Uitbreiding recreatiemogelijkheden</p> <p>Met de Provincie en het Waterschap is een plan opgesteld om de recreatiemogelijkheden te vergroten aan het Pelgrimspad. De inrichting is besproken en de overeenkomsten met het waterschap over overdracht van de gronden en het beheer zijn gesloten. Nu dit is afgerond kan gestart worden met de inrichting van het gebied.</p> <p>Al lange tijd leeft de wens om een buitendijkse jachthaven te realiseren aan de Merwede. Dit is in deze bestuursperiode ook opgenomen in de structuurvisie (zoeklocatie). In 2017 hebben ondernemers en gemeente dit initiatief verder opgepakt en hebben zij een projectgroep gevormd. Op dit moment vinden gesprekken plaats met betrokken partijen, zoals Rijkswaterstaat. Dit om de haalbaarheid van het initiatief te verkennen.</p>
<p>Ontwikkeling van sportbeleid</p> <p>Cultuur en sport brengen mensen samen. Wij willen in samenspraak met verenigingen sportbeleid opstellen. Sport draagt bij aan veel maatschappelijke doelen. Sporten is gezond, stimuleert het leveren van prestaties, het is goed voor de sociale cohesie en voor de economie. Sport kent vele dwarsverbanden, denk aan sportstimulering, sportaccommodaties, tariefstelling en subsidies, volksgezondheid en speelruimten. Daarom bespreken we de resultaten van de verkenning met de sportverenigingen, buurtsportcoaches, Servanda en scholen. Dit werken we uit in concrete uitgangspunten.</p>	<p>Ontwikkeling van sportbeleid</p> <p>In het 4e kwartaal van 2017 is een start gemaakt met het opstellen van het sportbeleid. Eerst is hiervoor een inventarisatie gedaan naar welke thema's uitgewerkt dienen te worden in het sportbeleid. Om de reden dat de Maatschappelijke Agenda al delen bevatten van een mogelijk sportbeleid.</p> <p>Op het moment vinden gesprekken plaats met alle sportverenigingen.</p>

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Exploitatiekosten voorzieningen verlagen, in stand houden van voorzieningenniveau</p> <p>We willen een verlaging van exploitatiekosten van de voorzieningen realiseren, zo nodig door andere vormen van beheer. Het uitgangspunt is het huidige voorzieningenniveau in stand te houden, zoals bijvoorbeeld de bibliotheek- en dorpshuisfunctie. Dit doen we op een financieel verantwoorde manier. We stimuleren initiatieven vanuit de samenleving en faciliteren deze.</p> <p>Accommodaties zijn niet per definitie in beheer van de gemeente, maar zijn voornamelijk in beheer bij de samenleving zelf. Een andere vorm van beheer moet zo mogelijk samengaan met het bereiken van lagere exploitatiekosten. Accommodaties moeten zo veel mogelijk geschikt zijn voor multifunctioneel gebruik en daarmee breed inzetbaar en toegankelijk.</p>	<p>Exploitatiekosten voorzieningen verlagen, in stand houden van voorzieningenniveau</p> <p>De afgelopen periode zijn we er in geslaagd te komen tot een verlaging van de gemeentelijke exploitatiekosten en toch het huidige voorzieningenniveau in stand te houden. Het behoud van de dorpshuisfunctie is hiervan een goed voorbeeld, net als de bibliotheek in Boven-Hardinxveld die verplaatst is van de Rembrandtstraat naar de Lange Wei.</p> <p>Het realiseren van sporthal ‘Het Dok’ in Boven-Hardinxveld is een voorbeeld van een geslaagd initiatief vanuit de samenleving.</p> <p>In juni zijn we gestart met de voorbereidingen van een verkenning om mogelijk te komen tot privatisering van de gemeentelijke sporthallen ‘De Wielewaal’ en ‘De Appelgaard’ naar de plaatselijke sportverenigingen. De resultaten van deze verkenning moeten duidelijk maken of tot een andere vorm van beheer kan worden overgegaan.</p>
<p>Nieuwe sportvoorziening in Boven-Hardinxveld en private horecavoorziening bij Appelgaard</p> <p>De gemeente zorgt al dan niet met partners voor goede sportaccommodaties. Met dit aanbod krijgen de gebruikers functionele en goed toegeruste sportaccommodaties aangeboden waar het prettig en goed sporten is. De samenwerking met de Stichting Sportvoorzieningen Boven-Hardinxveld moet leiden tot een nieuwe sportaccommodatie in Boven-Hardinxveld. De nieuwe sporthal is bedoeld voor bewegingsonderwijs in het primair onderwijs en voor de sportverenigingen.</p> <p>Bij een goed toegeruste sportvoorziening hoort een horecavoorziening. Wij zien graag dat er een private horecavoorziening komt bij sportvoorziening Appelgaard.</p>	<p>Nieuwe sportvoorziening in Boven-Hardinxveld en private horecavoorziening bij Appelgaard</p> <p>De nieuwe sportvoorziening in Boven-Hardinxveld is gerealiseerd. In een exploitatieovereenkomst is vastgelegd dat het bewegingsonderwijs in deze sporthal plaatsvindt. Dit onderdeel is afgerond en zal niet terugkomen in de programmabegroting 2018.</p> <p>Er is geen concrete kandidaat voor de horecavoorziening. Een eventuele horecavoorziening bij de Appelgaard wordt meegenomen in het gemeente brede onderzoek naar de sportvoorzieningen. Lopende dit onderzoek wordt niet actief naar een kandidaat voor de horeca gezocht.</p>
<p>Versterking sportcomplex Sluisweg</p> <p>We staan positief tegenover initiatieven die leiden tot versterking van het sportcomplex Sluisweg, die faciliteren we dan ook. Initiatieven die kunnen leiden tot versterking van het sportcomplex toetsen we op haalbaarheid.</p>	<p>Versterking sportcomplex Sluisweg</p> <p>Na de ondertekening van de intentieovereenkomst voor dit project is gestart met de uitvoering van het haalbaarheidsonderzoek. Het doel is om te komen tot een gedragen plan waarbij de ontwikkeling het zwembad versterkt.</p>
<p>Huisvesting vergunninghouders</p> <p>We krijgen jaarlijks een taakstelling van het Rijk om vergunninghouders te huisvesten. We willen deze groep zo goed mogelijk huisvesten. De corporatie is een belangrijke partner in de huisvesting.</p>	<p>Huisvesting vergunninghouders</p> <p>We lopen nog enigszins voor op de landelijke taakstelling. De instroom van asielzoekers is gedaald. Sinds 2017 bestaat het grootste deel van de nieuwe vergunninghouders uit gezinsherenigers, waarbij reeds in de huisvesting is voorzien. De aandacht is sinds 2016 meer gericht op snellere integratie en participatie van vergunninghouders.</p>
<p>Doorontwikkeling van het sociaal domein</p> <p>Na de feitelijke decentralisaties is vanaf 2016 meer nadruk komen te liggen op de doorontwikkeling van het sociaal domein. Het inrichten van het nieuwe sociale domein vraagt om een samenhangende en integrale benadering.</p>	<p>Doorontwikkeling van het sociaal domein</p> <p>De transformatieopgave wordt op een integrale manier aangepakt. De inzet is gericht op een samenhangende inrichting van het gehele speelveld van het Sociaal Domein.</p> <p><u>MAG</u> In dit kader is besloten om het (preventieve) maatschappelijk voorveld (Ode lijn) verder te versterken door te gaan werken met de maatschappelijk agenda (MAG). In 2017 zijn hiertoe alle voorbereidingen getroffen. Er is een MAG-agenda opgesteld die samen met inwoners, verenigingen en organisaties is vormgegeven. Ook heeft er een aanbesteding voor pernooiers plaatsgevonden.</p>

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
	<p><u>Doorontwikkeling Sociaal Team</u> Er heeft een inhoudelijke en organisatorische doorontwikkeling van het Sociaal Team plaatsgevonden. Er is een opdracht aan de moederorganisaties geformuleerd om de transformatie van het Sociaal Team verder vorm te geven.</p> <p><u>Beschermd Wonen/personen met verward gedrag</u> In het kader van Beschermd Wonen/Beschermd Thuis is er regionaal een pilot gestart waar drie personen uit onze gemeente in participeren. In het verlengde daarvan zijn we een eigen pilot gestart voor de doelgroep personen met verward gedrag. Het doel is te komen tot een sluitende integrale aanpak. Hiervoor is ook een lokaal plan van aanpak Beschermd Thuis opgesteld die onderlegger wordt van een breder plan van aanpak personen met verward gedrag. Hiervoor zijn de voorbereidingen in 2017 begonnen.</p> <p><u>Inplechting Drechtsteden</u> Met de toetreding tot de Drechtsteden heeft in 2017 een inplechtingsproces plaatsgevonden waarbij taken vanuit de Wmo en Participatie zijn overgedragen naar uitvoeringsorganisaties van de Drechtsteden. Zie hiervoor ook Programma 1 Bestuur, Koersplan HG. Met de toetreding tot de Drechtsteden heeft in 2017 een inplechtingsproces plaats waarbij taken vanuit de Wmo en Participatie zijn overgedragen naar uitvoeringsorganisaties van de Drechtsteden. Zie hiervoor ook Programma 1 Bestuur, Koersplan HG.</p>
<p>Kunstgrasvelden VV Hardinxveld</p> <p>We realiseren een kunstgrasveld en trainingsveld voor de jeugd met kunstgras voor VVH aan de Sluisweg.</p>	<p>Kunstgrasvelden VV Hardinxveld</p> <p>De kunstgrasvelden voor VVH aan de Sluisweg zijn gerealiseerd. In verband met de maatschappelijke discussie over het gebruik van rubberkorrels is gekozen voor kurk.</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr. Indicator	eenheid	Begroting per. waarde	Rekening per. waarde	Bron
16 Niet-sporters	%	2014 59,5	2016 57,6	Gezondheidsenquête

Beschrijving

16 Het percentage niet-wekelijkse sporters ten opzichte van bevolking van 19 jaar en ouder.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasterwaard en Vijfheerenlanden
Risico's
De risico's voor de stichting betreffen met name het eventueel onrechtmatig verantwoord van subsidiegelden en het eventueel ontoereikend zijn van restauratiebudgetten. Voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam beperkt het risico zich tot de subsidieverlening.

Ontwikkelingen

De stichting blijft zich inzetten voor het onderhouden en restaureren van molens in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Daarbij is het van belang dat voldoende middelen beschikbaar zijn om deze taken uit te voeren.

Stichting Openbare Bibliotheek AanZet

Risico's

Door digitale ontwikkelingen binnen het media-aanbod en de bezuinigingen van individuele gemeenten komt het lokale bibliotheek netwerk onder druk te staan. Door de schaalvergroting, ontstaan door de fusie in 2014 tussen de bibliotheek ZHZOo en de bibliotheek A tot Z, wordt behoud van professionaliteit en een marktgerichte opstelling verwacht. Bibliotheek AanZet verwacht in ieder geval voor de komende jaren een aantal risico's te kunnen opvangen.

Ontwikkelingen

Door de fusie kan Bibliotheek AanZet beter inspelen op de veranderingen in de wereld van media, de problematiek rondom laaggeletterdheid, participatie en de veranderende vraag van gebruikers en potentiële klanten. Het onderwijs blijft hierbij een speerpunt. Met het aanbieden van computer-cursussen, taallessen enz., is de bibliotheek ook toegerust om de zelfredzaamheid en de participatie van burgers te vergroten. De fysieke bibliotheek vormt een plek midden in de samenleving, waarbij preventie, participatie in het sociale netwerk en zelfredzaamheid worden gefaciliteerd. Eind 2017 is de bibliotheekvesting aan de Rembrandtstraat in Boven-Hardinxveld verplaatst naar de Lange Wei. Binnen het woonzorgcentrum heeft de bibliotheek nu een ruimte in het atrium. De komst van de bibliotheek heeft deze ontmoetingsruimte nog levendiger gemaakt en verbindt jong en oud met elkaar.

Wat heeft het gekost?

Programma 7. Samenleven

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	719.155	724.574	-29.037	695.537	703.051	7.514	V
Lasten	2.196.168	2.492.177	-17.248	2.474.929	2.573.419	-98.490	N
Geraamd/Gereal. saldo van baten en lasten	-1.477.014	-1.767.603	-11.789	-1.779.392	-1.870.368	-90.976	N
Onttrekkingen uit reserves	177.740	35.383	132.599	167.982	200.072	32.090	V
Toevoegingen aan reserves	199.951	48.000	166.951	214.951	214.951	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-1.499.225	-1.780.220	-46.141	-1.826.361	-1.885.246	-58.885	N

Productgroepen

- 510 Bibliotheek
- 511 Vorming en ontwikkeling
- 530 Sport
- 531 Sportvelden
- 540 Kunst
- 541 Oudheidkunde en museum
- 560A Openluchtrecreatie
- 580 Overige recreatieve voorzieningen

Programma 8 Werk en inkomen

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Jong en oud naar vermogen deel laten nemen aan samenleving en/of arbeidsmarkt</p> <p>De Sociale Dienst en Kredietbank Alblasserwaard-Vijfheerenlanden en het Werkvoorzieningsschap Avelingen Groep worden samengevoegd, waardoor de inwoners vanuit één organisatie worden ondersteund bij het vinden van werk en inkomen. Deze organisaties helpen jong en oud om naar vermogen deel te nemen aan de samenleving en/of arbeidsmarkt.</p> <p>De eigen verantwoordelijkheid voor het vinden van werk (eventueel met begeleiding) staat voorop. De periode van uitkering dient zo kort mogelijk te duren. Indien nodig wordt deelname aan de arbeidsmarkt mogelijk gemaakt met een loonkostensubsidie.</p>	<p>Jong en oud naar vermogen deel laten nemen aan samenleving en/of arbeidsmarkt</p> <p>Tot 2017 is samengewerkt met Avres, met de toetreding tot Drechtsteden per 1 januari 2018 kan gebruik worden gemaakt van het totale instrumentarium dat binnen SDD/Baanbrekend aanwezig is. Vooruitlopend zijn al enkele medewerkers in het gemeentehuis gedetacheerd. Afgesproken is om de SW medewerkers ook de komende jaren bij Avres hun werk te laten verrichten. Vanuit het sociaal team zijn c.a. 30 personen bezocht die langer dan 2 jaar een uitkering ontvangen. Met deze personen worden passende oplossingen besproken.</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr. Indicator	eenheid	Begroting		Rekening		Bron
		per. waarde	per. waarde	per. waarde	per. waarde	
17 % kinderen in uitkeringsgezin	%	2012	1,61	2015	2,1	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Beschrijving

17 Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke Regeling Avres
Risico's
Met het ontstaan van Avres is een beter financieel beeld ontstaan van zowel de organisatie als de gemeentelijke bijdrage hierin.
Ontwikkelingen
Met de overgang per 1 januari 2018 naar Drechtsteden is SDD/Baanbrekend voor de gemeente de belangrijkste partij. De gemeente blijft een belang hebben bij Avres aangezien hier de SW-ers hun huidige baan behouden.

Wat heeft het gekost?

Programma 8. Werk en inkomen

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	1.787.302	1.493.587	240.833	1.734.420	1.759.857	25.437	V
Lasten	3.870.005	3.695.005	304.321	3.999.326	4.139.652	-140.326	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-2.082.703	-2.201.418	-63.488	-2.264.906	-2.379.795	-114.889	N
Onttrekkingen uit reserves	0	0	93.367	93.367	93.367	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-2.082.703	-2.201.418	29.879	-2.171.539	-2.286.428	-114.889	N

Productgroepen

610 Bijstandsverlening

611 Werkgelegenheid

623 Participatiebudget

Programma 9 Zorg en Welzijn

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Effectief inzetten van zorgbudget</p> <p>We willen gelden die bestemd zijn voor zorg zo effectief mogelijk inzetten, zodat deze beschikbaar zijn voor daadwerkelijke uitvoerende zorg. De rijksuitkeringen worden optimaal benut voor het sociaal domein door uit te gaan van het resultaat, de opbrengst van ondersteuning, met minder (controle)regels, waardoor lage uitvoeringskosten daadwerkelijke ondersteuning bevorderen. We hanteren budgetneutraliteit als uitgangspunt.</p>	<p>Effectief inzetten van zorgbudget</p> <p>Het zorggebruik is zorgvuldig gemonitord om de budgettaire effecten zo goed en zo snel mogelijk in beeld te krijgen en bij te sturen waar nodig. Er is ingezet op kostenbewust indiceren en beschikbaar van zorg om het beschikbare zorgbudget toereikend te laten zijn.</p> <p>Voor de Wmo heeft dit voor 2017 geleid tot een overschot en voor Jeugdhulp tot een tekort op het beschikbare budget. De resultaten van Wmo en Jeugd worden verrekend met de reserve sociaal domein.</p>
<p>Maatschappelijke initiatieven ondersteunen</p> <p>We willen ons verbinden aan maatschappelijke initiatieven, om het sociale vangnet zo optimaal mogelijk te laten functioneren. Wij ondersteunen die initiatieven vanuit de samenleving.</p>	<p>Maatschappelijke initiatieven ondersteunen</p> <p>De gemeente Hardinxveld-Giessendam gaat werken met de maatschappelijke agenda (MAG). Deze werkwijze is gericht op een verdere versterking van de samenleving van Hardinxveld-Giessendam. De eigen kracht en mogelijkheden van inwoners staat hierbij voorop. In dit kader is een belangrijk uitgangspunt om ruimte te bieden voor maatschappelijke initiatieven vanuit de samenleving. In de aanloop naar het werken met de MAG is in 2017 een budget beschikbaar gesteld voor nieuwe initiatieven. In 2017 zijn in totaal 12 initiatieven gerealiseerd.</p> <p>Ook het Sociaal Team werkt nauw samen met maatschappelijke initiatieven in de samenleving met als doel een integraal netwerk van zorg en hulpverlening te creëren.</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr. Indicator	eenheid	Begroting		Rekening		Bron
		per.	waarde	per.	waarde	
18 Verwijzingen Halt	per 10.000 inw. 12-17jr	2014	143,6	2014	122	Bureau Halt
19 Jongeren met delict voor rechter	%	2012	1,41	2015	0,57	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
20 Bijstandsuitkeringen	per 1.000 inw 18jr eo	2015	12,58	2017	16,2	CBS - Participatie Wet
21 Lopende re-integratievoorzieningen	per 1.000 inw 15-65jr	2015	18,95	2017	18,9	CBS - Participatie Wet
22 Jongeren met jeugdhulp	van alle jongeren tot 18 jr	2015	10,7	2017	8,8	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
23 Jongeren met jeugdbescherming	%	2015	1,1	2016	0,8	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
24 Jongeren met jeugdreclassering	%	2015	-	2017	-	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
25 Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 1.000 inw	2015	66	2017	38	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO

Beschrijving

- 18 Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
- 19 Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
- 20 Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
- 21 Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
- 22 Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
- 23 Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
- 24 Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
- 25 Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning voor van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op aantal deelnemende gemeenten.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Jeugd

Risico's

In 2013 is door Deloitte een risicoanalyse gemaakt om o.a. te kunnen bepalen wat het weerstandsvermogen minimaal zou moeten zijn om ongedekte risico's op te vangen. Dit heeft geleid tot een risico-profiel en staat beschreven in de Notitie Risicomanagement 2013 - 2016. In de notitie is voor ieder risico bepaald in welke risicocategorie het geïdentificeerde risico kan worden geplaatst. De definitie van een risico bij het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen is de mate waarin een gebeurtenis of omstandigheid potentieel nadelige financiële gevolgen heeft voor de organisatie. De DG&J heeft zelf geen weerstandsvermogen opgebouwd. In 2016 heeft er ambtelijk overleg plaatsgevonden tussen de VRZHZ, DG&J en OZHZ en een vertegenwoordiging van controllers vanuit de gemeenten om te komen tot een voorstel *waar* (gemeente of GR) en *waarvoor* weerstandsvermogen kan worden gevormd. Dit heeft nog niet geleid tot een breed gedragen standpunt. In de begroting 2016 is ten aanzien van het onderwerp weerstandsvermogen en risicobeheersing aangegeven dat in de 2e helft van 2015 een actualisering van de risicoanalyse zou plaatsvinden. Dit heeft inmiddels plaatsgevonden en deze is ook verwerkt in zowel de jaarrekening 2015 als ook in de begroting 2017.

Voor de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid ligt het risico met name bij het feit dat de jeugdhulpvraag groter is dan het beschikbare budget. De rijksmiddelen zijn lager dan de realisaties. Indien maatregelen niet voldoende zijn en de jeugdhulp toch nodig is, zal extra budget moeten worden gevraagd aan de deelnemende gemeenten. De transformatie moet er aan bijdragen dat de benodigde jeugdhulp binnen gereduceerde budgetten kan worden uitgevoerd. De achterblijvende transformatie is daarmee ook gelijk een groot risico als er niet wordt afgeschaald naar de voorkant. Ook te hoog of foutief afgegeven beschikkingen vormen een risico.

De RAV ZHZ (ambulancedienst) beschikt niet over vrij eigen vermogen. De activiteiten worden gefinancierd door de zorgverzekeraars op basis van de door de NZA voorgeschreven tarieven en beleidsregels. Indien er enig jaar een overschot of tekort ontstaat wordt dit verantwoord in de bestemmingsreserve 'reserve aanvaardbare kosten'. De risico's inzake het weerstandsvermogen worden beperkt doordat alle uitgaven in een jaar moeten passen binnen de beleidsregels van de NZA en de begroting zoals overeengekomen met de zorgverzekeraars. De zorgverzekeraars houden, conform het advies van het Waarborgfonds voor de Zorgsector, een weerstandsvermogen aan van 15% van de structurele omzet.

Ontwikkelingen

In 2015 heeft de dienst Gezondheid en Jeugd een dekkingsplan opgesteld teneinde het destijds voorziene tekort op haar begroting op te lossen. Gestart is een meerjarig dekkingsplan met diverse dekkingsscenario's op te stellen ten behoeve van de definitieve begroting 2015 – 2018. Gerelateerd aan het dekkingsplan zijn er in de structuur van de dienst een aantal wijzigingen doorgevoerd en is een nieuw formatierapport vastgesteld. Daarmee is een basis gelegd waarop dit jaar en de komende jaren op voortgebouwd kan worden. Kennis en ervaring is deels aanwezig maar moet ook deels opnieuw worden opgebouwd. Werving, selectie en inwerken van nieuwe medewerkers vraagt tijd

Belangrijk voor de begroting van de DG&J zijn twee ontwikkelingen. Het betreft de positionering van Veilig Thuis en de cao-gemeenteammbtenaren 2017-2018. Deze hebben consequenties voor de begroting 2018.

Een belangrijke ontwikkeling/risico is de mogelijke uittreding van deelnemers uit de GR. De colleges van Leerdam en Zederik hebben aangegeven dat per 1 januari 2018 te willen doen. De omvang van het risico is aanzienlijk aangezien de kostenstructuur van de GR zodanig is dat een aanpassing van het takenpakket pas op de lange termijn tot een reductie in kosten leidt. Onder de huisvestingskosten en ondersteuning vanuit het SCD liggen namelijk meerjarige contracten. Onder de personele kosten liggen aanstellingen voor onbepaalde tijd. DGJ heeft de geschatte impact in de 2^e Burap 2016 naar beneden bijgesteld vanuit de gedachte dat een aantal taken ook na uittreding nog steeds door de DGJ kunnen worden uitgevoerd.

De 17 gemeenten in Zuid-Holland Zuid voeren sinds 1 januari 2015 gezamenlijk de taken uit die voortvloeien uit de Jeugdwet. Hiertoe is besloten tot de vorming van de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid als onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid. In juli 2017 behandelde het AB van de GR DG&J de 'Knoppennotitie Jeugdhulp ZHZ 2017'. Uit de notitie bleek dat voor 2017 een bedrag van € 5,4 miljoen extra nodig is om de continuïteit van de jeugdhulp te waarborgen. College en raad zijn eerder dit jaar over deze verwachte budgetoverschrijding geïnformeerd. Als gevolg van het niet kunnen draaien aan knoppen zonder dat cliënten hier last van hebben is besloten om met een plan te komen. Het 'Meerjarenperspectief Jeugdhulp ZHZ' inclusief bijbehorende begrotingswijziging Serviceorganisatie Jeugd voor het jaar 2018 ligt momenteel voor aan de gemeenteraad. Het Meerjarenperspectief Jeugdhulp geeft een doorkijk voor de komende jaren, zowel op de financiële ontwikkelingen als de benodigde transformatie. De afgelopen jaren behaalden wij al diverse resultaten in het kader van de transformatie. Desondanks waren de beschikbare Rijksmiddelen niet toereikend en waren de afgelopen jaren extra financiële bijdragen van gemeenten noodzakelijk. Wij verwachten dat ook de komende jaren dit het geval is. Het Meerjarenperspectief Jeugdhulp schetst de verwachting voor de komende jaren met daarbij een agenda om vanaf 2022 de jeugdhulp binnen de Rijksbijdragen uit te kunnen voeren. Interventies zijn hiervoor nodig op drie niveaus, te weten de gemeenten, toeleiding- en toegang en op de regionale zorgmarkt. Hiervoor wordt gewerkt aan een lokaal plan om de transformatie verder op gang te helpen.

Op 14 december 2017 heeft het AB van de DG&J een voorgenomen besluit genomen over de oprichting van een "Coöperatie Regionale Ambulancevoorziening Zuid-Holland Zuid U.A.". Dit is besloten na een voorbereiding met onderzoek en advies door bureau 'De Praktijk'. De reden voor deze verzelfstandiging van de RAV is dat de huidige positie niet meer voldoet aan de wettelijke eisen die gesteld worden aan een zorginstelling. Door een coöperatie op te richten kan de RAV zich in 2021 kandideren voor de vergunning voor het uitvoeren van ambulancezorg in de regio. Deze coöperatieve vereniging met uitgesloten aansprakelijkheid richt zij op met het Albert Schweitzer Ziekenhuis en het Erasmus Medisch Centrum.

Wat heeft het gekost?

Programma 9. Zorg en welzijn

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	1.339.181	344.500	113.152	457.652	678.071	220.419	V
Lasten	9.895.175	8.966.908	450.705	9.417.613	8.256.385	1.161.228	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-8.555.994	-8.622.408	-337.553	-8.959.961	-7.578.315	1.381.646	V
Onttrekkingen uit reserves	296.414	0	502.028	502.028	464.010	-38.018	N
Toevoegingen aan reserves	1.015.544	123.000	197.781	320.781	345.669	-24.888	N
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-9.275.124	-8.745.408	-33.306	-8.778.714	-7.459.973	1.318.741	V

Productgroepen

- 614 Gemeentelijk minimabeleid
- 621 Vreemdelingen
- 650 Kinderdagopvang
- 652 Gehandicaptenbeleid
- 661 Maatwerkvoorz. Natura materieel WMO
- 662 Maatwerkvoorz. Natura immaterieel WMO
- 663 Opvang en beschermd wonen WMO
- 667 Eigen bijdrage maatwerkvoorzieningen en opvang Wmo
- 670 Algemene voorzieningen WMO en jeugd
- 671 Eerstelijnsloket WMO en Jeugd
- 672 PGB WMO en Jeugd
- 677 E.B. Algemene voorz. WMO en Jeugd
- 682 Individuele voorz. Natura Jeugd
- 683 Veiligheid, jeugdreclassering en opv. Jeugd
- 714 Openbare gezondheidszorg
- 715 Jeugdgezondheidszorg (uniform deel)

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Afval gebruiken als grondstof</p> <p>We bevorderen dat afval als grondstof wordt gebruikt. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van 'omgekeerd inzamelen'; een vooruitstrevende manier van afval inzamelen. De nadruk komt nog meer te liggen op de inzameling van recyclebare materialen in plaats van op restafval. De uitvoering van de afvalinzameling is ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Waardlanden, een samenwerkingsverband van de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Wij willen maximaal meewerken aan de uitvoering van het beleid.</p>	<p>Afval gebruiken als grondstof</p> <p>In december 2016 is het omgekeerd inzamelen in Hardinxveld-Giessendam als laatste gemeente binnen Waardlanden ingevoerd.</p> <p>In het najaar 2017 is een communicatie campagne onder regie van waardlanden gestart om te komen tot een nog betere afvalscheiding. Doormiddel van het aanreiken van positieve tips wordt een nog betere afvalscheiding gestimuleerd.</p> <p>Ook in 2018 zal deze campagne worden voortgezet.</p>
<p>Energie besparen</p> <p>We willen het energieverbruik terugdringen of verduurzamen. Voor de openbare verlichting maken we daarbij gebruik van de expertise van de gemeenschappelijke regeling Openbare Verlichting (Bureau OVL). Voor de openbare gebouwen krijgt het een plaats in ons vastgoedbeleid. Daarnaast moedigen we particuliere initiatieven aan op het gebied van energiebesparing en duurzame energie. We haken aan op regionale initiatieven. Bij het doen van investeringen gaan de kosten voor de baten uit. Wij doen echter geen investeringen zonder een acceptabele terugverdientijd. Dit wordt bij elke investering die zich voordoet in beeld gebracht en hierop wordt getoetst.</p>	<p>Energie besparen</p> <p>We monitoren structureel het energieverbruik van de grootverbruikers (oa. Gemeentehuis, zwembad en sporthallen), inzicht bespaard immers. In totaal is in 2017 over de grootverbruikers 741.758 kWh verbruikt, 36.365 kWh minder dan in 2016 en zelfs ruim 140.000 kWh minder dan 2013. In 2017 is aangesloten bij de aanbesteding voor het energiecontract van Drechtsteden. Al vele jaren maken we gebruik van groene energie van verschillende leveranciers, de aanbesteding is gegund aan Greenchoice voor zowel gas als elektriciteit.</p> <p>De samenwerking met het Regionaal Energieloket Drechtsteden is in 2017 verder uitgebreid. Particulieren kunnen bij dat loket terecht voor vragen over verduurzamen. We werken met het loket aan meer herkenbaarheid, onder andere door maandelijks berichten over dit loket via de gemeentelijke communicatiemiddelen te verspreiden.</p> <p>Hardinxveld-Giessendam deed in het najaar van 2017 mee met de groepsaankoop zonnepanelen van het Regionaal Energieloket. Inwoners uit de Drechtsteden kunnen voor een goede prijs zonnepanelen aanschaffen.</p> <p>Regionaal zijn we aangehaakt bij de Regionale Energiestrategie Drechtsteden Energieneutraal 2050. Deze strategie beschrijft vijf ontwikkelingslijnen die moeten leiden tot een energieneutrale regio in 2050.</p> <p>In lijn met deze regionale energiestrategie en landelijke doelstellingen, zijn we begonnen met het opstellen van een lokale duurzaamheidsagenda.</p> <p><i>Openbare verlichting</i></p> <p>In het najaar van 2017 is alle verlichting aan de Rivierdijk vervangen door energie zuinige LED-verlichting.</p> <p>In 2018 zullen alle energie onzuinige SOX-lampen (geel licht) worden vervangen door energie zuinige LED-verlichting.</p> <p>Met de uitvoer van het nieuwe beleids- en beheerplan openbare verlichting 2017-2026 zal door de gemeente de in het energie akkoord bepaalde energiebesparing van 20% worden gerealiseerd in 2020.</p>
<p>Verduurzaming verwarmingsinstallatie zwembad</p> <p>Er zal onderzoek gedaan worden naar een nieuwe stookinstallatie die voordelen oplevert voor de energielasten en voor de milieubelasting. Bepaalde moderne installaties die gebruik maken van hout in plaats van gas lijken kansrijk</p>	<p>Verduurzaming verwarmingsinstallatie zwembad</p> <p>Het onderzoek is afgerond. Uit het onderzoek volgt dat een installatie die voor het grootste gedeelte gebruik maakt van houtsnippers (met name snippers die we zelf produceren uit snoei- en kapwerkzaamheden) en voor het overige van gas het meeste rendement oplevert. De investering voor een dergelijke installatie wordt in samenhang met de ontwikkelingen bij het buitenbad overwogen.</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr. Indicator	eenheid	Begroting		Rekening		Bron
		per.	waarde	per.	waarde	
26 Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2014	214	2015	203 CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	
27 Hernieuwbare elektriciteit	%	2014	0,8	2014	1,2 Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	

Beschrijving

26 Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.

27 Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Risico's
De uittrekking van de gemeenten Zederik en Leerdam zal mogelijk financiële en personele gevolgen hebben.
Ontwikkelingen
Er zijn een aantal ontwikkelingen te melden. <i>Fusies van gemeenten</i> In dit verband zijn er een drietal voorgenomen fusies van gemeenten te melden: <ol style="list-style-type: none">1. Samenvoeging van gemeenten in de Hoeksche Waard2. Samenvoeging van de gemeenten Molenwaard en Giessenlanden3. Samenvoeging van de gemeenten Leerdam, Zederik en Vianen. De samenvoeging van de gemeenten in de Hoeksche Waard heeft waarschijnlijk geen gevolgen voor de gemeenschappelijke regeling. De samenvoeging van Giessenlanden en Molenwaard kan gevolgen hebben. Er zal een discussie gevoerd worden over de uitvoering van de Wabo-bredetaken voor de nieuwe gemeente. Deze worden nu uitgevoerd voor Molenwaard, maar niet voor Giessenlanden. De samenvoeging van de onder 3 genoemde gemeenten heeft mogelijk gevolgen voor de gemeenschappelijke regeling in die zin dat de nieuwe gemeente wordt toegevoegd aan de provincie Utrecht. Dit betekent een vertrek van de gemeenten Leerdam en Zederik uit de gemeenschappelijke regeling OZHZ. <i>Andere ontwikkelingen</i> Andere ontwikkelingen die hier genoemd kunnen worden zijn: <ul style="list-style-type: none">▪ versterken van betrokkenheid van de raden bij de gemeenschappelijke regeling▪ omgevingsdiensten: door het Rijk is besloten te BRZO-taken te concentreren bij een beperkt aantal omgevingsdiensten. In Zuid-Holland is dit de DCMR.▪ Ontwikkelingen in taakuitvoering.▪ Contractrelatie met het SCD. Gesproken wordt over verlenging van het contract van de gemeenschappelijke regeling met het SCD.

Gemeenschappelijke Regeling GEVUDO: Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken en Huisvuilcentrale Alkmaar
Risico's
Geen risico's.
Ontwikkelingen
Geen ontwikkelingen.

Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst Waardlanden

Risico's

De kosten voor het product afvalverwerking zijn in 2017 toegenomen.
De toename is deels te verklaren door een toename van het aanbod van restafval.
Deze toename wordt veroorzaakt door een gunstige ontwikkeling van de economie waardoor er meer wordt geconsumeerd.
Een ander deel is toe te schrijven aan de toename van de verwerkingskosten van een aantal afvalstromen.
Het risico bestaat dat ook in 2018 de kosten voor afvalverwerking verder zullen stijgen.

Ontwikkelingen

De gemeenten Leerdam, Zederik en Vianen worden op 1 januari gefuseerd tot de nieuwe gemeente "Vijfheerenlanden".

De kans bestaat dat de huidige gemeente Vianen voor hun afvalinzameling aansluit bij reinigingsdienst Waardlanden.

Wat heeft het gekost?

Programma 10. Gezondheid en milieu

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	4.381.478	4.114.390	106.119	4.220.509	4.434.262	213.753	V
Lasten	3.810.867	3.455.547	223.000	3.678.547	3.890.511	-211.964	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	570.611	658.843	-116.881	541.962	543.750	1.788	V
Onttrekkingen uit reserves	147.629	0	96.904	96.904	100.104	3.200	V
Toevoegingen aan reserves	145.320	25.000	97.570	122.570	122.570	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	572.920	633.843	-117.547	516.296	521.285	4.989	V

Productgroepen

721 Afvalverwijdering

722 Riolering

723 Milieu

724 Begraafplaatsen

725 Baten afvalstoffen

726 Baten riolering

732 Opbrengst begraafplaatsen

Programma 11 Bouwen, Wonen en Gebruiken

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Meerjarenprogramma infrastructuur, ruimte en transport</p> <p>We willen dat de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden en de gemeente Hardinxveld-Giessendam ook in de toekomst beschermd is tegen overstromingen en dat er een aantrekkelijk ruimtelijk economisch klimaat is om te wonen en werken.</p>	<p>Meerjarenprogramma infrastructuur, ruimte en transport</p> <p>In oktober 2016 verscheen het eindrapport van het MIRT-onderzoek A5H. Daarin is gekeken of de toekomstige investeringen in de dijken kunnen worden verbonden met de ruimtelijke ontwikkeling en economie van het gebied.</p> <p>In 2017 kreeg MIRT A5H een vervolg. Er is met partijen in 'Dijkkring 16' (provincie Zuid-Holland, Waterschap Rivierenland, de gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden en Rijkswaterstaat) gewerkt aan een gezamenlijk perspectief voor A5H, waarin de dijkversterking verbonden wordt met de ruimtelijke en economische ambities. Dat perspectief is naar verwachting in het voorjaar 2018 gereed. De gemeente Hardinxveld-Giessendam is hier nauw bij betrokken.</p> <p>Het college heeft besloten vooruitlopend hierop het gesprek aan te gaan over de knelpunten en kansen die we zien. Met het perspectief en de lokale visie op de dijken kunnen we het gesprek met het Waterschap aan.</p>
<p>Uitvoering Nota Wonen en Prestatieafspraken met Fien Wonen</p> <p>We maken jaarlijks afspraken met Fien Wonen. In de prestatieafspraken worden acties opgenomen die voortvloeien uit de Nota Wonen, het beleid van de corporatie en de wensen van de huurdersraad.</p>	<p>Uitvoering Nota Wonen en Prestatieafspraken met Fien Wonen</p> <p>We maken jaarlijks afspraken met de Woningstichting Fien Wonen GWZ en de Huurdersraad. We hebben o.a. afspraken gemaakt over de verduurzaming van de woningvoorraad van de woningstichting, de beschikbaarheid en betaalbaarheid van de voorraad en de huurverhoging. De afspraken zijn gesplitst in korte termijn en lange termijn.</p> <p>Over de afspraken hebben we per trimester een bestuurlijk overleg en halverwege 2018 start de evaluatie en het gesprek over de prestatieafspraken voor 2019.</p>
<p>Professionaliseren vastgoed</p> <p>We gaan beleid opstellen over hoe we de komende jaren met ons maatschappelijk vastgoed om willen gaan.</p>	<p>Professionaliseren vastgoed</p> <p>In 2013 heeft het college besloten om het vastgoedbeheer in de gemeente te professionaliseren. Bij de vorming van het nieuwe college is een portefeuillehouder vastgoed aangewezen. Nu de vastgoedportefeuille in kaart is gebracht en op orde is, kan met het opstellen van vastgoedbeleid opgestart worden.</p> <p>Begin 2017 is de startnotitie opgesteld en ter kennisgeving naar de raad gegaan. De centrale vraag voor het beleid vastgoed is: hoe gaat de gemeente strategisch om met het huidige vastgoed en welke ambities heeft de gemeente voor haar panden. Het beleid vastgoed wordt eind 2017 / begin 2018 opgesteld en komt eind 2018 in De Ontmoeting van de gemeenteraad.</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Op dit programma zijn geen beleidsindicatoren van toepassing.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?

Programma 11. Bouwen, wonen en gebruiken

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	7.659.414	3.485.045	93.712	3.578.757	9.636.147	6.057.390	V
Lasten	8.319.542	3.754.025	-62.038	3.691.987	9.063.392	-5.371.405	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-660.127	-268.980	155.750	-113.230	572.755	685.985	V
Onttrekkingen uit reserves	250.000	0	50.000	50.000	50.000	0	V
Toevoegingen aan reserves	285.529	0	0	0	475.429	-475.429	N
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-695.656	-268.980	205.750	-63.230	147.326	210.556	V

Productgroepen

810 Ruimtelijke ordening

820 Woningexploitatie

822 Overige volkshuisvesting

823 Baten bouwvergunningen

830 Bouwgrondexploitatie

Programma 12 Woonomgeving

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?																				
<p>Aantrekkelijke leefomgeving</p> <p>We hebben aandacht voor een duurzame inrichting en aantrekkelijke woonomgeving met voldoende parkeerplaatsen, groen en water bij nieuwe projecten. Met het oog op ruimtelijke kwaliteit worden relevante beleidskaders verwerkt in de stedenbouwkundige randvoorwaarden voor nieuwe plannen. Ook in bestaande wijken en buurten streven we naar een aantrekkelijke leefomgeving. Uiteraard is er een relatie met de financiële mogelijkheden. De set van beheerplannen voor de openbare ruimte wordt compleet gemaakt en up-to-date gehouden. In de beleids- en beheerplannen is een onderhoudsniveau vastgelegd en het doel is om de openbare ruimte op het gewenste niveau te houden. Indien de financiële mogelijkheden leiden tot een aanpassing van het budget, wordt het onderhoudsniveau hierop aangepast.</p>	<p>Aantrekkelijke leefomgeving</p> <p>Uit diverse onderzoeken blijkt dat investeren in een aantrekkelijke woonomgeving loont. Op zowel economisch gebied maar ook op het gebied van samenleving, luchtkwaliteit, recreatie, energie en natuur. In het handboek openbare ruimte zijn randvoorwaarden voor de inrichting van de openbare ruimte vastgelegd. Dit handboek is als kader gebruikt bij de ontwikkeling van uitbreidings- en inbreidingsplannen in het afgelopen jaar.</p> <p>Beheerplannen De bestaande beheerplannen worden op tijd geactualiseerd en ontbrekende beheerplannen zullen worden opgesteld.</p> <p>Beheerplan waterlossingen en sloten: vast te stellen in 2018 Beheerplan begraafplaatsen: vastgesteld in 2015 Beheerplan sportvelden: vast te stellen in 2018 Groenbeleidsplan: actualisatie in 2019 Bomenbeleidsplan: evaluatie in 2016 actualisatie in 2022 Beheerplan wegen: evaluatie in 2017 actualisatie in 2020 Beleidsplan openbare verlichting: actualisatie 2017</p> <table border="1" data-bbox="774 1041 1348 1892"> <thead> <tr> <th>Project</th> <th>Planjaar</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="2"><i>CENTRUM</i></td> </tr> <tr> <td>Woonstraten (Molenstraat): aanplanten hagen en aanplanten bomen gecombineerd met herinrichting wegen en voetpaden</td> <td>Voorbereiding gestart. Overleg met de bewoners en de uitvoering vindt plaats in 2018</td> </tr> <tr> <td colspan="2"><i>WERKEN</i></td> </tr> <tr> <td>Industrieterrein Nieuweweg (Hakgriend) en Langeveer: Omvormen stroken tot een type inrichting</td> <td>In voorbereiding, uitvoering uitgesteld door aanleg glasvezelnetwerk. Inmiddels is een BIZ opgericht en zal daarmee afstemming plaats vinden.</td> </tr> <tr> <td colspan="2"><i>PARKEN</i></td> </tr> <tr> <td>Wielwijk: beplantingsvakken en uitrengedebied aanpassen</td> <td>Het uitrengedebied zal in de eerste helft van 2018 worden aangepast (zie ook paragraaf 3)</td> </tr> <tr> <td>De Peulen (parkstrook langs A-15)</td> <td>Plan voor Peulenpark is in ontwikkeling. Renovatie van het park is afhankelijk van de realisatie van het facility-point</td> </tr> <tr> <td colspan="2"><i>DIVERSEN</i></td> </tr> <tr> <td>Inrichten voorzieningen voor honden afhankelijk van uitkomst hondenbeleid</td> <td>Hondenbeleid is vastgesteld en grotendeels uitgevoerd (zie bovenstaande en paragraaf 3)</td> </tr> </tbody> </table>	Project	Planjaar	<i>CENTRUM</i>		Woonstraten (Molenstraat): aanplanten hagen en aanplanten bomen gecombineerd met herinrichting wegen en voetpaden	Voorbereiding gestart. Overleg met de bewoners en de uitvoering vindt plaats in 2018	<i>WERKEN</i>		Industrieterrein Nieuweweg (Hakgriend) en Langeveer: Omvormen stroken tot een type inrichting	In voorbereiding, uitvoering uitgesteld door aanleg glasvezelnetwerk. Inmiddels is een BIZ opgericht en zal daarmee afstemming plaats vinden.	<i>PARKEN</i>		Wielwijk: beplantingsvakken en uitrengedebied aanpassen	Het uitrengedebied zal in de eerste helft van 2018 worden aangepast (zie ook paragraaf 3)	De Peulen (parkstrook langs A-15)	Plan voor Peulenpark is in ontwikkeling. Renovatie van het park is afhankelijk van de realisatie van het facility-point	<i>DIVERSEN</i>		Inrichten voorzieningen voor honden afhankelijk van uitkomst hondenbeleid	Hondenbeleid is vastgesteld en grotendeels uitgevoerd (zie bovenstaande en paragraaf 3)
Project	Planjaar																				
<i>CENTRUM</i>																					
Woonstraten (Molenstraat): aanplanten hagen en aanplanten bomen gecombineerd met herinrichting wegen en voetpaden	Voorbereiding gestart. Overleg met de bewoners en de uitvoering vindt plaats in 2018																				
<i>WERKEN</i>																					
Industrieterrein Nieuweweg (Hakgriend) en Langeveer: Omvormen stroken tot een type inrichting	In voorbereiding, uitvoering uitgesteld door aanleg glasvezelnetwerk. Inmiddels is een BIZ opgericht en zal daarmee afstemming plaats vinden.																				
<i>PARKEN</i>																					
Wielwijk: beplantingsvakken en uitrengedebied aanpassen	Het uitrengedebied zal in de eerste helft van 2018 worden aangepast (zie ook paragraaf 3)																				
De Peulen (parkstrook langs A-15)	Plan voor Peulenpark is in ontwikkeling. Renovatie van het park is afhankelijk van de realisatie van het facility-point																				
<i>DIVERSEN</i>																					
Inrichten voorzieningen voor honden afhankelijk van uitkomst hondenbeleid	Hondenbeleid is vastgesteld en grotendeels uitgevoerd (zie bovenstaande en paragraaf 3)																				

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
	<p>Zorgvuldig omgaan met bomen <i>Bomenbeleidsplan</i> Het bomenbeleidsplan is in 2012 vastgesteld door de raad. Het nieuwe (bomen)beleid is in 2016 geëvalueerd. Tijdens de evaluatie is specifiek aandacht besteed aan de ontheffingsvrijezones en de werking daarvan de afgelopen jaren.</p> <p><i>Boomveiligheidscontrole</i> In 2017 zijn alle bomen weer aan een veiligheidscontrole onderworpen. Bij enkele bomen wordt in 2018 een nadere inspectie uitgevoerd. De attentiebomen worden in 2018 en 2019 gecontroleerd.</p> <p><i>Bijdrageregeling waardevolle particuliere bomen</i> Door het college is in 2013 een bijdrageregeling vastgesteld om particulieren tegemoet te komen in de kosten voor het onderhouden van waardevolle bomen. In 2017 konden particulieren een bijdrage van maximaal 250 euro per boom aanvragen. Hiervan hebben een zestal bewoners gebruik gemaakt en is subsidie vertrekt voor een achttal bomen.</p>

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr. Indicator	eenheid	Begroting		Rekening		Bron
		per. waarde	per. waarde	per. waarde	per. waarde	
28 WOZ-waarde woningen	dzd euro	2015	217	2017	223	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
29 Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2013	2,8	2015	7,6	ABF - Systeem Woningvoorraad
30 Demografische druk	%	2016	60,4	2017	80,1	CBS - Bevolkingsstatistiek
31 Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2016	778	2017	783	COELO, Groningen
32 Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2016	778	2017	783	COELO, Groningen

Beschrijving

- 28 De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
29 Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
30 De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar. Indicator is gewijzigd, bij de begroting was het jaartal 15 jaar in plaats van 20 jaar.
31 Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisoude betaalt aan woonlasten.
32 Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisoude betaalt aan woonlasten.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

Dit programma bevat geen verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?

	Programma 12. Woonomgeving bedragen * € 1						
	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotingswijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/nadelig
Baten	1.808	2.000	5.919	7.919	6.940	-979	N
Lasten	1.035.591	900.110	-70.032	830.078	898.913	-68.835	N
Geraamd/Gereal. saldo van baten en lasten	-1.033.783	-898.110	75.951	-822.159	-891.974	-69.815	N
Onttrekkingen uit reserves	125.956	103.170	89.460	192.630	192.630	0	V
Toevoegingen aan reserves	160.660	56.200	200.000	256.200	256.200	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-1.068.487	-851.140	-34.589	-885.729	-955.544	-69.815	N

Productgroepen

560 Openbaar groen

Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Terugdringen overhead- en uitvoeringskosten</p> <p>Waar dat mogelijk is, willen we de overhead- en uitvoeringskosten terugdringen. Samenwerking met andere gemeenten kan hier een positief effect op hebben.</p>	<p>Terugdringen overhead- en uitvoeringskosten</p> <p>Vanaf 2015 wordt jaarlijks de omvang en samenstelling van de overhead van de organisatie tegen het licht gehouden en waar mogelijk bijgestuurd.</p> <p>Door de toetreding tot het samenwerkingsverband Drechtsteden zijn de overheadkosten fors verlaagd. Ook de vorming van de nieuwe organisatie vanaf 1 januari 2018 zal daaraan een bijdrage leveren.</p>
<p>Verminderen schuld en groei rentedruk in gemeentebegroting</p> <p>De nota Financieringsvisie en Rentebeleid geeft richting voor een adequate beheersing van onze schuldpositie en de omvang van de investeringen. Volgend uit de Financieringsvisie werken we aan het op termijn terugdringen van de vaste schuld. Daarmee verminderen we bij een gelijkblijvende renteontwikkeling de rentedruk op de gemeentebegroting. Verder zijn we zeer terughoudend in ons investerings- en begrotingsbeleid.</p>	<p>Verminderen schuld en groei rentedruk in gemeentebegroting</p> <p>Met het vaststellen van de nota Financieringsvisie en Rentebeleid is invulling gegeven aan de doelstelling om de schuldpositie te verminderen en de groei van de rentedruk in de gemeentebegroting te beperken. Met ingang van het begrotingsjaar 2015 zijn de uitgangspunten van nota jaarlijks getoetst. Daarbij gaat het onder meer om het te hanteren percentage voor herfinanciering van leningen en het te hanteren rentepercentage voor bouwgrondexploitaties. Daarnaast zijn in de nota een aantal flankerende maatregelen opgenomen, welke in continuïteit zijn/worden toegepast.</p> <p>In 2017 is de onze schuld (kort- en langlopende leningen) met circa € 3,7 miljoen afgebouwd.</p> <p>In het 1e kwartaal 2017 is de evaluatie van de nota Financieringsvisie en Rentebeleid aan de raad aangeboden.</p> <p>Belangrijk punt in de evaluatie was het wijzigingsbesluit BBV. Onderdeel van dit wijzigingsbesluit betreft de rentetoerekening aan de bouwgrondexploitaties en riolering en reiniging. Alleen de werkelijke rente, gecorrigeerd voor de verhouding eigen vermogen/vreemd vermogen, mag worden toegerekend. Vanaf de perspectiefnota 2017-2020 is hier reeds op geanticipeerd.</p>
<p>Bezuinigingen creatief en daadkrachtig doorvoeren</p> <p>We herbezinnen ons op de taken die de gemeente altijd heeft uitgevoerd. Na deze kritische doorlichting beslissen we welke taken we willen beëindigen of afstoten. We geven op een creatieve en daadkrachtige wijze invulling aan bezuinigingstaakstellingen. Sommige oplossingen raken ook bestuur en ambtelijke organisatie.</p>	<p>Bezuinigingen creatief en daadkrachtig doorvoeren</p> <p>In het voorjaar van 2015 is het project "Bezuinigingen 2015" in het leven geroepen en zijn de bezuinigingen verder uitgewerkt. Ook het begrotingsjaar 2017 vroeg om oplossingen om meerjarig tot een sluitende begroting te komen. Enkele bezuinigingen hangen samen met de toetreding tot Drechtsteden en zullen eerst vanaf 2018 geëffectueerd kunnen worden. Overigens vertoont de perspectiefnota 2018-2021 en daarmee de begroting 2018-2021 een positief meerjarig beeld, waarmee aanvullende bezuinigingen niet (meer) nodig zijn.</p> <p>Het voornemen om een kerntakendiscussie te voeren is in verband met de toetreding tot Drechtsteden niet uitgevoerd.</p>

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In lijn met de vernieuwde voorschriften van het BBV worden per programma de verbonden partijen vermeld die een relatie hebben tot het betreffende programma.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Risico's
Het risico voor de gemeente beperkt zich tot het verworven aandelenkapitaal. Het risicobeheer van BNG Bank is gericht op handhaving van het veilige risicoprofiel van de bank. Dit profiel komt tot uitdrukking in hoge externe credit rating.
Ontwikkelingen
Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank. Over 2017 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 393 miljoen (2016: 369 miljoen). Van de nettowinst is voorgesteld om € 141 miljoen aan dividend uit te keren (206 € 91 miljoen). Voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam komt dit neer op € 79.330 (over 2016 in 2017 € 51.424).

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffen en Waarderen (SVHW)
Risico's
Uit onderzoeken naar vergelijkbare organisaties is gebleken dat SVHW de efficiëntste organisatie is. Dit houdt in dat de geboden kwaliteit tegen een scherpe prijs wordt aangeboden. Het doorvoeren van bezuinigingen heeft daardoor een direct effect op de geboden kwaliteit. Daarnaast is het risico dat deelnemers uittreden, waarbij mogelijk de lasten voor de achterblijvende deelnemers hoger worden. In de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden lijken een aantal deelnemers vanwege aanstaande fusies uit SVHW uit te treden.
Ontwikkelingen
Naar verwachting zullen in de komende jaren meerdere gemeenten aansluiting gaan zoeken bij het SVHW. Ook is de verwachting dat een aantal gemeenten in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden vanwege fusie zullen uittreden. Dit betekent dat er zowel kansen als risico's zich voor kunnen doen. In het besluit tot toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden is opgenomen dat de gemeente uiterlijk in 2020 een besluit neemt over de deelname in SVHW dan wel deelneemt in Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD).

Wat heeft het gekost?

Programma 13. Financiering / Alg. dekkingsmiddelen

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	25.887.614	25.061.130	-737.415	24.323.715	24.397.258	73.543	V
Lasten	2.413.493	1.154.444	-1.924.124	-769.680	-498.366	-271.314	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	23.474.122	23.906.686	1.186.709	25.093.395	24.895.624	-197.771	N
Onttrekkingen uit reserves	1.076.105	0	1.978.095	1.978.095	1.978.095	0	V
Toevoegingen aan reserves	1.700.415	692.600	1.604.500	2.297.100	2.297.100	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	22.849.812	23.214.086	1.560.304	24.774.390	24.576.619	-197.771	N

Productgroepen

- 913 Beleggingen
- 914 Geldleningen
- 921 Algemene uitkering gemeentefonds
- 922 Algemene baten en lasten
- 923 Uitkering deelfonds sociaal domein
- 930 Wet Onroerende Zaken (WOZ)
- 931 Baten Onroerende Zaak Belasting gebruikers
- 932 Baten Onroerende Zaak Belasting eigenaren
- 937 Baten Hondenbelasting
- 938 Baten Reclamebelasting
- 939 Baten Precariobelasting
- 940 Lasten gemeentelijke belastingen

960 Saldo van kostenplaatsen
980 Mutaties reserves
990 Saldo na bestemming

1.5 Algemene Dekkingsmiddelen

Kosten en opbrengsten die niet direct tot één van de voorgaande programma's behoren vallen onder de noemer 'algemene dekkingsmiddelen'. De algemene dekkingsmiddelen zijn:

- **Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is**
De lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is zijn heffingen waarvan er geen duidelijke relatie is tussen de gemeentelijke dienstverlening en de belasting. Voorbeelden zijn de onroerend zaakbelastingen (OZB) en de hondenbelasting. Overigens zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voorbeelden van lokale heffingen waarvan de besteding wel is gebonden. Dergelijke heffingen worden op de desbetreffende programma's verantwoord. Voor verdere informatie wordt u verwezen naar de paragraaf 'Lokale heffingen'.
- **Algemene uitkering uit het gemeentefonds**
De algemene uitkering uit het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor onze gemeente. Twee factoren bepalen de uitkering aan een gemeente:
 - a. De omvang hangt af van de algemene groei en van taak- en andere veranderingen. Het gemeentefonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Als het Rijk meer uitgeeft, gaat het gemeentefonds ook omhoog en omgekeerd. Twee voorbeelden van taak- en andere veranderingen: Toen de gemeenten de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) gingen uitvoeren, kregen ze daarvoor geld in het gemeentefonds. Het fonds groeide, maar het takenpakket ook.
 - b. Het aandeel van een gemeente in de totale omvang van het gemeentefonds hangt af van zogenaamde "verdeelmaatstaven". Het aantal inwoners is zo een verdeelmaatstaf. Hoe meer inwoners een gemeente heeft, des te groter het aandeel in het totaal. Er zijn circa vijftig verdeelmaatstaven.
- **Dividend**
Hiertoe behoren de aandelen en daaraan verbonden dividenden die niet tot één van de voorgaande programma's behoren. Voor onze gemeente zijn dat de aandelen en daaraan verbonden dividenduitkering van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).
- **Saldo van de financieringsfunctie**
Het saldo van de financieringsfunctie bestaat hoofdzakelijk uit de lasten die verband houden met het niet doorbelasten van rente aan producten.
- **Overige algemene dekkingsmiddelen**
De overige dekkingsmiddelen bestaan hoofdzakelijk uit de baten en lasten die betrekking hebben op de waardering van onroerende zaken in het kader van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Hieronder vallen overigens niet de opbrengsten van de onroerend zaakbelastingen (OZB) en ook niet de lasten die zijn gemoeid met de heffing en invordering daarvan. Deze worden verantwoord bij de lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is.

x € 1

Omschrijving	Rekening 2016	Begroting na wijz. 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/nadelig
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	3.481.053	3.523.500	3.576.306	52.806	V
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds: algemeen	14.084.920	13.931.860	13.958.103	26.243	V
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds: sociaal domein	6.578.840	6.345.624	6.345.656	32	V
Dividend	31.983	48.060	48.484	424	V
Saldo van de financieringsfunctie	866.983-	871.467-	855.172-	16.295	V
Overige algemene dekkingsmiddelen	164.308	2.115.818	1.822.247	293.571-	N
Totaal	23.474.121	25.093.395	24.895.624	197.771-	N

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

Onder de lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is vallen de opbrengsten onroerende zaakbelastingen (woningen en niet-woningen) en hondenbelasting.

Dividend

Het hierboven genoemde dividend betreft de dividenden van de Bank Nederlandse Gemeenten. Het dividend van Eneco is verantwoord bij programma 5 Ondernemen en Bedrijvigheid.

In paragraaf 2.5.2. wordt een toelichting gegeven op bovenstaande afwijkingen.

1.6 Overhead

De overheadkosten laten het volgende verloop zien.

	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging
Baten	90	256	11
Lasten	-5.126	-5.441	-4.926
	-5.036	-5.185	-4.915

bedragen * € 1.000

Per saldo is er ten opzichte van de begroting na wijziging een voordeel van € 149.000. Dit positief effect wordt veroorzaakt door:

- Onderhoudskosten huisvesting € 53.000
- Extra afschrijving boekwaarde ICT investeringen € 78.000

Bij de paragraaf bedrijfsvoering is een uitgebreidere toelichting opgenomen. Bij lagere lasten leiden ook tot een lagere onttrekking aan een reserve. Deze lagere onttrekking wordt op het taakveld " 0.10 Mutaties reserves" verantwoord.

Daarnaast heeft er tussen de begroting na wijziging en de jaarrekening een verschuiving plaatsgevonden tussen baten en lasten. De doorbelasting aan projecten is in de begroting opgenomen als een baat. In werkelijkheid zijn deze doorbelasting verantwoord als een negatieve last.

1.7 Vennootschapsbelasting

Vanaf 1-1-2016 zijn gemeenten verplicht om Vpb af te dragen over winstgevende ondernemersactiviteiten. In 2016 is een analyse gemaakt om te beoordelen of er in de reguliere exploitatie sprake is van winstgevende ondernemersactiviteiten. Op basis van de analyse is de verwachting dat geen Vpb verschuldigd is. In 2017 hebben zich hierin geen wijzigingen voorgedaan.

In beginsel wordt het grondbedrijf wel gezien als een ondernemersactiviteit. Het grondbedrijf binnen de gemeente Hardinxveld is echter volgens de regels van de Vpb structureel verlieslatend. En over verlieslatende activiteiten hoeft uiteraard geen belasting te worden betaald. Door winstgevende activiteiten te isoleren in een aparte Exploitatie BV wordt dit beeld versterkt. De verslaglegging van de projecten in de Exploitatie BV loopt ook via het meerjarenprogramma grondzaken.

1.8 Onvoorzien

In de primitieve begroting is onder financiering en algemene dekkingsmiddelen een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen ad € 25.000. In het begrotingsjaar is de post onvoorzien niet aangewend

Overzicht aanwending van het bedrag onvoorzien		<i>bedragen in €</i>
Nr. begrotingswijziging /		bedrag
Onderwerp	datum	2017
0 Primitieve begroting		25.000
Saldo post onvoorzien na begrotingswijzigingen		25.000

Alle andere begrotingswijzigingen waren budgetneutraal of zijn gemuteerd op het exploitatiesaldo van de begroting. Het restant van de post onvoorzien bedraagt € 25.000.

Paragrafen

1.9 Paragraaf Bedrijfsvoering

Beleidsverantwoording

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<p>Wijkteams dichtbij de inwoners</p> <p>Vanaf 2010 is gestart met de voorbereidingen voor wijkgericht werken in de buitendienst. Vanaf september 2013 zijn de bereikte ontwikkelingen omgezet naar een formele wijkgerichte werkwijze. Hierbij zijn de drie wijkteams verantwoordelijk voor het integraal onderhoud in hun wijk, dus zowel voor groen als grijs. Het wijkgericht werken is een concrete manier om de afstand tussen gemeente en inwoners te verkleinen. Het wijkgericht werken krijgt steeds meer vorm. Naast het anders organiseren en afhandelen van het werk, krijgen de wijkteamleiders een meer actieve rol in de contacten met wijkbewoners. Voorbeeld hiervan is de deelname aan de wijktafels waar wijkbewoners de mogelijkheid hebben om ideeën klachten en meldingen over het wijkonderhoud met de wijkteams te bespreken. De onderhoudskwaliteit die inwoners van de gemeente mogen verwachten wordt vastgelegd in een beeldkwaliteitscatalogus. De teams zijn aanspreekbaar op het al dan niet leveren van het daarin afgesproken kwaliteitsniveau.</p>	<p>Wijkteams dichtbij de inwoners</p> <p>De wijkteams verzorgen het dagelijks onderhoud in de wijken. Binnen de wijken worden zaken afgestemd met andere partijen zoals Servanda, politie en Fien Wonen GWZ. Zaken die via o.a. de wijktafels door bewoners ingebracht worden met deze partijen afgestemd voor een integrale aanpak. De onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte zal vastgelegd worden in een beeldkwaliteitscatalogus. Via beelden kan er eenvoudiger overlegd worden met bewoners over de onderhoudskwaliteit die in de openbare ruimte verwacht mag worden. De catalogus vormt een vertaling van het bestaande beleid in de openbare ruimte naar beelden. Vaststelling van de catalogus was gepland voor 2017 maar door prioritering schuift dit door naar 2018.</p>
<p>Inhuur van extern personeel terugdringen</p> <p>We dringen de inzet en inhuur van extern personeel terug, waar dat mogelijk is. Oplossingen hiervoor worden vooral in de regionale samenwerking gezocht.</p>	<p>Inhuur van extern personeel terugdringen</p> <p>In 2017 is inhuur gepleegd vanwege:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. (Langdurig) zieke medewerkers; b. Het minimaliseren van frictiekosten bij de invlechting in Drechtsteden en reorganisatie van de bestaande organisatie; c. Het invullen van functies die vertrekkende mensen achter hebben gelaten op het gebied van PIOFACH. Mede naar aanleiding van het besluit om toe te treden tot de Drechtsteden is mobiliteit ontstaan. Deze vacatures zijn niet meer structureel ingevuld, omdat de PIOFACH-taken zijn ontvlochten en zijn ondergebracht in het Servicecentrum van Drechtsteden.

Beleidsindicatoren

Vanaf de begroting 2017 moeten enkele beleidsindicatoren verplicht worden opgenomen in zowel de begroting als in de jaarstukken. De beleidsindicatoren zijn verdeeld over de programma's waar ze betrekking op hebben.

Nr. Indicator	eenheid	Begroting		Rekening		Bron
		per. waarde	per. waarde	per. waarde	per. waarde	
33 Formatie	FTE	2016	6,73	2017	6,69	Eigen begroting/jaarrekening
34 Bezetting	FTE	2016	5,72	2017	5,38	Eigen begroting/jaarrekening
35 Apparaatskosten	Euro's	2016	574	2017	499	Eigen begroting/jaarrekening
36 Externe inhuur	%	2016	6%	2017	18%	Eigen begroting/jaarrekening
37 Overhead	%	2016	14,0%	2017	12,7%	Eigen begroting/jaarrekening

Beschrijving

33 Fte per 1.000 inwoners

34 Fte per 1.000 inwoners

35 Kosten per inwoner

36 Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen

37 % van totale lasten

Wat heeft het gekost?

Programma 14. Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	17.865.915	1.293.461	-1.860.378	-566.917	-721.880	-154.963	N
Lasten	17.865.927	4.523.972	-157.786	4.366.186	4.006.616	359.570	V
Geraamd/Gereal. saldo van baten en lasten	-12	-3.230.511	-1.702.592	-4.933.103	-4.728.496	204.607	V
Onttrekkingen uit reserves	552.427	329.989	532.125	862.114	700.685	-161.429	N
Toewegingen aan reserves	326.660	245.000	336.660	581.660	581.660	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	225.755	-3.145.522	-1.507.127	-4.652.649	-4.609.471	43.178	V

Productgroepen

500010 Hkpl Kapitaallasten
 500011 Hkpl Kapitaallasten
 500020 Hkpl Huisvesting
 500021 Hkpl Gemeentehuis (vastgoed)
 500029 Hkpl Huisvesting (reserve)
 500030 Hkpl Personele aangelegenheden
 500039 Hkpl Personele aangelegenheden (reserve)
 500040 Hkpl ICT
 500049 Hkpl ICT (reserve)
 500050 Hkpl FZ archief
 500059 Hkpl FZ archief (reserve)
 500060 Hkpl Bodes en kantine
 500070 Hkpl Financiën
 500079 Hkpl Financiën (reserve)
 500080 Hkpl BOO communicatie
 500090 Hkpl BOO juridische zaken
 500100 Tractie
 500300 Kpl Burgerbalie
 500309 Kpl Burgerbalie (reserve)
 500400 Kpl ORS binnendienst
 500450 Kpl ORS buitendienst
 500451 Kpl Werkplaats (vastgoed)
 500459 Kpl ORS buitendienst (reserve)
 500500 Kpl BOO
 500509 Kpl BOO (reserve)
 500510 Kpl BOO (inhuur voor projecten)
 500700 Kpl Brandweer

1.9.1 Ensiaverklaring

gemeente
Hardinxveld-Giessendam
Collegeverklaring ENSIA 2017

Collegeverklaring ENSIA 2017 inzake Informatiebeveiliging Suwinet

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hardinxveld-Giessendam legt met deze verklaring verantwoording af over geselecteerde informatiebeveiligingsnormen inzake Suwinet op basis van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) systematiek.

Het doel van ENSIA is om verantwoording over informatieveiligheid af te leggen aan de gemeenteraad. ENSIA sluit aan op de gemeentelijke planning en controlcyclus voor informatiebeveiliging, neemt de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) als uitgangspunt en maakt gebruik van een daarop ingerichte zelfevaluatie. Hierdoor heeft het gemeentebestuur meer overzicht over de informatiebeveiliging van de gemeente en kan het bestuur beter sturen en verantwoording afleggen aan de gemeenteraad en andere belanghebbenden.

Zo structureert ENSIA ook de verticale verantwoording van gemeenten richting de rijksoverheid over de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling Nederland (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de Gezamenlijke Elektronische Voorzieningen Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (GeVS/Suwinet).

Reikwijdte verklaring

Deze verklaring betreft de onderdelen van de ENSIA systematiek waarover assurance wordt gevraagd van een onafhankelijke IT auditor. Voor het jaar 2017 betreft dit DigiD en Suwinet. Gemeente Hardinxveld-Giessendam is geen DigiD aansluithouder danwel niet assessmentplichtig voor DigiD in 2017 en hoeft derhalve in 2017 geen verantwoording af te leggen over DigiD. Hierdoor vervalt bijlage 1. De verklaring omvat het op 31 december 2017 in opzet en bestaan voldoen van de beheersingsmaatregelen aan de geselecteerde normen inzake Suwinet (Specifiek Suwinet normenkader Afnemers, versie 1.01 op website BKWI¹ en bijlage 1 van de notitie Verantwoordingsstelsel op website ENSIA² voor de selectie van normen). De normen vinden hun basis in internationale standaarden en zijn geschikt voor het doel van deze Collegeverklaring. De Collegeverklaring omvat niet de werking van de maatregelen over 2017.

De beheersingsmaatregelen rond het gebruik van Suwinet die belegd zijn bij AVRES vallen onder de reikwijdte van deze collegeverklaring.

Deze Collegeverklaring is opgesteld voor de gemeenteraad en het departement dat toeziet op de veiligheid van Suwinet. De gemeenteraad en het departement dat toeziet op de veiligheid Suwinet zijn via bij deze collegeverklaring behorende afzonderlijke bijlage voor Suwinet (bijlage Suwinet met kenmerk Bijlage 2 Suwinet) geïnformeerd over de afwijkingen van de normen.

Verklaring college

Het college verklaart dat bij gemeente Hardinxveld-Giessendam op 31 december 2017 de interne beheersingsmaatregelen in opzet en bestaan voldoen aan de geselecteerde normen inzake Suwinet.

Hardinxveld-Giessendam, 11 april 2018

Burgemeester en wethouders van Hardinxveld-Giessendam,
de secretaris,

drs. Robert 't Hoen MPM

de burgemeester,

Dirk Heijkoop

1 <https://www.bkwi.nl/nieuws/nieuw-normenkader-voor-gemeenten>

2 <https://www.ensia.nl>

Bijlage 2 Suwinet

Deze bijlage is een afzonderlijk onderdeel van de Collegeverklaring ENSIA 2017 inzake Informatiebeveiliging DigiD en Suwinet van de gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Het gebruik van Suwinet als niet-SUWI-partij is onderdeel van de Collegeverklaring.¹ De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft de volgende taken geheel uitbesteed aan AVRES. De uitbestede taken zijn onderdeel van de Collegeverklaring omdat wij voor de uitbestede taken de volledige verantwoordelijkheid dragen. Zie hiervoor bijgevoegde TPM van Avres

Afwijkingen van de normen

Met uitzondering van de volgende normen voldoen de interne beheersingsmaatregelen voor de SUWI-taken in opzet en bestaan aan alle geselecteerde normen:

- Er zijn geen afwijkingen vastgesteld

¹ Toelichting: zie www.vng.nl/files/vng/2017-08_vng_factsheet_suwinet_voor_gemeenten_v1.pdf

1.10 Paragraaf Lokale Heffingen

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op de heffingen waarvan de besteding zowel gebonden als ongebonden is. Voorbeelden van heffingen waarvan de besteding gebonden is, zijn o.a. de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Heffingen waarvan de besteding ongebonden is zijn o.a. de onroerend zaakbelasting en de hondenbelasting.

Deze paragraaf bevat een uiteenzetting van de beleidsvoornemens voor de lokale heffingen, de gemeentelijke inkomsten voor zover deze uit de in Hardinxveld-Giessendam ingevoerde belastingen en retributies voortkomen, een overzicht op hoofdlijnen van de diverse belastingen en heffingen, een aanduiding van de lokale lastendruk, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid en een overzicht van de kostendekkendheid van de verschillende tarieven.

Beleidsvoornemens lokale heffingen

De heffing en invordering van belastingen en retributies wordt door de GR SVHW (Gemeenschappelijke Regeling Samenwerkingsverband Vastgoed-informatie Heffing en Waardebepaling) verzorgd. Deze gemeenschappelijke regeling wikkelt ook aanvragen om kwijtschelding af. De heffing en invordering van de leges zoals o.a. de bouwleges wordt door de gemeente zelf verzorgd.

In onze gemeente zijn buiten de algemene uitkering uit het gemeentefonds de onroerendzaakbelasting en de rioolheffing en afvalstoffenheffing de belangrijkste inkomsten. De belastingtarieven zijn voor 2017 verhoogd met het geraamde gemiddelde inflatiepercentage van 0,9%. Dit geldt voor de rioolheffing, de hondenbelasting en de leges. Bij de OZB is tevens rekening gehouden met de waardeontwikkeling van het bezit, zodat per saldo de onroerende zaakbelastingen voor woningen niet stijgt. In de bepaling van de tarieven afvalstoffenheffing wordt de afvalstoffenbelasting ook meegenomen.

Ten aanzien van de heffingen en leges wordt uitgegaan van een kostendekkendheidspercentage van 100%.

Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

Op grond van artikel 219 van de gemeentewet worden in 2017 in Hardinxveld-Giessendam de volgende belastingen geheven:

<i>bedragen x € 1.000</i>						
Omschrijving	Rekening 2015	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Zuivere belastingen						
Onroerend zaakbelastingen eigenaren	2.645	2.875	2.920	2.950	30	V
Onroerend zaakbelastingen gebruikers	507	532	530	550	20	V
Hondenbelasting	71	74	73	76	3	V
Precariobelasting	37	612	441	436	-5	N
<i>Subtotaal zuivere belastingen</i>	<i>3.260</i>	<i>4.093</i>	<i>3.964</i>	<i>4.012</i>	<i>48</i>	<i>V</i>
Heffingen						
Afvalstoffenheffing	1.633	1.657	1.675	1.685	10	V
Rioolheffing	1.790	1.848	1.881	1.891	10	V
Containerrechten	0	0	0	0	0	V
<i>Subtotaal heffingen</i>	<i>3.423</i>	<i>3.505</i>	<i>3.556</i>	<i>3.576</i>	<i>20</i>	<i>V</i>
Retributies						
Leges bouwvergunningen	407	482	587	884	297	V
Leges burgerlijke stand	282	323	312	337	25	V
Begrafnisrechten	201	194	250	243	-7	N
Havengelden	46	50	53	52	-1	N
Marktgelden	34	29	31	29	-2	N
Brandweerrechten	0	0	0	0	0	V
<i>Subtotaal retributies</i>	<i>970</i>	<i>1.078</i>	<i>1.233</i>	<i>1.545</i>	<i>312</i>	<i>V</i>
TOTAAL Lokale heffingen	7.653	8.676	8.753	9.133	380	V

Onroerende zaakbelastingen

De (on)roerende zaakbelastingen zijn ondergebracht bij de GR SVHW. Het SVHW verzorgt niet alleen de oplegging en inning van de aanslagen maar houdt tevens de bestanden in verband met de wet WOZ up-to-date. Regelmatig vindt de afdracht van de ontvangen belastingbedragen aan de gemeente plaats. Bij het bepalen van het percentage wordt rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de onroerende zaken, zodat per saldo de onroerende zaakbelastingen voor woningen niet meer stijgen dan de inflatie.

Hondenbelasting

Basis voor deze heffing vormt het bezit van een hond, waarbij voor het bezit van meerdere honden een progressief tarief van toepassing is. Evenals de onroerende zaakbelastingen verzorgt het SVHW de heffing, invordering en actualisering van de bestanden van de hondenbelasting voor ons. De controle is nog wel in handen van de gemeente en geschiedt door een jaarlijkse huis-aan-huis controle met daarnaast een hondenpenningcontrole op straat.

Precariobelasting

Voor het hebben van materialen op (boven en onder) voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond wordt een bedrag geheven van de gebruikers van die grond.

De Eerste Kamer heeft op 21 maart 2017 het wetsvoorstel om de precariobelasting af te schaffen aangenomen. De ingangsdatum van de wet is bepaald op 1 juli 2017. In de wet is een overgangstermijn van 5 jaar opgenomen. Die geldt voor gemeenten die op 16 februari 2016 een verordening voor het heffen van precariobelasting op kabels en leidingen hadden. Het tarief van die datum (€ 0,27 per m¹) mag nog tot 1 januari 2022 worden geheven. We houden rekening met een ingroescenario om de afschaffing op te vangen.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval, waarbij uitgangspunt is dat dit kostendekkend gebeurt. Het SVHW verzorgt de heffing, invordering en actualisering van de bestanden voor ons.

Het inzamelen en verwerken van het huisvuil wordt gedaan door de gemeenschappelijke regeling reinigingsdienst Waardlanden. Ook kan zonder verdere kosten gebruik worden gemaakt van het afvalbrengstation.

Rioolheffing

De rioolheffing is gerelateerd aan de hoeveelheid afgevoerd afvalwater en geldt uitsluitend ter dekking van de kosten voor de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan.

De oplegging, invordering en het bijhouden van het bestand wordt verzorgd door het SVHW.

Leges

In onze gemeente worden leges geheven op grond van de vigerende legesverordening. De tarieventabel wordt jaarlijks aangepast. De leges hebben onder andere betrekking op de Algemeen Plaatselijke Verordening, rij- en reisdocumenten, burgerlijke stand, wet Ruimtelijke Ordening en Milieuwetgeving.

Begraafenisrechten

Voor het begraven van stoffelijke overschotten op de begraafplaatsen in de gemeente heft de gemeente leges. Ook voor de aankoop van graven en het afkopen van het onderhoudsrecht wordt een tarief in rekening gebracht.

In 2015 is het beleidsplan begraafplaatsen 2014-2024 vastgesteld. In het verlengde hiervan zijn de tarieven voor 2016 opnieuw bepaald, voor 2017 werden deze nog eens kritisch voorzien.

Havengelden

De havengelden bestaan uit liggelden, kadegelden en trechtergelden.

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de lokale lasten. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid en staan in de Invorderingswet. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen, die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hierin die zin van afwijken dat een lager inkomen wordt gehanteerd. De gemeente Hardinxveld-Giessendam hanteert de zogenaamde 100%-norm, hetgeen betekent dat inwoners van Hardinxveld-Giessendam met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In de gemeente Hardinxveld-Giessendam kan kwijtschelding worden aangevraagd voor Afvalstoffenheffing, Rioolheffing en Hondenbelasting (alleen voor de eerste hond).

De ontwikkeling van de kwijtscheldingen over de afgelopen jaren is als volgt:

	2013	2014	2015	2016	2017
Kwijtscheldingsbedragen	77.662	78.716	80.438	91.326	124.046
Kwijtscheldingsaantallen (Gedeeltelijk) toegekend	164	146	172	175	231
Afgewezen	29	27	40	38	47
Totaal	193	173	212	213	278

De laatste jaren is een stijgende trend waarneembaar in het aantal kwijtscheldingsverzoeken. De oorzaak hiervan is deels gelegen in de gevolgen van de financieel economische crisis waarbij onder andere het aantal uitkeringsgerechtigden is toegenomen. Gezien het herstel van de economie verwachten we dat deze kosten de komende jaren stapsgewijs dalen naar het niveau van voor de crisis.

Heffingen woonlasten (lokale belastingdruk)

Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze belastingen vormen het grootste deel van de opbrengst van de gemeentelijke heffingen.

Soort heffing	2013	2014	2015	2016	2017
Onroerende zaakbelasting					
Woningen					
- eigenarenheffing	0,1160%	0,1333%	0,1240%	0,1346%	0,1345%
Totaal	0,1160%	0,1333%	0,1240%	0,1346%	0,1345%
Niet woningen					
- eigenarenheffing	0,1780%	0,1900%	0,2040%	0,2135%	0,2165%
- gebruikerstarief	0,1400%	0,1398%	0,1510%	0,1577%	0,1599%
Totaal	0,3180%	0,3298%	0,3550%	0,3712%	0,3710%
Afvalstoffenheffing	248,70	240,00	238,00	240,00	242,00
Rioolheffing	241,65	247,71	240,00	244,80	247,00

De ontwikkeling van de woonlasten (voor meerpersoonshuishoudens) over de afgelopen jaren is als volgt:

	2014	2015	2016	2017
OZB-eigenaar	291,93	267,19	294,00	294,00
Rioolheffing	247,71	240,00	244,80	247,00
Afvalstoffenheffing	240,00	238,00	240,00	242,00
Totaal	779,64	745,19	778,80	783,00
% stijging/afname t.o.v. vorig jaar	3,6%	-4,4%	4,5%	0,5%

Vergelijking met andere gemeenten

Jaarlijks wordt door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) een onderzoek uitgevoerd naar de gemeentelijke woonlasten, teneinde een vergelijk tussen de gemeenten mogelijk te maken. Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten van onze gemeente is een vergelijk met omliggende gemeenten gemaakt.

	Hardinxveld-Giessendam	Giessen-landen	Gorinchem	Molenwaard	Leerdam	Zederik
Gemiddelde woningwaarde	221.340	277.368	195.840	241.029	208.416	250.674
OZB-eigenaar	0,1345%	0,1160%	0,1338%	0,1126%	0,1631%	0,1191%
OZB-eigenaar	297,70	321,75	262,03	271,40	339,93	298,55
Rioolheffing (gebaseerd op 140m ³)		93,54*		50,00		155,00
Rioolheffing (vastrecht)	247,00	79,46*	220,00	293,00	266,00	40,00
Afvalstoffenheffing	242,00	225,00	226,00	206,00	241,00	216,00
Totaal	786,70	719,75	708,03	820,40	846,93	709,55
Rangorde landelijk (o.b.v. OZB-tarieven)	266	128	133	330	343	231
Rangorde Ablasserwaard-Vijfheerenlanden (o.b.v. woonlasten)	4	3	1	5	6	2

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de gemeente Hardinxveld-Giessendam in 2016 landelijk gezien net onder het midden behoort (plaats 266 van de in totaal 388 gemeenten). Regionaal gezien staat de gemeente Hardinxveld-Giessendam op de vierde plaats (2016: 2).

Naast een vergelijking met de omringende gemeenten is ook een vergelijking met de Drechtstedengemeenten gemaakt.

	Hardinxveld-Giessendam	Ablasserdam	Dordrecht	Hendrik-Ido-Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht
Gemiddelde woningwaarde	221.340	198.074	162.852	221.450	193.640	179.394	172.177
OZB-eigenaar	0,1345%	0,1295%	0,1257%	0,1388%	0,1305%	0,1030%	0,1346%
OZB-eigenaar	297,70	256,51	204,70	307,37	252,70	184,78	231,75
Rioolheffing (gebaseerd op 2 bew.)							
Rioolheffing (vastrecht)	247,00	185,00	173,00	177,00	134,00	228,00	275,00
Afvalstoffenheffing	242,00	339,00	271,00	315,00	247,00	195,00	342,00
Totaal	786,70	780,51	648,70	799,37	633,70	607,78	848,75
Rangorde landelijk (o.b.v. woonlasten meerpersoonshuishouden volgens Coelo)	266	260	60	289	45	26	319
Rangorde Drechtsteden (o.b.v. woonlasten)	5	4	3	6	2	1	7

In vergelijking met de overige Drechtstedengemeenten eindigt Hardinxveld-Giessendam op plaats 5 (2016: 6).

Kostendekkendheid

Het vernieuwde BBV dat van kracht is met ingang van begrotingsjaar 2017 schrijft voor dat in de paragraaf lokale heffingen inzicht wordt gegeven in de mate van kostendekkendheid van de verschillende tarieven. Hiermee wordt beoogd transparantie te bieden in de tarieven waarbij sprake is van kostenverhaal. De toerekening van overhead vindt extracomptabel plaats. Dat betekent dat het overheaddeel op de afzonderlijke programma's niet aan deze programma's zijn toegerekend.

De volgende overzichten laten zien van welk percentage kostendekkendheid sprake is. Voor het bepalen van onderstaande kostendekkendheidspercentages is uitgegaan van de vernieuwde 'Handreiking Kostenonderbouwing paragraaf lokale heffingen' van het VNG.

De kostendekkendheid is bepaald door de totale baten te delen door de lasten die volgens de handreiking mogen worden toegerekend. Hierin is een opslag voor de overheadkosten opgenomen. Voor het bepalen van het percentage overhead is uitgegaan van de totale lasten aan overhead (taakveld 0.4), welke zijn gedeeld door de totale loonkosten inclusief de kosten van inhuur.

Formule overheadopslag op loonkosten	
Overhead (taakveld 0.4)	5.035.836
Loonkosten + inhuur (exclusief overhead loonkosten)	5.831.857
	86%

Voor de riolering en reiniging is een afwijkend overheadopslagpercentage gehanteerd, namelijk gebaseerd op een percentage van de totale kosten (salarissen en directe lasten)

Formule voor overheadopslag totale lasten	
Overhead	5.035.836
Alle directe (dus zonder overhead) lasten, exclusief rese	37.530.524
	13%

Legesverordening

Titel 1: Algemene dienstverlening:

Titelblad 1		Titelblad 1	
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	Hoofdstuk 2	Reisdocumenten
Kostenplaatsen	600300 / 600400	Kostenplaatsen	600350 / 600440
Directe lasten	14.847	Directe lasten	16.727
Loonkosten	45.976	Loonkosten	80.844
Saldo	60.823	Saldo	97.571
86% overheadopslag	39.700	86% overheadopslag	69.809
Totale lasten	100.523	Totale lasten	167.380
Totale baten	22.435	Totale baten	99.101
Kostendeckendheid	22%	Kostendeckendheid	59%

Titelblad 1		Titelblad 1	
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	Hoofdstuk 4	Verstrekkings uit basisregistratie
Kostenplaatsen	600340 / 600430	Kostenplaatsen	600320 / 600410
Directe lasten	16.714	Directe lasten	23.785
Loonkosten	40.100	Loonkosten	77.527
Saldo	56.814	Saldo	101.312
86% overheadopslag	34.627	86% overheadopslag	66.945
Totale lasten	91.441	Totale lasten	168.257
Totale baten	73.729	Totale baten	2.667
Kostendeckendheid	81%	Kostendeckendheid	2%

Titelblad 1		Titelblad 1	
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	Hoofdstuk 11	Huisvestingswet
Kostenplaats naturalisatie	600330 / 600420	Kostenplaatsen	682220
Directe lasten	1.925	Directe lasten	8.000
Loonkosten	6.683	Loonkosten	-
Saldo	8.608	Saldo	8.000
86% overheadopslag	5.771	86% overheadopslag	0
Totale lasten	14.379	Totale lasten	8.000
Totale baten	668	Totale lasten	8.000
Kostenplaats VOG	600450	Totale baten	472
Totale baten	1.984	Kostendeckendheid	6%
Totale lasten hfdst. 9	14.379		
Totale baten hfdst. 9	2.652		
Kostendeckendheid	18%		

Titelblad 1	
Hoofdstuk 14	Markten
Kostenplaatsen	631000 / 631100
Directe lasten	15.568
Loonkosten	<u>18.418</u>
Saldo	33.986
86% overheadopslag	15.904
Totale lasten	49.890
Totale baten	36.549
Kostendekkendheid	73%

Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Titelblad 2	
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning
Kostenplaatsen	682200 / 682300
Directe lasten	133.256
Loonkosten	<u>457.558</u>
Saldo	590.814
86% overheadopslag	395.103
Totale lasten	985.917
Totale baten	883.708
Kostendekkendheid	90%

Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese Richtlijn

Titelbladen 1 en 3	
TB 1: Hoofdstuk 16	Kansspelen
TB 3: hoofdstuk 1	Horeca
TB 3: hoofdstuk 2	Organiseren evenementen of markten
TB 3: hoofdstuk 7	Niet benoemde vergunning
Kostenplaats Vergunningen	614020
Directe lasten	26.783
Loonkosten	<u>126.091</u>
Saldo	152.874
86% overheadopslag	108.880
Totale lasten	261.754
Totale baten	36.498
Kostendekkendheid	14%

Havengelden, begraafplaatsen, riolering en afval

Havengelden		Begraafplaatsen	
Kostenplaats	622100	Kostenplaats	672400 / 673200
Directe lasten	30.266	Directe lasten	194.482
Loonkosten	<u>23.253</u>	Loonkosten	<u>176.142</u>
Saldo	53.519	Saldo	370.624
86% overheadopslag	20.079	86% overheadopslag	23.635
Totale lasten	73.598	Totale lasten	394.259
Totale baten	59.135	Totale baten	365.457
Kostendekkendheid	80%	Kostendekkendheid	93%

Afval		Riool	
Kostenplaats	672100 / 672500	Kostenplaats	672200 / 672600
Directe lasten	1.210.479	Directe lasten	1.121.830
Loonkosten	<u>61.208</u>	Loonkosten	<u>187.703</u>
<i>Saldo</i>	<i>1.271.687</i>	<i>Saldo</i>	<i>1.309.533</i>
13% overheadopslag	170.635	13% overheadopslag	175.713
Gecompenseerde BTW	278.298	Gecompenseerde BTW	159.756
Totale lasten	1.720.620	Totale lasten	1.645.002
Totale baten	1.684.872	Totale baten	1.890.834
Kostendekkendheid	98%	Kostendekkendheid	115%

Relatie met eerdere kostendekkendheidonderzoeken

In eerdere kostendekkendheidonderzoeken zijn in een aantal gevallen afwijkende kostendekkendheidspercentages gepresenteerd. De oorzaken zijn meerledig, maar zijn specifiek terug te voeren op het begrip overhead en het verplicht toerekenen van rente aan de programma's. Ten aanzien van de toerekening van rente werd tot en met de begroting 2016 voor de kapitaallasten alleen de afschrijvingslasten doorberekend, terwijl dat nu de rente + afschrijving moet worden toegerekend.

1.11 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Deze paragraaf geeft inzicht in (mogelijke) risico's voor de gemeente en de mate waarin deze risico's kunnen worden opgevangen (weerstandscapaciteit). De relatie tussen de risico's en de weerstandscapaciteit zegt iets over de financiële robuustheid van de gemeente Hardinxveld-Giessendam: het weerstandsvermogen.

Beleid

Bij raadsbesluit van 27 november 2013 is de Financieringsvisie vastgesteld. De nota reserves en voorzieningen is vastgesteld door de gemeenteraad op 19 december 2013. Deze nota geeft een overzicht van de reserves en voorzieningen, evenals richtlijnen hoe hiermee wordt omgegaan.

Er is voor gekozen om geen afzonderlijke nota samen te stellen inzake het weerstandsvermogen en de risico's. In deze paragraaf wordt hiervan een uiteenzetting gegeven.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om tegenvallers op te vangen. Het gaat hierbij om de 'vrij besteedbare' middelen, zoals de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves.

Per 31 december 2017 bedraagt de weerstandscapaciteit:

Weerstandscapaciteit	Bedragen x € 1.000,-	
<i>Weerstandscapaciteit exploitatie</i>		
Onbenutte belastingcapaciteit		
- OZB	p.m.	
- Afvalstoffenheffing	p.m.	
- Rioolheffing	p.m.	
Totaal onbenutte belastingcapaciteit		0
Onvoorzien		25
Weerstandscapaciteit exploitatie		25
<i>Weerstandscapaciteit vermogen</i>		
Vrij aanwendbaar deel algemene reserve		1.964
Vrij aanwendbaar deel reserve sociaal domein		2.196
Stille reserves		p.m.
Weerstandscapaciteit vermogen		4.160
Totale weerstandscapaciteit		4.185

Algemene reserve

Dit betreft het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve.

Reserve Sociaal Domein

Voor het sociaal domein is in de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2015 een aparte reserve gevormd. Deze wordt gezien als onderdeel van de weerstandscapaciteit. De achterliggende reden is dat in de bepaling van de risico's het sociaal domein is betrokken.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de tarieven van de gemeentelijke belastingen te verhogen tot het wettelijk toegestane maximum.

De onbenutte belastingcapaciteit ten aanzien van de onroerende zaakbelastingen is bepaald op basis van het verschil tussen onze OZB-percentages en het normpercentage-OZB voor toelating tot artikel 12 van de financiële verhoudingenwet (Fvw). Het normpercentage voor 2017 bedraagt 1,97% van de WOZ-waarde.

De onbenutte belastingcapaciteit voor de overige onderdelen (riool- en afvalstoffenheffing, leges en overige heffingen) is op nul gezet. Dit omdat bij de gemeentelijke belastingen en retributies zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100%-kostendekkendheid.

Onvoorzien

Ter dekking van onvoorziene begrotingsuitgaven in de loop van het jaar is in de begroting 2017 een bedrag opgenomen van € 25.000.

Algemene reserve

De omvang van de algemene reserve (exclusief resultaatbestemming 2017) bedraagt € 1.964.079 per 31 december 2017. Dit is vrij aanwendbaar.

Reserve Sociaal Domein

Voor het sociaal domein is een aparte reserve gevormd welke wordt gezien als onderdeel van de weerstandscapaciteit, omdat in de bepaling van de risico's het sociaal domein is inbegrepen. De omvang van de reserve sociaal domein (exclusief resultaatbestemming 2017) bedraagt € 2.196.378 per 31 december 2017.

Stille reserves

Om een reëel inzicht te hebben in de omvang van het eigen vermogen dienen ook stille reserves in beeld te worden gebracht. Deze reserves vormen immers één van de elementen waarmee tegenvallers bekostigd zouden kunnen worden. De gemeente heeft stille reserves wegens aandelenbezit Eneco en BNG welke zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs. Ook de gemeentelijke eigendommen bevatten stille reserves die bij verkoop te gelde kunnen worden gemaakt. De stille reserves zijn PM geraamd omdat deze niet direct inzetbaar zijn voor weerstandscapaciteit.

Risico-analyse

De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen, dus waarvoor geen voorziening is gevormd of waarvoor geen verzekering is afgesloten.

Organisatiebreed heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden. Deze is als volgt opgebouwd:

- Korte beschrijving van het risico
- Het financiële effect / kans / risicobedrag

Om tot een kwantificering van de risico's te komen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Kans

de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet is afhankelijk van meerdere factoren waaronder de frequentie. De frequentie alleen is op zich al moeilijk te bepalen. Om toch te komen tot een schaalverdeling is bij de risicoanalyse binnen de gemeente Hardinxveld-Giessendam gekozen voor drie categorieën, te weten:

- o Groot (80%);
- o Gemiddeld (50%);
- o Klein (20%).

Impact

De impact geeft de financiële invloed aan die een risico kan hebben op de gemeentelijke exploitatie. De percentages (standaardklassen) die worden gehanteerd zijn 1%, 5%, 10%, 25% en 50%. Daarbij heeft het kleinste percentage financieel gezien de minste impact, terwijl het grootste percentage juist een grote impact heeft.

In onderstaande tabel geven we een overzicht van de risico's, gevolgd door een korte beschrijving van elk risico.

Risicomatrix

PROGR.	RISICO'S	Impact	Bedrag	Kans			Totaal
				Groot 80%	Gemiddeld 50%	Klein 20%	
4	Wegenonderhoud	5%	1.500.000			15.000	15.000
4	Wateroverlast	20%	950.000		95.000	-	95.000
5	Participatie ROM-S	0%	330.126			-	-
5	Leerlingenvoer	10%	260.000			5.000	5.000
8	Participatiewet	10%	2.472.000		124.000		124.000
9	WMO	10%	3.297.000		165.000		165.000
9	Jeugdwet	10%	3.200.000		160.000		160.000
12	Merwede-Lingelijn	0%	-			-	-
Bedrijfsv	Eenmansposten	1%	8.700.000		44.000		44.000
Fin en dek	Algemene uitkering	5%	21.130.000		528.000		528.000
Fin en dek	Rentelasten	5%	1.021.000			10.000	10.000
	Overig (niet kwantificeerbaar)						500.000
				-	1.116.000	30.000	1.646.000

Wegenonderhoud

In het wegenbeheerplan wordt aangegeven hoe de gemeente omgaat met straten, wegen en pleinen en dergelijke. Door onverwachte omstandigheden, zoals bijvoorbeeld een strenge vorstperiode, kan het voorkomen dat de wegen extra onderhoud nodig hebben. De kosten voor dit extra onderhoud kunnen zodanig oplopen dat het budget voor onderhoud aan wegen wordt overschreden. Het beheerplan Wegen is volledig vertaald in de meerjarenbegroting. Uit de tussentijdse evaluatie wegbeheer is gebleken dat het onderhoud op orde is en de stand van de reserve positief. De kans op een budgetoverschrijding is daardoor klein (20%). Over de kosten van herinrichtingen en reconstructies wordt afgeschreven. Bovendien worden deze kapitaallasten gedekt uit de reserve Wegen. De impact van het risico is daardoor beperkt (5%).

Veerdienst

Tussen de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Werkendam bestaat een 'Samenwerkingsovereenkomst Veerdiensten Gorinchem'. Deze overeenkomst is aangegaan voor een periode van 5 jaren en eindigde op 1 april 2017. Ook de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland hebben de veerdienst gedurende 5 jaren ondersteund. Deze subsidie liep af op 1 april 2017.

In 2017 is een businesscase afgerond om over te gaan op elektrisch varen. Alle oevergemeenten ondersteunen de businesscase en hebben in de begroting voor 2018 en 2019 budget geraamd om het wegvallen van de provinciale subsidie zelf te dragen. Risico is derhalve nihil.

Wateroverlast

In maart 2016 zijn de maatregelen wateroverlast door de raad vastgesteld. Destijds is besloten om via een verhoging van de precariobelasting deze maatregelen te dekken. Door afschaffing van de precariobelasting door het Rijk dient op langere termijn een alternatieve dekking gevonden te worden om de afschrijvingslasten van de maatregelen te dekken.

Op grond van wettelijke regelingen, waaronder de gemeentelijke verordening op het heffen en invorderen van rioolheffing, kan hierin worden voorzien.

De opbrengsten precariobelasting bedoeld voor de dekking van de maatregelen wateroverlast worden gestort in een reserve maatregelen wateroverlast. De opbrengst medio 2017 bedraagt ca € 925.000. De totale geraamde kosten aan maatregelen wateroverlast zullen hoger zijn dan het op te bouwen saldo in de reserve. Een dekkingstekort zal zich pas op langere termijn manifesteren. De toereikendheid van de maatregelen wordt qua kans ingeschat op gemiddeld (50%), waarbij voor de impact rekening wordt gehouden met 20%.

Participatie ROM-S

De gemeente participeert in de regionale ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen-West. In de prognoses voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein is destijds uitgegaan van een mogelijk toekomstig rendement van 15%. Dit uitgaande van een voorspoedige ontwikkeling, waarbij ook achtergelaten terreinen (inbreidingslocaties) ontwikkeld zouden kunnen worden. De mogelijkheid bestaat dat het ingebrachte kapitaal niet volledig terug zal komen maar de kans daarop wordt klein geacht.

De behandeling van de herziene grondexploitatie heeft in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van 8 november 2017 plaats gehad en is goedgekeurd in de Raad van Vennoten van 8 november 2017. De herziening met de verkleinde variant betreffende de 2e fase geeft een rendement eigen vermogen (REV) te zien van circa 6,14% en een positief eindresultaat van € 6,6 miljoen (basisvariant). De aantrekkende economie vertaalt zich in een toenemende belangstelling met kansrijke prospects en nieuwe grondtransacties. Ook voor fase 2 is de belangstelling groot. In het najaar van 2018 zal bezien worden of een deel van het ingelegde vermogen aan de deelnemers kan worden terugbetaald. In de gemeentelijke exploitatie is niet geanticipeerd op het mogelijke, toekomstige rendement van 15%. Het risico wordt daarom op € 0 ingeschat.

BTW Rehobothschool

Op 14 oktober 2016 heeft de Hoge Raad inzake de BTW Rehobothschool arrest gewezen, waarbij de gemeente Hardinxveld-Giessendam in het ongelijk is gesteld. Dit betekent dat de gemeente geen recht op aftrek van BTW over de bouw van de school heeft. Op dit moment loopt het verzoek bij de Belastingdienst op de betaalde overdrachtsbelasting, welke samenhang met het in aftrek kunnen brengen van BTW. De betaalde overdrachtsbelasting bedraagt ca. € 195.000, waarmee de vordering in de jaarstukken per 31 december 2017 (ca. € 127.580) wordt afgedekt. Derhalve bedraagt het risico € 0.

Leerlingenvervoer

Het leerlingenvervoer is een opneemenderegeling. De laatste jaren zien we een dalende trend in de ontwikkeling van de kosten. Dit wordt met name veroorzaakt door een afname in de omvang van met name het dure leerlingenvervoer door inzet van nieuw beleid. Maar deze post blijft moeilijk te ramen.

Grote invloed op de kosten is het aantal kinderen dat een beroep doet op de verordening Leerlingenvervoer. Daarnaast is het type school bepalend voor de hoogte van de vergoeding. Het vervoer naar het Speciaal Onderwijs voor kinderen met een handicap is relatief duur. Deze kosten laten zich slecht sturen, omdat de gemeente vooraf niet kan inschatten over hoeveel nieuwe kinderen het per jaar gaat.

Voor het schooljaar 2018-2019 zal er ook een nieuwe aanbesteding van kracht zijn. Momenteel is het niet in te schatten welk effect dit heeft op de totale kosten van het leerlingenvervoer.

De gemeente kent een vervoersvoorziening toe op basis van de verordening Leerlingenvervoer. In het voorjaar van 2015 heeft de raad een nieuwe verordening vastgesteld. De financiële gevolgen van de in 2015 vastgestelde verordening worden, gezien de door de raad verlangde overgangsregeling, druppelsgewijs zichtbaar worden.

Met ingang van 1 augustus 2014 is de wet Passend Onderwijs in werking getreden. Op dit moment zijn er enkele gewijzigde vervoersbewegingen als gevolg van deze wet. Maar ook deze wet heeft een langdurige overgangsregeling, dus ook dit effect zal druppelsgewijs zichtbaar worden. Dit kan zowel positief als negatief uitpakken.

Het risico wordt op zeer klein (10%) geschat. Indien het aantal vervoerde leerlingen toeneemt, is de impact gemiddeld (10%).

Participatiewet (voorheen Wet Werk en Bijstand)

De Participatiewet kenmerkt zich o.a. door een vast rijksbudget binnen de algemene uitkering in de vorm van een participatiebudget, onderdeel van het sociale domein, en een specifieke uitkering dat als inkomensdeel door het Rijk separaat wordt uitbetaald. Beide budgetten worden neutraal in de begroting opgenomen. Het toereikend zijn van het budget hebben wij niet geheel in eigen hand. Door bezuinigingsmaatregelen van het kabinet hebben gemeenten te maken met verlaagde inkomsten.

De financiering van het inkomensdeel is gebaseerd op een raming van het aantal uitkeringsgerechtigden.

Met ingang van 1 januari 2018 is onze gemeente uitgetreden uit de gemeenschappelijke regeling Avres en toegetreten tot de Sociale Dienst Drechtsteden. Deze dienst is met ingang van 1 januari 2018 de nieuwe organisatie die voor de deelnemende gemeenten op een efficiënte en integrale wijze uitvoering geeft aan de Participatiewet.

De nieuwe organisatie voert het takenpakket van Avres uit. Het betreft hier met name de uitvoering van de Participatiewet inclusief het inkomensdeel van de oude Wet Werk en Bijstand waarvoor de gelden nog via een specifieke uitkering worden ontvangen.

De bijdrage in de uitvoeringskosten van deze organisatie wordt middels een nieuw vastgestelde verdeelsleutel bepaald. Door de economische ontwikkeling en veranderde wet- en regelgeving kan de nieuwe organisatie in een situatie terecht komen waarin zij niet meer kan beschikken over voldoende middelen om aan alle verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen dan wel dat extra personeel dient te worden aangetrokken.

De gemeente Hardinxveld-Giessendam is verplicht een bijdrage te leveren aan de SDD zodat zij aan alle verplichtingen jegens derden kan voldoen.

De budgetten van de participatiewet worden nauwlettend gevolgd. Gelet op bovenstaande uiteenzetting wordt het risico op budgetoverschrijding gemiddeld geacht (50%). De impact op de ramingen in de begroting is beperkt (10%).

WMO

De Wmo is een 'open einderegeling': de kosten in enig jaar zijn sterk afhankelijk van het beroep dat op de regeling wordt gedaan. Alleen al daarom brengt het de nodige risico's met zich mee.

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is op 1 januari 2007 in werking getreden. Op 1 januari 2015 heeft het Rijk taken overgeheveld naar de gemeenten. De Wmo is vanaf 2015 dus uitgebreid. De gemeenten krijgen hiervoor geld van het Rijk. Omdat het Rijk bezuinigt, moeten de gemeenten de taken echter met minder geld uitvoeren. Hierdoor hebben gemeenten maatregelen getroffen.

De realisatiecijfers 2017 zijn de derde ervaringscijfers van de nieuwe Wmo waarmee de budgetten vanaf 2017 zijn herijkt. In deze herijking is enige marge ingebouwd voor een beperkt risico op nabetalingen over 2017 en een toename van het aantal cliënten. De realisatiecijfers van het derde ervaringsjaar leveren een verdere basis voor betrouwbaardere prognoses. Het jaar 2018 zal deze basis verbreden. Daarmee stijgt de betrouwbaarheid van de prognoses.

De budgetten voor de WMO worden nauwlettend gevolgd. Hierdoor wordt het risico op forse budgetoverschrijding gemiddeld geacht (50%). De impact is daarom beperkt (10%), mede in het licht van de bijstelling van de ramingen in de begroting.

Jeugdwet

De uitvoering van de Jeugdwet is een taakveld binnen het sociaal domein. De bekostiging wordt door het Rijk als integratie-uitkering sociaal domein van de Algemene Uitkering toegekend.

De taken vanuit de Jeugdwet zijn gedelegeerd en gemandateerd aan de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd. De serviceorganisatie Jeugd (SOJ) Zuid-Holland Zuid is de uitvoeringsorganisatie.

Van het jaarbudget is een klein percentage beschikbaar voor lokaal beleid (de lokale impuls). Deze gelden zijn onder de Maatschappelijke Agenda komen te vallen, na besluit van de gemeenteraad.

De realisatiecijfers van de afgelopen paar jaar zijn de ervaringscijfers van de nieuwe Jeugdwet waarmee de budgetten herijkt kunnen worden. Hierbij is ook een marge ingebouwd. De realisatiecijfers van een volgend jaar biedt een verdere basis voor betrouwbaardere prognoses.

De budgetten van de jeugdwet worden nauwlettend gevolgd. Hierdoor wordt het risico op budgetoverschrijding gemiddeld geacht (50%). De impact is daarom, mede in het licht van de bijstelling van realisatiecijfers gemiddeld (10%). Middels bestuursrapportages worden de gemeenten goed op de hoogte gehouden van de budgetten.

Merwede-Lingelijn

Samen met omliggende gemeenten en de Provincie Zuid-Holland is een samenwerkingsovereenkomst inzake de aanleg van de Merwede-Lingelijn afgesloten. De gemeente heeft de verplichting op zich genomen zich maximaal in te spannen om een bijdrage in de aanleg van twee stations te realiseren. In de oorspronkelijke plannen is voorzien dat de dekking deels zal komen uit de bouwgrondexploitatie Blauwe Zoom en deels uit toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

De twee haltes van de Merwede-Lingelijn zijn april 2012 opgeleverd. De afrekening van de subsidiegelden heeft plaatsgevonden. De werkzaamheden zijn afgerekend. De BV MerwedeLingeLijn blijft in principe in stand totdat alle stations gerealiseerd zijn.

De kosten voor de werkzaamheden zijn binnen het beschikbare krediet gebleven. De kosten van de BV zijn afgebouwd. Alleen in Gorinchem wordt nog een station gebouwd. De kosten die de BV hiervoor maakt, worden door gemeente Gorinchem voor haar rekening genomen. Zodra de BV wordt opgeheven, kan het project geheel financieel worden afgerond. Het risico wordt op nihil ingeschat.

Uittreding gemeenschappelijke regelingen / invlechting Drechtsteden

Per 1 januari 2018 is de gemeente toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden. Daarmee treedt de gemeente uit een tweetal gemeenschappelijke regelingen, te weten de gemeenschappelijke regeling Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (regio AV) en Avres (voorheen RSD en Avelingengroep). De uittreding uit de regio AV is geëffectueerd per 31 december 2016, waarbij ook de uittredingsom is overeengekomen en in 2016 is betaald. Binnen de regio AV blijven we wel op inhoud samenwerken onder meer in de leertuinen.

De uittreding uit Avres vindt per 31 december 2017 plaats. In oktober 2017 heeft het algemeen bestuur van Avres een besluit over de uittreedsom genomen. De gemeente Hardinxveld-Giessendam kan zich vinden in de uittreedsom en de voorwaarden. De uittreedsom bedraagt € 1.148.500. In januari 2018 is dit bedrag onder vooraftrek van een voorschot op de frictiekosten aan Avres betaald.

Daarnaast is in het kader van de toetreding geld opzij gezet om de toetreding en alle daarmee verbonden kosten te dekken. In 2016 is hiervoor € 1 miljoen ter beschikking gesteld en in februari 2017 een aanvullend bedrag van € 1,9 miljoen. De raad is periodiek geïnformeerd over de voortgang van de uitputting. In het totaalbedrag van € 2,9 miljoen zijn ook de uittreedsommen van de gemeenschappelijke regelingen inbegrepen. De beschikbare middelen worden in acht genomen, conform raadsbesluit van 9 juli 2015. Op basis van de verantwoording in deze jaarstukken (zie toelichting bij de balans) kan geconcludeerd worden dat binnen de toetredingskosten Drechtsteden binnen de beschikbaar gestelde budgetten zijn gerealiseerd. In de voorziening frictiekosten Drechtsteden is rekening gehouden met een lagere opbrengst voor de locatie Avelingen dan waar in de berekeningen vanuit is gegaan. Verwacht wordt dat deze voorziening toereikend is voor ons aandeel in een lagere verkoopopbrengst. Het risico is daarmee nihil.

Bedrijfsvoering

- Eenmansposten

Diverse functies worden door één medewerker ingevuld. Het werk kan daardoor bij (langdurige) afwezigheid vaak niet door collega's worden opgevangen. Daardoor volgt meestal een beroep op derden om de voortgang van zaken niet in het gedrang te laten komen. De kans dat zich dit voordoet is gelet op het relatief grote aantal eenmansposten gemiddeld (50%). De kosten welke gemoeid zijn met externe inhuur betreffen vaak openstaande vacatureplaatsen. Daardoor kunnen als eerste de bijbehorende vacaturegelden worden ingezet in combinatie met/of het concernbudget voor externe inhuur voordat aanvullende middelen nodig zijn. De impact is daarom klein (1%).

- Automatisering

Door toetreding tot Drechtsteden zijn alle toekomstige investeringen niet meer voorzien. Het risico is daarmee nihil.

Financiering & Dekking

- Algemene uitkering

De belangrijkste inkomstenbron van iedere gemeente is het gemeentefonds. Omdat dit algemene middelen zijn, kan de gemeente zelf beslissen over de besteding ervan. Het gemeentefonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Dit houdt in dat wanneer het Rijk meer uitgeeft, het gemeentefonds omhoog gaat. An-

dersom geldt dit ook. Dit principe wordt ook wel “Samen de trap op, samen de trap af” genoemd. Ervaringen geven aan dat niet altijd sprake is van een groei van het Gemeentefonds en toch ook rekening moet worden gehouden met het gegeven dat het Gemeentefonds een daling te zien geeft. Belangrijke factoren bij de berekening van de hoogte van de uitkering zijn het precieze aantal inwoners en woningen, de gevolgen van overheveling van specifieke uitkeringen en de netto rijksuitgaven. Bij negatieve budgettaire effecten, die op voorhand niet zijn in te schatten, komt dat onmiddellijk ten laste van de exploitatie. Met ingang van 2015 zijn de budgetten voor het sociaal domein als integratie-uitkering aan het gemeentefonds toegevoegd. Met name het participatiebudget zal de komende jaren onder druk komen te staan. De kans wordt op gemiddeld (50%) ingeschat. De uitkering uit het Gemeentefonds bedraagt voor 2018, € 21.130.000 inclusief de transities van het Sociale Domein.

- Rentelasten

De gemeente kent een financieringsbehoefte. In de financieringsbehoefte wordt voorzien door het aantrekken van lang- en kortlopende leningen. Nieuwe investeringen kunnen op dit moment voor een betrekkelijk lage rentelast worden gepland, maar de hoogte van de rente op het moment van investering is bepalend voor de toekomstige rentelast. Het risico bestaat dat bij het herfinancieren van leningen dan wel aantrekken van nieuwe leningen een hoger rentepercentage geldt ten opzichte van de huidige leningenportefeuille. In de begroting wordt rekening gehouden met het (her)financieren. Daarnaast zijn door de economische crisis de rentepercentages gunstig. Daarmee is de kans op hogere rentepercentages klein (20%). Tevens is de impact doordat de rente erg laag staat gemiddeld (10%).

Algemeen

Op 26 mei 2015 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen. Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen (waaronder gemeenten) die winst beogen of structurele overschotten behalen en concurreren met de markt, vennootschapsbelastingplichtig. Het Rijk hoopt hiermee circa € 100 miljoen aan extra opbrengsten binnen te halen.

De invoering van de wet kan voor lokale overheden en hun verbonden partijen ingrijpende gevolgen op het gebied van administratie, automatisering en financieel beleid en beheer hebben. De vennootschapsbelastingplicht zal financieel gezien het meeste impact hebben bij de Grondbedrijven.

Samen met het Interprovinciaal overleg, de Unie van Waterschappen en de Belastingdienst heeft de VNG een aantal ondersteunende producten uitgebracht (Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden, afgekort: SVLO).

Hardinxveld-Giessendam

Inventarisatie van (potentieel) belastingplichtige activiteiten

Het proces van inventarisatie van (potentieel) belastingplichtige activiteiten is uitgevoerd in twee delen. Enerzijds is ingezoomd op de bouwgrondexploitaties. Hoewel de gemeente geen winstoogmerk hanteert voor bouwgrondexploitaties, bestaat een reële kans op positieve resultaten op (onderdelen van) bouwgrondexploitaties. Met betrekking tot de grondexploitaties is een anticipatiemaatregel getroffen, namelijk de oprichting van een aparte BV voor de potentiële positieve bouwgrondexploitaties. Dit is gebeurd in overleg met de extern deskundige. Door het onderbrengen van deze bouwgrondexploitaties in een aparte BV kan de administratieve last aanzienlijk worden beperkt.

Anderzijds is aan de hand van de productenraming voor de overige potentieel belastingplichtige activiteiten in kaart gebracht of mogelijk sprake is van vennootschapsbelastingplicht. Bij beide processen is gebruik gemaakt van een extern deskundige op het gebied van vennootschapsbelasting (Deloitte).

De standpunten die we naar aanleiding van deze inventarisatie hebben ingenomen zijn vastgelegd in een zogenaamd fiscaal dossier. Hoewel er een aantal kritische onderdelen is, zijn er niet direct activiteiten die leiden tot een significante vennootschapsbelastingplicht.

In kaart brengen van de financiële consequenties

Naar verwachting is niet (of nauwelijks) sprake van financiële consequenties. Het is wel van belang om de kritische onderdelen goed in beeld te blijven houden en ook alert te blijven bij toekomstige wijzigingen in beleid en/of tariefstellingen.

Overig (niet kwantificeerbaar)

Naast voornoemde risico's (kwantificeerbaar) is sprake van zogenaamde niet kwantificeerbare risico's. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een grote calamiteit. Inschatting van de directe en de vervolgschade is niet of nauwelijks te bepalen, omdat in het geval van een grote calamiteit dit o.a. afhankelijk is

van het gebied waar het zich voordoet en anderzijds van de mogelijke bijdragen in de kosten door derden (Rijk, Provincie, Waterschap etc.). Voor de overige risico's is daarom een totaalbedrag gerekend van € 500.000.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is opgebouwd uit de relatie tussen de risicoscore en de weerstandscapaciteit. Deze relatie drukken we uit in een verhoudingsgetal:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Weerstandscapaciteit}}{\text{Risicoscore}}$$

De weerstandscapaciteit bedraagt € 4.185.000. Het totaal aan risico's wordt ingeschat op € 1.646.000. Hiermee komt de ratio weerstandsvermogen uit op 2,54 voor 2017. Dit is ruim voldoende.

<u>Kengetallen</u>	Jaarrekening	Begroting	Jaarrekening
	2016	2017	2017
Netto schuldquote	69%	102%	82%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	66%	95%	79%
Solvabiliteitsratio	27%	27%	28%
Grondexploitatie	25%	36%	15%
Structurele exploitatieruimte	8%	2%	1%
Belastingcapaciteit	115%	108%	108%

Aanvullende informatie:

Bij het opstellen van de begroting 2018 is gebleken, dat niet alle kengetallen, volgens de BBV voorschriften waren berekend. In bovenstaand overzicht zijn daarom de kengetallen van de jaarrekening 2016 en de begroting 2017 opnieuw berekend.

Totaalbeoordeling

Eind 2017 is de gemeente Hardinxveld-Giessendam voldoende weerbaar. Er zijn voldoende buffers om de risico's en/of onvoorziene tegenvallers op te vangen. Zowel het weerstandsvermogen als de weerstandratio zijn ruim boven de norm. De structurele lasten zijn volledig gedekt door structurele baten. Het risico op de korte schuld is binnen de kasgeldlimiet gebleven en het risico op de vaste schuld is onder de risiconorm gebleven. Deze normen zijn vastgelegd in de wet Financiën decentrale overheden (Wet Fido). Het risico dat het begrotingsevenwicht in gevaar kan komen als gevolg van grote fluctuaties in de korte en lange rente is daarmee beperkt.

De solvabiliteitsratio laat een lichte toename zien, hetgeen inhoudt dat de mate waarin Hardinxveld-Giessendam in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen iets is verbeterd. Daarnaast is de gemeente Hardinxveld-Giessendam eind 2017 voldoende flexibel, financieel wendbaar. Dit laat de nettoschuldquote zien.

1. *Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

In zijn algemeenheid kan worden gezegd dat de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90% zou moeten liggen. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog, hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarezone.

De schuldquote van de gemeente Hardinxveld-Giessendam valt binnen de reguliere marges. Ten opzichte van de begroting is er een verbetering waarneembaar, deze verbetering komt doordat de vaste schuld ten opzichte van de verwachting bij de begroting ongeveer € 4 miljoen lager is. Deze verlaging is ook zichtbaar ten opzichte van de jaarcijfers 2016 (afname van circa € 3,8 miljoen). Deze verlaging heeft echter niet tot gevolg dat de schuldquote beter is geworden. Dit komt doordat ook de vorderingen een rol spelen bij de berekening van de schuldquote. Door de gewijzigde voorschriften vallen met ingang van 2016 de kosten die gemaakt zijn voor de faciliterende grondexploitaties onder vorderingen in plaats van voorraden. Doordat de vordering is afgenomen heeft dit een nadelig effect op de schuldquote.

2. *De solvabiliteitsratio*

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balans-totaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs.

Met 28% ligt het de ratio van de gemeente Hardinxveld- Giessendam boven de signaalwaarde. Daarnaast is er ten opzichte van zowel de begroting 2017 als de jaarrekening 2016 een lichte stijging te zien.

3. *Grondexploitatie*

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de bouwgronden in exploitatie (inclusief faciliterend deel – onder overlopende activa) gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Het kengetal laat een daling zien, hetgeen impliceert dat de impact van de grondexploitatie op de financiële positie van de gemeente is afgenomen.

4. *Structurele exploitatieruimte*

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. Dit percentage is vooral van belang bij de begroting. Een niet structureel sluitende begroting kan gevolgen hebben voor het provinciaal toezicht.

5. *Belastingcapaciteit*

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Gemeente Hardinxveld-Giessendam zit boven het landelijk gemiddelde. Een hoog gemiddeld OZB-tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan dat de gemeente beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten.

1.12 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn eigendommen van de gemeente, zoals wegen, rioleringen, bruggen en gebouwen die door de gemeente duurzaam in stand gehouden moeten worden. Zij worden beheerd op basis van beheerplannen. In deze beheerplannen staat op welke wijze het reguliere en het periodieke onderhoud plaatsvindt. De beheerplannen worden periodiek geactualiseerd.

Kaderstelling

Met deze paragraaf heeft de raad bij de vaststelling van de begroting de mogelijkheid kaders te stellen voor het onderhoud van de materiële vaste activa (bijvoorbeeld gebouwen, wegen, riolering, etc.). Dit is van belang omdat in veel programma's kosten zijn opgenomen voor het onderhoud van kapitaalgoederen, waarvoor op basis van meerjarenonderhoudsplannen reserves en voorzieningen zijn gevormd.

Periodiek onderhoud

Het periodiek onderhoud is het jaarlijkse programma voor groot onderhoud en voor renovaties, waarmee we zorgen dat onze kapitaalgoederen hun beoogde levensduur kunnen bereiken of waarmee de levensduur wordt verlengd. In de beheerplannen is aangegeven wat de levensduur is en hoe we omgaan met het periodieke onderhoud. Ook staat aangegeven op welk moment vervanging nodig is. Voor vervangingen worden in de begroting specifieke investeringen benoemd. De diverse reserves en voorzieningen worden gevoed door een jaarlijkse dotatie ten laste van de exploitatie.

Hieronder worden de verschillende beheerplannen kort toegelicht en is tevens aangegeven welk beslag op de middelen er uit voortvloeit. Met ingang van het begrotingsjaar 2017 dienen in het kader van de wijziging van het BBV de kapitaallasten (rente en afschrijving) aan de programma's te worden toegerekend. Bij meerdere kapitaalgoederen is sprake van bestemde reserves ter dekking van de afschrijvingslasten. Ten behoeve van de aansluiting zijn aan de lastenzijde alleen de afschrijvingslasten (dus exclusief rente) verantwoord.

BEHEERPLAN WEGEN

Vastgesteld door raad	20 juni 2014 Evaluatie opgesteld in 2017
Looptijd	2014-2020
Doel	Onderhouden van het wegareaal op het door de gemeenteraad gekozen onderhoudsniveau beeldkwaliteit C.
Investeringen en ambitieniveau	In het beheerplan wegen 2014-2020 zijn de lopende en geplande investeringen opgenomen. De investeringsplanning is zodanig opgesteld dat het onderhoud op het beoogde kwaliteitsniveau C kan plaatsvinden. Op basis van de opgestelde evaluatie in 2017 is besloten het kwaliteitsniveau van de fietspaden te verhogen naar niveau B. Om meerjarig de onderhouds- en afschrijvingslasten te kunnen egaliseren is een reserve wegenbeheer gevormd.
Planning actualisatie	Actualisatie beheerplan in 2020.

Beheerplan Wegen	<i>product</i>	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
<u>Product wegen, straten en pleinen</u>				
Onderhoud	210.00	251	442	168
Afschrijvingslasten	210.00	227	239	220
Lasten programma 4		478	681	388
<u>Reserve Wegen</u>				
Toevoegingen	980.00	455	447	447
Onttrekking afschrijvingslasten, onderhoud	980.00	-460	-612	-388
Mutatie reserve Wegen		-5	-165	59
Totaal lasten wegenbeheerprogramma		473	516	447

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de onderhouds- en afschrijvingslasten worden geëgaliseerd via de reserve Wegen.

De afschrijvingstermijnen voor reconstructies/herinrichting zijn 40 jaar, voor asfaltering 20 jaar, voor een geluiddempende toplaag 6 jaar en voor herstraten 10 jaar.

BRUGGEN

Vastgesteld door raad	Geen raadsbesluit; B&W 11 oktober 2001; Commissie OWB november 2001
Looptijd	5 jaar (versie 2001 is in 2004 geactualiseerd)
Doel	De bruggen zijn geïnventariseerd, op basis hiervan is het planmatig onderhoud begroot. De te nemen maatregelen zijn in een meerjarenbegroting opgenomen.
Investerings en ambitieniveau	In het nog op te stellen beheerplan kunstwerken worden de ambities en bijbehorende middelen opgenomen.
Planning actualisatie	Er is begonnen met het opstellen van een beheerplan civiele kunstwerken waar de bruggen onderdeel van vormen. Besluitvorming hierover volgt in 2018.

Bruggen	<i>product</i>	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
Afschrijvingslasten	210.00	20	35	22
Lasten programma 4		20	35	22

Voor bruggen geldt een afschrijvingstermijn van 10 jaar.

OPENBARE VERLICHTING

Vastgesteld door raad	September 2017
Looptijd	2017-2026
Doel	Het beheerplan is een uitwerking van het in het beleidsplan openbare verlichting (2017-2026) vastgelegde beleidsuitgangspunten. In het beheerplan wordt beschreven welk beheer en onderhoud uitgevoerd moet worden om de installatie en de verlichting op een gewenst kwaliteitsniveau te brengen of te houden en welke financiële middelen daarvoor nodig zijn.
Investerings en ambitieniveau	De jaarlijkse kapitaallasten worden gedekt uit de reserve.
Planning actualisatie	gepland 2025

Beheerplan Openbare verlichting	<i>product</i>	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
<u>Product Openbare Verlichting</u>				
Onderhoud	210.10	55	58	61
Afschrijvingslasten	210.10	35	38	38
Lasten programma 4		90	96	99
<u>Reserve Openbare Verlichting</u>				
Toevoegingen	980.00	53	53	53
Onttrekking afschrijvingslasten, remplace	980.00	-51	-46	-45
Mutatie reserve Openbare Verlichting		2	7	8
Totaal lasten beheerprogramma OV		92	103	107

Investerings in straatverlichting worden in 15 jaar afgeschreven. De afschrijvingslasten worden geëgaliseerd via de reserve Openbare Verlichting.

STEDELIJK WATERPLAN

Vastgesteld door raad	2003
Looptijd	2003-2011
Doel	Verbetering kwaliteit en belevingswaarde van het oppervlaktewater. Uitvoering convenant met het Waterschap Rivierenland.
Investerings en ambitieniveau	Gebaseerd op het plan 2003-2011 en uitgevoerd. De afschrijvingslasten worden gedekt via de gemeentelijke exploitatie.
Planning actualisatie	Het plan is uitgevoerd. Het plan is samen met het Waterschap geëvalueerd. De uitkomsten van de monitoring van de waterkwaliteit door het Waterschap geven geen aanleiding tot extra maatregelen. De maatregelen uit het waterplan hebben voor een kwaliteitsverbetering gezorgd van het oppervlaktewater. Actualisatie of een nieuw plan is niet aan de orde.

Stedelijk waterplan	<i>product</i>	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
Afschrijvingslasten investeringen	240.00	46	32	25
Lasten programma 4		46	32	25

BEHEERPLAN WATERLOSSINGEN EN SLOTEN (voorheen BAGGERPLAN)

Vastgesteld door raad	2001
Looptijd	2003-2009
Doel	Inhaalslag baggeren inclusief aanleg tijdelijke depots en differentiatie in watergangen en verontreinigingsgraad.
Investerings en ambitieniveau	In 2018 wordt een start gemaakt om het Waterbeheerplan op te stellen. In het plan wordt het ambitie niveau en de benodigde middelen opgenomen. Ter dekking van onderhouds- en afschrijvingslasten is een bestemmingsreserve Waterbeheerplan in het leven geroepen.
Planning actualisatie	2018/2019

Baggeren	<i>product</i>	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
Gerealiseerde baggerwerken	240.00	0	0	0
Lasten programma 4		0	0	0
<u>Reserve Waterbeheerplan (voorheen baggeren)</u>				
Dotatie reserve waterbeheerplan	980.00	25	25	25
Onttrekking gerealiseerde baggerwerken	980.00	-3	-3	-3
Mutatie reserve Waterbeheerplan		22	22	22
Totaal lasten Baggeren		22	22	22

Voor egalisatie van de kosten over de jaren heen is een reserve 'waterbeheerplan' (voorheen reserve 'baggeren') gecreëerd.

VERBREED GEMEENTELIJK RIOLERINGSPLAN (vGRP)

Vastgesteld door raad	23 juni 2011
Looptijd	2011-2020
Doel	De exploitatielasten en investeringen zijn gebaseerd op het vGRP. De voorziening riolering is bedoeld voor tariefegalisatie.
Investeringen en ambitieniveau	Deze worden in het vGRP aangegeven en zijn gericht op de inzameling van afvalwater en de inzameling van hemelwater dat niet kan of mag worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding. Om de doelen te concretiseren zijn hieraan functionele eisen en maatstaven gekoppeld. De huidige toestand van de riolering wordt aan deze doelen getoetst, maatregelen worden opgesteld en er is een strategie uitgewerkt hoe de maatregelen - technisch en financieel - in de tijd gerealiseerd kunnen worden. Met de gemeenten in de Alblasserwaard en Vijheerenlanden is een overeenkomst afgesloten tot samenwerking in de waterketen. Deze samenwerking zal voor de uitvoering van de werkzaamheden volgens het vGRP worden voortgezet.
Planning actualisatie	Herziening vGRP staat gepland voor 2020. Periodiek vindt een toetsing op de actualiteit van het vGRP plaats.

Gemeentelijk Rioleringsplan	<i>product</i>	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
Afschrijvingslasten	722.00	582	606	572
Uren	722.00	338	192	207
Overige aan riolering toe te rekenen kosten	diversen	510	578	616
Lasten programma 10 (GRP - excl. BTW)		1.430	1.376	1.395
<u>Voorziening Riolering</u>				
Lasten GRP (incl btw)		1.574	1.625	1645
Baten	726.00	-1.848	-1.819	-1891
Mutatie voorziening Riolering		274	194	246

De Investeringen in de programmabegroting zijn gebaseerd op het vGRP dat in 2011 is vastgesteld. Ten aanzien van de rioolheffing is sprake van 100% kostendekkendheid. Bij de uit het rioolheffing te dekken kosten wordt ook rekening gehouden met de toerekenbare btw en een deel van de kosten van straatreiniging. Het verschil tussen de totale kosten en de opbrengst uit het rioolheffing wordt verrekend met de voorziening Riolering.

GROENBELEIDSPLAN

Vastgesteld door raad	27 september 2007
Looptijd	10 jaar
Doel	Strategisch plan op gemeentelijk- en wijkniveau voor het beleidsmatig sturen en planmatig beheren van groen. Geeft met zijn uitgangspunten en richtlijnen richting aan de ontwikkeling van het openbare groen. Geeft inzicht in de groenstructuren, zonering en groentypen, beheer-, onderhoud- en inrichtingsmaatregelen en financiële en organisatorische consequenties.
Investerings- en ambitieniveau	Investerings zijn gebaseerd op groenbeleidsplan en worden vastgelegd in een uitwerkingsplan. Onderhoud wordt uit exploitatie bekostigd. Voor uitgaven op grond van het nieuwe groenbeleidsplan is jaarlijks € 38.000 opgenomen.
Planning actualisatie	2018/2019; het uitwerkingsplan wordt jaarlijks geactualiseerd.

Groenbeleidsplan	<i>product</i>	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
Jaarlijks exploitatiebudget	560.00	972	954	892

De kosten voor beleid en beheer van het openbaar groen zijn opgenomen op product 560.00

GEBOUWENBEHEER

Vastgesteld door raad	April 2000 In 2014 heeft een nulmeting plaatsgevonden. Het planmatige onderhoud is hierop bijgesteld.
Looptijd	4 jaar
Doel	Het planmatig beheren van alle bij de gemeente in eigendom zijnde gebouwen. Per gebouw zijn bouwkundige voorzieningen, technische installaties en de opstal opgenomen.
Investerings- en ambitieniveau	Investerings zijn gebaseerd op het beheerplan. Voor het gebouwenbeheer is de voorziening Onderhoud Gebouwen in het leven geroepen waaruit jaarlijks het planmatig onderhoud wordt betaald. In het najaar van 2016 is door de raad besloten de voorziening Onderhoud Gebouwen om te vormen naar een bestemmingsreserve Onderhoud Gebouwen.
Planning actualisatie	Iedere 4 jaar wordt een nulmeting uitgevoerd en wordt de dotatie opnieuw vastgesteld. Het te doteren bedrag is gebaseerd op een meerjarig gemiddelde. De volgende nulmeting is voor 2018 gepland. Daarnaast wordt jaarlijks, voorafgaand aan het nieuwe jaar, het uitvoeringsplan bijgesteld op basis van inspectie en bouwkundige en installatietechnische levensduur.

Onderhoud gebouwen	<i>product</i>	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
Voorziening onderhoud gebouwen				
Dotaties onderhoud gebouwen	Div.	403	265	272
Onttrekkingen onderhoud gebouwen		-238	-231	-182
Mutatie voorziening onderhoud gebouwen		165	34	90

SPEELRUIMTEN

Vastgesteld door raad	De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 26 januari 2012 het Speelruimteplan 2012-2021 vastgesteld.
Looptijd	10 jaar
Doel	Komen tot een weloverwogen, praktisch en breed gedragen speelruimtebeleid voor de komende 10 jaar.
Investeringen en ambitieniveau	In het door het college van burgemeester en wethouders vastgestelde uitvoeringsplan voor 2012 en volgende jaren is invulling gegeven aan de opdracht uit bovengenoemd raadsbesluit om de uitvoering en de kosten te spreiden over de onderdelen reguliere vervanging en onderhoud, achterstand en aanpassing/vernieuwing. Jaarlijks wordt een uitvoeringsplan opgesteld waarin de planning wordt gevolgd en eventuele afwijkingen hierop worden gemotiveerd. Het accent ligt de komende jaren op de eerste twee onderdelen. Jaarlijks wordt gemonitord of de planningen worden gehaald.
Planning actualisatie	2021

Beheerplan Speelplaatsen	<i>product</i>	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
<u>Product Speelplaatsen</u>				
Onderhoud	560.20	24	26	29
Afschrijvingslasten	560.20	31	35	31
Lasten programma 4		55	61	60
<u>Reserve speelplaatsen</u>				
Toevoegingen	980.00	48	48	48
Onttrekking afschrijvingslasten	980.00	-30	-35	-31
Mutatie reserve Speelplaatsen		18	13	17
Totaal lasten beheerprogramma Speelplaatsen		73	74	77

Investeringen in speelruimten worden in 15 jaar afgeschreven.

BEGRAAFPLAATSEN

Voor de begraafplaatsen is er op dit moment nog geen beheerplan. Het beleidsplan begraafplaatsen is op 23 april 2015 door de raad vastgesteld. Er wordt gewerkt aan de hervorming van het product begraafplaatsen middels een vastgestelde actiepuntenlijst. Volgens deze lijst zou er in 2016 een beheerplan begraafplaatsen worden opgesteld. Door aanpassingen van de plannen bij begraafplaats Spindermolen waarbij in- en uitbreidingen zijn vastgesteld is de vaststelling van dit beheerplan voorzien voor 2018.

SAMENVATTING

Samenvattend kan het volgende overzicht van het onderhoud kapitaalgoederen voor 2016 worden gegeven:

	Onderhoud	Exploitatie- budget	Afschrijvings- lasten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Mutatie voorziening	Totaal
Wegen	168		220	447	-388		447
Bruggen			22				22
Openbare Verlichting	61		38	53	-45		107
Stedelijk waterplan			25				25
Baggeren	0			25	-3		22
Gemeentelijk Rioleringsplan		910	692	246			1.848
Groenbeleidsplan		892					892
Onderhoud gebouwen						165	165
Speelplaatsen	29		31	48	-31		77
	258	1.802	1.028	819	-467	165	3.605

1.13 Paragraaf Financiering en Treasury

Algemeen

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit betreft onder andere het risicobeheer (met name rente- en kredietrisico), de financieringspositie, het kasbeheer en de informatievoorziening.

Treasury is het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Dit dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). In deze wet zijn duidelijke kaders geboden ten aanzien van risicobeheersing en transparantie.

Risicobeheer

Risicobeheersing vormt één van de pijlers van de Wet Fido. In de volgende onderdelen wordt ingegaan op de risico-aspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie binnen Hardinxveld-Giessendam. Deze kunnen worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Dit laatste risico is voor Hardinxveld-Giessendam niet van toepassing.

Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet)

De Wet Fido stelt een norm van 8,5% voor het maximumbedrag waarvoor de gemeente kortlopende financieringsmiddelen (looptijd < 1 jaar) mag aantrekken, de zogenoemde kasgeldlimiet.

Indien deze limiet bij herhaling overschreden wordt dient er geconsolideerd te worden, dit houdt in dat één en ander dient te worden omgezet in een langlopende lening. Daarnaast kan overschrijding leiden tot een strenger toezichtregime van de Provincie.

1. Kasgeldlimiet in bedrag	2017	2018	2019	Bedragen x € 1.000,-	
				2020	2021
Begrotingstotaal	31.574	33.858	30.696	31.269	31.262
Toegestane kasgeldlimiet	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet in bedrag	2.683	2.877	2.609	2.657	2.657

2. Omvang vlottende korte schulden

Opgenomen gelden < 1 jaar	6.712	4.250	4.250	4.250	4.250
Schuld in rekening-courant	-	-	-	-	-
Overige vlottende geldleningen	-	-	-	-	-
Vlottende korte schulden	6.712	4.250	4.250	4.250	4.250

3. Omvang vlottende middelen

Contante gelden in kas					
Tegoeden in rekening-courant	-	-	-	-	-
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	5.284	5.400	5.400	5.400	5.400
Omvang vlottende middelen	5.284	5.400	5.400	5.400	5.400

4. Toets kasgeldlimiet

Omvang vlottende schulden	6.712	4.250	4.250	4.250	4.250
Omvang vlottende middelen	5.284	5.400	5.400	5.400	5.400
Omvang netto vlottende schuld	1.428	-1.150	-1.150	-1.150	-1.150
Toegestane kasgeldlimiet	2.683	2.877	2.609	2.657	2.657
Ruimte (+) / overschrijding (-) limiet	1.255	4.027	3.759	3.807	3.807

Uit de tabel blijkt dat de gemeente Hardinxveld-Giessendam de afgelopen jaren een overschot aan vlottende middelen had.

Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)

Een renterisico kan worden gedefinieerd als het bedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan renteaanpassing onderhevig is. Dit bedrag bestaat uit het saldo van opgenomen en uitgezette leningen. Vanuit de Wet Fido geldt hiervoor een limiet van 20% van de stand van de vaste schuld per 1 januari. De vaste schuld is hierbij gedefinieerd als de opgenomen leningen met een rentetypische looptijd groter of gelijk aan 1 jaar. Met andere woorden: de Wet Fido is van oordeel dat het renterisico aanvaardbaar in de tijd is gespreid indien per saldo niet meer dan 20% van het bedrag aan opgenomen leningen per 1 januari in één jaar aan renteaanpassing onderhevig is.

Bedragen x € 1.000,-

	2017	2018	2019	2020	2021
1a Renteherziening vaste schuld o/g	0	0	0	0	0
1b Renteherziening vaste schuld u/g	0	0	0	0	0
2 Netto renteherziening vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0	0
3a Nieuw aangetrokken vaste schuld	0	2.400	2.000	2.000	2.300
3b Nieuw verstrekte lange leningen	0	0	0	0	0
4 Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	0	2.400	2.000	2.000	2.300
5 Betaalde aflossingen	3.805	4.118	4.285	4.712	5.298
6 Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0	2.400	2.000	2.000	2.300
7 Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	0	2.400	2.000	2.000	2.300
Renterisiconorm:					
8 Stand vaste schuld per 1 januari	36.339	32.534	30.816	28.531	25.819
9 Percentage conform ministeriële regeling	20%	20%	20%	20%	20%
10 Renterisiconorm (8 x 9)	7.268	6.507	6.163	5.706	5.164
Toets renterisiconorm:					
11 Renterisiconorm (10)	7.268	6.507	6.163	5.706	5.164
12 Renterisico op vaste schuld (7)	0	2.400	2.000	2.000	2.300
13 Ruimte (+) / overschrijding (-) limiet; (11 - 13)	7.268	4.107	4.163	3.706	2.864

De gemeente heeft één lening waarop een (tussentijdse) renteherziening kan plaats vinden. Dit betreft de in 2012 aangetrokken lening van € 7.000.000, waarvan renteherziening in 2022 zal plaatsvinden. De voor rekening van de gemeente aangetrokken leningen kennen een goede spreiding in de rentetypische looptijd. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de opgenomen geldleningen en het laatste jaar van aflossing.

Nr.	Lening verstrekker	Nominale	Restant	Restant	Rente	Looptijd in jaren	Jaar van laatste aflossing
		hoofdsom	geldlening 31-12-2016	geldlening 31-12-2017	percentage		
1	Bank Nederlandse Gemeenten	907.560	45.378	0	6,06%	20	2017
2	Nederlandse Waterschapsbank	544.536	0	0	5,46%	15	2016
3	Bank Nederlandse Gemeenten	1.500.000	375.000	300.000	5,09%	20	2021
4	Nederlandse Waterschapsbank	1.500.000	660.000	600.000	5,18%	25	2027
5	Bank Nederlandse Gemeenten	1.500.000	450.000	375.000	5,39%	20	2022
6	Bank Nederlandse Gemeenten	3.500.000	1.050.000	875.000	5,39%	20	2022
7	Bank Nederlandse Gemeenten	2.500.000	2.500.000	2.500.000	5,14%	20	2022
8	Bank Nederlandse Gemeenten	3.000.000	3.000.000	3.000.000	4,75%	25	2028
9	Bank Nederlandse Gemeenten	2.500.000	875.000	750.000	4,60%	20	2023
10	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	700.000	600.000	4,08%	20	2023
11	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	400.000	266.667	4,24%	15	2019
12	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	400.000	266.667	3,95%	15	2019
13	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	533.333	400.000	3,62%	15	2020
14	Bank Nederlandse Gemeenten	2.000.000	900.000	800.000	3,37%	20	2025
15	Bank Nederlandse Gemeenten	3.000.000	1.000.000	800.000	3,58%	15	2021
16	Bank Nederlandse Gemeenten	3.500.000	1.400.000	1.050.000	3,03%	10	2020
17	Nederlandse Waterschapsbank	5.000.000	2.500.000	2.000.000	3,38%	5	2021
18	Bank Nederlandse Gemeenten	4.000.000	2.000.000	1.600.000	2,52%	10	2021
19	Bank Nederlandse Gemeenten	7.000.000	6.300.000	6.125.000	2,40%	40	2052
20	Bank Nederlandse Gemeenten	5.500.000	3.850.000	3.300.000	1,90%	10	2023
21	Bank Nederlandse Gemeenten	4.500.000	3.900.000	3.600.000	1,45%	15	2029
22	Bank Nederlandse Gemeenten	3.500.000	3.500.000	3.325.000	1,13%	20	2036
		63.452.097	36.338.711	32.533.333			

Kredietrisico's

Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het risico dat direct wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente verstrekte leningen en uitgezette beleggingen. Ten tweede is een kredietrisico aan de orde ten aanzien van verstrekte gemeentegaranties (ook wel borgstellingen genoemd). Dit laatste kan worden omschreven als een indirect kredietrisico.

Kredietrisico op leningen en beleggingen

De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft uit hoofde van haar publieke taak leningen (door)verstrekkt en beleggingen gerealiseerd. In het hierna volgende overzicht zijn de uitgezette gelden vermeld.

Kredietrisico op verstrekte gelden aan derden

Bedragen x € 1.000,-

Uitzettingen										
	2017		2018		2019		2020		2021	
	Saldo	%	Saldo	%	Saldo	%	Saldo	%	Saldo	%
Uit hoofde van publieke taak:										
1. Leningen personeel c.a.	9	0,9	9	0,9	9	0,9	9	0,9	9	0,9
2. Deelnemingen/beleggingen	954	99,1	954	99,1	954	99,1	954	99,1	954	99,1
Totaal	963	100,0	963	100,0	963	100,0	963	100,0	963	100,0

De deelnemingen en beleggingen bestaan per 31 december 2017 uit:

	<i>Bedragen x € 1.000,-</i>		
	Deelnemingen 2017	Deelnemingen 2016	Deelnemingen 2015
Aandelen Eneco	454	454	454
Aandelen BNG	78	78	78
Aandelen Oasen	8	8	8
ROM-S Gemeente Hardinxveld-Giessendam deelneming B.V.	359	359	320
Gemeente Hardinxveld-Giessendam exploitatie B.V.	0	0	0
ROM-S Beheer B.V.	4	4	4
Gem De Blauwe Zoom B.V.	1	1	1
Merwede-Lingelijn B.V.	50	50	50
Totaal	954	954	915

Genoemde deelnemingen en beleggingen worden uit hoofde van de uitvoering van de publieke taak aangehouden. Over het aandelenbezit wordt koersrisico gelopen, waarbij wordt opgemerkt dat betreffende aandelen niet op de beurs worden verhandeld waardoor optredende waardefluctuaties niet zo grillig verlopen. De waarde wordt dan meer bepaald door de intrinsieke waarde van het bedrijf en niet door "vraag en aanbod" op de beurs.

Kredietrisico ten aanzien van gemeentegaranties (borgstellingen)

De gemeente Hardinxveld-Giessendam staat jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken en die activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Deze borgstellingen beperken zich hoofdzakelijk tot woningstichting Fien Wonen en in een enkel geval organisaties in de verenigingssfeer (bijv. sportverenigingen). De gemeente Hardinxveld-Giessendam staat per ultimo 2017 garant voor een totaal bedrag aan leningen van € 69 miljoen.

De WSW staat borg voor de betalingsverplichtingen van Fien Wonen. Onze gemeente staat vervolgens weer borg voor de betalingsverplichtingen van de WSW. Op deze wijze heeft de bank die de lening heeft verstrekt voldoende zekerheid dat de betalingsverplichtingen worden nagekomen. Ultimo 2017 is achtervang verleend voor een totaalbedrag van € 48,8 miljoen.

Naast bovengenoemde borgstellingen staat de gemeente Hardinxveld-Giessendam ook garant voor leningen voor particulier woningbezit. Nieuwe garantstellingen worden niet meer verstrekt. Ultimo 2017 zijn borgstellingen verleend ten bedrage van € 1,6 miljoen.

Financieringspositie

Solvabiliteit

Een oordeel over een vermogenspositie kan worden gevormd door bepaling van de solvabiliteitsratio. Solvabiliteit geeft de mate aan waarin een instelling in staat is aan haar korte en lange termijnverplichtingen te voldoen. Deze maatstaf kan worden bepaald door de verhouding te bepalen tussen het eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen (opgenomen financiering). Het spreekt voor zich dat de ratio wordt bepaald aan de hand van het eigen vermogen omdat dat immers als buffer dient voor het opvangen van eventuele stropen.

Uit de voorliggende jaarstukken blijkt de volgende verhouding tussen eigen en vreemd vermogen per begin en eind 2017:

Bedragen x € 1.000,-

Omschrijving	Boekwaarde per 31 december 2017	Boekwaarde per 1 januari 2017
Eigen vermogen	17.284 28%	17.481 27%
Vreemd vermogen	45.070 72%	48.089 73%

Vooralsnog kan dit worden gekenmerkt als solide. De solvabiliteit is met 1% toegenomen, dit betekent dat de weerbaarheid van de gemeente iets is verbeterd ten opzichte van vorig jaar.

Financiering activa

Op grond van de Staat van Activa bezit de gemeente Hardinxveld-Giessendam per 31 december 2017 voor een bedrag van € 50,9 miljoen aan vaste activa en € 2,2 miljoen aan bouwgrondexploitaties. Van de vaste activa bedragen de investeringen in riolering en reiniging € 8,6 miljoen. Zoals in de nota Financierings- en rentevisie is aangegeven worden de investeringen in riool en de bouwgrondexploitatie 100% extern gefinancierd. De overige activa worden deels extern gefinancierd en deels via het eigen vermogen. Samenvattend kan dat als volgt worden gepresenteerd:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Externe financiering	Interne financiering
- overige activa	42.299	18.059	24.240
- investeringen met een economisch nut, waarvoor heffing kan worden geheven	8.634	8.634	0
- bouwgrondexploitaties (inclusief faciliterend deel)	5.840	5.840	0
	56.773	32.533	24.240

Leningenportefeuille (opgenomen)

De financiering van de investeringen in meerdere grote projecten, waarop in de aankomende jaren ook revenuen uit grondverkoop (bouwgrondexploitaties) zullen gaan ontstaan wordt periodiek tegen het licht gehouden. Op basis van de ontwikkeling van de rentestanden voor korte en lange termijnleningen wordt daarbij bezien welke leningvariant het meest gunstig is. In 2017 is geen nieuwe langlopende lening aangehouden.

De mutaties in de leningenportefeuille gedurende 2017 kunnen als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000,-

Omschrijving	Bedrag	Gemiddeld rentepercentage
Stand per 1 januari 2017	36.339	3,18%
Nieuwe leningen	0	0,00%
Reguliere aflossingen	- 3.805	0,21%
Vervroegde aflossingen	0	
Rente-aanpassing (oud percentage)	0	
Rente-aanpassing (nieuw percentage)	0	
Stand per 31 december 2017	32.534	2,97%

Uitzettingen (verstreckte langlopende geldleningen, beleggingen)

Het totaalbedrag aan uitzettingen van de gemeente Hardinxveld-Giessendam bedraagt per eind 2017 € 1,1 miljoen. Deze uitzettingen bestaan voor € 1 miljoen aan verstreckte geldleningen en € 0,1 miljoen aan overige verbonden partijen. Daarnaast heeft de gemeenten een belegd vermogen van € 0,9 miljoen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar hetgeen is opgenomen onder het kopje Kredietrisico op leningen en beleggingen (kredietrisico's). Op korte termijn bestaan geen plannen om langlopende leningen te verstrekken.

Kasbeheer

Het betalingsverkeer heeft ook in 2016 zo veel mogelijk via de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) plaats gevonden. Deze bank wordt ook in de gelegenheid gesteld, naast andere banken, offerte uit te brengen bij het aangaan van leningen of het beleggen van gelden.

KASSTROOMOVERZICHT

RESULTAAT		1.374
<i>Afschrijvingen</i>		
Afschrijvingen immateriële vaste activa	54	
Afschrijvingen materiële vaste activa (EcN)	1.408	
Afschrijvingen materiële vaste activa (MaN)	331	
<i>Totaal afschrijvingen</i>		1.793
<i>Reserves/voorzieningen</i>		
Toename reserves/voorzieningen	5.715	
Afname reserves/voorzieningen	-6.681	
<i>Totaal mutaties reserves</i>		-966
KASSTROOM		2.201
<i>Bouwgrondexploitaties (inclusief faciliterend deel)</i>		
Toename voorraad bouwgrond	-4.006	
Afname voorraad bouwgrond	2.853	
<i>Totaal mutatie bouwgrondexploitaties</i>		-1.153
<i>Werkkapitaal</i>		
Mutaties vlottende activa	5.566	
Mutaties vlottende passiva	831	
<i>Totaal mutatie werkkapitaal</i>		6.397
KASSTROOM VOOR INVESTERINGEN ACTIVA		7.445
<i>Netto-investeringen vaste activa</i>		
Toename immateriële vaste activa	0	
Toename materiële vaste activa (EcN)	-2.652	
Toename materiële vaste activa (MaN)	-546	
		-3.198
OVERSCHOT AAN LIQUIDE MIDDELEN		4.247

Dit is als volgt aangewend:

<i>Leningen u/g (Financiële vaste activa)</i>		
Aflossingen/afschrijvingen financiële vaste activa	-245	
Verstreckte financiële vaste activa	40	
		-205
<i>Leningen o/g</i>		
Opgenomen langlopende leningen	0	
Aflossingen langlopende leningen	3.805	
		3.805
<i>Liquide middelen</i>		647
		4.247

Informatievoorziening

De externe informatievoorziening bestaat uit:

Rapportage aan de Provincie Zuid-Holland bij structurele overschrijding (over meerdere maanden) van de kasgeldlimiet en rapportages (IV3) bij de begroting en jaarrekening ten behoeve van berekening van het EMU-saldo aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Ingaande 2014 is de kwartaalrapportage voor de IV3 voor onze gemeente vervallen.

1.14 Paragraaf Verbonden Partijen

In deze paragraaf zijn de samenwerkingsvormen van de gemeente met andere partijen, waarmee de gemeente een financiële én een bestuurlijke relatie heeft, opgenomen. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en mogelijk daarmee verband houdende risico's wordt in de begroting en de jaarrekening inzicht gegeven in de verbonden partijen van de gemeente.

Hieronder volgt een overzicht van de verbonden partijen van de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen:

- Vennootschappen;
- Gemeenschappelijke regelingen;
- Stichtingen.

Vennootschappen

OASEN N.V
Vestigingsplaats
Gouda
Doel
De vennootschap voorziet in de behoefte van drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven in het oosten van Zuid-Holland
Betrokkenen
Gemeenten in het verzorgingsgebied (28 gemeenten)
Bestuurlijk belang
Namens de gemeente is wethouder T. Boerman afgevaardigde
Openbaar belang
Drinkwatervoorziening in het oosten van Zuid-Holland
Financieel belang
De gemeente is in het bezit van 18 aandelen (2,41%) van de in totaal 748 uitgegeven aandelen. Nominale waarde per aandeel is € 455,-
Eigen vermogen
31-12-2016 € 97 miljoen
31-12-2017 €
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 153 miljoen
31-12-2017 €
Financieel resultaat
2016 € 3.043.000. Jaarrekening 2017 is nog niet beschikbaar. In artikel 27 van de statuten is geregeld dat aan de aandeelhouders ten hoogste een dividend wordt uitgekeerd dat overeenkomt met een percentage van het nominaal bedrag van het gestorte aandelenkapitaal, gelijk aan de rente van de tegen het einde van het desbetreffende boekjaar door de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten aan openbare lichamen verstrekte vaste geldleningen met een looptijd van 10 jaar. In de praktijk betekent dit dat geen dividend wordt uitgekeerd.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats
Den Haag
Doel
De uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. Daarvoor houdt de vennootschap zich onder meer bezig met het aantrekken en uitzetten van gelden, het op andere wijze verlenen van kredieten, het stellen van garanties en het verzorgen van het betalingsverkeer
Betrokkenen

Gemeenten, provincies en rijk
Bestuurlijk belang
Namens de gemeente is wethouder T. Boerman afgevaardigde
Openbaar belang
De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang
Financieel belang
De gemeente is in het bezit van 31.356 aandelen (0,06%) van de in totaal 55.690.720 uitgegeven aandelen. Nominale waarde per aandeel is € 2,50
Eigen vermogen
31-12-2016 € 4.486 miljoen
31-12-2017 € 4.953 miljoen
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 149.514 miljoen
31-12-2017 € 135.072 miljoen
Financieel resultaat
In het kader van de winstuitkering over 2016 is in 2017 € 51.424 aan dividend 2016 ontvangen. De winst over 2017 bedroeg € 393 miljoen, waarvan ca. 37,5% (€ 2,53 per aandeel) in dividend is uitgekeerd. De raming in de gemeentelijke begroting bedraagt voor 2017 € 51.000

Eneco Groep N.V.
Vestigingsplaats
Rotterdam
Doel
Het verzorgen van de openbare elektriciteit en gas en warmtevoorziening, alsmede het voorzien in de behoefte aan goederen en/of diensten of het verrichten van ondersteunende activiteiten in de sector van openbare nutsvoorzieningen
Betrokkenen
Deelnemende gemeenten in het werkgebied (55-tal gemeenten)
Bestuurlijk belang
Namens de gemeente is wethouder T. Boerman afgevaardigde
Openbaar belang
Elektriciteit, gas en warmtevoorziening
Financieel belang
De gemeente is in het bezit van 22.495 (0,45%) van de 4.970.978 geplaatste en volgestorte aandelen op 31.12.2017. De aandelen hebben een nominale waarde van € 0,01 per aandeel.
Eigen vermogen
31-12-2016 € 3.121 miljoen
31-12-2017 € 2.869 miljoen
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 1.952 miljoen
31-12-2017 € 2.787 miljoen
Financieel resultaat
Het bedrag beschikbaar voor uitkering aan aandeelhouders over 2017 bedraagt € 63,5 miljoen. Dit komt neer op € 12,77 per aandeel. In verband met de splitsing van Eneco in een energiebedrijf en een netwerkbedrijf (Stedin) is geen directe relatie te leggen met de resultaten over voorgaande jaren..

Stedin Holding N.V.
Vestigingsplaats
Rotterdam
Doel
Stedin heeft als netbeheerder de taak een veilige, betrouwbare en betaalbare energievoorziening te realiseren voor haar twee miljoen klanten. Dit doet zij enerzijds door het aanleggen, beheren en toekomstbestendig maken van de elektriciteits- en gasnetten en anderzijds door het faciliteren van de energiemarkt

Deelnemende gemeenten in het werkgebied (55-tal gemeenten)
Bestuurlijk belang
Namens de gemeente is wethouder T. Boerman afgevaardigde
Openbaar belang
Energievoorziening
Financieel belang
De gemeente is in het bezit van 0,45% van de geplaatste en volgestorte aandelen op 31.12.2017.
Eigen vermogen
31-12-2016 € 5.310 miljoen
31-12-2017 € 2.583 miljoen
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 4.486 miljoen
31-12-2017 € 3.968 miljoen
Financieel resultaat
2016 € 199 miljoen
2017 € 424 miljoen

Gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming BV
Vestigingsplaats
Hardinxveld-Giessendam
Doel
Het deelnemen als commanditair vennoot in de commanditaire vennootschap ROM-S C.V. Tevens is de B.V. aandeelhouder van Gezamenlijke Exploitatiemaatschappij De Blauwe Zoom C.V.
Betrokkenen
Het college vormt de AVA
Bestuurlijk belang
Statutair directeur van deze vennootschap is de coördinator financiën
Openbaar belang
Deelname in het aandelenkapitaal van ROM-S C.V en de Gezamenlijke Exploitatiemaatschappij De Blauwe Zoom C.V.
Financieel belang
De gemeente is in het bezit van 18.000 aandelen (100%) van de 18.000 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1 per aandeel
Eigen vermogen
31-12-2016 € 505.240
31-12-2017 € 532.076
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 1.000
31-12-2017 € 1.000
Financieel resultaat
2017 € 26.836 (2016 € 11.461 negatief).

Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie BV
Vestigingsplaats
Hardinxveld-Giessendam
Doel
<ol style="list-style-type: none"> Het verwerven, ontwikkelen, uitgaven en beheren van bouwgronden met bijbehorende voorzieningen en alles wat daar redelijkerwijs toe gerekend kan worden binnen de gemeente Hardinxveld-Giessendam; Het verwerven, bezitten, beheren, exploiteren en vervreemden van (on)roerende zaken; Het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met, het besturen van, alsmede het (doen) financieren van andere ondernemingen, in welke rechtsvorm ook; Het verstrekken en aangaan van geldleningen, en het stellen van zekerheden, ook voor de schulden van anderen;

e. Het verrichten van al datgene, wat met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.
De vennootschap is op 17 december 2015 opgericht. De oprichting hangt samen met de fiscale effecten rondom de invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor overheidslichamen en de hiermee verbonden administratieve lasten. Beoogd wordt de administratieve lasten hiermee aanzienlijk te beperken.
Betrokkenen
Het college vormt de AVA
Bestuurlijk belang
Statutair directeur van deze vennootschap is de coördinator financiën
Openbaar belang
De vennootschap heeft in 2015 een tweetal percelen verworven, welke in de komende jaren tot ontwikkeling zullen komen.
Financieel belang
De gemeente is in het bezit van 100 aandelen (100%) van de 100 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1 per aandeel
Eigen vermogen
31-12-2016 € 100
31-12-2017 € 100
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 1,2 miljoen
31-12-2017 € 1,1 miljoen
Financieel resultaat
2016 € 43.989
2017 € 34.145

ROM-S Beheer B.V.
Vestigingsplaats
Schelluinen
Doel
De vennootschap treedt op als beherend venoot voor ROM-S C.V.
Betrokkenen
6 gemeenten uit de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (50%) en BNG Gebiedsontwikkeling B.V. (50%)
Bestuurlijk belang
Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Openbaar belang
Aandeelhouder in beheervenootschap
Financieel belang
De gemeente is in het bezit van 3.500 aandelen (5%) van de 70.000 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1 per aandeel
Eigen vermogen
31-12-2016 € 44.000
31-12-2017 € 47.000
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 54.000
31-12-2017 € 56.000
Financieel resultaat
2017: € 3.000 (2016: 14.000 negatief)

ROM-S C.V.

Vestigingsplaats
Schelluinen
Doel
In de akte, houdende de overeenkomst tot het aangaan van de commanditaire vennootschap ROM-S C.V. d.d. 18 december 2006, is in artikel 2 als doel beschreven: a. Het uitvoering geven aan de Samenwerkingsovereenkomst ROM-S, gedateerd 12 oktober 2005; b. Het daartoe ontwikkelen van het plangebied in de gemeente Giessenlanden, het ontwikkelen en het exploiteren van een aantal regionale vrachtwagenparkeerplaatsen en het herontwikkelen van vertreklocaties; c. Het (doen) verwerven van gronden, het bouwrijp- en woonrijp maken van gronden en het (doen) vervreemden van bouwrijpe kavels binnen het plangebied, en al hetgeen met vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.
Betrokkenen
6 gemeenten uit de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (49,5%) en BNG Gebiedsontwikkeling B.V (49,5%) en ROM-S Beheer B.V. 1%
Bestuurlijk belang
Zie Rom-S Beheer B.V.
Openbaar belang
Aandeelhouder via ROM-S Beheer B.V. (0,05%) en via Gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming B.V. (4,95%)
Financieel belang
De gemeente neemt via Gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming B.V per 31 december 2015 voor € 359.565 (5%) deel in het commanditaire kapitaal
Eigen vermogen
31-12-2016 € 9,6 miljoen
31-12-2017 € 10,1 miljoen
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 2,1 miljoen
31-12-2017 € 0,3 miljoen
Financieel resultaat
2017: € 543.000 (2016: 231.000 negatief)

MerwedeLingelijn (M.L.L.) Beheer B.V.
Vestigingsplaats
Gorinchem
Doel
In de akte van oprichting van de vennootschap is in artikel 2 als doel beschreven: a. De voorbereiding en realisatie van de verbeteringen aan de infrastructuur van en rond de spoorlijn Dordrecht – Geldermalsen; b. Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn;
Betrokkenen
De 7 gemeenten (Dordrecht, Sliedrecht, Hardinxveld-Giessendam, Gorinchem, Giessenlanden, Leerdam en Geldermalsen) langs de Merwede-Lingelijn
Bestuurlijk belang
Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman AVA-afgevaardigde
Openbaar belang
Deelname in vennootschap met als doel de realisatie van een tweetal haltes en aanpassen bestaande halte in Hardinxveld-Giessendam
Financieel belang
De gemeente is in het bezit van 50.100 aandelen (20%) van de 250.000 geplaatste aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1
Eigen vermogen
31.12.2016 € 250.000
31.12.2017 €
Vreemd vermogen

31.12.2016 € 947.810
31.12.2017 €
Financieel resultaat
2016 €

Gemeenschappelijke exploitatie maatschappij De Blauwe Zoom beheer B.V.
Vestigingsplaats
Hardinxveld-Giessendam
Doel
De besloten vennootschap is beherend vennoot van de commanditaire vennootschap GEM De Blauwe Zoom C.V. en heeft als doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van vastgoedprojecten in De Blauwe Zoom
Betrokkenen
Gemeente Hardinxveld-Giessendam en Aannemersbedrijf Gebroeders Blokland B.V.
Bestuurlijk belang
Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman afgevaardigde
Financieel belang
De gemeente neemt voor 50% deel in deze vennootschap
Eigen vermogen
31-12-2016: € 2.060
31-12-2017: €
Vreemd vermogen
31-12-2016: € 14.241
31-12-2016: €
Financieel resultaat
2017: € (2016: € 747)
GEM De Blauwe Zoom C.V.
Vestigingsplaats
Hardinxveld-Giessendam
Doel
De besloten vennootschap heeft ten doel locatieontwikkeling, zoals is gedefinieerd in de samenwerkingsovereenkomst De Blauwe Zoom
Betrokkenen
Gemeente Hardinxveld-Giessendam en Aannemersbedrijf Gebroeders Blokland B.V.
Bestuurlijk belang
Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is dhr. G. Nieuwenhuis directeur. Ook Aannemersbedrijf Gebroeders Blokland B.V. levert een directeur.
Financieel belang
De gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming B.V. neemt voor 49% deel in deze commanditaire vennootschap
Eigen vermogen
31-12-2016: € 60.000
31-12-2017: €
Vreemd vermogen
31-12-2016: € 908.547
31-12-2017: €
Financieel resultaat
2017 € (2016: € 0)

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	
Vestigingsplaats	Dordrecht
Doel	Een veilige regio voor iedereen door middel van samenwerking tussen organisaties als politie, brandweer en GHOR en de samenwerking met partners.
Betrokkenen	De gemeenten in de Hoekse Waard (Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland, Strijen), Drechtsteden (Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht) en Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Molenwaard en Zederik)
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur van de VRZHZ. Stemverhouding conform Artikel 10 is: <ul style="list-style-type: none">• Bij het nemen van besluiten in het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen elk één stem uit• Het algemeen bestuur beslist bij meerderheid van stemmen. Indien de stemmen staken geeft de stem van de voorzitter de doorslag
Openbaar belang	De activiteiten van VRZHZ leveren een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen van programma 3 (Openbare Orde en Veiligheid)
Financieel belang	De gemeente betaalt een gemeentelijke bijdrage van in totaal € 1.551.000 (afgerond).
Eigen vermogen	31-12-2016 € 7.288.080 31-12-2017 € 7.284.779
Vreemd vermogen	31-12-2016 € 62.391.782 31-12-2017 € 59.371.395
Financieel resultaat	2016 € 2.733.000 2017 € 3.000.000

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Jeugd	
Vestigingsplaats	Dordrecht
Doel	Samenwerking op het gebied van onderwijs en publieke gezondheid.
Betrokkenen	De gemeenten in de Hoekse Waard (Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland, Strijen), Drechtsteden (Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht) en Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Molenwaard en Zederik)
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de portefeuillehouders Gezondheid en Jeugd van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, naast een voorzitter levert de regio Drechtsteden twee leden en de Hoeksche Waard en Alblasserwaard en Vijfheerenlanden ieder een lid. In bestuurlijke zin wordt het algemeen bestuur bijgestaan door een auditcommissie. Wethouder T. Baggerman is lid van het algemeen bestuur. Besluitvorming conform Artikel 15 is: <ul style="list-style-type: none">• Elk lid van het algemeen bestuur heeft een gewogen stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op het aantal inwoners van de deelnemende gemeente gedeeld door 8.500, met dien verstande dat breuken naar boven worden afgerond.

<ul style="list-style-type: none"> • Bij de bepaling van het aantal inwoners, als bedoeld in het eerste lid, wordt uitgegaan van de cijfers zoals deze door het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn vastgesteld per 1 januari van het jaar voorafgaande aan het jaar van aanvang van iedere zittingsperiode van de raden. • De voorzitter onthoudt zich van stemmen. • Besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen, tenzij anders in deze regeling is bepaald. Als de stemmen staken wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
Financieel belang
Op basis van de gemeenschappelijke regeling levert de gemeente Hardinxveld-Giessendam een bijdrage per inwoner aan de GR DG&J voor de invulling en uitvoering van de wettelijke taken die voortkomen uit de Wet publieke gezondheid en de Leerplichtwet. Dit geldt ook voor de uitvoering van de Jeugdwet. Voor de uitvoering van de Jeugdwet ontvangt de gemeente middelen van het Rijk. De uitvoering hiervan is, middels de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid, belegd bij de GR dienst gezondheid jeugd Zuid-Holland Zuid.
Eigen vermogen
31-12-2016 € 4.963.223
31-12-2017 € 3.298.789
Vreemd vermogen
31-12-2015 € 2.342.110
31-12-2016 € 3.048.564
Financieel resultaat
2017 € 130.000 voordelig (voorlopig resultaat)

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Vestigingsplaats
Dordrecht
Doel
Het in opdracht van 17 gemeenten in Zuid-Holland Zuid en provincie Zuid-Holland, individueel en collectief, uitvoeren van wettelijke taken, adviestaken en programmataken op het gebied van milieu- en omgevingsrecht, op een zo efficiënt mogelijke manier en op een goed kwaliteitsniveau
Betrokkenen
De gemeenten in de Hoekse Waard (Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland, Strijen), Drechtsteden (Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht) en Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Molenwaard en Zederik) en de provincie Zuid-Holland
Bestuurlijk belang
De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid is in bestuurlijke zin een zelfstandige organisatie. Deelnemers zijn de provincie Zuid-Holland en de 17 regio-gemeenten (zie Gemeenschappelijke Regeling Regio Zuid-Holland Zuid) Het algemeen bestuur bestaat uit de portefeuillehouders van de 17 deelnemende gemeenten en een afgevaardigde van de provincie Zuid-Holland. Wethouder T. Boerman vertegenwoordigt het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Besluitvorming conform artikel 15 is:
<ul style="list-style-type: none"> • Elk lid van het algemeen bestuur heeft een gewogen stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op de jaaromzet. Bij het vaststellen van de jaarrekening, als bedoeld in artikel 24, derde lid, onder a, van deze regeling, over enig jaar (X) wordt de stemverhouding vastgesteld voor het eerst daarop volgende jaar (X+2). • Voor het tot stand komen van een besluit bij stemming is een volstrekte meerderheid vereist, met dien verstande dat minimaal drie deelnemers hun stem voor het voorstel moeten hebben uitgebracht wil het aangenomen zijn, tenzij in deze regeling anders is bepaald. • De voorzitter onthoudt zich van stemmen. • Bij een schriftelijke stemming wordt onder het uitbrengen van een stem verstaan het inleveren van een behoorlijk ingevuld stembriefje. • De artikelen 31 en 32 van de Provinciewet zijn van overeenkomstige toepassing
Financieel belang
De gemeentelijke bijdrage bedraagt in 2017 ca. € 84.223,- (inwonersbijdrage).
Eigen vermogen
31-12-2016 € 3.125.142
31-12-2017 € 2.873.275

Vreemd vermogen
31-12-2016 € 4.880.278
31-12-2017 € 9.859.699
Financieel resultaat
2016 € 1.734.000 voordelig
2017 € 1.021.000 voordelig

Gemeenschappelijke Regeling AVRES (AvG)
Vestigingsplaats
Gorinchem
Doel
Het openbaar lichaam behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van uitkeringsverstrekking, gesubsidieerde arbeid, arbeidsintegratie en –participatie, sociale activering, schuldhulpverlening, sociale kredietverstrekking, educatie, inburgering en kinderopvang in het kader van sociaal medische indicatie. Het draagt zorg voor een zo doelmatig mogelijke uitvoering van taken en uitoefening op de voornoemde terreinen. Met ingang van 1 januari 2018 treedt Hardinxveld-Giessendam uit de Gemeenschappelijke Regeling AVRES en treedt zij toe tot de Sociale Diest Drechtsteden, met uitzondering van de afspraken die gemaakt zijn met betrekking tot de SW-medewerkers.
Betrokkenen
De gemeenten Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Molenwaard, Zederik en Lingewaal.
Bestuurlijk belang
Wethouder T. Baggerman is (tot 31 december 2017) lid van het algemeen bestuur De stemverhouding en besluitvorming is geregeld in artikel 13 van de Gemeenschappelijke Regeling Avres.
Financieel belang
De bijdrage aan Avres betreffen de uitvoeringskosten en de rijksmiddelen. Deze laatste ontvangen de gemeenten en sluizen deze door naar Avres. Het aandeel van de gemeente Hardinxveld-Giessendam in de uitvoeringskosten bedraagt voor 2017 € 943.200 van de totale uitvoeringskosten.
Eigen vermogen
31-12-2016 € 5.251.000
31-12-2017 € 4.176.000
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 10.768.000
31-12-2017 € 9.163.000
Financieel resultaat
2016 € 1.549.000 voordelig
2017 € 1.093.000 nadelig

Gemeenschappelijke Regeling GEVUDO: Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken en Huisvuilcentrale Alkmaar
Vestigingsplaats
Dordrecht
Doel
Formeel doel van de regeling is –samengevat- de samenwerking ter behartiging van de belangen van het op milieuhygiënisch verantwoorde wijze verwerken van huishoudelijke afvalstoffen en andere categorieën van afvalstoffen afkomstig uit de Drechtsteden en de Alblasserwaard en Vijfherenlanden. Waar de gemeenschappelijke regeling in het verleden daadwerkelijk actief was in het verzamelen en verwerken van huishoudelijke afval wordt het doel uitsluitend verwezenlijkt door het beheren van aandelen in het kapitaal van HVC en het partij zijn bij overeenkomsten tussen aandeelhouders van HVC.
Betrokkenen
De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido Ambacht, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Slidrecht, Zederik en Zwijndrecht

Bestuurlijk belang
Wethouder T. Boerman is lid van het algemeen bestuur. Via de gemeenschappelijke regeling wordt er invloed uitgeoefend op het beleid van de Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC). Vanuit Gevudo is één lid afgevaardigd in de Raad van Commissarissen van HVC en één lid in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang
Via Gevudo wordt deelgenomen in HVC. Dit betekent dat de deelnemende gemeenten hierin een indirect belang hebben. Bij de overdracht van de verbrandingsinstallatie in Dordrecht aan - en daarmee de deelname in - HVC is door de gemeenten een garantstelling voor de leningen van HVC afgegeven. In 2007 is de stortplaats door Gevudo overgedragen aan HVC. Door Gevudo is een vrijwaring gegeven voor het geval de stortplaats (in 2015) niet door de Provincie in nazorg zou worden geaccepteerd als gevolg van onvolkomenheden van het beheer in de periode van Gevudo. Controle heeft plaatsgevonden en HVC heeft de stortplaats volledig overgenomen.
Eigen vermogen
31-12-2016 € 30.487 31-12-2017 € 30.487
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 528.593 31-12-2017 € 509.424
Financieel resultaat
2016 € 32.000 voordelig 2017 € 0

Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst Waardlanden
Vestigingsplaats
Gorinchem
Doel
- Het collectief inzamelen, verwijderen of het collectief doen inzamelen of doen verwijderen van huishoudelijke afvalstoffen ter voldoening van de bij of krachtens de Wet Milieubeheer aan de gemeente opgelegde wettelijke verplichting. - Het op verzoek van een of meerdere deelnemende gemeenten uitvoeren of doen uitvoeren van andere gemeentelijke taken op het gebied van afvalstoffenverwijdering of reiniging, zoals bijvoorbeeld zwerfafval, gladheidsbestrijding, graffiti-verwijdering en ongediertebestrijding. - Niet wettelijk verplichte taken op het gebied van afvalstoffenverwijdering en reiniging, zoals de inzameling en verwijdering van kantoor-, winkel- en dienstenaafval (KWD).
Betrokkenen
De gemeenten Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Molenwaard en Zederik
Bestuurlijk Belang
Eind 2015 is de GR omgevormd naar een bedrijfsvoeringsorganisatie met één bestuurslaag. Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman lid van het bestuur. Dit bestuur bestaat uit evenveel leden als het aantal gemeenten dat aan de regeling deelneemt. Besluitvorming conform artikel 15 is: <ul style="list-style-type: none"> • Ter bepaling van het totaal aantal stemmen en het aantal stemmen per deelnemende gemeenten in het Bestuur wordt uitgegaan van: <ul style="list-style-type: none"> - het totaal aantal huisaansluitingen van de deelnemende gemeenten; - het aantal huisaansluitingen per deelnemende gemeente. • De stemverhoudingen worden voor een periode van vier jaar vastgesteld. Hierbij is bepalend het aantal huisaansluitingen met als peildatum 1 januari van het jaar waarin een nieuwe zittingsperiode van de gemeenteraad en het Bestuur begint. • Bij toetreding van een nieuwe gemeentelijke deelnemer wordt de stemverhouding tussentijds bijgesteld met als peildatum 1 januari van het jaar van toetreding.

Financieel belang
De deelnemende gemeenten betalen bijdragen op basis van een door het bestuur vastgestelde verdeelsleutel. In de begroting wordt aangegeven welke gemeentelijke bijdrage elke afzonderlijke gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft. Waardlanden beschikt over eigen reserves om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.
Eigen vermogen
31-12-2016 € 1.981.877
31-12-2017 € 1.042.207
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 16.086.310
31-12-2016 € 15.845.178
Financieel resultaat
2017 € 360.092 voordelig (2016 € 994.8489 voordelig)

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffen en Waarderen (SVHW)
Vestigingsplaats
Klaaswaal
Doel
De taken van het SVHW zijn vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling en bestaan uit: <ul style="list-style-type: none"> • de heffing en invordering van belastingen; • de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ); • de administratie van vastgoedgegevens; • het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden.
Betrokkenen
26 gemeenten; Aalburg Alblasterdam, Albrandswaard, Barendrecht, Bergambacht, Bernisse, Binnenmaas, Brielle, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Korendijk, Lansingerland, Molenwaard, Nederlek, Nieuwkoop, Oud-Beijerland, Ouderkerk, Schoonhoven, Strijen, Vlist, Werkendam, Woudrichem en Zederik), waterschap Hollandse Delta en de Regionale Afvalstoffendienst Dienst Hoeksche Waard.
Bestuurlijk belang
Wethouder T. Boerman is lid van het algemeen bestuur
Financieel belang
De bijdragen van de gemeenten zijn gebaseerd op een aantal kengetallen, zoals aantal aanslagen en aantal objecten. De bijdrage voor 2017 wordt geraamd op € 162.000
Eigen vermogen
31-12-2016 € 690.000
31-12-2017 € 1.273.000
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 5.490.000
31-12-2017 € 5.633.000
Financieel resultaat
2016 € 227.000 voordelig
2017 € 583.000voordelig

Gemeenschappelijke Regeling Bureau Openbare Verlichting
Vestigingsplaats
Hardinxveld-Giessendam
Doel
De doelstellingen van de Gemeenschappelijke Regeling Bureau Openbare Verlichting richten zich op: <ul style="list-style-type: none"> • de uitvoering van het operationeel beheer; • het functioneren als Kennis- en Adviescentrum; • het bieden van Dienstverlening Plus. De eerste twee vormen de basisdoelstellingen
Betrokkenen
De gemeenten Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Vianen, Zederik en Krimpenerwaard.

Bestuurlijk belang
Namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam is wethouder T. Boerman voorzitter van het dagelijks bestuur
Financieel belang
De aangesloten gemeenten houden de organisatie van het Bureau Openbare Verlichting (Bureau OVL) in stand. Financiering vindt plaats middels een bijdrage per lichtmast (tarief € 7,46 per lichtmast, tarief 2018). Deze bijdragen dekken de reguliere taken. Daarnaast kunnen individuele gemeenten andere taken afnemen, welke in artikel 5 van de Dienstverleningsovereenkomst zijn benoemd. De bijdrage over 2017 voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam bedroeg € 25.740.
Eigen vermogen
31-12-2016 € 165.761
31-12-2017 € 142.270
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 85.745
31-12-2016 € 209.964
Financieel resultaat
2017 € 7.054 voordelig (2016 € 52.761 voordelig)

Stichtingen

Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden	
Vestigingsplaats	
Streefkerk	
Doel	Zorgdragen voor het onderhoud en de restauratie van molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden
Betrokkenen	De gemeenten Alblasserdam, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Sliedrecht, Vianen, Zederik en Waterschap Rivierenland
Bestuurlijk belang	Wethouder B. van Houwelingen is op persoonlijke titel lid van het algemeen bestuur
Financieel belang	De gemeente Hardinxveld-Giessendam steunt de stichting middels een subsidie voor onderhoud van de molens, waaronder de Tiendwegmolen
Eigen vermogen	31-12-2016 € 544.623 31-12-2017 € 535.391
Vreemd vermogen	31-12-2016 € 66.236 31-12-2017 € 169.496
Financieel resultaat	2017 € 9.232 nadelig (2016 € 25.035 voordelig)

Stichting Openbare Bibliotheek AanZet	
Vestigingsplaats	
Dordrecht	
Doel	Het bevorderen van de openbare bibliotheekvoorzieningen in het verzorgingsgebied, waaronder de gemeente Hardinxveld-Giessendam en het opstarten en in stand houden van een centrum voor kennis, cultuur, educatie en informatie, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord, een en ander zonder winstoogmerk
Betrokkenen	De gemeenten Alblasserdam, Albrandswaard, Barendrecht, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Ridderkerk, Sliedrecht, Zederik en Zwijndrecht
Bestuurlijk belang	Wethouder T. Baggerman is lid van de subsidiëntenraad namens de gemeente Hardinxveld-Giessendam
Financieel belang	De gemeente Hardinxveld-Giessendam verleent een zogeheten productsubsidie
Eigen vermogen	31-12-2016 € 4.882.100 31-12-2017 € 4.806.700
Vreemd vermogen	31-12-2016 € 3.944.600 31-12-2017 € 3.948.200
Financieel resultaat	2016 € 660.100 voordelig 2017 € -75.300 nadelig

Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en de regio (JQ)	
Vestigingsplaats	
Gorinchem	

Doel
De Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en de regio (stichting OVO) heeft tot doel (statuten d.d. 17 december 2013): <ul style="list-style-type: none"> • Het stichten en beheren van openbare scholen; • Het samenwerken met stichtingen, verenigingen en/of publiekrechtelijke lichamen, die activiteiten op het gebied van onderwijs uitvoeren; • Zich aan te sluiten bij de voor de stichting relevante onderwijs- en besturenorganisaties; • Toe te werken naar een optimale schaalgrootte binnen de regio; • Alle andere wettige middelen waarlangs het doel kan worden bereikt
Betrokkenen
Gemeenten Gorinchem en Hardinxveld-Giessendam
Bestuurlijk belang
De stichting kent een College van Bestuur, een Raad van Toezicht en een Gemeenschappelijk orgaan. Het College van Bestuur bestaat volgens de statuten uit één of meer personen. Op dit moment bestaat het College van Bestuur uit één bestuurder. De Raad van Toezicht benoemt het College van Bestuur en bestaat uit op dit moment uit zes leden. De gemeenten Hardinxveld-Giessendam (wethouder T. Boerman) en Gorinchem (wethouder M. Doodkorte) hebben zitting in het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) van de stichting. Het GO bestaat voorts uit het College van Bestuur. De gemeenteraad heeft een toezichthoudende taak
Financieel belang
Conform de bepalingen in de Wet op het Primair Onderwijs (artikel 140a lid 6 WPO) dient het schoolbestuur jaarlijks een door de accountant gecertificeerde afrekening van genoemde kosten in bij de gemeente
Eigen vermogen
31-12-2016 € 3.443.268
31-12-2017 € 4.331.814
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 7.986.902
31-12-2017 € 8.286.303
Financieel resultaat
2016 € 233.163 voordelig
2017 € 879.178 voordelig

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Willem de Zwijger college (JQ)
Vestigingsplaats
Papendrecht
Doel
De stichting heeft ten doel het geven van openbaar onderwijs aan het Willem de Zwijgercollege, die onder haar gezag valt, met inachtneming van artikel 42 WVO
Betrokkenen
Gemeenten Papendrecht en Hardinxveld-Giessendam
Bestuurlijk belang
De stichting kent een bestuur en een dagelijks bestuur. Het bestuur bestaat uit zeven leden. De gemeenteraden van Papendrecht en Hardinxveld-Giessendam houden toezicht en benoemen de leden van het bestuur
Financieel belang
De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft geen direct financieel belang in de stichting. De schoolgebouwen in Hardinxveld-Giessendam zijn eigendom van de gemeente Hardinxveld-Giessendam
Eigen vermogen
31-12-2016 € 1.398.497
31-12-2017 €
Vreemd vermogen
31-12-2016 € 1.996.321
31-12-2017 €
Financieel resultaat
2016 € 329.189 voordelig
2017 € voordelig

1.15 Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid heeft samenhang met diverse programma's, zoals ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en verkeer en vervoer. Het grondbeleid heeft een grote financiële impact, niet alleen vanwege de te verwachten baten, maar ook vanwege de risico's die worden gelopen bij het in exploitatie brengen van bouwgrond.

Vanwege dit belang schrijft het Besluit begroting en verantwoording (BBV) voor dat de gemeente beschikt over een nota grondbeleid. De Nota Grondbeleid is in de vergadering van 29 januari 2015 door uw raad vastgesteld. De Grondexploitatiewet -als onderdeel van de Wet ruimtelijke ordening- biedt instrumenten in het kader van het toepassen van kostenverhaal, zoals bij de ontwikkeling van De Blauwe Zoom en andere (her)ontwikkelingslocaties.

Ontwikkelingen

Grondbeleid

Het grondbeleid richt zich op het voor de toekomst veilig stellen van wonen en werken in de gemeente. Om dit te kunnen realiseren laten het college en de gemeenteraad zich leiden door de volgende uitgangspunten:

- het bevorderen van werk- en winkelgelegenheid;
- het zorgen voor voldoende woongelegenheid, met in het bijzonder aandacht voor starters, minder draagkrachtigen, ouderen en gehandicapten.

De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft beleid ontwikkeld, onder meer vastgelegd in de gemeentelijke Structuurvisie - waarin de behoefte aan bedrijfsruimten en woningen is opgenomen - en de Nota Wonen. Met de Nota Wonen kan worden gestuurd op de gewenste woningdifferentiatie (zie programma 11). Het beleid wordt vertaald in bestemmingsplannen en vervolgens in exploitatieopzetten.

Binnen de bestaande plannen is er weinig tot geen ruimte voor nieuwe bedrijfsvestiging. Het industriegebied rond de gemeentehaven is een herstructureringslocatie. Bij de ontwikkeling van De Blauwe Zoom is een gedeelte ten westen van de Schapedrift voor bedrijfsvestiging bestemd. Inmiddels is ook dit terrein helemaal uitgegeven. Daarmee heeft de gemeente geen grond meer om uit te geven voor bedrijfsvestiging. In augustus 2017 is een intentieovereenkomst met de eigenaren van de Westpunt van 't Oog (aan de noordkant van het treinspoor, ter hoogte van De Blauwe Zoom). De intentie is om in 2018 te starten met de ontwikkeling van circa 5 hectare bedrijventerrein.

Verslagleggingsregels

De commissie BBV (Besluit, begroting en verantwoording) heeft in juli 2015 een aantal voorstellen uitgewerkt over de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels bij ruimtelijke projecten. Aanleiding hiervoor zijn de forse afboekingen van gemeenten op eigen grondposities in de afgelopen jaren, de aankomende Omgevingswet en de vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten (Vpb). Vanaf 1-1-2016 gelden de nieuwe verslaggevingsregels van het BBV. Deze zijn doorgevoerd in het meerjarenprogramma grondzaken.

Daarnaast zijn de regels omtrent het betalen van vennootschapsbelasting (Vpb) gewijzigd per 1-1-2016. De gemeente is verplicht om Vpb af te dragen over winstgevende ondernemersactiviteiten. In beginsel wordt het grondbedrijf gezien als een ondernemersactiviteit. Het grondbedrijf binnen de gemeente Hardinxveld is echter volgens de regels van de Vpb structureel verlieslatend. En over verlieslatende activiteiten hoeft uiteraard geen belasting te worden betaald. Door winstgevende activiteiten te isoleren in een aparte Exploitatie BV wordt dit beeld versterkt. De verslaglegging van de projecten in de Exploitatie BV loopt ook via het meerjarenprogramma grondzaken.

Meerjarenprogramma grondzaken

Vanuit de gemeente is er ruimtelijk beleid ten aanzien van volkshuisvesting, economische ontwikkelingen, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. Het grondbeleid vertaalt het ruimtelijke beleid in een verantwoord en transparant kader waarbinnen het team Ruimtelijke Ontwikkelingen van de afdeling BOO (beleid, ontwikkeling en ondersteuning) gebiedstransformaties kan initiëren en uitvoeren. Deze gebiedstransformaties worden ruimtelijke projecten genoemd. Een voorbeeld van een ruimtelijk project is Morgenslag waar een landelijk gebied met vrienden is getransformeerd tot een nieuwbouwwijk voor Boven-Hardinxveld. Maar de aanleg van een nieuw tankstation langs de snelweg is ook een ruimtelijk project. In het meerjarenprogramma grondzaken (MPG) wordt gerapporteerd over de stand van alle ruimtelijke projecten. Een halfjaarlijkse tussenstand wordt gegeven in het tussentijds meerjarenprogramma grondzaken (t-MPG).

Sectie Grondzaken binnen het team Ruimtelijke Ontwikkelingen is belast met de financiële en contractuele uitvoering en beheersing van de ruimtelijke projecten. Via dit MPG legt grondzaken verantwoording af over de financiële en contractuele stand van zaken en de toekomstverwachting voor alle ruimtelijke projecten. Dit geldt zowel voor projecten waarbij de gemeente zelf grondbezit heeft, als voor facilitaire projecten. Dat zijn projecten waarbij particuliere ontwikkelaars grotendeels of geheel eigen gronden ontwikkelen.

De overheid geeft via de Wet ruimtelijke ordening (Wro) uit 2008 en het besluit ruimtelijke ordening (Bro) wettelijke kaders aan de uitvoering van ruimtelijke projecten. De Wro en Bro bieden onder meer kaders voor het toepassen van zaken zoals kostenverhaal, onteigening etc.

De Wro en Bro worden financieel verder uitgewerkt in het reeds genoemde Besluit begroting en verantwoording (BBV). De wijzigingen t.b.v. het BBV zijn de afgelopen 2 jaar doorgevoerd in MPG.

Op basis van de Wro, Bro en het BBV zijn projecten te onderscheiden in diverse types. Hiervoor is binnen de gemeente Hardinxveld-Giessendam de volgende opdeling gemaakt:

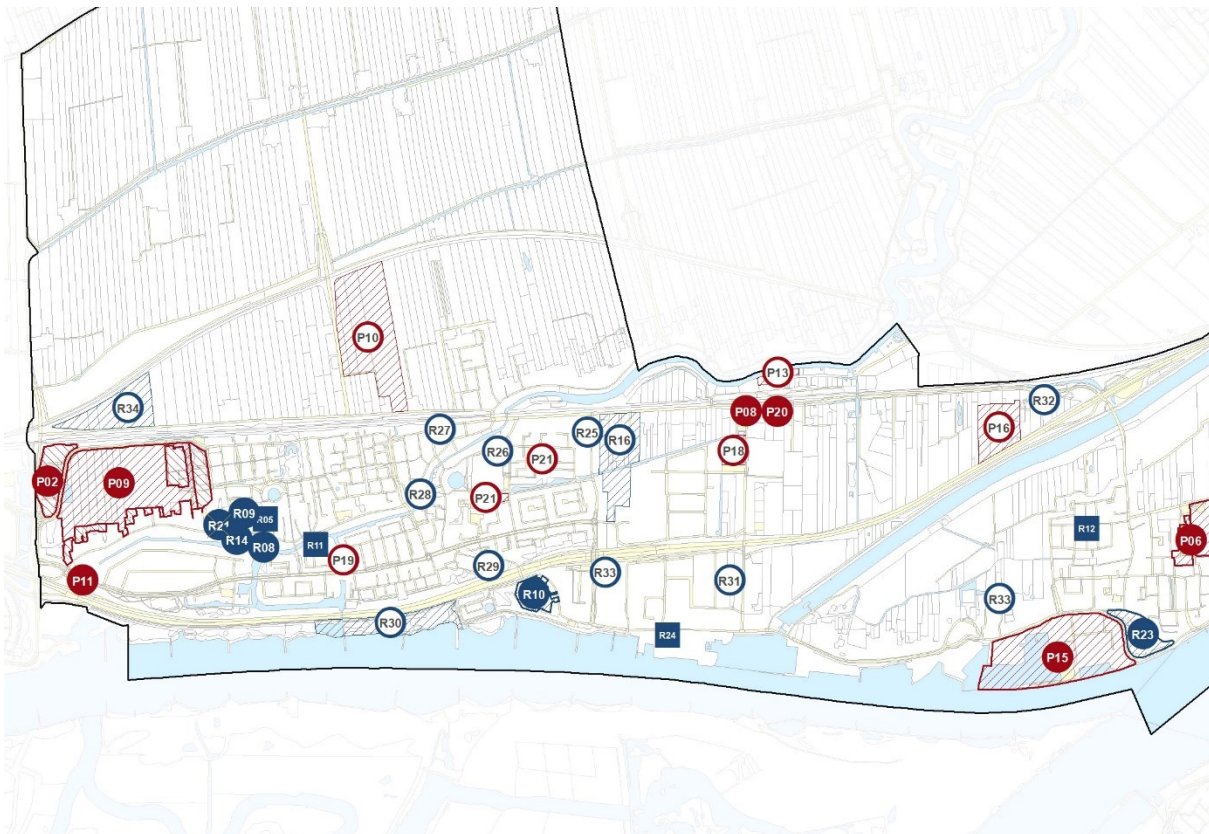
- Actieve projecten
Actieve projecten zijn projecten waarbij de gemeente haar eigen grond actief transformeert (bijvoorbeeld P06 Morgenslag). De gemeente houdt de uitgaven en inkomsten bij middels een (bouw)grondexploitatie (een meerjarige exploitatie ook wel een BIE genoemd).
- Exploitatie B.V.
Een deel van de actieve projecten zijn om administratieve redenen in 2015 ondergebracht in een aparte ontwikkel B.V. Het gaat hierbij om de projecten P08 Hoek Sluisweg/Parallelweg en P11 Facilitypoint. Over beide plannen worden wel op dezelfde manier als bij actieve projecten gerapporteerd middels het MPG.
- PPS-projecten
P09 De Blauwe Zoom is een bijzondere vorm van een actief project. De gemeente is gedeeld aandeelhouder in een GEM (grondexploitatiemaatschappij) die de grond transformeert. Daarnaast voert de gemeente haar eigen gemeentelijke grondexploitatie voor onderdelen die niet in de GEM zijn opgenomen.
- Exploitatieplannen
Onder P09 De Blauwe Zoom ligt ook een exploitatieplan. Met een exploitatieplan worden regels voor het omslaan van kosten over de verschillende grondeigenaren op een publiekrechtelijke manier geregeld. Daarnaast kunnen diverse locatie-eisen worden gesteld. Medio 2017 is de 2^e herziening van exploitatieplan De Blauwe Zoom vastgesteld. De financiële verantwoording van het exploitatieplan vindt plaats middels een facilitaire exploitatie.
- Strategische gronden (materiële vaste activa)
Materiële vaste activa zijn strategische of slapende grondposities in bezit van de gemeente, waarvan de gemeente voornemens is te transformeren dan wel te verkopen. De raad heeft voor deze projecten nog geen besluit tot uitvoering c.q. verkoop genomen. Deze gronden vertegenwoordigen wel waarde. Voor sommige van deze gronden (P19 Peulenplein e.o.) worden momenteel projectopdrachten uitgewerkt of uitgevoerd. Voorheen werd voor de projecten de term NIEX (niet in exploitatie genomen gronden) gehanteerd. De BBV heeft deze term afgeschaft. Gronden welke hieronder vallen worden nu aangeduid als 'strategische gronden' onder materiële vaste activa (MVA).

– Particuliere ontwikkelingen met overeenkomst.

Indien particuliere initiatieven binnen de beleidskaders passen en haalbaar worden geacht, maar er nog geen gewijzigd planologisch kader is, kan de gemeente besluiten om tot anterieure contractvorming over te gaan. De particuliere ontwikkelaar ontwikkelt dan zijn eigen stuk grond, waarbij de gemeente, tegen een vergoeding (kostenverhaal), onder meer het publiekrechtelijke deel uitvoert. Voorbeelden van particuliere ontwikkelingen zijn de R10 IJzergieterij en R14 Buitendams 301-307.

– Particuliere initiatieven.

Particulieren komen met hun plannen bij de gemeente ter beoordeling. De gemeente bekijkt (onder andere via de regiegroep) of een initiatief binnen de beleidskaders past en haalbaar wordt geacht. De nu genoemde particulieren initiatieven bevinden zich in deze initiatieffase. Een voorbeeld is het onderzoek naar de ontwikkeling van R16 Middelwetering.

Grondexploitatieprojecten

- P02 – De Blauwe Zoom gemeentelijke exploitatie
- P06 – Morgenslag (inclusief Regenboogschool e.o.)
- P08 – Hoek Sluisweg-Oost (in ontwikkel B.V.)
- P11 – Facilitypoint (in ontwikkel B.V.)
- P15 – Herstructurering Gemeentehaven
- P20 – Parallelweg 101b e.o.

PPS-projecten

- P09 – CV/BV De Blauwe Zoom (50% deelneming)

Exploitatieplannen

- F09 – Exploitatieplan De Blauwe Zoom 2e herziening
(deel van P09)

Materiële vaste activa (MVA)

- P10 – 't Oog - Waardzone
- P13 – Giessenzoom
- P16 – Compensatie grienden

P18 – Lamaland en buitenzwembad
P19 – Peulenplein e.o.
P21 – Pietersweer 34-36 (incl. locatie Ichtus)

Particuliere ontwikkeling met overeenkomst

R08 – Scheepswerf De Giessen (Buitendams 235)
R09 – Nederveen-Huisman (Buitendams 348-350-352)
R10 – IJzergieterij (Rivierdijk 828)
R14 – Buitendams 301-307 (Leenman)
R21 – Buitendams 378 c.a. (DG 12 DBZ) + OGG
R23 – De Buurt

Particuliere initiatieven

R16 – Middel Wetering
R25 – Nieuweweg autogarage (Den Dunnen)
R26 – Smederij Hahbo (Kerkweg 45b)
R27 – Giessenschool e.o. (Stationsstraat)
R28 – Kerkgebouw Buitendams (45)
R29 – Peulenstraat-Zuid (25-31)
R30 – Buitendijkse Jachthaven Beneden Merwede
R31 – Van Noordenne (incl. terrein Ballengooijen)
R32 – Parallelweg 163 (dagbesteding)
R33 – Kade 60 en Rivierdijk 421

Op de kaart op de vorige pagina zijn alle ruimtelijke projecten van de gemeente Hardinxveld-Giessendam weergegeven.

Naast de lopende projecten (actieve grondexploitaties, GEM De Blauwe Zoom en de anterieure trajecten) zijn ook nog andere ruimtelijke contractvormen mogelijk zoals concessies, joint ventures etc. De gemeente heeft naast GEM De Blauwe Zoom geen andersoortige contracten lopen en is ook niet voornemens dat in de nabije toekomst te gaan doen. De gemeente had wel twee lopende bouwclaims. Een bouwclaim van BPD voor circa 60 woningen en een bouwclaim met AM voor 61 woningen. Beiden zijn ingevuld in De Blauwe Zoom.

Realisatie 2017

In het MPG was een doelstelling van 132 woningen te realiseren/uit te geven woningen over geheel 2017 opgenomen. In 2017 zijn er 123 woningen gerealiseerd of in aanbouw.

Programma (grond)	MPG 2017	Werkelijk
Actieve projecten en exploitatieplannen		
P06 - Morgenslag	31	15
P08 - Hoek Sluisweg-Oost	2	2
P09 - CV/BV De Blauwe Zoom	97	96
Facilitaire projecten (anterieur)		
R08 - Scheepswerf De Giessen	-	8
R24 - Rivierdijk 510-512	2	2
Totaal	132	123

In 2017 zijn er voor het eerst sinds lange tijd meer dan 100 woningen in aanbouw of opgeleverd (123 in totaal). Dat komt vooral doordat zowel fase 1 (in mei) als fase 2 (in november) in De Nieuwe Buurt in project De Blauwe Zoom in uitvoering zijn gegaan. En alle 93 woningen in De Nieuwe Buurt zijn verkocht of onder optie. Daarnaast zijn ook de resterende kavels aan de Jonathan verkocht.

Ook in Morgenslag (en Regenboogschool e.o.) draait het goed. Er zijn 10 kavels en 5 appartementen in 2017 verkocht. De grond voor de resterende 16 woningen zijn gegund aan een ontwikkelaar maar nog niet getransporteerd. Dat gebeurt in 2018.

De werkelijke uitgifte begint ook steeds beter bij de prognoses aan te sluiten. Op een dip in 2016 na, is er sprake van een structurele productie van - over 4 jaar gemeten - circa 63 woningen per jaar. En dat sluit weer aan bij de langjarige prognose om ongeveer 70 nieuwbouwwoningen op jaarbasis te realiseren.

Woningbouw meerjarig	Prognose	Werkelijk
2014	119	31
2015	145	80
2016	91	17
2017	132	125
Gemiddelde productie	122	63

De prognoses lagen hoger dan 63 woningen per jaar. Maar die houden dan ook geen rekening met circa 30% planuitval/-vertraging (met name in de particulieren projecten). En, in voorgaande MPG's lag de planuitval in de gemeente gemiddeld ook hoger door de naweeën van de woningbouwcrisis. De verwachting op korte termijn is dat de hogere productie aanhoudt.

In onderstaande opsomming wordt stil gestaan bij de in 2017 bereikte resultaten.

Bereikte resultaten gemeentelijke projecten in 2017

In de volgende gemeentelijke projecten zijn uitgiftes gedaan, procedures doorlopen en overeenkomsten getekend:

- P09/F09 De Blauwe Zoom: De restant kavels in deelgebied 1B zijn verkocht en alle woningen in deelgebied De Nieuwe Buurt zijn verkocht (waarvan nog 1 onder optie). In januari 2018 is een contract gesloten met AM voor de bouw van 78 woningen in deelgebieden 7, 8 en 10. AM wil in het voorjaar in de verkoop (waarschijnlijk alle 78 woningen in 1 keer) en, afhankelijk van de voorverkoop, starten met de uitvoering eind 2018.
- P02 De Blauwe Zoom: In de actieve exploitatie van de gemeente resteert alleen nog het woonrijpmaken van het bedrijventerrein en de Bellefleur (zuidzijde).
- P06 Morgenslag: De uitvoering van Morgenslag loopt iets voor op schema. Fase 1 is afgerond. Fase 2 is verkocht. Voor fase 3 zijn alle vrije kavels en het CPO-complex overgedragen. Daarnaast zijn de resterende woningen medio 2017 gegund aan Den Dunnen. En omdat het project in afronding is, kan de gemeente conform de regels van de BBV een winstneming van circa € 475.000 ten bate van de reserve bouwgrondexploitaties doen (zie verder hoofdstuk 4).
- P06 Morgenslag, locatie Regenboogschool: In 2014 is met de Regenboogschool en met de Stichting Sportvoorzieningen Boven-Hardinxveld een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor respectievelijk de bouw van het nieuwe schoolgebouw en de bouw van de nieuwe sporthal. De bouw van de sporthal is afgerond en de nieuwbouw van de school is momenteel in uitvoering. Daarnaast zijn er ook 6 goedkope koopwoningen bestemd voor starters in aanbouw. In 2017 is de oude Regenboogschool gesloopt en een partij gevonden die woningen op de locatie gaat ontwikkelen. Een koopovereenkomst hiervoor is in voorbereiding.
- P08 Hoek Sluisweg-Oost: In 2016 is de eerste kavel verkocht. De tweede kavel is in 2017 overgedragen aan een ontwikkelaar die de ontwikkeling van de kavel projectmatig opgepakt voor de realisatie van 2 woningen. Na opstelling van het bestemmingsplan voor de bouw van 2 woningen op de tweede kavel, zal de bouwgrondexploitatie worden afgesloten. Naar verwachting is dit bij het t-MPG van 2018.
- P11 Facilitypoint: Er is een bestemmingsplan in voorbereiding dat voorziet in een tankstation en een horecavoorziening. Mogelijk zienswijzen kunnen leiden tot een lang traject, waardoor inkomsten naar 2018 of zelfs 2019 schuiven. In augustus is het koopcontract voor het tankstation getekend. De grond zal worden overgedragen bij onherroepelijk bestemmingsplan. Voor de horecagelegenheid is nog geen overeenkomst met een partij gesloten.
- P15 Herstructurering gemeentehaven: Begin 2016 is een overeenkomst gesloten met DBS (Den Breejen Shipyards) voor de verkoop van diverse delen nat bedrijventerrein door de gemeente aan DBS alsmede de aanleg van een nieuwe strekdam en een schierkade. Onderdeel van de overeenkomst is de aankoop van woningen aan de Blikstraat, waar de gemeente momenteel (met subsidie van de provincie) uitvoering aan geeft. In 2016 zijn alle woningen aan de Blikstraat aangekocht. In 2017 is de bestemmingsplanprocedure doorlopen en zijn voorbereidingen getroffen om gemeentelijke gronden over te dragen aan DBS.

Particuliere ontwikkelingen

Diverse particuliere ontwikkelingen zijn in uitvoering. Enkele opvallende punten:

- R05 Woonzorgboerderij: Recent is de woonzorgboerderij opgeleverd. Het project wordt hiermee afgesloten. Wegens een langdurige juridische procedure na afgifte van de omgevingsvergunning zijn de kosten voor dit project met circa € 33.000 overschreden. Zie verder hoofdstuk 4.
- R08 Scheepswerf De Giessen: De fasering is door AGB (Aannemersbedrijf Gebroeders Blokland) in heroverweging genomen. De eerste woningen worden in 2018 gebouwd. In 2017 is de samenwerkingsovereenkomst gesloten, waardoor de kosten van de intentiefase volledig verhaald kunnen worden. De samenwerkingsovereenkomst kent opnieuw kostenverhaal.
- R09 Nederveen-Huisman: Er lopen gesprekken met de ontwikkelaar. In 2018 wordt de samenwerkingsovereenkomst gesloten. Daarmee kan de intentiefase financieel afgerond worden.
- R10 IJzergieterij: Het plan voor de voormalig IJzergieterijlocatie wordt zorgvuldig voorbereid. Daarbij moet er voor elke beleidsonderwerp (programma, verkeer, omgeving, watercompensatie, milieu) consensus worden bereikt. De planvorming duurt daardoor iets langer dan gepland. Mede ook doordat een goede herverkaveling van de woonarken deel van de planvorming is geworden. De kosten vallen daardoor ook hoger uit. Als gevolg van de micro-aftopping in de plankostenscan is het niet redelijk en ook juridisch niet houdbaar om alle kosten door te belasten naar de ontwikkelaar. Er treedt een overschrijding op van € 36.000. Zie verder hoofdstuk 4.
- R14 Buitendams 301-307: Er lopen gesprekken met de ontwikkelaar. De verwachting is dat in 2018 de samenwerkingsovereenkomst wordt gesloten. Daarmee kan de intentiefase worden afgesloten en kunnen de kosten verhaald worden.
- R21: Buitendams 378 (DG 12 DBZ): Dit plan is, naar aanleiding van ingediende zienswijzen tegen het plan, buiten de vaststelling van het bestemmingsplan De Blauwe Zoom gehouden. Met initiatiefnemer vindt overleg plaats over aanpassing van het plan.

Prognose uit MPG 2018 te verwachten resultaten

Bouwgrondexploitaties

Oppervlakte 39,74 ha

Boekwaarde 31 december 2017 € 7.655.000

Prijs per m² € 19,30

Voor het totaal van de grondexploitaties wordt een beperkt positief resultaat verwacht. Gezien de omvang van de risico's en de looptijd van de projecten waarin deze risico's zich voor kunnen doen gaan we op dit moment uit van een sluitend geheel bij de gronden die in de exploitatie zijn genomen.

De totaal nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten van in exploitatie genomen gronden bedragen:

Totaal investeringen € 34,1 miljoen

Totaal opbrengsten € 42,8 miljoen

Ten opzichte van 2016 is de boekwaarde aanzienlijk gedaald. Voor de projecten zijn alle kosten en opbrengsten per 1-1-2017 opnieuw ingeschat. In de kosten is rekening gehouden met een onzekerheid in hoeveelheden en eenheidsprijzen. De opbrengsten zijn gebaseerd op recente uitgifteprijzen, waarbij voor perifere locaties (Bijv. Lint Parallelweg) een onzekerheidsmarge is opgenomen.

Reserve

In het verleden is voor het grondbeleid een algemene bestemmingsreserve grondexploitaties in het leven geroepen.

De reserve dient ter dekking van risico's op reeds gedane aankopen en lopende exploitaties.

In onderstaande berekening is per categorie een berekening gemaakt van de risico's per 31 december 2017. Uit deze risicoanalyse van de projecten, blijkt dat de reserve per 31 december 2017 toereikend is om de risico's af te dekken.

De reserve grondexploitaties bedraagt per 31 december 2017 € 1.908.920

Het risicobedrag voor exploitaties in uitvoering bedraagt € 1.144.345

Het saldo bedraagt € 764.575

Eind 2017 is het risicoprofiel van alle projecten niet toegenomen. Het risicoprofiel op totaalniveau is gedaald, wat aansluit bij de trend over meerdere jaren waarin het totaal aan gewogen risico's structureel aan het dalen is. Het is mede een effect van de overstap naar passief grondbeleid, het afsluiten van actieve grondexploitaties en de aantrekkende woningmarkt

In exploitatie genomen gronden

Alle grondexploitatieberekeningen voor in exploitatie genomen gronden worden minimaal één keer per jaar geactualiseerd. De actualisaties hebben begin 2018 plaatsgevonden en worden vastgesteld door de gemeenteraad. Daar alle in exploitatie genomen gronden een positief geprognosticeerd saldo vertonen (rekening houdend met eventueel getroffen voorzieningen) zijn per 31 december 2017 de risico's voldoende afgedekt. Daarnaast zijn een, vanwege fiscale redenen en de hiermee gemoeide administratieve lasten, einde 2016 een tweetal grondpercelen verkocht aan Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie B.V. De gemeente is voor 100% eigenaar van deze B.V. De realisatie van één perceel is nagenoeg afgerond. Het andere perceel moet in de komende jaren geëffectueerd worden. De verwachting is dat het voordeel daadwerkelijk gerealiseerd worden. Voorzichtigheidshalve dient het voordeel gealloceerd te worden als risico.

Beleid ten aanzien van winstneming

De winstneming moeten gebaseerd zijn op de bijgestelde verslaggevingsregels. Winstneming moet plaats vinden volgens de percentage of completion (Poc) methode.

Bestuursovereenkomst

1.16 Verantwoording interbestuurlijk toezicht provincie Zuid-Holland en de gemeente Hardinxveld-Giessendam

Kader Interbestuurlijk Toezicht (IBT) voor gemeenten

Toezichtsdomein	Belang toezicht	Informatie arrangement	Weging en beoordelingscriteria risicoanalyse	Toezichtregime Groen	Toezichtregime Oranje	Toezichtregime Rood
Financien	Het bevorderen van financieel gezonde gemeenten om taken (zowel autonoom als medebewind) te kunnen uitvoeren zonder dat (onnodig financiële problemen op de collectiviteit van gemeenten (Gemeentefonds) worden afgewenteld.	<ul style="list-style-type: none"> Begroting die voldoet aan het Besluit begroting en verantwoording (Bbv); Begrotingswijzigingen; <ul style="list-style-type: none"> Jaarstukken; Raadsstukken; Verordeningen ex artikel 212 en 213 Gemeentewet 	Aan de hand van criteria in de Gemeentewet en het <i>Gemeenschappelijk financieel toezichtkader</i> van de provincie Zuid-Holland (april 2009)	1. De geraamde structurele lasten en baten zijn in evenwicht (materieel evenwicht), EN	1. De geraamde structurele lasten en baten zijn in evenwicht (materieel evenwicht). Uit de meerjarenbegroting is nog niet aannemelijk dat dit evenwicht behouden blijft, OF	1. De geraamde structurele lasten en baten zijn niet in evenwicht (geen materieel evenwicht), EN
				2. Uit de meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt gecontinueerd, EN	2. De geraamde structurele lasten en baten zijn niet in evenwicht. Uit de meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt hersteld, EN / OF	2. Uit de meerjarenbegroting is niet aannemelijk dat dit evenwicht wordt hersteld. Ook kan er sprake zijn van één of meer bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Hierbij kan ondermeer gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, het onderhoud van kapitaalgoederen, de grondexploitatie en verbonden partijen. Deze onderbouwen mede de kleuring.
				3. Er is, voor zover bekend, geen sprake van bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Hierbij kan ondermeer gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, het onderhoud van kapitaalgoederen, de grondexploitatie en verbonden partijen.	3. Er is sprake van één of meer bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Hierbij kan ondermeer gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, het onderhoud van kapitaalgoederen, de grondexploitatie en verbonden partijen.	
				<i>Intensiteit toezicht: Groen</i>	<i>Intensiteit toezicht: Oranje</i>	<i>Intensiteit toezicht: Rood</i>
				<ul style="list-style-type: none"> Begroting vergt geen goedkeuring; Regulier ambtelijk en bestuurlijk contact; Monitoren begrotingswijzigingen; Themaonderzoeken; Onderzoek programmarekening met accountantsverslag; Opvragen nota's deelonderwerpen financiële positie 	<ul style="list-style-type: none"> Begroting vergt geen goedkeuring; Verdiepingsvragen rondom meerjarige financiële problematiek Intensivering ambtelijk en bestuurlijk contact; Monitoren van herstelmaatregelen / begrotingswijzigingen Het zijn van sparringspartner; Themaonderzoeken Onderzoek programmarekening met accountantsverslag; Opvragen nota's deelonderwerpen financiële positie 	<ul style="list-style-type: none"> Goedkeuring begroting/begrotingswijzigingen noodzakelijk Besluit inrichting toezichtregime Intensivering ambtelijke en bestuurlijk contact; Verdiepingsvragen rondom financiële problematiek; Afspraken rondom termijn herstel; Monitoren van herstelmaatregelen Het zijn van sparringspartner; Themaonderzoeken; Opvragen nota's deelonderwerpen; Facultatief: het houden van een begrotingsscan; Onderzoek programmarekening met accountantsverslag
Ruimtelijke ordening	Behartiging van de door de provincie geformuleerde ruimtelijke belangen	Ruimtelijke plannen van gemeente zijn in overeenstemming met het provinciaal ruimtelijk beleid	<i>Wet ruimtelijke ordening; Provinciale Structuurvisie; Provinciale Verordening Ruimte; Procesconvenant ruimtelijke ordening Zuid-Holland (provincie Zuid-Holland, Zuid-Hollandse regio's en de vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten)</i>	Ontwerp- en vastgestelde bestemmingsplannen zijn niet strijdig met de provinciale ruimtelijke belangen.	Een of meerdere ontwerpbestemmingsplannen zijn strijdig met de provinciale ruimtelijke belangen	Een of meerdere vastgestelde ontwerpbestemmingsplannen zijn strijdig met de provinciale ruimtelijke belangen
				<i>Intensiteit toezicht: Groen</i>	<i>Intensiteit toezicht: Oranje</i>	<i>Intensiteit toezicht: Rood</i>

Toezichtsdomein	Belang toezicht	Informatie arrangement	Weging en beoordelingscriteria risicoanalyse	Toezichtregime Groen	Toezichtregime Oranje	Toezichtregime Rood
				• Regulier ambtelijk en bestuurlijk overleg	• Regulier ambtelijk en bestuurlijk overleg; De provincie intervineert met een zienswijze	• Regulier ambtelijk en bestuurlijk overleg; De provincie intervineert met een reactieve aanwijzing
Wabo	Bescherming van mens en natuur tegen schade en gevaar; uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (milieu, bouwen en wonen)	Voor gemeentelijke vergunningverlening, toezicht en handhaving is er sprake van: - een door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie, en - een door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan, - Vanaf 1-1-2015: er is een door de gemeenteraad vastgestelde eindmeting* <i>In het kader van de provinciale regisseurstaak (kwaliteitsverbetering) worden de zelfevaluatie en het verbeterplan direct na vaststelling door de gemeenteraad ter beschikking gesteld aan de provincie</i>	Aan de hand van criteria uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de Regeling omgevingsrecht (Mor)	De gemeente heeft alle vereisten op orde:	De gemeente heeft een van de vereisten niet op orde:	De gemeente heeft geen van de vereisten op orde:
				1. Er is een door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie, EN	1. Er is een door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie, maar er is geen door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan, OF	1. Er is geen door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie, EN
				2. Er is een door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan	2. Er is een door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan, maar is geen door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie	2. Er is geen door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan
				<i>Intensiteit toezicht: Groen</i>	<i>Intensiteit toezicht: Oranje</i>	<i>Intensiteit toezicht: Rood</i>
				• <i>Ambtelijk contact: 1 keer per jaar;</i> • <i>Kennisgevingbrief van GS; situatie is conform de eisen;</i> • <i>Streekproef eens per 3 a 4 jaar;</i>	• <i>Ambtelijk contact 2 keer per jaar;</i> • <i>Interventie ambtelijk verzoek om toelichting vraagpunten;</i> • <i>Als onduidelijk blijft opschalen naar toezichtregime ROOD;</i>	• <i>Ambtelijk contact: > 2 keer per jaar;</i> • <i>Bestuurlijk overleg;</i> • <i>Interventie: aanwijzing of in de plaatsstelling;</i>
Externe veiligheid	Bescherming van mens en natuur tegen schade als gevolg van de aanwezigheid van industriële bedrijven en het transport van gevaarlijke stoffen	De gemeente levert geautomatiseerde en actuele informatie aan voor de provinciale risicokaart	Ministeriële regeling provinciale risicokaart, verbonden aan de Wet veiligheidsrisico's	1. De informatie voor de provinciale risicokaart is door de gemeente geautoriseerd, EN	1. De informatie voor de provinciale risicokaart is niet door de gemeente geautoriseerd, maar wel actueel, OF	1. De informatie voor de provinciale risicokaart is niet geautoriseerd, EN
				2. De informatie voor de provinciale risicokaart is actueel	2. De informatie voor de provinciale risicokaart is niet actueel, maar wel door de gemeente geautoriseerd	2. De informatie van de gemeente voor de provinciale risicokaart is niet actueel
				<i>Intensiteit toezicht: Groen</i>	<i>Intensiteit toezicht: Oranje</i>	<i>Intensiteit toezicht: Rood</i>
				• Opstellen jaarlijkse bestuurlijke rapportage, verder geen activiteiten	• Opstellen jaarlijkse bestuurlijke rapportage; • Ambtelijk contact met de gemeente	
Archief- en informatie-beheer	Toegankelijke en betrouwbare informatie van gemeenten	Beoordelen horizontale verantwoording van het college van B&W aan de gemeenteraad en de provincie in de vorm van een verslag	Toetsing aan de Archiefwet op basis van 17 wettelijke criteria, zoals genoemd in het aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht; zoals vastgesteld door GS van Zuid-Holland op 14 mei 2013	Archief- en informatiebeheer zijn op orde	Archief- en informatiebeheer zijn op enkele aspecten niet op orde	Archief- en informatiebeheer zijn op meerdere aspecten niet op orde
				<i>Intensiteit toezicht: Groen</i>	<i>Intensiteit toezicht: Oranje</i>	<i>Intensiteit toezicht: Rood</i>

Toezichtsdomein	Belang toezicht	Informatie arrangement	Weging en beoordelingscriteria risicoanalyse	Toezichtregime Groen	Toezichtregime Oranje	Toezichtregime Rood
				Horizontale verslaglegging; jaarlijks (na verloop van tijd eens per 2 jaar). Informatie-uitvraag: ontvangst verslag door provincie	Horizontale verslaglegging: jaarlijks Informatie-uitvraag: Monitoren van het door de gemeente aangekondigde verbeterplan inzake de 'zorgpunten': 1 keer per jaar	Horizontale verslaglegging: jaarlijks Informatie-uitvraag: Monitoren van de tussen provincie en gemeente afgesproken verbeteracties inzake 'de zorgpunten': 2 keer per jaar
Huisvesting verblijfsgerechtigden	Uitvoering wettelijke taak: aantal verblijfsgerechtigden tijdig huisvesten (aantal wordt door de halfjaartaakstelling benoemd, tijdig is binnen 12 weken nadat de verblijfsgerechtigde aan de gemeente is verbonden)	Tijdige realisatie van halfjaartaakstelling van het Rijk/COA	<ul style="list-style-type: none"> • De halfjaartaakstelling van het Rijk; • De maandelijkse realisatiecijfers van het COA • De registratie op de COA-site • De COA monitor • Een door de provincie verplichte rapportage • Aanvullend beleidskader huisvesting verblijfsgerechtigden, zoals vastgesteld door GS van Zuid-Holland op 25 september 2012 	Gemeente heeft tijdig en volledig voldaan aan halfjaarlijkse taakstelling en heeft geen achterstand	Gemeente heeft niet tijdig of niet volledig aan de halfjaarlijkse taakstelling voldaan	Gemeente heeft niet tijdig of niet volledig aan de halfjaarlijkse taakstelling voldaan en is de afspraken over acties en termijnen onvoldoende of niet nagekomen.
				<i>Intensiteit toezicht: Groen</i>	<i>Intensiteit toezicht: Oranje</i>	<i>Intensiteit toezicht: Rood</i>
				Volgen: <ul style="list-style-type: none"> • Provincie signaleert; • Provincie vraagt informatie op en valideert deze informatie 	Volgen en afspraken maken: <ul style="list-style-type: none"> • De provincie maakt afspraken met de gemeente over acties en termijnen 	<ul style="list-style-type: none"> • Intensief volgen en zo nodig zelf uitvoeren (in de plaatsstelling) • Vooraankondiging juridische interventie door de provincie, waarschuwing; • Voornemen/Besluit van de provincie tot in de plaatsstelling (met beroepsmogelijkheid); • Provincie voert sancties uit

BESTUURSOVEREENKOMST: Structuur Staat van de Gemeente

Financiën	Groen / Oranje / Rood (inkleuren)	TOELICHTING (korte en bondige tekst)
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht	GROEN	De begroting 2018 en de meerjarenbegroting 2019-2021 hebben een structureel begrotingsoverschot. Voor het jaar 2018 valt de gemeente Hardinxveld-Giessendam onder het repressieve begrotingstoezicht.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee
Ruimtelijke ordening	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Verordening Ruimte 2014 (artikel 3.4 Verordening Ruimte)	GROEN	De verordening is naast de bestemmingsplannen gehouden en deze zijn op orde. Bij nieuwe plannen wordt rekening gehouden met de verordening en de bestemmingsplannen buitengebied en bebouwd gebied zijn na 2014 geactualiseerd.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		In het bestemmingsplan buitengebied is een klein foutje ontdekt, dit komt weleens voor en zal in het 'veegplan' buitengebied hersteld worden medio 2018.
Omgevingsrecht		
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving is tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.	ROOD	Het gezamenlijke VTH beleid van de gemeenten Hardinxveld-Giessendam, Sliedrecht en Hendrik-Ido-Ambacht is in het begin van het tweede kwartaal van 2018 klaar. Vervolgens zal er op basis van dat beleid een uitvoeringsprogramma worden opgesteld, waarin beschreven staat welke toezichts- en handhavingstaken worden opgepakt en welke capaciteit hiervoor wordt ingezet
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee, beleidsplan wordt dit voorjaar 2018 vastgesteld
Monumentenzorg	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten	GROEN	Via Stichting Dorp, Stad en Land.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee

Archief- en informatiebeheer	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING		
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde	ORANJE	De gemeente Hardinxveld-Giessendam is met ingang van 1-1-2018 toetreden tot de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden. Het beheer van de archieven van Hardinxveld-Giessendam is hiermee overgedragen aan de afdeling DIV van het Service Center Drechtsteden. Er zijn forse slagen gemaakt met betrekking tot de (her)ordering en de achterstanden. Wel heeft de archiefinspectie in zijn verslag op basis van de KPI's een aantal aanbevelingen gedaan, ten einde het geheel volledig op orde te krijgen. Deze aanbevelingen worden (voorzover dit nog niet gebeurt is) opgepakt.		
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee		
Huisvesting Vergunninghouders	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING		
Er is volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	GROEN	Gevraagde informatie	Stand van zaken	
		Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	Voorsprong	
		Fase interventieladder op 1 januari	Taakstelling gerealiseerd	
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	14	
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	9	
		Voorsprong/achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	11	
		Fase interventieladder op 1 juli	Taakstelling gerealiseerd	
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	11	
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	6	
		Voorsprong/achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	6	
		Fase interventieladder op 31 december	Taakstelling gerealiseerd	
		eventuele toelichting		
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee		

DEEL 2

JAARREKENING

2.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

ALGEMEEN

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

De eigen bijdragen via het CAK worden verantwoord op basis van de ontvangen gelden over het verslagjaar.

De algemene uitkering wordt verantwoord op basis van de septembercirculaire, eventueel aangevuld met aanpassing van de verdeelmaatstaven welke via de betaalspecificaties kenbaar worden gemaakt.

BALANS

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit bijdragen aan derden en betreffen de Rehobothschool (2004) en de sporthal in Boven-Hardinxveld (2016). Op de immateriële vaste activa wordt annuïtair afgeschreven. De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, voor zover het de bijdragen betreft.

Investerings met een economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Om de administratieve last te beperken wordt een ondergrens ingesteld van € 10.000 voor het activeren van investeringen. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf 1 januari na het jaar van ingebruikneming lineair of annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. De voorkeur afschrijvingsmethode is lineair. Investerings in gebouwen, riolering, reiniging en begraafplaatsen wijken hier vanaf, hierop wordt annuïtair afgeschreven. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 zijn gedaan in voorkomende gevallen reserves zijn afgeboekt. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in de Financiële Verordening 2017 (artikel 212 Gemeentewet). De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen:

Afschrijvingstermijnen Hardinxveld-Giessendam	globaal
gronden en terreinen	nvt
gebouwen	40 jaar
vervoermiddelen	10 jaar
machines, apparaten en installaties	10 jaar
automatisering	5 jaar
overige materiële vaste activa	divers

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde Financiële Verordening 2017 worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten, en parken geactiveerd. Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g (uitgezet geld) zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Flottende activa

Vorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie (niet faciliterend deel) zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede rentebijdragen en een redelijk te achten aandeel in de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Het faciliterend deel van de bouwgrondexploitaties (op grond van de notitie faciliterend grondbeleid van de commissie BBV) is opgenomen onder de overlopende activa. Per 31 december 2016 heeft dit via een herrubricering in de balans verwerkt. Aanvullend heeft nogmaals een herrubricering in 2017 plaatsgevonden.

Waardeverminderingen op bouwgrondexploitaties worden direct als waardecorrectie op de boekwaarde verwerkt.

Op grond van het BBV worden winsten gerealiseerd op basis van percentage of completion. Daarbij wordt de notitie van de Commissie BBV gehanteerd inhoudende dat het percentage van de gerealiseerde kosten (realisatie versus raming) vermenigvuldigd met het percentage van de gerealiseerde opbrengsten (realisatie versus raming) wordt vermenigvuldigd met de verwachte winst.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onderdeel b.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Bij de bepaling van de voorzieningen is rekening gehouden met de door de raad op 19 december 2014 vastgestelde Nota reserves en voorzieningen 2014.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

In de balans worden onder de overlopende passiva afzonderlijk opgenomen: de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

2.2 Balans

ACTIVA

	31-12-2017	31-12-2016
	<i>Bedragen x € 1</i>	<i>Bedragen x € 1</i>
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>		
Kosten verbonden sluiten van geldleningen	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.334.219	3.388.172
	3.334.219	3.388.172
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings met een economisch nut		
- gronden uitgegeven in erfpacht	-	-
- overige investeringen met een economisch nut	29.794.142	29.155.344
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	8.634.322	8.029.884
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.049.649	6.834.789
	45.478.113	44.020.017
<i>Financiële vaste activa</i>		
<u>Kapitaalverstreking aan:</u>		
Deelnemingen	954.203	954.203
<u>Leningen aan:</u>		
Deelnemingen	1.015.801	1.215.801
Overige verbonden partijen	149.765	155.187
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-
	1.165.566	1.370.988
Totaal vaste activa	50.932.101	49.733.380
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>		
Niet in exploitatie genomen gronden	-	-
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	2.254.510	1.101.333
	2.254.510	1.101.333
<i>Uitzettingen < 1 jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	2.312.783	2.013.181
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	258.664	17.538
Rekening-Courantverhouding met niet-financiële instellingen	675.479	847.211
Overige vorderingen	186.701	139.505
Overige vorderingen < 1 jaar	797.002	554.945
	4.230.629	3.572.380
<i>Liquide middelen</i>		
Kas-, Bank- en Girosaldi	297.910	301.733
<i>Overlopende activa</i>	4.638.228	10.861.447
Totaal vlottende activa	11.421.277	15.836.893
Totaal activa	62.353.378	65.570.273

PASSIVA

	31-12-2017 <i>Bedragen x € 1</i>	31-12-2016 <i>Bedragen x € 1</i>
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>		
Reserves:		
Algemene reserve	1.964.079	2.955.297
Overige bestemmingsreserves	13.875.979	12.708.931
Gerealiseerd resultaat 2016 (2015)	1.373.635	1.816.852
	<u>17.213.693</u>	<u>17.481.080</u>
 <i>Voorzieningen</i>		
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	690.244	133.272
Egalisatievoorzieningen	-	-
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	3.604.555	3.486.280
	<u>4.294.799</u>	<u>3.619.552</u>
 <i>Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar</i>		
Binnenlandse banken overige financiële instellingen	32.533.334	36.338.712
	<u>32.533.334</u>	<u>36.338.712</u>
Totaal vaste financieringsmiddelen	54.041.826	57.439.344
 Vlottende passiva		
<i>Vlottende schulden < 1 jaar</i>		
Kasgeldleningen	1.600.000	1.500.000
Bank- en Giroaldi	-	750.629
Overige schulden	3.493.619	2.727.729
	<u>5.093.619</u>	<u>4.978.358</u>
 <i>Overlopende passiva</i>		
Verplichtingen 2016 (2015)	1.487.875	1.522.727
Ontvangen voorschotten Europese en Nederlandse overheidslichamen	1.588.262	1.488.048
Vooruitontvangen bedragen	141.796	141.796
	<u>3.217.933</u>	<u>3.152.571</u>
Totaal vlottende passiva	8.311.552	8.130.929
 Totaal passiva	<u>62.353.378</u>	<u>65.570.273</u>
 <i>Door de gemeente gewaarborgde geldleningen</i>	<i>20.224.000</i>	<i>22.157.000</i>
<i>Achternvang voor geldleningen ondergebracht bij WSW</i>	<i>48.808.000</i>	<i>50.343.000</i>
	<u><u>69.032.000</u></u>	<u><u>72.500.000</u></u>

2.3 Het overzicht van baten en lasten

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017
Totaal baten programma's						
1. Bestuur	10.469	-	10	10	5	5-
2. Leven, reizen en documenten	323.889	299.485	11.259	310.744	338.010	27.266
3. Openbare orde en veiligheid	102.826	32.995	133.785	166.780	172.649	5.869
4. Verkeer en vervoer	138.796	90.764	8.689	99.453	316.406	216.953
5. Ondernemen en bedrijvigheid	478.721	540.289	52.554-	487.735	502.166	14.431
6. Scholing	94.779	145.883	43.142	189.025	235.777	46.752
7. Samenleven	719.155	724.574	29.037-	695.537	703.051	7.514
8. Werk en inkomen	1.787.302	1.493.587	240.833	1.734.420	1.759.857	25.437
9. Zorg en welzijn	1.339.181	344.500	113.152	457.652	678.071	220.419
10. Gezondheid en milieu	4.381.478	4.114.390	106.119	4.220.509	4.434.262	213.753
11. Bouwen, wonen en gebruiken	7.659.414	3.485.045	93.712	3.578.757	9.636.147	6.057.390
12. Woonomgeving	1.808	2.000	5.919	7.919	6.940	979-
Totaal baten programma's	17.037.818	11.273.512	675.029	11.948.541	18.783.341	6.834.800

(-/- = nadelig)

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017
Totaal lasten programma's						
1. Bestuur	3.091.237	1.302.341	2.344.788	3.647.129	3.515.584	131.545
2. Leven, reizen en documenten	800.875	554.277	45.447-	508.830	500.674	8.156
3. Openbare orde en veiligheid	2.235.800	2.174.966	37.540	2.212.506	2.180.688	31.818
4. Verkeer en vervoer	2.009.117	2.190.610	153.265-	2.037.345	2.117.858	80.513-
5. Ondernemen en bedrijvigheid	347.713	395.290	22.982-	372.308	431.507	59.199-
6. Scholing	1.005.032	1.692.556	83.795-	1.608.761	1.649.273	40.512-
7. Samenleven	2.196.168	2.492.177	17.248-	2.474.929	2.573.419	98.490-
8. Werk en inkomen	3.870.005	3.695.005	304.321	3.999.326	4.139.652	140.326-
9. Zorg en welzijn	9.895.175	8.966.908	450.705	9.417.613	8.256.385	1.161.228
10. Gezondheid en milieu	3.810.867	3.455.547	223.000	3.678.547	3.890.511	211.964-
11. Bouwen, wonen en gebruiken	8.319.542	3.754.025	62.038-	3.691.987	9.063.392	5.371.405-
12. Woonomgeving	1.035.591	900.110	70.032-	830.078	898.913	68.835-
Totaal lasten programma's	38.617.122	31.573.812	2.905.547	34.479.359	39.217.856	4.738.497-

(-/- = voordelig)

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017
Totaal saldi programma's						
1. Bestuur	3.080.768-	1.302.341-	2.344.778-	3.647.119-	3.515.579-	131.540
2. Leven, reizen en documenten	476.986-	254.792-	56.706	198.086-	162.664-	35.422
3. Openbare orde en veiligheid	2.132.974-	2.141.971-	96.245	2.045.726-	2.008.039-	37.687
4. Verkeer en vervoer	1.870.322-	2.099.846-	161.954	1.937.892-	1.801.452-	136.440
5. Ondernemen en bedrijvigheid	131.008	144.999	29.572-	115.427	70.660	44.767-
6. Scholing	910.252-	1.546.673-	126.937	1.419.736-	1.413.495-	6.241
7. Samenleven	1.477.014-	1.767.603-	11.789-	1.779.392-	1.870.368-	90.976-
8. Werk en inkomen	2.082.703-	2.201.418-	63.488-	2.264.906-	2.379.795-	114.889-
9. Zorg en welzijn	8.555.994-	8.622.408-	337.553-	8.959.961-	7.578.315-	1.381.646
10. Gezondheid en milieu	570.611	658.843	116.881-	541.962	543.750	1.788
11. Bouwen, wonen en gebruiken	660.127-	268.980-	155.750	113.230-	572.755	685.985
12. Woonomgeving	1.033.783-	898.110-	75.951	822.159-	891.974-	69.815-
Totaal saldi programma's	21.579.304-	20.300.300-	2.230.518-	22.530.818-	20.434.515-	2.096.303
Algemene dekkingsmiddelen baten*	25.887.613	21.830.619	2.440.007-	19.390.612	19.668.762	278.150
Algemene dekkingsmiddelen lasten*	2.413.493-	1.154.444-	1.924.124	769.680	498.366	271.314-
Geraamd/Gereal. saldo van baten en lasten	1.894.806	375.875	2.746.401-	2.370.526-	267.387-	2.103.139

(+/- = voordelig)

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017
Mutatie reserves per programma						
transport: Geraamd/Gereal. saldo van b & l	1.894.806	375.875	-2.746.401	-2.370.526	267.387-	2.103.139
<i>Reserve-onttrekkingen</i>						
1. Bestuur	1.023.502	44.796	2.434.387	2.479.183	2.230.979	248.204-
2. Leven, reizen en documenten	-	-	-	-	-	-
3. Openbare orde en veiligheid	16.219	16.200	-	16.200	16.200	-
4. Verkeer en vervoer	625.407	854.390	115.323-	739.067	552.297	186.770-
5. Ondernemen en bedrijvigheid	-	-	-	-	-	-
6. Scholing	22.266	17.877	28.600	46.477	34.961	11.516-
7. Samenleven	177.740	35.383	132.599	167.982	200.072	32.090
8. Werk en inkomen	-	-	93.367	93.367	93.367	-
9. Zorg en welzijn	296.414	-	502.028	502.028	464.010	38.018-
10. Gezondheid en milieu	147.629	-	96.904	96.904	100.104	3.200
11. Bouwen, wonen en gebruiken	250.000	-	50.000	50.000	50.000	-
12. Woonomgeving	125.956	103.170	89.460	192.630	192.630	-
Financiering en dekking	1.076.105	-	1.978.095	1.978.095	1.978.095	-
Bedrijfsvoering	552.427	329.989	532.125	862.114	700.685	161.429-
Totaal reserve-onttrekkingen	4.313.665	1.401.805	5.822.242	7.224.047	6.613.400	610.647-
<i>Reserve-toevoegingen</i>						
1. Bestuur	-	-	109.000	109.000	109.000	-
2. Leven, reizen en documenten	-	-	-	-	-	-
3. Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-	-
4. Verkeer en vervoer	557.539	525.400	34.000	559.400	559.400	-
5. Ondernemen en bedrijvigheid	-	-	-	-	-	-
6. Scholing	-	-	10.400	10.400	10.400	-
7. Samenleven	199.951	48.000	166.951	214.951	214.951	-
8. Werk en inkomen	-	-	-	-	-	-
9. Zorg en welzijn	1.015.544	123.000	197.781	320.781	345.669	24.888-
10. Gezondheid en milieu	145.320	25.000	97.570	122.570	122.570	-
11. Bouwen, wonen en gebruiken	285.529	-	-	-	475.429	475.429-
12. Woonomgeving	160.660	56.200	200.000	256.200	256.200	-
Financiering en dekking	1.700.415	692.600	1.604.500	2.297.100	2.297.100	-
Bedrijfsvoering	326.660	245.000	336.660	581.660	581.660	-
Totaal reserve-toevoegingen	4.391.618	1.715.200	2.756.862	4.472.062	4.972.379	500.317-
Gerealiseerd resultaat	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017
REKENINGRESULTAAT	1.816.853	62.480	318.979	381.459	1.373.635	992.176

(+/+ = voordelig)

2.4 Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen	Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	Totaal
Aanschafwaarde 1-1-2017	-	-	3.432.304	3.432.304
Cumulatieve afschrijving t/m 2016	-	-	- 44.132	- 44.132
Boekwaarde per 01-01-2017	-	-	3.388.172	3.388.172
Herrubricering beginbalans	-	-	-	-
Boekwaarde 01-01-2017 na herrubricering	-	-	3.388.172	3.388.172
Herrubricering van leningen overige verbonden partijen	-	-	-	-
Investerings	-	-	-	-
Desinvesteringen	-	-	-	-
Afschrijvingen	-	-	- 53.953	- 53.953
Afschrijvingen desinvesteringen	-	-	-	-
Aanschafwaarde 31-12-2017	-	-	3.432.304	3.432.304
Cumulatieve afschrijving t/m 2017	-	-	- 98.085	- 98.085
Boekwaarde 31-12-2017	-	-	3.334.219	3.334.219

De immateriële vaste activa betreffen investeringen in de Rehobothschool in 2004 en de sporthal Boven-Hardinxveld in 2014-2016.

Op 14 oktober 2016 heeft de Hoge Raad inzake de BTW Rehobothschool arrest gewezen, waarbij de gemeente Hardinxveld-Giessendam in het ongelijk is gesteld. Dit betekent dat de gemeente geen recht op aftrek van BTW over de bouw van de school heeft. Op dit moment loopt het verzoek bij de Belastingdienst op de betaalde overdrachtsbelasting, welke samenhang met het in aftrek kunnen brengen van BTW. Met het wijzen van het arrest vervalt ook de lening aan de Rehobothschool en dient deze te worden beschouwd als immaterieel vast actief.

Materiële vaste activa

Vaste activa die in het verleden geheel ten laste van een daartoe gevormde bestemmingsreserve zijn gebracht of geheel zijn afgeschreven zijn niet opgenomen in de investerings- en financieringsstaat. Tevens zijn eventuele investeringsbijdragen van derden, ontvangen in 2004 of eerdere jaren, in het jaar van ingebruikname in mindering gebracht op de aanschafwaarde van het actief.

De vaste materiële activa worden tussen de 10 jaar en 40 jaar afgeschreven. De afschrijvingstermijn van deze investeringen is afhankelijk van de technische levensduur. Voor een nadere detaillering van de gehanteerde afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar de Nota Activabeleid 2012.

Investerings met een economisch nut

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden uitgegeven in erfpacht	-	-
Overige investeringen met een economisch nut	29.794.142	29.155.344
Overige investeringen met een economisch nut, waarvoor heffingen geheven kunnen worden	8.634.322	8.634.322
	38.428.464	37.789.666

Gronden uitgegeven in erfpacht

De gemeente beschikt niet over geactiveerde gronden, welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Overige investeringen met een economisch nut

	Gronden en terreinen	Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken	Bedrijfsge- bouw en	Vervoermid- delen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiële activa	Totaal
Aanschafwaarde 01-01-2017	16.648.977	17.165	19.469.040	574.117	655.772	2.146.051	39.511.122
Cum. afschrijving t/m 2016	- 1.723.017	- 10.299	- 6.711.579	- 419.359	- 339.287	- 1.152.237	- 10.355.778
Boekwaarde 01-01-2017	14.925.960	6.866	12.757.461	154.758	316.485	993.814	29.155.344
Herrubricering beginbalans	-	-	-	-	-	-	-
Boekwaarde 01-01-2017 na herrubricering	14.925.960	6.866	12.757.461	154.758	316.485	993.814	29.155.344
Investeringen	528.157	-	851.066	123.959	96.439	201.992	1.801.613
Desinvesteringen	-	-	-	- 133.616	- 281.523	- 1.397.592	- 1.812.731
Afschrijvingen	- 99.034	- 1.717	- 365.015	- 53.483	- 153.691	- 489.875	- 1.162.815
Afschrijvingen desinvesteringen	-	-	-	133.616	281.523	1.397.592	1.812.731
Boekwaarde per 31-12-2017	15.355.083	5.149	13.243.512	225.234	259.233	705.931	29.794.142
Aanschafw. 31-12-2017	17.177.134	17.165	20.320.106	564.460	470.688	950.451	39.500.004
Cumulatieve afschrijving t/m 2017	- 1.822.051	- 12.016	- 7.076.594	- 339.226	- 211.455	- 244.520	- 9.705.862
Boekwaarde 31-12-2017	15.355.083	5.149	13.243.512	225.234	259.233	705.931	29.794.142

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Gronden en terreinen	Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken	Bedrijfsge- bouw en	Vervoermid- delen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiële activa	Totaal
Regenboogschool	-	-	851.066	-	-	-	851.066
Kunstgrasvelden	528.157	-	-	-	-	-	528.157
Beregeningsinstallatie sportvelden	-	-	-	-	52.423	-	52.423
Verwarmingsinstallatie zwembad	-	-	-	-	6.316	-	6.316
Houtversnipperaar	-	-	-	29.569	-	-	29.569
Bedrijfsvoertuig algemene dienst	-	-	-	64.529	-	-	64.529
Handveegwagen	-	-	-	29.861	-	-	29.861
Landmeetapparatuur	-	-	-	-	37.700	-	37.700
Automatisering	-	-	-	-	-	61.914	61.914
Speelplaatsen	-	-	-	-	-	129.022	129.022
Overig	-	-	-	-	-	11.056	11.056
	528.157	-	851.066	123.959	96.439	201.992	1.801.613

Een volledig overzicht van alle investeringen (inclusief toelichting) is opgenomen in de kredietenstaat. (paragraaf 4.1).

Investeringen met een economisch nut, waarvoor heffingen geheven kunnen worden

	Gronden en terreinen	Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken	Bedrijfsge- bouw en	Vervoermid- delen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiële activa	Totaal
Aanschafwaarde 01-01-2017	-	-	-	-	10.620.093	-	10.620.093
Cum. afschrijving t/m 2016	-	-	-	-	- 2.590.209	-	- 2.590.209
Boekwaarde 01-01-2017	-	-	-	-	8.029.884	-	8.029.884
Investeringen	-	-	-	-	849.686	-	849.686
Bijdragen van derden	-	-	-	-	-	-	-
Desinvesteringen	-	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-	-	-	-	- 245.248	-	- 245.248
Afschrijvingen desinvesteringen	-	-	-	-	-	-	-
Boekwaarde per 31-12-2017	-	-	-	-	8.634.322	-	8.634.322
Aanschafw. 31-12-2017	-	-	-	-	11.469.779	-	11.469.779
Cumulatieve afschrijving t/m 2017	-	-	-	-	- 2.835.457	-	- 2.835.457
Boekwaarde 31-12-2017	-	-	-	-	8.634.322	-	8.634.322

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Gronden en terreinen	Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken	Bedrijfsge- bouwen	Vervoermit- delen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiële activa	Totaal
Riolering ZW hoek Boven Hardinxveld	-	-	-	-	796.454	-	796.454
Vervanging/reparatie riolering	-	-	-	-	53.232	-	53.232
Overig	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	849.686	-	849.686

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

	Gronden en terreinen	Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken	Machines, apparaten en installaties	Overige materiële activa	Totaal
Aanschafwaarde per 01-01-2017	-	9.835.337	622.788	-	10.458.125
Cumulatieve afschrijving t/m 2016	-	- 3.468.785	- 154.551	-	- 3.623.336
Boekwaarde per 01-01-2017	-	6.366.552	468.237	-	6.834.789
Investeringen	-	704.616	81.877	301	786.794
Bijdragen van derden	-	- 241.235	-	-	- 241.235
Desinvesteringen	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-	- 292.490	- 38.209	-	- 330.699
Afschrijvingen desinvesteringen	-	-	-	-	-
Boekwaarde per 31-12-2017	-	6.537.443	511.905	301	7.049.649
Aanschafwaarde 31-12-2017	-	10.298.718	704.665	301	11.003.684
Cumulatieve afschrijving t/m 2017	-	- 3.761.275	- 192.760	-	- 3.954.035
Boekwaarde 31-12-2017	-	6.537.443	511.905	301	7.049.649

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Gronden en terreinen	Grond-, weg- en waterbouw- kundige werken	Machines, apparaten en installaties	Overige materiële activa	Totaal
Nieuw weg	-	91.737	-	-	91.737
Renovatie straatverlichting	-	-	81.877	-	81.877
Bruggen	-	114.533	-	-	114.533
Wateroverlast	-	253.419	-	-	253.419
Overig	-	3.692	-	301	3.993
	-	463.381	81.877	301	545.559

Een volledig overzicht van alle investeringen (inclusief toelichting) is opgenomen in de kredietenstaat. (paragraaf 4.1)

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

	2017	2016
Boekwaarde 01-01	954.203	954.203
Vermeerderingen	-	-
Aflossingen	-	-
Boekwaarde 31-12	954.203	954.203

De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen bestaat uit aandelenkapitaal in de volgende bedrijven. De boekwaarde per 31 december 2017 is als volgt te specificeren:

Eneco B.V.	€	453.780
Bank Nederlandse Gemeenten	-	78.390
Oasen B.V.	-	8.168
ROM-S Beheer B.V.	-	3.500
Gemeente H-G Deelneming B.V.	-	359.565
Gemeente H-G Exploitatie B.V.	-	100
GEM De Blauwe Zoom B.V.	-	600
Merwede-Lingelijn Deelneming B.V.	-	50.100
Totaal kapitaalverstrekking aan deelnemingen	€	954.203

Leningen

	Leningen aan deelnemingen	Overige verbonden partijen	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	Totaal
Boekw aarde 01-01-2017	1.215.801	155.187	-	1.370.988
Vermeerderingen	-	40.000	-	40.000
Aflossingen	- 200.000	- 45.422	-	- 245.422
Afschrijvingen	-	-	-	-
Boekwaarde 31-12-2017	1.015.801	149.765	-	1.165.566

De leningen aan deelnemingen betreft de lening aan de Gemeente Hardinxveld-Giessendam Exploitatie B.V. Deze B.V. is een 100% dochter van de gemeente Hardinxveld-Giessendam. De lening dient ter financiering van een tweetal bouwgrondexploitaties, welke vanuit de B.V. worden gerealiseerd.

De overige verbonden partijen betreffen o.a. de startersleningen (€ 109.765) en stimuleringsleningen (€ 40.000). In 2016 zijn er aan Stimuleringsfonds Volkshuisvesting geen gelden voor starters- of stimuleringsleningen verstrekt. Wel heeft er een aflossing plaatsgevonden op de verstrekte startersleningen (€ 45.422) en is een stimuleringslening verstrekt (€ 40.000).

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

Het verloop van de (bouw)gronden kan als volgt worden weergegeven:

	Boekw aarde 31-12-2017	Boekw aarde 31-12-2016
Niet in exploitatie genomen gronden	-	-
Bouw gronden in exploitatie	2.254.510	1.101.333
Totaal	2.254.510	1.101.333

	Bouw gronden nog niet in exploitatie	Bouw gronden in exploitatie
Boekw aarde 01-01-2017	-	3.186.283
Herrubricering	-	2.652.546
Investering	-	1.353.186
Desinvestering	-	- 3.327.984
Opbrengst	-	-
Winstuitname	-	475.429
Voorziening i.v.m. verlies	-	- 2.084.950
	-	2.254.510

Nadere informatie per project, inclusief de daaraan verbonden risico's, is opgenomen in beleidsverantwoording onder programma 11 en in de paragraaf Grondbeleid (paragraaf 1.12). In het kader van gewijzigde verslaggevingsvoorschriften worden strategische grondaankopen niet meer opgenomen onder niet in exploitatie genomen gronden, maar onder de investeringen met economisch nut (gronden en terreinen).

In de notitie faciliterend grondbeleid van de commissie BBV is bepaald dat er een splitsing moet plaatsvinden tussen het actief en faciliterend deel. Het faciliterend deel (€ 9.491.083) is in 2016 middels een herrubricering ondergebracht onder de overlopende activa. Nadere beschouwing heeft erin geresulteerd dat er een correctie op deze herrubricering in 2017 moest plaatsvinden (€ 2.652.546).

De totaal nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten van in exploitatie genomen gronden bedragen:

Totaal investeringen	€ 34.100.000
Totaal opbrengsten	€ 42.800.000

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
Vorderingen op openbare lichamen	2.312.783	2.013.181
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	258.664	17.538
Rekening-Courantverhouding met niet-financiële instellingen	675.479	847.211
Overige vorderingen	186.701	139.505
Overige vorderingen < 1 jaar	797.002	554.945
Totaal	<u>4.230.629</u>	<u>3.572.380</u>

De uitzettingen korter dan één jaar ad. € 4.230.629 bestaan uit een groot aantal posten. Ultimo februari 2018 stond hiervan nog een bedrag van € X.XXX.XXX [VR1]aan vorderingen 2017 open.

Vorderingen openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen ad € 2.312.783 bestaan onder meer uit de afrekening inzake het BTW-Compensatiefonds over 2017 (€ 2.160.911). De afrekening inzake het BTW-compensatiefonds volgt ultimo juni 2018.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist

De uitzettingen in 's Rijks schatkist betreft het saldo dat per 31 december 2017 is overgeheveld naar de schatkistrekening. Alle decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige gelden in de schatkist aan te houden. Op grond van artikel 52c van het wijzigingsbesluit BBV is het verplicht om een toelichting over het schatkistbankieren op te nemen. Voor de gemeente geldt een doelmatigheidsdrempel van 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 1.065.000. De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft een drempel van € 250.000. Boven dit bedrag wordt automatisch afgeëerd naar de schatkistrekening.

Rekening-Courantverhouding met niet-financiële instellingen

De rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen betreft de rekening-courantverhouding met Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) en Gemeente Hardinxveld-Giessendam Deelneming B.V. Ultimo februari 2017 zijn de rekening-courantverhouding ongewijzigd ten opzichte van 31 december 2017.

Overige vorderingen

De overige vorderingen kunnen als volgt worden gerubriceerd:

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
Debiteuren gemeentelijke belastingen	186.701	139.505
Overig	-	-
Totaal	<u>186.701</u>	<u>139.505</u>

Op de overige vorderingen is een bedrag van € 12.174 in mindering gebracht inzake voorziening voor oninbaarheid.

Overige vorderingen < 1 jaar

De overige vorderingen < 1 jaar bestaat onder meer voor een bedrag van € 821.294 uit vorderingen op debiteuren. Op deze uitzettingen is een bedrag van € 61.030 in mindering gebracht inzake voorziening voor oninbaarheid. Ultimo februari 2018 staat hiervan nog ca. € XXX.XXX [VR2]open..

Liquide middelen

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
Kas-, Bank- en Girosaldi	<u>297.910</u>	<u>301.733</u>

Dit betreft kasgeld en tegoeden bij de Rabobank en Bank voor Nederlandse Gemeenten per 31 december 2017 respectievelijk 31 december 2016. De saldi van de banken staan ter vrije beschikking van de gemeente.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
Overlopende activa	<u>4.638.228</u>	<u>10.861.447</u>

Hieronder zijn vooruitbetaalde bedragen (€ 253.842) verantwoord voor in 2018 geleverde prestaties die met factuurdatum 2017 in rekening zijn gebracht (huur, licenties, assuratiekosten, abonnementen, ouderbijdrage peuteropvang e.d.).

Daarnaast zijn onder de overlopende activa nog te ontvangen bedragen voor onder andere de volgende posten opgenomen:

- faciliterend deel bouwgrondexploitaties*	€ 3.584.996
- nog te ontvangen bouwleges	€ 200.000
- nog te factureren intentie-overeenkomsten	€ 120.918
- nog te ontvangen SVB (Pgb)	€ 31.000
- nog te ontvangen afrekening inzake beschermd wonen	€ 364.467
- nog te ontvangen garantieprovisie	€ 25.719

* In de notitie faciliterend grondbeleid van de commissie BBV is bepaald dat er een splitsing moet plaatsvinden tussen het actief en faciliterend deel. Het faciliterend deel is middels een herrubricering in 2016 ondergebracht onder de overlopende activa. Op basis van nadere inzichten heeft in 2017 een aanvullende herrubricering plaatsgevonden.

PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Algemene reserve	Overige bestemmings- reserves	Totaal
Saldo 1-1-2017	2.955.297	12.708.931	15.664.228
Resultaat 2016	1.128.252	688.600	1.816.852
Stortingen	-	4.972.379	4.972.379
Onttrekkingen	- 2.119.470	- 4.493.931	- 6.613.401
Saldo 31-12-2017	1.964.079	13.875.979	15.840.058

Het nog te bestemmen resultaat 2017 bedraagt € 1.373.635 voordelig. In paragraaf 4.3 'Vaststellingsbesluit jaarrekening 2017 is een voorstel voor bestemming opgenomen.

Voor een toelichting op de overige bestemmingsreserves wordt verwezen naar het 'Overzicht reserves en voorzieningen'.

Voorzieningen

	Voorzieningen voor verliezen, verplichtingen en risico's	Voorzieningen ter egalisatie van kosten	Van derden verkregen middelen die specifiek bestede moeten worden	Totaal
Saldo 01-01-2017	133.272	-	3.486.280	3.619.552
Dotaties	567.500	-	245.832	813.332
Onttrekkingen	- 10.528	-	- 127.557	- 138.085
Saldo 31-12-2017	690.244	-	3.604.555	4.294.799

Het verloop van de voorzieningen in 2017 wordt in onderstaand overzicht op totaalniveau weergegeven. In het 'Overzicht van reserves en voorzieningen' verderop in deze paragraaf worden de dotaties en onttrekkingen nader toegelicht.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De in de balans opgenomen vaste schulden bestaan uit onderhandse leningen bij binnenlandse banken en overige financiële instellingen.

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de vaste schulden weergegeven:

	Banken binnenland	Financiële instellingen binnenland	Totaal
Boekw aarde 01-01-2017	36.338.712	-	36.338.712
Vermeerderingen	-	-	-
Aflossingen	- 3.805.378	-	- 3.805.378
Boekwaarde 31-12-2017	32.533.334	-	32.533.334

De totale rentelast voor het jaar 2017 bedroeg € 1.024.067. Dit komt neer op een gemiddeld rentepercentage van 2,97% (2016: € 1.100.862; 3,02%).

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen vlottende schulden <1 jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
Kasgeldleningen	1.600.000	1.500.000
Bank- en Girosaldi	-	750.629
Overige schulden	3.493.619	2.727.729
Saldo per 31 december	<u>5.093.619</u>	<u>4.978.358</u>

De overige schulden bestaan voorts uit crediteuren (€ 2.980.414, waarvan voor uittreedsom Avres € 1.087.087) te betalen omzetbelasting (€ 17.744) en te betalen loonheffing (€ 491.483).

De bank- en girosaldi betreffen de kredietfaciliteit aan GEM De Blauwe Zoom, welke onder de uitzettingen korter dan één jaar zijn opgenomen. In 2017 is de kredietfaciliteit volledig afgelost.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
Verplichtingen 2017 (2016)	1.487.875	1.522.727
Ontvangen voorschotten Europese en Nederlandse overheidslichamen	1.588.262	1.488.048
Vooruitontvangen bedragen	141.796	141.796
Totaal	<u>3.217.933</u>	<u>3.152.571</u>

Onder de verplichtingen 2017 zijn onder meer de volgende posten opgenomen:

- nog te betalen rente	€ 445.001
- nog te betalen WMO	€ 121.359
- nog af te rekenen intentie-overeenkomsten	€ 44.268
- nog te betalen bijdrage SOJ	€ 228.636
- nog te betalen verwerkingskosten Waardlanden	€ 130.338
- nog te betalen overige kosten 2017 (facturen in 2018)	€ 314.328

De vooruitontvangen bedragen betreft het voorschot op de gebundelde uitkering.

Onder de ontvangen voorschotten Europese en Nederlandse overheidslichamen zijn specifiek nog te besteden subsidiegelden opgenomen. Het verloop is als volgt weer te geven.

	Saldo 1-1-2017	Toevoegingen	Vrijval	Saldo 31-12-2017
Herinrichting Z-W-hoek Boven-Hardinxveld	60.000	-	-	60.000
MPI Binnenvaart	649.600	150.400	-	800.000
Onderwijs Achterstanden Beleid	155.519	135.474	- 179.905	111.088
Vrachtwagens parkeren haven	-	143.500	- 114.065	29.435
Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (Prov. ZH)	81.850	-	- 81.850	-
UHB herstructurering bedrijventerrein Boven H'veld	522.740	46.660	-	569.400
Gevelmaatregelen Rivierdijk	18.339	-	-	18.339
	<u>1.488.048</u>	<u>476.034</u>	<u>- 375.820</u>	<u>1.588.262</u>

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen kan als volgt naar de aard van de gewaarborgde partij gespecificeerd worden (bedragen x € 1.000):

	Achtervang	Gewaarborgde geldleningen			Totaal
	WSW	Verenigingen		Particulieren	
	Omnivera	Omnivera	Korfbalver. Vriendenschaar	Particulieren	
Oorspronkelijke bedrag	61.435	35.434	110	2.447	99.426
Percentage borgstelling	50,00%	100,00%		61,10%	
Stand per 1-1-2016	50.343	20.575	39	1.582	72.539
Toename	-	-	-	-	-
Aflossingen	- 1.535	- 1.638	-	- 295	- 3.468
Stand per 31-12-2016	48.808	18.937	39	1.287	69.071

Toetreding Drechtsteden

Krediet van € 2.900.000

Op 9 juli 2015 heeft de gemeenteraad besloten om het verzoek te doen om toe te treden tot de GR Drechtsteden. Op 3 november 2015 heeft de Drechttraad hiermee ingestemd. Bij de besluitvorming is aangegeven dat de totale kosten voor kosten voor toetreding € 2.960.000 bedragen. In de raadsbehandeling van 29 september 2016 is hiervan € 1.000.000 beschikbaar gesteld en vervolgens in de raadsvergadering van 23 februari 2017 de resterende € 1.900.000. De besteding van de beschikbaar gestelde middelen kan als volgt worden weergegeven:

Kosten	Begroot	Realisatie t/m 2016	Realisatie 2017	Totaal realisatie	Vershil
Personele consequenties	609.000	-	381.644	381.644	227.356
Uittreden regelingen	1.343.000	195.335	1.157.087	1.352.422	-9.422
Bijdrage reserve	-	-	-	-	-
Transitiekosten	597.000	500.533	143.994	644.527	-47.527
Implementatie toetreding (ICT)	240.000	29.950	236.194	266.144	-26.144
Opvangen risico's	175.000	-	149.077	149.077	25.923
Werkbudget	285.000	118.745	118.312	237.057	47.943
	3.249.000	844.563	2.186.308	3.030.871	218.129
Vermeden kosten					
Regio AV vermeden kosten	109.000	-	-	-	109.000
Reserve automatisering	240.000	29.950	236.194	266.144	-26.144
	349.000	29.950	236.194	266.144	82.856
Totaal kosten + vermeden kosten	2.900.000	814.613	1.950.114	2.764.727	135.273
Dekking					
Reserve toetreding Drechtsteden	2.900.000	814.613	1.950.114	2.764.727	135.273
Totaal dekking	2.900.000	814.613	1.950.114	2.764.727	135.273

Uit bovenstaand overzicht valt op te maken dat van de beschikbaar gestelde middelen (€ 2.900.000 en € 240.000) € 3.030.871 is besteed. Deze besteding komt ten laste van de reserve toetreding Drechtsteden (€ 2.764.727) en de reserve automatisering (€ 266.144). De uitputting laat zien dat binnen het totale budget van € 2.900.000 kon worden gebleven.

De uittreding uit Avres is in 2017 gerealiseerd. De uittreedkosten bedragen € 1.148.500, waarvan in 2016 reeds € 74.580 was betaald. Daarnaast is rekening gehouden met een lagere opbrengstwaarde van de Avelingen dan waar in de berekening van was uitgegaan. Overeenkomstig de besluitvorming komt 10% van het verschil ten laste van de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Van het werkbudget (projectkosten) is in 2017 € 118.312 uitgegeven.

Verder komt de besteding voor implementatie toetreding ICT ultimo 2017 uit op € 236.194. Deze komen in de plaats van bestedingen die anders ten behoeve van de eigen automatisering zouden zijn ingezet. Vanwege deze substitutie wordt ter dekking de reserve automatisering ingezet.

Kosten toetreding GR Drechtsteden

Ten behoeve van de toetreding van Hardinxveld-Giessendam tot de GR Drechtsteden worden door de GR kosten voor de invlechting gemaakt. De totale kosten van de invlechting waren geraamd op € 1.900.000. Afgesproken is dat de GR € 1.400.000 voor zijn rekening neemt en Hardinxveld-Giessendam € 500.000. Dit bedrag laatste bedrag is in 2016 direct voor onze rekening (opgenomen onder transitiekosten in bovenstaande tabel). De GR verwerkt € 1.400.000 in haar vermogen. Hardinxveld-Giessendam ziet tot een bedrag van € 700.000 af van toekomstige winstuitkeringen door de GR. Indien het recht op winstuitkeringen gedurende de jaren 2018 tot en met 2022 achterblijft bij de verwachting van € 700.000 zal Hardinxveld-Giessendam het vermogen van de Drechtsteden uiterlijk 1 januari 2023 aanzuiveren tot het verschil. Doordat de totale invlechtingskosten aan de kant van de GR Drechtsteden lager uitvalt is per eind 2017 een bedrag van € 92.500 reeds in mindering gebracht op voornoemde € 700.000. De Raad is over de voortgang, conform de eerdere presentatiewijze in de klankbordgroep, geïnformeerd.

Garantstelling stichting TOON

In 2006 is bij de verzelfstandiging van de Stichting Muziekschool Alblasserwaard en Vijfheerenlanden naar de Stichting TOON een garantstelling voor de uitkeringsverplichtingen voortvloeiende uit de werkloosheidswet en wachtgeldverplichtingen van de per 31 december 2005 in dienst zijnde medewerkers afgegeven. Deze regeling heeft als einddatum 1 januari 2025. Op peildatum 1 januari 2006 bedroeg deze garantstelling voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam € 530.243.

In de loop van 2012 bleek dat de financiële vooruitzichten voor TOON zeer ongunstig waren. Dit heeft er toe geleid dat de colleges van burgemeester en wethouders van de aan TOON deelnemende gemeenten in oktober 2012 hebben besloten de liquidatie van TOON in gang te zetten. Inmiddels zijn de activiteiten van de stichting per 1 augustus 2013 gestaakt en is de stichting per 1-1-2014 geliquideerd. Medio september 2014 is een geactualiseerde tussenstand van de liquidatie gepresenteerd. Uit deze tussenstand blijkt dat de verwachte liquidatiekosten ca € 1,53 miljoen bedragen. Deze raming blijft binnen de eerdere ramingen, waarmee ook de verwachte kosten voor de gemeenten naar verwachting lager zullen uitvallen. In 2013 tot en met 2017 zijn hiervoor reeds bedragen beschikbaar gesteld (achtereenvolgens € 149.280 , € 13.200, € 10.600, € 10.500 en € 7.080). De kosten worden gedekt uit de reserve Risico's Gemeenschappelijke Regelingen, die hiervoor toereikend is.

2.4.1 Overzicht van reserves en voorzieningen

Reserves

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Toevoeging/onttrek- king bestemming resultaat voorgaand jaar	Toevoegingen via programma- rekening	Onttrekkingen via programma- rekening	Verminderen i.v.m. afschrijvingen op activa	Saldo 31-12-2017
a. Algemene reserve						
1. Algemene reserve	2.955.297	1.128.252		2.119.470-	-	1.964.079
Totaal algemene reserve	2.955.297	1.128.252	-	2.119.470-	-	1.964.079
b. Bestemmingsreserves						
2. Best. res. Budgetoverheveling	326.305		618.888	326.305-	-	618.888
3. Best. res. Toetreding Drechtsteden	185.387	-	2.009.000	1.950.114-	-	244.273
4. Best. res. Onderhoud gebouwen	165.705	-	272.362	181.896-	-	256.171
5. Best. res. Risico gem. Regelingen	87.517	-	25.000	7.080-	-	105.437
6. Best. res. Eigen Risico Soc. Verz. Wetten	3.921	-	95.000	24.571-	-	74.350
7. Best. res. Sociaal domein	1.741.509	688.600	169.000	402.731-	-	2.196.378
8. Best. res. Wijkveiligheid	14.458	-	-	-	-	14.458
9. Best. res. Openbare verlichting	280.674	-	53.400	6.513-	38.209-	289.352
10. Best. res. Wegen	2.754.322	-	447.000	168.100-	219.843-	2.813.379
11. Best. res. Compensatie rente wegenonderh	583.883	-	-	66.969-	-	516.914
12. Best. res. Scholenbouw c.a.	939.310	-	-	-	17.877-	921.433
13. Best. res. Waterbeheerplan	160.470	-	25.000		3.388-	182.082
14. Best. res. Openbaar groen	132.391	-	56.200	56.200-		132.391
15. Best. res. Voorzieningenniveau B-H'veld	194.300	-	-	27.567-	-	166.733
16. Best. res. Publiek deel gemeentehuis	20.000	-	-	-	1.587-	18.413
17. Best. res. Aanpak wateroverlast	519.450	-	348.100	25.275-	-	842.275

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Toevoeging/onttrek- king bestemming resultaat voorgaand jaar	Toevoegingen via programma- rekening	Onttrekkingen via programma- rekening	Verminderen i.v.m. afschrijvingen op activa	Saldo 31-12-2017
18. Best. res. Begraafplaatsen	37.277	-	15.000	-	-	52.277
19. Best. res. Bouwgrondexploitaties	1.433.491	-	475.429	-	-	1.908.920
20. Best. res. Automatisering	663.150	-	145.000	246.194-	505.436-	56.520
21. Best. res. Sociale woningbouw	123.500	-	-	-	-	123.500
22. Best. res. Vervanging meubilair	70.845	-	-	-	23.615-	47.230
23. Best. res. Kazerne Rijnstraat 1C	145.800	-	-	-	16.200-	129.600
24. Best. res. Individuele trajecten	49.639	-	170.000	126.834-	-	92.805
25. Best. res. Heroverwegingsdiscussie	36.738	-	-	-	-	36.738
26. Best. res. Werkplaats	1.478.195	-	-	-	20.814-	1.457.381
27. Best. res. Verkeersveiligheid	170.115	-	-	-	-	170.115
28. Best. res. Speelplaatsen	390.580	-	48.000	-	30.613-	407.967
Totaal bestemmingsreserves	12.708.931	688.600	4.972.379	3.616.349-	877.582-	13.875.979
Totaal reserves	15.664.228	1.816.852	4.972.379	5.735.819-	877.582-	15.840.058

2.4.2 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

bedragen * € 1

Mutatie reserves per programma	Begroting na wijziging 2017	Waarvan structureel	Rekening 2017	Waarvan structureel
<i>Reserve-onttrekkingen</i>				
1. Bestuur	2.479.183	2.531	2.160.979	2.532
2. Leven, reizen en documenten	-	-	-	-
3. Openbare orde en veiligheid	16.200	16.200	16.200	16.200
4. Verkeer en vervoer	739.067	689.789	552.297	503.023
5. Ondernemen en bedrijvigheid	-	-	-	-
6. Scholing	46.477	46.477	34.961	34.961
7. Samenleven	167.982	119.382	200.072	145.425
8. Werk en inkomen	93.367	-	93.367	-
9. Zorg en welzijn	502.028	33.147	464.010	11.146
10. Gezondheid en milieu	96.904	4.154	100.104	7.354
11. Bouwen, wonen en gebruiken	50.000	-	50.000	-
12. Woonomgeving	192.630	-	192.630	-
Financiering en dekking	1.978.095	-	1.978.095	-
Bedrijfsvoering	862.114	695.931	700.685	580.421
Totaal reserve-onttrekkingen	7.224.047	1.607.611	6.543.400	1.301.062
<i>Reserve-toevoegingen</i>				
1. Bestuur	109.000	-	109.000	-
2. Leven, reizen en documenten	-	-	-	-
3. Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-
4. Verkeer en vervoer	559.400	525.400	559.400	525.400
5. Ondernemen en bedrijvigheid	-	-	-	-
6. Scholing	10.400	10.400	10.400	10.400
7. Samenleven	214.951	179.951	214.951	179.951
8. Werk en inkomen	-	-	-	-
9. Zorg en welzijn	320.781	16.781	345.669	41.669
10. Gezondheid en milieu	122.570	52.570	122.570	52.570
11. Bouwen, wonen en gebruiken	-	-	475.429	-
12. Woonomgeving	256.200	-	256.200	-
Financiering en dekking	2.297.100	-	2.297.100	-
Bedrijfsvoering	581.660	85.660	581.660	85.660
Totaal reserve-toevoegingen	4.472.062	870.762	4.972.379	895.650

Voorzieningen

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Toevoegingen	Aanwendungen	Saldo 31-12-2017
<u>Voorzieningen voor verliezen, verplichtingen en risico's</u>				
1. Voorziening pensioenverplichtingen	133.272		-10.528	122.744
2. Voorziening frictiekosten toetreding Drechtseden	-	567.500	-	567.500
Totaal voorzieningen voor verliezen, verplichtingen en risico's	133.272	567.500	-10.528	690.244
 <u>Voorzieningen voor toekomstige investeringen, waarvoor heffingen zijn geheven</u>				
3. Voorziening riolering	3.355.254	245.832		3.601.086
4. Voorziening reiniging	131.026		-127.557	3.469
Totaal voorzieningen voor toekomstige investeringen, waarvoor heffingen	3.486.280	245.832	-127.557	3.604.555
 Totaal voorzieningen	 3.619.552	 813.332	 -138.085	 4.294.799

Toelichting op de reserves

Nr	Reserve	Toelichting	Begroting 2016 in €	Bedragen in €	
1.	Algemene reserve				
	<i>Doel: Vormen en in stand houden van een buffer voor het opvangen van financiële tegenvallers en verbeteren van het weerstandsvermogen</i>				
	Stand 01-01-2017:			2.955.297	
	Toevoegingen:	Resultaatbestemming vaststellingsbesluit jaarrekening 2016(raad 29 juni 2016)		1.128.252	
	Onttrekkingen:	Resultaatbestemming vaststellingsbesluit jaarrekening 2016(raad 29 juni 2016)		-142.500	
		Implementatieplannen toetreding Drechtsteden		-1.900.000	
		Geluidsinstallatie raadszaal		-30.000	
		Hondenbeleid		-46.970	
	Stand 31-12-2017:			<u>1.964.079</u>	
2.	Reserve budgetoverheveling				
	<i>Doel: Budgetoverheveling</i>				
		Stand 01-01-2017	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2017
	Hondenbeleid en groen		200.000		200.000
	Waterbeheerplan		24.000		24.000
	Begraafplaatsenbeleidsplan		70.000		70.000
	BGT		20.000		20.000
	Wegenzout		10.000		10.000
	Kleedcabines zwembad		35.000		35.000
	MAG		144.888		144.888
	Geluidsinstallatie raadszaal		40.000		40.000
	Bouwleges t.b.v. archief		75.000		75.000
	Hondenbeleid	64.460		64.460-	-
	Groen	25.000		25.000-	-
	Waterlossing/sloten	24.000		24.000-	-
	Begraafplaatsen	92.750		92.750-	-
	Groen GEM bl zoom	15.000		15.000-	-
	Bgt GEO	34.095		34.095-	-
	Volksgezondheid	51.000		51.000-	-
	Buurtportcoaches	20.000		20.000-	-
		<u>326.305</u>	<u>618.888</u>	<u>326.305-</u>	<u>618.888</u>
3.	Reserve toetreding Drechtsteden				
	<i>Doel: Dekking van de kosten tot toetreding tot de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden</i>				
	Stand 01-01-2017:			185.387	
	Toevoegingen:	Conform begroting	2.009.000	2.009.000	
	Onttrekkingen:	Conform realisatie	-2.194.387	1.950.114-	
	Stand 31-12-2017:			<u>244.273</u>	
4.	Reserve onderhoud gebouwen				
	<i>Doel: Egalisatie onderhoudskosten conform het meerjarig onderhoudsplan</i>				
	Stand 01-01-2017:			165.705	
	Toevoegingen:	Conform begroting	272.362	272.362	
	Onttrekkingen:	Conform realisatie	-239.064	181.896-	
	Stand 31-12-2017:			<u>256.171</u>	
5.	Reserve risico gemeenschappelijke regelingen				
	<i>Doel: Ter dekking van risico's van gemeenschappelijke regelingen</i>				
	Stand 01-01-2017:			87.517	
	Toevoegingen:	Conform begroting	25.000	25.000	
	Onttrekkingen:	Liquidatie uitkering TOON afrekening	0	7.080-	
	Stand 31-12-2017:			<u>105.437</u>	
6.	Reserve sociale verzekeringswetten				
	<i>Doel: Dekking van de kosten eigen risico voor sociale verzekeringswetten</i>				
	Stand 01-01-2017:			3.921	
	Toevoegingen:	Conform begroting	95.000	95.000	
	Onttrekkingen:	Conform realisatie	-61.000	24.571-	
	Stand 31-12-2017:			<u>74.350</u>	
7.	Reserve sociaal domein				
	<i>Doel: Dekking van de onverwachte transitie- en transformatiekosten binnen het sociale domein; jeugd, wmo en participatiewet</i>				
	Stand 01-01-2017:			1.741.509	
	Toevoegingen:	Resultaatbestemming vaststellingsbesluit jaarrekening 2016(raad 29 juni 2016)		688.600	
		Conform begroting	169.000	169.000	
	Onttrekkingen:	Conform realisatie	-418.748	402.731-	
	Stand 31-12-2017:			<u>2.196.378</u>	
8.	Reserve wijkveiligheid				
	<i>Doel: Ter dekking van het Integraal Lokaal VeiligheidsPlan (ILVP) 2014-2017</i>				
	Stand 01-01-2017:			14.458	
	Toevoegingen:			-	
	Onttrekkingen:			-	
	Stand 31-12-2017:			<u>14.458</u>	

Nr	Reserve	Toelichting	Begroting 2016 in €	Bedragen in €
9.	Reserve openbare verlichting			
	<i>Doel: Dekking van investeringen in openbare verlichting</i>			
	Stand 01-01-2017:			280.674
	Toevoegingen:	Conform begroting	53.400	53.400
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C incl. aanpassing Remplace	-38.209 -6.380	38.209- 6.513-
	Stand 31-12-2017:			<u>289.352</u>
10.	Reserve wegen			
	<i>Doel: Dekking van investeringen uit het wegenbeheerplan</i>			
	Stand 01-01-2017:			2.754.322
	Toevoegingen:	Conform begroting		447.000
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C incl. aanpassing groot onderhoud	-219.843 -325.000	219.843- 168.100-
	Stand 31-12-2017:			<u>2.813.379</u>
11.	Reserve compensatie rente wegen			
	<i>Doel: Dekking egalisatie rentelasten kapitaallasten wegen.</i>			
	Stand 01-01-2017:			583.883
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Rente conform nota R&V	-66.969	66.969-
	Stand 31-12-2017:			<u>516.914</u>
12.	Reserve scholenbouw			
	<i>Doel: Dekking van investeringen in scholenbouw c.a.</i>			
	Stand 01-01-2017:			939.310
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten	-17.877	17.877-
	Stand 31-12-2017:			<u>921.433</u>
13.	Reserve waterbeheerplan			
	<i>Doel: Egaliseren van de kosten van het nog op te stellen waterbeheersplan</i>			
	Stand 01-01-2017:			160.470
	Toevoegingen:	Conform begroting	25.000	25.000
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C	-3.388	3.388-
	Stand 31-12-2017:			<u>182.082</u>
14.	Reserve openbaar groen			
	<i>Doel: Beleidsmatig sturen en beheren van groenvoorzieningen op gemeentelijk en wijk niveau</i>			
	Stand 01-01-2017:			132.391
	Toevoegingen:	Conform Begroting	56.200	56.200
	Onttrekkingen:	Werkelijke kosten conform groenbeleidsplan	-56.200	56.200-
	Stand 31-12-2017:			<u>132.391</u>
15.	Reserve voorzieningenniveau B'Hardinxveld			
	<i>Doel: Dekking voor planvorming en mogelijke uitvoering t.b.v. voorzieningenniveau in B'Hardinxveld</i>			
	Stand 01-01-2017:			194.300
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Verhuizing bibliotheek naar Lange Wei	-28.600	27.567-
	Stand 31-12-2017:			<u>166.733</u>
16.	Reserve publiek deel gemeentehuis			
	<i>Doel: Dekking kosten onderhoud publiek deel gemeentehuis</i>			
	Stand 01-01-2017:			20.000
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C	-1.587	1.587-
	Stand 31-12-2017:			<u>18.413</u>
17.	Reserve aanpak wateroverlast			
	<i>Doel: Dekking aanpak kosten wateroverlast</i>			
	Stand 01-01-2017:			519.450
	Toevoegingen:	Conform begroting	348.100	348.100
	Onttrekkingen:	Conform realisatie	-25.278	25.275-
	Stand 31-12-2017:			<u>842.275</u>
18.	Reserve begraafplaatsen			
	<i>Doel: Dekking van beheerskosten van begraafplaatsen</i>			
	Stand 01-01-2017:			37.277
	Toevoegingen:	Conform begroting	15.000	15.000
	Onttrekkingen:			
	Stand 31-12-2017:			<u>52.277</u>

Nr	Reserve	Toelichting	Begroting 2016 in €	Bedragen in €
19.	Reserve bouwgrondexploitatie			
	<i>Doel: Afdekken van financiële risico's van bouwgrondexploitaties</i>			
	Stand 01-01-2017:			1.433.491
	Toevoegingen:	Morgenslag		475.429
	Onttrekkingen:			
	Stand 31-12-2017:			<u>1.908.920</u>
20.	Reserve automatisering			
	<i>Doel: Dekking van investeringen in informatie- en communicatietechnologie (ICT)</i>			
	Stand 01-01-2017:			663.150
	Toevoegingen:	Conform nota R&V en informatiebeleidsplan	145.000	145.000
	Onttrekkingen:	Kapitaallasten volgens staat C	-583.651	505.435-
		Geluidsinstallatie raadszaal	-10.000	10.000-
		Invlechting Drechtsteden	-240.000	236.194-
	Stand 31-12-2017:			<u>56.521</u>
21.	Reserve sociale woningbouw			
	<i>Doel: Stimuleren sociale woningbouw</i>			
	Stand 01-01-2017:			123.500
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:			
	Stand 31-12-2017:			<u>123.500</u>
22.	Reserve vervanging meubilair			
	<i>Doel: Dekking afschrijvingslasten volgens het meubilairplan (gemeentehuis)</i>			
	Stand 01-01-2017:			70.845
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C	-23.615	23.615-
	Stand 31-12-2017:			<u>47.230</u>
23.	Reserve kazerne Rijnstraat 1C			
	<i>Doel: Dekking afschrijvingslasten die de Veiligheidsregio in rekening brengt</i>			
	Stand 01-01-2017:			145.800
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C	-16.200	16.200-
	Stand 31-12-2017:			<u>129.600</u>
24.	Reserve individuele trajecten			
	<i>Doel: Dekking van de integrale kosten van het vinden van andere, passende functies binnen of buiten de gemeentelijke organisatie voor medewerkers die niet aan de huidige of vernieuwde functie-eisen voldoen.</i>			
	Stand 01-01-2017:			49.639
	Toevoegingen:	Conform begroting	170.000	170.000
	Onttrekkingen:	Uitkeringen en advieskosten (voormalig) medewerkers	-119.849	126.834-
	Stand 31-12-2017:		0	<u>92.805</u>
25.	Reserve heroverwegingsdiscussie			
	<i>Doel: Ter dekking van éénmalige kosten van bezuinigingstrajecten</i>			
	Stand 01-01-2017:			36.738
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:			
	Stand 31-12-2017:			<u>36.738</u>
26.	Reserve werkplaats			
	<i>Doel: Dekking afschrijvingslasten gemeentelijke werkplaats</i>			
	Stand 01-01-2017:			1.478.195
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C	-20.814	20.814-
	Stand 31-12-2017:			<u>1.457.381</u>
27.	Reserve verkeersveiligheid			
	<i>Doel: Dekking investeringen in het kader van verkeersveiligheid en uitvoering Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)</i>			
	Stand 01-01-2017:			170.115
	Toevoegingen:			
	Onttrekkingen:	Conform begroting	-30.000	-
	Stand 31-12-2017:			<u>170.115</u>
28.	Reserve speelplaatsen			
	<i>Doel: Dekking afschrijvingslasten speelplaatsenplan</i>			
	Stand 01-01-2017:			390.580
	Toevoegingen:	Conform nota R&V	48.000	48.000
	Onttrekkingen:	Afschrijvingslasten volgens staat C incl. bijstelling	-30.613	30.613-
	Stand 31-12-2017:			<u>407.967</u>

Toelichting op de voorzieningen

Nr Toelichting	Begroting 2017 in €	Bedragen in €
1. Voorziening Pensioenverplichtingen		
<i>Doel: Egaliseren pensioenkosten voormalig wethouders</i>		
Stand 01-01-2017		133.272
Aanwending: uitbetaling volgens salarisstaat 2017	-11.000	10.528-
Stand 31-12-2017:		<u>122.744</u>
2. Voorziening frictiekosten toetreding Drechtsteden		
<i>Doel: Frictiekosten personeel en materiële kosten i.v.m. toetreding Drechtsteden</i>		
Stand 01-01-2017:		-
Toevoegingen:		567.500
Aanwending:		-
Stand 31-12-2017:		<u>567.500</u>
3. Voorziening riolering		
<i>Doel: Lastenegalitatie van het gemeentelijk meerjarig rioleringsplan</i>		
Stand 01-01-2017:		3.355.254
Toevoegingen: Conform berekening		245.832
Aanwending:		
Stand 31-12-2017:		<u>3.601.086</u>
4. Voorziening reiniging		
<i>Doel: Egalisatie van de lasten en baten van het product afval en reiniging</i>		
Stand 01-01-2017:		131.026
Toevoegingen:		
Aanwending: Conform berekening		127.557-
Stand 31-12-2017:		<u>3.469</u>

2.5 Toelichting het overzicht van baten en lasten

2.5.1 Overzicht van baten en lasten 2017

Programma 1. Bestuur

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	10.469	0	10	10	5	-5	N
Lasten	3.091.237	1.302.341	2.344.788	3.647.129	3.515.584	131.545	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-3.080.768	-1.302.341	-2.344.778	-3.647.119	-3.515.579	131.540	V
Onttrekkingen uit reserves	1.023.502	44.796	2.434.387	2.479.183	2.230.979	-248.204	N
Toevoegingen aan reserves	0	0	109.000	109.000	109.000	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-2.057.266	-1.257.545	-19.391	-1.276.936	-1.393.600	-116.664	N

Programma 2. Leven, reizen en documenten

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	323.889	299.485	11.259	310.744	338.010	27.266	V
Lasten	800.875	554.277	-45.447	508.830	500.674	8.156	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-476.986	-254.792	56.706	-198.086	-162.664	35.422	V
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0	0	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-476.986	-254.792	56.706	-198.086	-162.664	35.422	V

Programma 3. Openbare orde en veiligheid

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	102.826	32.995	133.785	166.780	172.649	5.869	V
Lasten	2.235.800	2.174.966	37.540	2.212.506	2.180.688	31.818	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-2.132.974	-2.141.971	96.245	-2.045.726	-2.008.039	37.687	V
Onttrekkingen uit reserves	16.219	16.200	0	16.200	16.200	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-2.116.755	-2.125.771	96.245	-2.029.526	-1.991.839	37.687	V

Programma 4. Verkeer en vervoer

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	138.796	90.764	8.689	99.453	316.406	216.953	V
Lasten	2.009.117	2.190.610	-153.265	2.037.345	2.117.858	-80.513	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-1.870.322	-2.099.846	161.954	-1.937.892	-1.801.452	136.440	V
Onttrekkingen uit reserves	625.407	854.390	-115.323	739.067	552.297	-186.770	N
Toevoegingen aan reserves	557.539	525.400	34.000	559.400	559.400	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-1.802.454	-1.770.856	12.631	-1.758.225	-1.808.555	-50.330	N

Programma 5. Ondernemen en bedrijvigheid

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	478.721	540.289	-52.554	487.735	502.166	14.431	V
Lasten	347.713	395.290	-22.982	372.308	431.507	-59.199	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	131.008	144.999	-29.572	115.427	70.660	-44.767	N
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0	0	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	131.008	144.999	-29.572	115.427	70.660	-44.767	N

Programma 6. Scholing

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	94.779	145.883	43.142	189.025	235.777	46.752	V
Lasten	1.005.032	1.692.556	-83.795	1.608.761	1.649.273	-40.512	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-910.252	-1.546.673	126.937	-1.419.736	-1.413.495	6.241	V
Onttrekkingen uit reserves	22.266	17.877	28.600	46.477	34.961	-11.516	N
Toevoegingen aan reserves	0	0	10.400	10.400	10.400	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-887.986	-1.528.796	145.137	-1.383.659	-1.388.935	-5.276	N

Programma 7. Samenleven

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	719.155	724.574	-29.037	695.537	703.051	7.514	V
Lasten	2.196.168	2.492.177	-17.248	2.474.929	2.573.419	-98.490	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-1.477.014	-1.767.603	-11.789	-1.779.392	-1.870.368	-90.976	N
Onttrekkingen uit reserves	177.740	35.383	132.599	167.982	200.072	32.090	V
Toevoegingen aan reserves	199.951	48.000	166.951	214.951	214.951	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-1.499.225	-1.780.220	-46.141	-1.826.361	-1.885.246	-58.885	N

Programma 8. Werk en inkomen

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	1.787.302	1.493.587	240.833	1.734.420	1.759.857	25.437	V
Lasten	3.870.005	3.695.005	304.321	3.999.326	4.139.652	-140.326	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-2.082.703	-2.201.418	-63.488	-2.264.906	-2.379.795	-114.889	N
Onttrekkingen uit reserves	0	0	93.367	93.367	93.367	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-2.082.703	-2.201.418	29.879	-2.171.539	-2.286.428	-114.889	N

Programma 9. Zorg en welzijn

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	1.339.181	344.500	113.152	457.652	678.071	220.419	V
Lasten	9.895.175	8.966.908	450.705	9.417.613	8.256.385	1.161.228	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-8.555.994	-8.622.408	-337.553	-8.959.961	-7.578.315	1.381.646	V
Onttrekkingen uit reserves	296.414	0	502.028	502.028	464.010	-38.018	N
Toevoegingen aan reserves	1.015.544	123.000	197.781	320.781	345.669	-24.888	N
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-9.275.124	-8.745.408	-33.306	-8.778.714	-7.459.973	1.318.741	V

Programma 10. Gezondheid en milieu

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	4.381.478	4.114.390	106.119	4.220.509	4.434.262	213.753	V
Lasten	3.810.867	3.455.547	223.000	3.678.547	3.890.511	-211.964	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	570.611	658.843	-116.881	541.962	543.750	1.788	V
Onttrekkingen uit reserves	147.629	0	96.904	96.904	100.104	3.200	V
Toevoegingen aan reserves	145.320	25.000	97.570	122.570	122.570	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	572.920	633.843	-117.547	516.296	521.285	4.989	V

Programma 11. Bouwen, wonen en gebruiken

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	7.659.414	3.485.045	93.712	3.578.757	9.636.147	6.057.390	V
Lasten	8.319.542	3.754.025	-62.038	3.691.987	9.063.392	-5.371.405	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-660.127	-268.980	155.750	-113.230	572.755	685.985	V
Onttrekkingen uit reserves	250.000	0	50.000	50.000	50.000	0	V
Toevoegingen aan reserves	285.529	0	0	0	475.429	-475.429	N
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-695.656	-268.980	205.750	-63.230	147.326	210.556	V

Programma 12. Woonomgeving

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	1.808	2.000	5.919	7.919	6.940	-979	N
Lasten	1.035.591	900.110	-70.032	830.078	898.913	-68.835	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-1.033.783	-898.110	75.951	-822.159	-891.974	-69.815	N
Onttrekkingen uit reserves	125.956	103.170	89.460	192.630	192.630	0	V
Toevoegingen aan reserves	160.660	56.200	200.000	256.200	256.200	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-1.068.487	-851.140	-34.589	-885.729	-955.544	-69.815	N

Programma 13. Financiering / Alg. dekkingsmiddelen

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	25.887.614	25.061.130	-737.415	24.323.715	24.397.258	73.543	V
Lasten	2.413.493	1.154.444	-1.924.124	-769.680	-498.366	-271.314	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	23.474.122	23.906.686	1.186.709	25.093.395	24.895.624	-197.771	N
Onttrekkingen uit reserves	1.076.105	0	1.978.095	1.978.095	1.978.095	0	V
Toevoegingen aan reserves	1.700.415	692.600	1.604.500	2.297.100	2.297.100	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	22.849.812	23.214.086	1.560.304	24.774.390	24.576.619	-197.771	N

Programma 14. Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	17.865.915	1.293.461	-1.860.378	-566.917	-721.880	-154.963	N
Lasten	17.865.927	4.523.972	-157.786	4.366.186	4.006.616	359.570	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-12	-3.230.511	-1.702.592	-4.933.103	-4.728.496	204.607	V
Onttrekkingen uit reserves	552.427	329.989	532.125	862.114	700.685	-161.429	N
Toevoegingen aan reserves	326.660	245.000	336.660	581.660	581.660	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	225.755	-3.145.522	-1.507.127	-4.652.649	-4.609.471	43.178	V

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	60.791.348	37.628.103	-1.922.764	35.705.339	42.458.719	6.753.380	V
Lasten	58.896.542	37.252.228	823.637	38.075.865	42.726.106	-4.650.241	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	1.894.806	375.875	-2.746.401	-2.370.526	-267.387	2.103.139	V
Onttrekkingen uit reserves	4.313.665	1.401.805	5.822.242	7.224.047	6.613.400	-610.647	N
Toevoegingen aan reserves	4.391.618	1.715.200	2.756.862	4.472.062	4.972.379	-500.317	N
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	1.816.853	62.480	318.979	381.459	1.373.635	992.176	V

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

x € 1

Omschrijving	Rekening 2016	Begroting na wijz. 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	3.481.053	3.523.500	3.576.306	52.806	V
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds: algemeen	14.084.920	13.931.860	13.958.103	26.243	V
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds: sociaal domein	6.578.840	6.345.624	6.345.656	32	V
Dividend	31.983	48.060	48.484	424	V
Saldo van de financieringsfunctie	866.983-	871.467-	855.172-	16.295	V
Overige algemene dekkingsmiddelen	164.308	2.115.818	1.822.247	293.571-	N
Totaal	23.474.121	25.093.395	24.895.624	197.771-	N

2.5.2 Toelichting per programma

Programma 1 Bestuur

Programma 1. Bestuur

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	10.469	0	10	10	5	-5	N
Lasten	3.091.237	1.302.341	2.344.788	3.647.129	3.515.584	131.545	V
Geraamd/Gereal. saldo van baten en lasten	-3.080.768	-1.302.341	-2.344.778	-3.647.119	-3.515.579	131.540	V
Onttrekkingen uit reserves	1.023.502	44.796	2.434.387	2.479.183	2.230.979	-248.204	N
Toevoegingen aan reserves	0	0	109.000	109.000	109.000	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-2.057.266	-1.257.545	-19.391	-1.276.936	-1.393.600	-116.664	N

Product	Baten	Lasten	Saldo
001 Bestuursorganen	-248.100	-204.100	-44.000
002 Bestuursonderst. college B&W	-100	72.500	-72.600
005 Bestuurlijke samenwerking	0	-2.200	2.200
006 Bestuursonderst. raad en rekenkamer	0	2.300	-2.300
Totaal	-248.200	-131.500	-116.700
	N	V	N

001 Bestuursorganen

€ 44.000 nadelig

Voor de pensioenen van de wethouders is er een pensioenverzekering afgesloten. Doordat het rendement lager uitvalt is het noodzakelijk om een aanvullende storting te doen (€ 61.000 nadelig).

Daar tegenover staat dat de uitkeringen voor voormalig wethouders lager uitvallen (€ 16.000 voordelig).

Kosten	Begroot	Realisatie t/m 2016	Realisatie 2017	Totaal realisatie	Verschil
Personele consequenties	609.000	-	381.644	381.644	227.356
Uittreden regelingen	1.343.000	195.335	1.157.087	1.352.422	-9.422
Bijdrage reserve	-	-	-	-	-
Transitiekosten	597.000	500.533	143.994	644.527	-47.527
Implementatie toetreding (ICT)	240.000	29.950	236.194	266.144	-26.144
Opvangen risico's	175.000	-	149.077	149.077	25.923
Werkbudget	285.000	118.745	118.312	237.057	47.943
	3.249.000	844.563	2.186.308	3.030.871	218.129
Vermeden kosten					
Regio AV vermeden kosten	109.000	-	-	-	109.000
Reserve automatisering	240.000	29.950	236.194	266.144	-26.144
	349.000	29.950	236.194	266.144	82.856
Totaal kosten + vermeden kosten	2.900.000	814.613	1.950.114	2.764.727	135.273
Dekking					
Reserve toetreding Drechtsteden	2.900.000	814.613	1.950.114	2.764.727	135.273
Totaal dekking	2.900.000	814.613	1.950.114	2.764.727	135.273

Uit bovenstaand overzicht valt op te maken dat van de beschikbaar gestelde middelen (€ 2.900.000 en € 240.000) € 3.030.871 is besteed. Deze besteding komt ten laste van de reserve toetreding Drechtsteden (€ 2.764.727) en de reserve automatisering (€ 266.144). De uitputting laat zien dat binnen het totale budget van € 2.900.000 kon worden gebleven.

De uittreding uit Avres is in 2017 gerealiseerd. De uittredkosten bedragen € 1.148.500, waarvan in 2016 reeds € 74.580 was betaald. Daarnaast is rekening gehouden met een lagere opbrengstwaarde van de Avelingen dan waar in de berekening van was uitgegaan. Overeenkomstig de besluitvorming komt 10%

van het verschil ten laste van de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Van het werkbudget (projectkosten) is in 2017 € 118.312 uitgegeven.

Verder komt de besteding voor implementatie toetreding ICT ultimo 2017 uit op € 236.194. Deze komen in de plaats van bestedingen die anders ten behoeve van de eigen automatisering zouden zijn ingezet. Vanwege deze substitutie wordt ter dekking de reserve automatisering ingezet.

002 Bestuursondersteuning college B&W

€ 72.600 nadelig

Een bezuiniging uit 2012 welke gerealiseerd is, is abusievelijk in 2017 als begrotingspost opgenomen (€ 60.000). Een aantal kleinere posten waaronder de juridische procedure omtrent een verkeersbesluit zijn hoger uitgevallen dan begroot.

Programma 2 Leven, Reizen en Documenten

Programma 2. Leven, reizen en documenten

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	323.889	299.485	11.259	310.744	338.010	27.266	V
Lasten	800.875	554.277	-45.447	508.830	500.674	8.156	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-476.986	-254.792	56.706	-198.086	-162.664	35.422	V
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0	0	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-476.986	-254.792	56.706	-198.086	-162.664	35.422	V

Product	Baten	Lasten	Saldo
003 Burgerzaken	100	-13.900	14.000
004 Baten secretarieleges burgerzaken	27.100	5.700	21.400
Totaal	27.200	-8.200	35.400
	V	V	V

003 Burgerzaken

€ 14.000 voordelig

Het voordeel bestaat uit een lagere toerekening van personeelskosten. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten.

004 Secretarieleges burgerzaken

€ 21.400 voordelig

Er zijn meer aanvragen voor rijbewijzen en reisdocumenten gedaan. Deze legesopbrengsten vertonen een golfbeweging in de jaren. Er is voor gekozen een langjarig gemiddelde te begroten als jaarlijks budget. Hierdoor vallen de werkelijke opbrengsten het ene jaar wat hoger en het andere jaar wat lager dan uit dan de begroting

Programma 3 Openbare Orde en Veiligheid

Programma 3. Openbare orde en veiligheid

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	102.826	32.995	133.785	166.780	172.649	5.869	V
Lasten	2.235.800	2.174.966	37.540	2.212.506	2.180.688	31.818	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-2.132.974	-2.141.971	96.245	-2.045.726	-2.008.039	37.687	V
Onttrekkingen uit reserves	16.219	16.200	0	16.200	16.200	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-2.116.755	-2.125.771	96.245	-2.029.526	-1.991.839	37.687	V

Product	Baten	Lasten	Saldo
120 Brandweer en rampenbestrijding	0	-26.400	26.400
140 Openbare orde en veiligheid	5.900	-5.500	11.400
Totaal	5.900	-31.900	37.800
	V	V	V

120 Brandweer en rampenbestrijding

€ 26.400 voordelig

Het voordeel bestaat uit een lagere toerekening van de personeelskosten. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten.

140 Openbare orde en veiligheid

€ 11.400 voordelig

Doordat er minder personeelskosten zijn doorberekend aan dit product, ontstaat er een voordeel. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten.

Programma 4 Verkeer en Vervoer

Programma 4. Verkeer en vervoer

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	138.796	90.764	8.689	99.453	316.406	216.953	V
Lasten	2.009.117	2.190.610	-153.265	2.037.345	2.117.858	-80.513	N
Geraamd/Gereal. saldo van baten en lasten	-1.870.322	-2.099.846	161.954	-1.937.892	-1.801.452	136.440	V
Onttrekkingen uit reserves	625.407	854.390	-115.323	739.067	552.297	-186.770	N
Toevoegingen aan reserves	557.539	525.400	34.000	559.400	559.400	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-1.802.454	-1.770.856	12.631	-1.758.225	-1.808.555	-50.330	N

Product	Baten	Lasten	Saldo
210 Wegen, straten en pleinen	-114.500	-98.000	-16.500
211 Verkeersmaatregelen te land	100	5.700	-5.600
214 Parkeren	143.500	143.500	0
221 Binnenhavens en waterwegen	1.000	2.500	-1.500
223 Veerdiensten	0	28.400	-28.400
240 Waterkering Afwatering en Landaanwinning	0	-1.600	1.600
Totaal	30.100	80.500	-50.400
	V	N	N

210 Wegen, straten en pleinen

€ 16.500 nadelig

Er zijn meer personeelskosten aan dit product doorgerekend dan voorzien, hierdoor ontstaat een nadeel. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten.

223 Veerdiensten

€ 28.400 nadelig

Doordat de provinciale subsidie aan Riveer is weggevallen, hebben wij een extra bijdrage betaald. Deze extra bijdrage was niet begroot.

Programma 5 Ondernemen en Bedrijvigheid

Programma 5. Ondernemen en bedrijvigheid

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	478.721	540.289	-52.554	487.735	502.166	14.431	V
Lasten	347.713	395.290	-22.982	372.308	431.507	-59.199	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	131.008	144.999	-29.572	115.427	70.660	-44.767	N
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0	0	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	131.008	144.999	-29.572	115.427	70.660	-44.767	N

Product	Baten	Lasten	Saldo
310 Handel en ambacht	17.600	59.200	-41.600
311 Baten marktgelden	-3.200	0	-3.200
320 Industrie	0	0	0
330 Nutsbedrijven	0	0	0
Totaal	14.400	59.200	-44.800
	V	N	N

310 Handel en ambacht

€ 41.600 nadelig

Het nadeel wordt verklaard door een hogere toerekening van de personeelskosten. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten.

Programma 6 Scholing

Programma 6. Scholing

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	94.779	145.883	43.142	189.025	235.777	46.752	V
Lasten	1.005.032	1.692.556	-83.795	1.608.761	1.649.273	-40.512	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-910.252	-1.546.673	126.937	-1.419.736	-1.413.495	6.241	V
Onttrekkingen uit reserves	22.266	17.877	28.600	46.477	34.961	-11.516	N
Toevoegingen aan reserves	0	0	10.400	10.400	10.400	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-887.986	-1.528.796	145.137	-1.383.659	-1.388.935	-5.276	N

Product	Baten	Lasten	Saldo
420 Openb. basisonderwijs excl. huisvesting	0	-400	400
421 Openb. basisonderwijs onderw.huisvesting	0	-2.100	2.100
422 Bijz. basisonderwijs excl. huisvesting	0	0	0
423 Bijz. basisonderwijs onderw.huisvesting	0	0	0
440 Openb. voortg. onderw. excl. huisvesting	0	0	0
441 Openb. voortg. onderw. huisvesting	-10.900	-15.100	4.200
480 Gemeensch. baten/lasten vh onderwijs	46.200	58.100	-11.900
Totaal	35.300	40.500	-5.200
	V	N	N

480 Gemeensch. baten/lasten vh onderwijs

€ 11.900 nadelig

Voor het OnderwijsAchterstandenBeleid (OAB) worden jaarlijks Rijksmiddelen beschikbaar gesteld. De hogere uitgaven in een bepaald jaar worden gedekt uit deze middelen. Over de budgetten wordt jaarlijks een SISA-verantwoording (Single Information Single Audit) verantwoording overlegd met het Rijk. Per saldo is er een voordeel van circa € 6.000.

Doordat er meer personeelskosten naar dit product zijn doorberekend dan voorzien in de begroting ontstaat er een nadeel. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten.

Programma 7 Samenleven

Programma 7. Samenleven

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	719.155	724.574	-29.037	695.537	703.051	7.514	V
Lasten	2.196.168	2.492.177	-17.248	2.474.929	2.573.419	-98.490	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-1.477.014	-1.767.603	-11.789	-1.779.392	-1.870.368	-90.976	N
Onttrekkingen uit reserves	177.740	35.383	132.599	167.982	200.072	32.090	V
Toevoegingen aan reserves	199.951	48.000	166.951	214.951	214.951	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-1.499.225	-1.780.220	-46.141	-1.826.361	-1.885.246	-58.885	N

Product	Baten	Lasten	Saldo
510 Openbaar bibliotheekwerk	-6.600	-9.900	3.300
511 Vormings- en ontwikkelingswerk	0	8.000	-8.000
530 Sport	30.400	82.000	-51.600
531 Groene sportvelden en terreinen	12.900	10.200	2.700
540 Kunst	0	0	0
541 Oudheidskunde / musea	0	-5.300	5.300
560A Openlucht en recreatie (gesplitst)	2.900	20.600	-17.700
580 Overige recreatieve voorzieningen	0	-7.100	7.100
Totaal	39.600	98.500	-58.900
	V	N	N

530 Sport

€ 51.600 nadelig

Het nadeel bestaat uit een hogere toerekening van de personeelskosten. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten.

560 Openlucht en recreatie

€ 17.700 nadelig

Door een hogere toerekening van de personeelskosten ontstaat er op dit product een nadeel. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten.

Programma 8 Werk en Inkomen

Programma 8. Werk en inkomen

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	1.787.302	1.493.587	240.833	1.734.420	1.759.857	25.437	V
Lasten	3.870.005	3.695.005	304.321	3.999.326	4.139.652	-140.326	N
Geraamd/Gereal. saldo van baten en lasten	-2.082.703	-2.201.418	-63.488	-2.264.906	-2.379.795	-114.889	N
Onttrekkingen uit reserves	0	0	93.367	93.367	93.367	0	V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-2.082.703	-2.201.418	29.879	-2.171.539	-2.286.428	-114.889	N

Product	Baten	Lasten	Saldo
610 Bijstandsverlening en inkomensvoorzien.	25.400	146.300	-120.900
611 Werkgelegenheid	0	38.800	-38.800
623 Participatiebudget	0	-44.800	44.800
Totaal	25.400	140.300	-114.900
	V	N	N

610 Bijstandsverlening en inkomensvoorziening (sociaal domein) € 120.900 nadelig

In de begroting is de bijdrage aan Avres gebaseerd op de Rijksbijdrage die de gemeente ontvangt voor bijstands- en inkomensuitkeringen. In werkelijkheid is deze bijdrage, gebaseerd op het solidariteitsbegin- sel, ontoereikend gebleken, waardoor in de jaarrekening een nadeel ontstaat.

De bijdrage van het Rijk voor 2017 is gebaseerd op de bijstands aantallen 2016 (t-1). Deze aantallen waren lager dan die van 2017. Voor een deel wordt dit veroorzaakt door de huisvesting van asielzoekers met een verblijfstatus. Gemeenten hebben in 2016 en 2017 van het Rijk een taakstelling opgelegd gekregen om asielzoekers met een verblijfstatus te huisvesten (verhoogde asielinstroom).

611 Werkgelegenheid (sociaal domein) € 38.800 nadelig

Het beschut werken wordt voor onze en de deelnemende gemeenten binnen de Alblasserwaard Vijf/Heer- renlanden uitgevoerd door Avres. Via de algemene uitkering ontvangen gemeenten voor dit onderdeel uit de participatiewet een integratie-uitkering sociaal domein. De bijdrage aan Avres is gebaseerd op deze uitkering. Een eventueel tekort of overschot wordt met de deelnemende gemeenten achteraf verrekend.

623 Participatiebudget (sociaal domein) € 44.800 voordelig

De participatiewet wordt voor onze en de deelnemende gemeenten binnen de Alblasserwaard Vijf/Heer- renlanden uitgevoerd door Avres. Via de algemene uitkering ontvangen gemeenten voor dit onderdeel een integratie-uitkering sociaal domein. De bijdrage aan Avres is gebaseerd op deze uitkering. Een eventueel tekort of overschot wordt met de deelnemende gemeenten achteraf verrekend.

Programma 9 Zorg en Welzijn

Programma 9. Zorg en welzijn

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	1.339.181	344.500	113.152	457.652	678.071	220.419	V
Lasten	9.895.175	8.966.908	450.705	9.417.613	8.256.385	1.161.228	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-8.555.994	-8.622.408	-337.553	-8.959.961	-7.578.315	1.381.646	V
Onttrekkingen uit reserves	296.414	0	502.028	502.028	464.010	-38.018	N
Toevoegingen aan reserves	1.015.544	123.000	197.781	320.781	345.669	-24.888	N
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-9.275.124	-8.745.408	-33.306	-8.778.714	-7.459.973	1.318.741	V

Product	Baten	Lasten	Saldo
614 Gemeentelijk minimabeleid	0	-82.600	82.600
621 Vreemdelingen	10.000	-48.500	58.500
650 Kinderdagopvang	200	-23.400	23.600
652 Voorzieningen gehandicapten	0	0	0
661 Maatwerkvoorz. Natura materieel Wmo	400	-113.500	113.900
662 Maatwerkvoorz Natura immaterieel Wmo	0	-380.100	380.100
663 Opvang en beschermd wonen Wmo	365.500	-19.400	384.900
667 Eigen bijdrage maatwerkz. en opv Wmo	-120.200	0	-120.200
670 Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	-26.300	-5.000	-21.300
671 Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd	0	-74.400	74.400
672 PGB Wmo en Jeugd	0	-159.300	159.300
677 Eigen bijdragen alg voorz. Wmo en Jeugd	-1.000	0	-1.000
682 Individuele voorzieningen Natura Jeugd	-11.000	-153.800	142.800
683 Veiligheid, reclassering en opv Jeugd	0	32.800	-32.800
714 Openbare gezondheidszorg	-35.000	-103.800	68.800
715 Jeugdgezondheidszorg (uniform deel)	0	-5.300	5.300
Totaal	182.600	-1.136.300	1.318.900
	V	V	V

614 Gemeentelijk minimabeleid (sociaal domein)

€ 82.600 voordelig

De bijzondere bijstand en het minimabeleid werd voor onze gemeente in 2017 uitgevoerd door Avres, het Werk-Leerbedrijf in de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden. De uitgaven zijn vooral door de verminderde asieliinstroom, het eerder realiseren van de taakstelling huisvesting statushouders en de verbeterde economische situatie in het algemeen, lager uitgevallen dan was voorzien.

In verband met de overgang naar Drechtsteden zijn de oude belasting debiteuren opgeschoond. Ten dele was dit in het verleden voorzien via de voorziening op dubieuze debiteuren. Het nadelige verschil komt ten laste het jaarrekeningresultaat 2017.

621 Vreemdelingen (sociaal domein)

€ 58.500 voordelig

De taakstelling voor huisvesting statushouders is in het 1^e half jaar van 2017 gerealiseerd. De extra bijdrage van het COA is niet helemaal nodig gebleken om uitvoering te geven aan de integratienota 2017. De bijdrage aan Vluchtelingenwerk voor maatschappelijke begeleiding 2^e half jaar 2017 is eveneens lager uitgevallen.

650 Kinderopvang (sociaal domein)

€ 23.600 voordelig

Van het oorspronkelijke budget voor de subsidiering van de peuterspeelplaatsen is € 100.000 beschikbaar gesteld om uitvoering te geven aan de Maatschappelijke Agenda (MAG). Het restant van het oorspronkelijke budget is in 2017 niet aangewend en komt ten gunste van het jaarrekeningresultaat 2017.

661 Maatwerkvoorzieningen natura materieel Wmo (sociaal domein)

€ 113.900 voordelig

De kosten van woonvoorzieningen kennen geen trend en zijn vooral door de onvoorspelbaarheid van grote(re) woningaanpassingen lastig te prognosticeren. Het budget wordt daarom begroot op het gemiddelde van de werkelijke kosten van de 4 jaar die liggen voor het jaar waarin de begroting wordt opgesteld. In 2017 resteert daardoor € 92.000 van dit budget. Daarnaast heeft de dalende trend in het aantal verstrekte rolstoelen heeft zich dit jaar ook voortgezet.

662 Maatwerkvoorzieningen natura immaterieel Wmo (sociaal domein) € 380.100 voordelig

De aanvragen voor begeleiding; Zorg In Natura (ZIN) zijn divers. Hierdoor zijn de kosten moeilijk in te schatten. De herschikking van de Wmo budgetten in de loop van 2017 ging uit van fors hogere kosten. De realisatie is, op basis van de werkelijke aanvragen, achter gebleven. Dit resulteerde in een voordeel van € 230.000. Om dezelfde reden zijn de kosten van huishoudelijke ondersteuning (HO) en individuele verzoersvergoedingen achter gebleven. Een budget bedoeld voor eventuele nabetalingen over voorgaande boekjaar en/of een toename van het aantal cliënten is daarnaast niet aangewend. Dit resulteerde tezamen in een voordeel van € 140.000.

In de Wmo 2015 is een artikel over regres opgenomen (artikel 2.4.3). Het regresrecht stelt gemeenten in staat om de kosten voor Wmo-voorzieningen te verhalen op een derde bij wettelijke aansprakelijkheid voor een ongeval dat tot de beperkingen heeft geleid. Daarbij kwamen gemeenten meestal uit bij een aansprakelijkheidsverzekeraar. De VNG en het Verbond van Verzekeraars hebben een overeenkomst gesloten waarmee de verzekeraars het regresrecht voor 2017 hebben afgekocht. De afkoopsom is uitgekeerd aan de gemeenten. Het aandeel voor onze gemeente hierin was niet begroot. Dit leidt tot een voordeel van € 10.000.

663 Opvang en beschermd wonen Wmo (sociaal domein) € 384.900 voordelig

De gemeente Dordrecht is als centrumgemeente aangesteld voor de uitvoering van opvang en beschermd wonen. Recente informatie dat het voordelig resultaat 2017 terugkomt naar aan de deelnemende gemeenten heeft een positief effect van € 365.000. De pilot 'verwarde personen' die in 2017 zou starten wordt in 2018 opgepakt.

667 Eigen bijdrage maatwerkvoorzieningen. en opvang Wmo (sociaal domein) € 120.200 nadelig

Op basis van landelijke onderzoeken en regionale inventarisatie is de eigen bijdrage Wmo per januari 2017 verlaagd. Met dit voorstel is geanticipeerd op het beleid in Drechtsteden. De begroting was hier niet op aangepast.

670 Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd (sociaal domein) € 21.300 nadelig

Het collectief vraagafhankelijk vervoer laat een overschrijding zien.

671 Eerste lijnsloket Wmo en Jeugd (sociaal domein) € 74.700 voordelig

In verband met de invlechting/overdracht van de Wmo naar de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) is minder gebruik gemaakt van inhuur. Bovendien zijn de uitvoeringskosten van het sociaal team wat lager uitgevallen.

672 PGB Wmo en Jeugd (sociaal domein) € 159.300 voordelig

De aanvragen voor persoonsgebonden budgetten voor huishoudelijke ondersteuning en begeleiding blijven achter bij de begroting. Dit is een landelijke trend. Cliënten kiezen eerder voor zorg in natura of particuliere hulp voor eigen rekening. Dit leidt tot een voordeel van € 110.000.

Binnen de jeugdwet, onderdeel van het sociaal domein, wordt de uitvoering van de persoonsgebonden budgetten door de Service-organisatie Jeugd (SOJ) verzorgd. In het AB-besluit van november 2017 heeft de Service-organisatie Jeugd een lagere bijdrage vastgesteld dan begroot van € 49.000.

682 Individuele voorzieningen Natura Jeugd (sociaal domein) € 142.800 voordelig

Binnen de Jeugdwet, onderdeel van het sociaal domein, wordt de uitvoering van de individuele voorzieningen in nature door de Service-organisatie Jeugd (SOJ) verzorgd. In het AB besluit van november 2017 heeft de Service-organisatie Jeugd de voorlopige bijdrage vastgesteld, ten opzichte van de gemeentelijke begroting is hierdoor een voordeel ontstaan.

683 Veiligheid, reclassering en opvang Jeugd (sociaal domein) € 32.800 nadelig

Binnen de jeugdwet, onderdeel van het sociaal domein, wordt de uitvoering voor veiligheid, reclassering en opvang jeugd door de Service-organisatie Jeugd (SOJ) verzorgd. In het AB besluit van november 2017 heeft de Service-organisatie Jeugd de voorlopige bijdrage vastgesteld, ten opzichte van de gemeentelijke begroting is hierdoor een nadeel ontstaan.

714 Openbare gezondheidszorg (sociaal domein) € 68.800 voordelig

De uitvoering van de Wet Publieke Gezondheid (WPG) is overgedragen aan de Dienst Gezondheid & Jeugd. In het 2^e halfjaar 2017 is de inwonerbijdrage naar beneden bijgesteld. Daarnaast is door de dienst

geen aansprak gedaan op de frictiekosten die in de begroting 2017 waren opgenomen. Tot slot is in 2017 het positieve rekeningresultaat 2016 door de dienst met de gemeenten afgerekend.

Programma 10 Gezondheid en Milieu

Programma 10. Gezondheid en milieu

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	4.381.478	4.114.390	106.119	4.220.509	4.434.262	213.753	V
Lasten	3.810.867	3.455.547	223.000	3.678.547	3.890.511	-211.964	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	570.611	658.843	-116.881	541.962	543.750	1.788	V
Onttrekkingen uit reserves	147.629	0	96.904	96.904	100.104	3.200	V
Toevoegingen aan reserves	145.320	25.000	97.570	122.570	122.570	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	572.920	633.843	-117.547	516.296	521.285	4.989	V

Product	Baten	Lasten	Saldo
721 Afvalverwijdering en - verwerking	199.000	234.600	-35.600
722 Riolering en waterzuivering	16.100	14.500	1.600
723 Milieubeheer	10.800	-18.600	29.400
724 Lijkbezorging	-3.300	-18.500	15.200
725 Baten reinig.recht. en afv.stofheffing	9.900	0	9.900
726 Baten rioolrechten	9.800	0	9.800
732 Baten begraafplaatsrechten	-25.300	0	-25.300
Totaal	217.000	212.000	5.000
	V	N	V

721/725 Afvalverwijdering en – verwerking / Baten afvalstoffenheffing € 25.800 nadelig

Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing

Bij het opstellen van de najaarsnota is op basis van de werkelijke opbrengst 2016 en de realisatie tot en met het tweede kwartaal een inschatting gemaakt van de verwachte opbrengsten richting jaareinde 2017. Op basis van deze inschatting is de raming bijgesteld. Bij het analyseren van de werkelijke opbrengst 2017 bleek echter dat SVHW in het 4^e kwartaal nog voor ca. € 8.500 heeft opgelegd.

Afvalverwijdering en -verwerking

Doordat de kosten voor de afvalverwijdering en –verwerking zijn toegenomen. De stijging van de kosten, welke wordt grotendeels veroorzaakt door een toename van de afvalstroom restafval als gevolg van een aantrekkende economie, leidt er toe dat er een hoger bedrag de voorziening reiniging is onttrokken. Per saldo heeft dit geen effect op het jaarrekeningresultaat 2017. Bij de doorberekende personeelslasten is bij de bepaling van de onttrekking aan de voorziening reiniging rekening gehouden met de begrote kosten. Het verschil met de werkelijke kosten komt ten laste van het jaarrekeningresultaat.

723 Milieubeheer

€ 29.400 voordelig

De gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) voert de taken uit op het gebied van bodem-, geluid-, lucht- en milieu-onderzoeken. Op basis van voorschottaken worden de onderzoeken in rekening gebracht. Het aantal werkelijke uitgevoerde taken is bij de afrekening van de voorschottaken wat lager uitgevallen. Bovendien is de vaste inwonerbijdrage wat lager uitgevallen dan begroot. Een incidentele teruggave 2016 van de omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid is verantwoord in 2017 deze was niet voorzien. Tot slot zijn de inhuurkosten van een beleidsmedewerker die belast is met milieubeheer lager uitgevallen doordat met minder inhuur kon worden volstaan in het 2^e half jaar 2017.

724 Lijkbezorging

€ 15.200 voordelig

De onderschrijving wordt veroorzaakt doordat een deel van de werkzaamheden pas in 2018 worden af-gerekend.

732 Baten begraafplaatsrechten

€ 25.300 nadelig

De opbrengsten op de begraafplaatsen vallen lager uit dan voorzien, dit komt voornamelijk door een lagere opbrengst vanuit de aankoopsommen. Bij de najaarsnota is dit budget al bijgesteld. De bijstelling was echter nog niet afdoende.

Programma 11 Bouwen, Wonen en Gebruiken

Programma 11. Bouwen, wonen en gebruiken

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	7.659.414	3.485.045	93.712	3.578.757	9.636.147	6.057.390	V
Lasten	8.319.542	3.754.025	-62.038	3.691.987	9.063.392	-5.371.405	N
Geraamd/Gereal. saldo van baten en lasten	-660.127	-268.980	155.750	-113.230	572.755	685.985	V
Onttrekkingen uit reserves	250.000	0	50.000	50.000	50.000	0	V
Toevoegingen aan reserves	285.529	0	0	0	475.429	-475.429	N
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-695.656	-268.980	205.750	-63.230	147.326	210.556	V

Product	Baten	Lasten	Saldo
810 Ruimtelijke ordening	-10.500	75.600	-86.100
820 Woningexploitatie / woningbouw	2.000	800	1.200
822 Overige volkshuisvesting	1.100	2.900	-1.800
823 Bouwvergunningen	297.200	0	297.200
830 Bouwgrond exploitatie	5.767.500	5.767.500	0
Totaal	6.057.300	5.846.800	210.500
	V	N	V

810 Ruimtelijke ordening

€ 86.100 nadelig

Bestemmingsplannen

Van het budget voor bestemmingsplannen resteert € 57.000. Dit komt doordat met de inzet van dit budget zeer terughoudend is omgegaan. Enerzijds omdat dit budget van 2017 dient om de kosten van de nieuwe Omgevingswet te dekken. De omvang van die kosten is nog onbekend en in 2017 nihil gebleken. De komende jaren wordt dit budget ingezet om de Omgevingswet, die per 1 januari 2019 in werking treedt, in te voeren.

Anterieure overeenkomsten

Bij het project "Buitenhof" hebben we te maken gehad met een beroepsprocedure waarvoor aanzienlijke kosten zijn gemaakt. Deze kunnen in het kader van de anterieure overeenkomst niet worden verhaald. Het project "IJzergieterij" heeft meer inspanning gekost dan binnen de overeenkomst kan worden afgedekt.

Ongedekte plannen

In de begroting wordt voor een beperkt bedrag rekening gehouden met initiëren van ruimtelijke plannen. In 2017 zijn plannen opgepakt waarvoor nog geen anterieure overeenkomsten zijn gesloten, dan wel niet tot verdere ontwikkeling komen. Eerst genoemde kosten worden voorzichtigheidshalve direct ten laste van het jaarrekeningresultaat van het betreffende jaar gebracht. Mocht uiteindelijk een anterieure overeenkomst worden gesloten dan zullen deze kosten hierin worden betrokken.

823 Bouwvergunningen

€ 297.200 voordelig

De opbrengsten bouwleges vallen in 2017 fors hoger uit dan verwacht. In de laatste maanden van 2017 zijn diverse onvoorziene aanvragen ingediend voor omvangrijke projecten die dit verschil verklaren. Het grootste verschil wordt verklaard door de aanvragen die samenhangen met het vernieuwen en uitbreiden van de panden aan de Transportweg, het vernieuwen en uitbreiden van een hal aan Rivierdijk 596, diverse projecten op het industrieterrein De Peulen en de bouw van diverse woningen aan de Parallelweg en de Rivierdijk. Ten tijde van de aanlevermomenten voor de najaarsnota en de slotwijzigingen waren deze plannen nog niet in beeld.

830 Bouwgrondexploitaties

€ 0 voordelig

De kosten en opbrengsten inzake de bouwgrondexploitaties worden op dit product verantwoord en leiden tot een mutatie op de voorraad bouwgrondexploitaties (balans). De kosten en opbrengsten zijn daarmee voor de begroting en rekening neutraal. Per eind 2017 heeft bij een bouwgrondexploitatie een winstneming plaatsgevonden van € 475.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve bouwgrondexploitaties. De winstneming is gebaseerd op de bijgestelde verslaggevingsregels. Winstneming moet plaats vinden volgens de percentage of completion (Poc) methode.

Programma 12 Woonomgeving

Programma 12. Woonomgeving

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	1.808	2.000	5.919	7.919	6.940	-979	N
Lasten	1.035.591	900.110	-70.032	830.078	898.913	-68.835	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-1.033.783	-898.110	75.951	-822.159	-891.974	-69.815	N
Onttrekkingen uit reserves	125.956	103.170	89.460	192.630	192.630	0	V
Toevoegingen aan reserves	160.660	56.200	200.000	256.200	256.200	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	-1.068.487	-851.140	-34.589	-885.729	-955.544	-69.815	N

Product	Baten	Lasten	Saldo
560B Openbaar groen	-1.000	68.800	-69.800
Totaal	-1.000	68.800	-69.800
	N	N	N

560 Openbaar groen

€ 69.800 nadelig

Het nadeel wordt grotendeels verklaard door een hogere toerekening van de personeelskosten. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten.

Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen

Programma 13. Financiering / Alg. dekkingsmiddelen

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor/ nadelig
Baten	25.887.614	25.061.130	-737.415	24.323.715	24.397.258	73.543	V
Lasten	2.413.493	1.154.444	-1.924.124	-769.680	-498.366	-271.314	N
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	23.474.122	23.906.686	1.186.709	25.093.395	24.895.624	-197.771	N
Onttrekkingen uit reserves	1.076.105	0	1.978.095	1.978.095	1.978.095	0	V
Toevoegingen aan reserves	1.700.415	692.600	1.604.500	2.297.100	2.297.100	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	22.849.812	23.214.086	1.560.304	24.774.390	24.576.619	-197.771	N

Product	Baten	Lasten	Saldo
913 Overige financiële middelen	400	0	400
914 Geldleningen en uitzettingen >= 1 jaar	0	0	0
921 Algemene uitkering gemeentefonds	26.200	0	26.200
922 Algemene baten en lasten	1.600	203.100	-201.500
923 Uitkering deelfonds sociaal domein	0	0	0
930 Uitvoering Wet WOZ	0	50.500	-50.500
931 Baten onroerende zaakbelast. gebruikers	20.200	0	20.200
932 Baten onroerende zaakbelast. eigenaren	30.100	0	30.100
937 Baten Hondenbelasting	2.500	0	2.500
938 Baten Reclamebelasting	0	0	0
939 Baten Precariobelasting	-6.900	1.500	-8.400
940 Lasten heffing en invordering gem.belast.	-700	0	-700
960 Saldo van kostenplaatsen	0	16.300	-16.300
980 Mut. reserves vhm hoofdfunctie 0-9	0	0	0
Totaal	73.400	271.400	-198.000
	V	N	N

921 Algemene uitkering gemeentefonds

€ 26.200 voordelig

De laatste bijstelling van de begroting voor de algemene uitkering is gebaseerd op de septembercirculaire 2017. Afrekeningen uit voorgaande jaren (2016) en bijstellingen van maatstaven na de septembercirculaire 2017 laten een licht positief effect resultaat zien.

922 Algemene baten en lasten

€ 201.500 nadelig

Op dit product worden onder andere de uren voor de projecten, schades en de post onvoorzien geraamd. Het nadelig effect is grotendeels het gevolg van het besteden van minder uren aan projecten dan begroot.

930 Uitvoering Wet WOZ

€ 50.500 nadelig

Het nadeel bestaat uit een hogere toerekening van de personeelskosten. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten. Er zijn meer uren op dit product verantwoord doordat in 2017 verschillende GEO-applicaties overgezet naar andere Drechtsteden-applicaties. Tevens is samen met de andere Drechtstedengemeenten gebouwd aan een nieuwe applicatie voor technisch beheer. Dit waren ingewikkeld processen die veel tijd gevraagd hebben. Daarbij moet gedacht worden aan migratie en verrijken van bestanden, de aansluiting met andere applicaties en de inrichting van de nieuwe hardware en software.

931 Baten onroerende zaakbelasting gebruikers

€ 20.200 voordelig

Bij het opstellen van de najaarsnota is op basis van de werkelijke opbrengst 2016 en de realisatie tot en met het tweede kwartaal een inschatting gemaakt van de verwachte opbrengsten richting jaareinde 2017. Deze inschatting gaf geen aanleiding tot bijstelling van de raming. Bij het analyseren van de werkelijke opbrengst 2017 bleek echter dat SVHW in het 4e kwartaal nog aanvullende aanslagen heeft opgelegd.

932 Baten onroerende zaakbelasting eigenaren

€ 30.100 voordelig

Bij het opstellen van de najaarsnota is op basis van de werkelijke opbrengst 2016 en de realisatie tot en met het tweede kwartaal een inschatting gemaakt van de verwachte opbrengsten richting jaareinde 2017. Op basis van deze inschatting is de raming bijgesteld. Bij het analyseren van de werkelijke opbrengst 2017 bleek echter dat SVHW in het 4e kwartaal nog aanvullende aanslagen heeft opgelegd.

960 Saldo kostenplaatsen**€ 16.300 nadelig**

Het saldo op dit product geeft het resultaat op de rentelasten en -baten weer. Het nadelig resultaat wordt veroorzaakt doordat er minder rentelasten konden worden doorberekend aan de grondexploitaties dan in de begroting was voorzien.

Bedrijfsvoering

Programma 14. Bedrijfsvoering (kostenplaatsen)

bedragen * € 1

	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings- wijzigingen 2017	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2017	Afwijking 2017	Voor-/ nadelig
Baten	17.865.915	1.293.461	-1.860.378	-566.917	-721.880	-154.963	N
Lasten	17.865.927	4.523.972	-157.786	4.366.186	4.006.616	359.570	V
Geraamd/Gereaal. saldo van baten en lasten	-12	-3.230.511	-1.702.592	-4.933.103	-4.728.496	204.607	V
Onttrekkingen uit reserves	552.427	329.989	532.125	862.114	700.685	-161.429	N
Toevoegingen aan reserves	326.660	245.000	336.660	581.660	581.660	0	V
Geraamd/Gerealiseerd resultaat	225.755	-3.145.522	-1.507.127	-4.652.649	-4.609.471	43.178	V

Product	Baten	Lasten	Saldo
500010 Hkpl Kapitaallasten TV 0.5	-5.000	11.300	-16.300
500011 Hkpl Kapitaallasten TV 0.8	16.300	0	16.300
500020 Hkpl Huisvesting	2.200	10.100	-7.900
500021 Gemeentehuis (vastgoed)	-2.200	-55.200	53.000
500029 Hkpl Huisvesting RES	-53.600	0	-53.600
500030 Hkpl Personele aangelegenheden	13.900	-125.400	139.300
500039 Hkpl Personele aangelegenheden RES	7.200	0	7.200
500040 Hkpl ICT	0	-169.400	169.400
500049 Hkpl ICTRES	-78.200	0	-78.200
500050 Hkpl FZ archief	200	48.800	-48.600
500059 Hkpl FZ archief RES	0	0	0
500060 Hkpl Bodes en kantine	500	-6.700	7.200
500070 Hkpl Financiën	0	28.000	-28.000
500079 Hkpl Financiën RES	-100	0	-100
500080 Hkpl BOO communicatie	1.700	14.600	-12.900
500090 Hkpl BOO juridische zaken	-1.000	-29.400	28.400
500100 Hkpl Tractie	0	0	0
500300 Kpl Burgerbalie	0	37.700	-37.700
500309 Kpl Burgerbalie RES	-11.100	0	-11.100
500400 Kpl ORS binnendienst	0	9.600	-9.600
500450 Kpl ORS buitendienst	0	2.100	-2.100
500451 Werkplaats (vastgoed)	0	-1.600	1.600
500459 Kpl ORS buitendienst RES	700	0	700
500500 Kpl BOO	-190.200	-134.200	-56.000
500509 Kpl BOO RES	-26.300	0	-26.300
500510 Kpl BOO (inhuur tbv projecten)	0	0	0
500700 Kpl Brandweer	8.600	0	8.600
Totaal	-316.400	-359.700	43.300
	N	V	V

Algemeen: interne kostenverdeling

Door de wijziging van de BBV voorschriften is de kostenverdeling vanuit de hierboven aangegeven hulpkostenplaatsen en kostenplaatsen in 2017 gewijzigd.

De kosten van de hulpkostenplaatsen (500010 tot en met 500090) werden in voorgaande jaren doorbelast naar de kostenplaatsen (500100 tot en met 500700), dit gebeurde op basis van vaste verdeelsleutels, bijvoorbeeld op basis van het aantal m2 bij huisvesting of aantallen fte's bij personele aangelegenheden. Door de wijziging van de BBV voorschriften worden deze kosten niet meer doorverdeeld. Deze kosten worden gezien als overheadkosten en komen tot uitdrukking op de paragraaf bedrijfsvoering waar ze in voorgaande jaren via de kostenplaatsen werden doorbelast naar de afdelingen. In voorgaande jaren werd daarnaast het verschil tussen begrote en werkelijke kosten verantwoord bij de financiering en algemene dekkingsmiddelen (saldo kostenplaatsen). Door de wijziging van de voorschriften blijft nu het verschil tussen werkelijke en begrote kosten staan bij de paragraaf bedrijfsvoering.

De kostenplaatsen (500100 tot en met 500700) worden op basis van uren doorbelast naar de producten op de programma's. In voorgaande jaren gebeurde deze doorbelasting op basis van een voorcalculatorisch tarief en bij een enkele kostenplaats ook tegen een voorcalculatorische verdeelsleutel. De afwijking tussen de begrote kosten en de werkelijke kosten werd verantwoord bij de financiering en algemene dekkingsmiddelen (saldo kostenplaatsen). Het verschil tussen begrote en werkelijke uren had tot gevolg dat enerzijds

er meer of minder uren werden doorbelast naar producten en anderzijds een verantwoording bij de financiering en algemene dekkingsmiddelen (saldo kostenplaatsen). Per saldo had dit laatste geen effect op het jaarrekeningresultaat.

Door de wijziging van de voorschriften moeten alle werkelijke kosten naar producten worden verantwoord. Dit heeft tot gevolg dat de doorbelasting naar de producten nu heeft plaatsgevonden tegen werkelijke uren x nacalculatorisch tarief. Het gevolg hiervan is dat de afwijkingen op de producten dit jaar niet alleen worden veroorzaakt door hoeveelheidsverschillen (begrote uren versus werkelijke uren) maar ook door prijsverschillen (voorcalculatorisch tarief versus werkelijk tarief). De afwijkingen op de producten kunnen daardoor groter zijn dan in voorgaande jaren. Hier staat tegen over dat er geen sprake meer is van saldo kostenplaatsen bij de financiering en algemene dekkingsmiddelen.

Het saldo van € 43.300 laat zich op hoofdlijnen als volgt verklaren:

Salarissen	€ 18.846
Onttrekking aan reserves gerelateerd aan salarissen	€ -37.400
Kapitaallasten	€ 78.216
Onttrekking aan reserves gerelateerd aan kapitaallasten	€ -78.216
Materiële lasten en baten	€ 65.461
Doorbelastingen	€ -3.607
	<hr/>
	€ 43.300

Salarissen

Organisatiebreed zijn de werkelijke salariskosten lager dan in de begroting was voorzien. Het voordeel bedraagt € 63.424. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar paragraaf 4.2 (Overzicht arbeidskosten en inhuur 2017). Een deel van dit voordelig resultaat (€ 18.846) wordt gerealiseerd op de kostenplaatsen. Het restant komt naar voren bij de programma's (bijvoorbeeld, havens, straatmarkten, zwembad, sporthal en ambtenaren burgerlijke stand). Als deze verschillen van geringe omvang zijn, komen ze niet terug in de toelichting bij de programma's.

De lagere salariskosten leiden er deels ook toe, dat er minder aan de reserves is onttrokken. Het betreft hier lager uitgevallen salariskosten waarvan de dekking was voorzien uit een reserve.

Hulpkostenplaatsen Kapitaallasten

Op dit product worden de rentelasten en de afschrijvingslasten geraamd. Tegenhanger van de afschrijvingslasten vormt op dit product de doorbelasting naar de programma's. Het resultaat op dit product bestaat uit de rentelasten en -baten. Het nadelig resultaat wordt veroorzaakt doordat er minder rentelasten konden worden doorberekend aan de grondexploitaties dan in de begroting was voorzien. Het saldo is overgeboekt naar financiering en algemene dekkingsmiddelen. Per saldo is over de twee kostenplaatsen kapitaallasten het resultaat nul.

Overige kostenplaatsen

Hulpkostenplaatsen Huisvesting, Gemeentehuis en Huisvesting reserve

In het kader van het omzetten van de voorziening onderhoud gebouwen naar een reserve onderhoud gebouwen zijn aan de ramingskant de verwachte onderhoudskosten (lasten) en de onttrekking aan de reserve (baten) geraamd. In de realisatie zijn de onderhoudskosten ruim lager € 53.000 lager en daarmee ook de onttrekking aan de reserve.

Hulpkostenplaatsen Personele aangelegenheden en Personele aangelegenheden reserve

De hulpkostenplaats personele aangelegenheden bevat naast personele lasten (zie algemene toelichting salarissen) ook de andere met personeel gemoeide budgetten. Het betreft onder andere reiskosten en gratificaties. Doordat de ramingen van deze kosten zijn opgenomen op de hulpkostenplaats personele aangelegenheden en de realisatie op de andere (hulp)kostenplaatsen vallen de kosten hier lager uit. Per saldo is voor deze kosten (over de gehele jaarrekening heen) geen sprake van bijzondere afwijkingen.

Hulpkostenplaatsen ICT en ICT reserve

Via de slotwijziging is voorgesteld om in verband met de toetreding tot de GR Drechtsteden de bestaande boekwaarden van de investeringen in automatisering per 31 december 2017 af te boeken. Deze afboeking geschiedt ten laste van de reserve automatisering. Doordat de boekwaarde per 31 december 2017 lager lag dan voorzien, is de afboeking lager. Hier staat tegenover dat er ook minder aan de reserve is onttrokken. De lagere boekwaarde komt doordat lopende investeringen niet volledig zijn uitgevoerd.

Daarnaast liggen de werkelijke ICT kosten lager dan geraamd.

Hulpkostenplaatsen FZ Archief en FZ Archief reserve

Saldo wordt grotendeels veroorzaakt door een afwijking op de salariskosten, zie algemene toelichting.

Hulpkostenplaats Bodes en kantine

De afwijking is zeer beperkt.

Hulpkostenplaatsen Financiën en Financiën reserve

Het saldo wordt voor een deel veroorzaakt door een afwijking op de salariskosten, zie algemene toelichting.

Hulpkostenplaats BOO communicatie

Het saldo wordt grotendeels veroorzaakt door een afwijking op de salariskosten, zie algemene toelichting.

Hulpkostenplaats BOO juridische zaken

Het saldo wordt grotendeels veroorzaakt door een afwijking op de salariskosten, zie algemene toelichting.

Hulpkostenplaats Tractie

Dit betreft een administratief-technische hulpkostenplaats om het beheer en onderhoud van het materieel adequater te kunnen bewaken. De kosten worden doorbelast naar de afzonderlijke producten, waarmee dit hulpkostenplaats per saldo neutraal is.

Kostenplaatsen Burgerbalie en Burgerbalie reserve

Het nadeel op de lastenzijde hangt voornamelijk samen met personeelsgerelateerde kosten. Dit ontstaat doordat de begrote bedragen voor deze kosten zijn geraamd op de hulpkostenplaats personele aangelegenheden, terwijl de realisatie op de afdelingen drukt.

Hier staat een voordeel op de salarislasten tegenover. Dit voordeel heeft tot gevolg dat er ook minder aan de reserve hoefde te worden onttrokken.

Kostenplaats ORS Binnendienst

De afwijking is zeer beperkt.

Kostenplaatsen ORS buitendienst en ORS buitendienst reserve

De afwijking is zeer beperkt.

Kostenplaatsen werkplaats

De afwijking is zeer beperkt.

Kostenplaatsen BOO en BOO reserve

Het nadeel op de lastenzijde hangt voornamelijk samen met personeelsgerelateerde kosten. Dit ontstaat doordat de begrote bedragen voor deze kosten zijn geraamd op de hulpkostenplaats personele aangelegenheden, terwijl de realisatie op de afdelingen drukt.

De salariskosten vallen lager uit. Doordat voor een aantal salariskosten dekking was voorzien uit een reserve is er ook minder aan de reserve onttrokken.

Kostenplaats BOO (inhuur t.b.v. projecten)

Dit betreft een administratief-technische kostenplaats. Dit om de inhuurkosten voor de anterieure overeenkomsten en projecten adequater te kunnen volgen. Vanaf deze kostenplaats vindt doorbelasting plaats naar de betrokken producten.

Kostenplaats Brandweer
De afwijking is zeer beperkt.

2.5.3 Incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel zijn alle budgetafwijkingen van € 50.000 of hoger ingedeeld naar afwijkingen met een incidenteel dan wel afwijkingen met een structureel karakter. Hierbij zij opgemerkt dat deze rubricering soms arbitrair is. Zo is op een aantal onderdelen sprake van een open-einderegeling, waarbij het ene jaar wel en het andere jaar juist helemaal geen sprake kan zijn van een overschrijding. In de toelichtingen op de programma's zijn de afwijkingen toegelicht op productniveau, terwijl in deze paragraaf afwijkingen op individueel niveau zijn toegelicht.

Incidentele baten en lasten > € 50.000

Progr. Omschrijving	V/N	Bedrag
1 Aanvullende storting pensioenvoorzieningen wethouders	N	61.000-
8/9 Sociaal Domein	V	1.204.000
11 Ruimtelijke ordening	N	86.100-
11 Bouwvergunningen	V	297.200
13 Algemene baten en lasten	N	201.500-
		<hr/>
Totaal incidentele baten en lasten	V	1.152.600

Structurele baten en lasten > € 30.000

Progr. Omschrijving	V/N	Bedrag
1 Bestuursondersteuning	N	60.000-
		<hr/>
Totaal structurele baten en lasten	N	60.000-

Totaal incidentele en structurele baten en lasten > € 50.000	V	1.092.600
Diverse afwijkingen < € 50.000	N	100.424-
Begroot rekeningresultaat 2017	V	381.459
Rekeningresultaat 2017	V	1.373.635

Toelichting:

Incidentele baten en lasten

001 Bestuursorganen

€ 61.000 nadelig

Voor de pensioenen van de wethouders is er een pensioenverzekering afgesloten. Doordat het rendement lager uitvalt is het noodzakelijk om een aanvullende storting te doen.

Diversen Sociaal domein

€ 1.204.000 voordelig

Dit betreft het resultaat op het sociaal domein. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de programma's 8 en 9.

810 Ruimtelijke ordening

€ 86.100 nadelig

Bestemmingsplannen

Van het budget voor bestemmingsplannen resteert € 57.000. Dit komt doordat met de inzet van dit budget zeer terughoudend is omgegaan. Enerzijds omdat dit budget van 2017 dient om de kosten van de nieuwe Omgevingswet te dekken. De omvang van die kosten is nog onbekend en in 2017 nihil gebleken. De komende jaren wordt dit budget ingezet om de Omgevingswet, die per 1 januari 2019 in werking treedt, in te voeren.

Anterieure overeenkomsten

Bij het project "Buitenhof" hebben we te maken gehad met een beroepsprocedure waarvoor aanzienlijke kosten zijn gemaakt. Deze kunnen in het kader van de anterieure overeenkomst niet worden verhaald. Het project "IJzergieterij" heeft meer inspanning gekost dan binnen de overeenkomst kan worden afgedekt.

Ongedekte plannen

In de begroting wordt voor een beperkt bedrag rekening gehouden met initiëren van ruimtelijke plannen. In 2017 zijn plannen opgepakt waarvoor nog geen anterieure overeenkomsten zijn gesloten, dan wel niet tot verdere ontwikkeling komen. Eerst genoemde kosten worden voorzichtigheidshalve direct ten laste van het jaarrekeningresultaat van het betreffende jaar gebracht. Mocht uiteindelijk een anterieure overeenkomst worden gesloten dan zullen deze kosten hierin worden betrokken.

823 Bouwvergunningen

€ 297.200 voordelig

De opbrengsten bouwleges vallen in 2017 fors hoger uit dan verwacht. In de laatste maanden van 2017 zijn diverse onvoorziene aanvragen ingediend voor omvangrijke projecten die dit verschil verklaren.

922 Algemene baten en lasten

€ 201.500 nadelig

Het nadelig effect is grotendeels het gevolg van het besteden van minder uren aan projecten dan begroot.

Structurele baten en lasten

002 Bestuursondersteuning college B&W

€ 60.000 nadelig

Een bezuiniging uit 2012 welke gerealiseerd is, is abusievelijk in 2017 als begrotingspost opgenomen.

Hieronder is in aanvulling op de hiervoor opgenomen toelichtingen een overzicht opgenomen van de incidentele baten en lasten. De BBV voorschriften schrijven een overzicht van incidentele baten en lasten voor. Bij het begrip incidenteel kan worden gedacht aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Het doel van het overzicht bij de begroting is om te laten zien of de begroting al dan niet structureel in evenwicht is. Bij de jaarrekening heeft het overzicht tot doel de ontwikkeling van de incidentele baten en lasten gedurende het jaar zichtbaar te maken.

		(Bedragen in € 1)		
		Realisatie 2017	Begroting na wijziging 2017	Primaire begroting 2017
Begrotings- rekeningssaldo		1.373.635	381.459	62.480
Incidentele baten				
<i>Programma</i>	<i>Onderwerp</i>			
12. Woonomgeving	Algemene reserve; pilot hondenpoepbeleid	46.970	46.970	46.970
Fin. - alg. dekkingsm.	Opbrengst precariobelasting (tegenhanger reserve wateroverlast)	348.100	348.100	692.600
Fin. - alg. dekkingsm.	Heffingskorting precariobelasting (tegenhanger reserve wateroverlast)	25.275-	25.278-	112.300-
Fin. - alg. dekkingsm.	Reserve aanpak wateroverlast	25.275	25.278	112.300
Fin. - alg. dekkingsm.	Reclameopbrengsten	23.952-	24.000-	20.000-
Par. bedrijfsvoering	Reserve eigen risico sociale verzekeringswetten	24.571	62.000	21.000
Par. bedrijfsvoering	Reserve individuele trajecten	126.834	119.849	90.849
		-	-	-
Totaal incidentele baten		522.523	552.919	831.419
Incidentele lasten				
<i>Programma</i>	<i>Onderwerp</i>			
4. Verkeer en Vervoer	Gladheidsbestrijding	4.402	2.000	12.000
6. Scholing	Logopedisch onderwijs	4.670	4.500	7.500
6. Scholing	Leerlingenvervoer	-	-	10.000-
9. Zorg en Welzijn	Diverse producten WMO (tegenhanger reserve sociaal domein)	108.000-	108.000-	108.000-
9. Zorg en Welzijn	Reserve sociaal domein	108.000	108.000	108.000
12. Woonomgeving	Openbaar groen (tegenhanger algemene reserve)	46.970	46.970	46.970
Fin. - alg. dekkingsm.	Reserve aanpak wateroverlast	348.100	348.100	692.600
Par. bedrijfsvoering	Salarissen (tegenhanger reserve eigen risico verz. wetten)	24.571	62.000	21.000
Par. bedrijfsvoering	Salarissen (tegenhanger reserve individuele trajecten)	126.834	119.849	90.849
Totaal incidentele lasten		555.547	583.419	860.919
Voor incidentele lasten en baten gecorrigeerd saldo (voordelig)		1.406.659	411.959	91.980

2.5.4 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Hardinxveld-Giessendam van toepassing zijnde regelgeving:

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor gemeente Hardinxveld-Giessendam is € 181.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen 2017

Funcctiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)		1
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
Individueel WNT-maximum	€ 181.000	€ 181.000
Beloning	€ 94.816	€ 87.847
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 439	€ 163
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.830	€ 12.411
<i>Subtotaal</i>	€ 109.085	€ 100.420
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	€ 109.085	€ 100.420
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016		
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)		1
Beloning	€ 88.625	80.689
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 176	185
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 11.687	10.486
Totaal bezoldiging 2016	€ 100.488	€ 91.360

Er zijn geen functionarissen die in 2017 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Wopt) of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden.

In 2017 zijn er geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gemeld.

2.5.5 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is – voor zover het de begrotingsoverschrijdingen betreft - mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van de gemeenteraad zoals geregeld in de Gemeentewet. Het bepalen òf respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de raad. In het controleprotocol 2017 heeft de gemeenteraad 8 soorten van begrotingsoverschrijdingen onderscheiden waarvan is aangegeven wat de consequenties zijn voor het oordeel van de accountant op het aspect rechtmatigheid. Onderstaand is deze tabel opgenomen. Op de volgende pagina zijn de overschrijdingen hierop gerubriceerd.

Begrotingsafwijking door:	Consequentie
A. Administratieve fouten	
1. Begrotingsafwijking door een fout in de begroting	telt niet mee
2. Begrotingsafwijking door het verantwoord op een verkeerd budget en:	
a. een correctie naar het juiste budget geen begrotingsafwijking zou geven	telt niet mee
b. een correctie naar het juiste budget een begrotingsafwijking zou geven	zie B en C
3. Begrotingsafwijking door het verantwoord op een verkeerd begrotingsjaar	telt mee
B. In het vastgestelde beleid passend	
4. Begrotingsafwijking die:	
a. in de laatste bestuursrapportage verwerkt had kunnen worden	telt mee
b. niet in de laatste bestuursrapportage verwerkt had kunnen worden	telt niet mee
c. wordt veroorzaakt door een andere doorbelasting van de kostenplaatsen	telt niet mee
5. Met elkaar direct verband houdende begrotingsafwijking voor lasten en baten	telt niet mee
C. Niet in het vastgestelde beleid passend	
6. Begrotingsafwijkingen die:	
a. niet, voorafgaand aan de vaststelling van beleid, met de raad zijn besproken	telt mee
b. wel, voorafgaand aan de vaststelling van beleid, met de raad zijn besproken en overeengekomen	telt niet mee
D. Grondexploitatie	
7. Begrotingsafwijkingen inzake grondexploitatie die:	
a. niet leiden tot een afwijking van de in de laatst vastgestelde exploitatieopzet opgenomen totale uitgaven of inkomsten van de desbetreffende grondexploitatie	telt niet mee
b. leiden tot een afwijking van de in de laatst vastgestelde exploitatieopzet opgenomen totale uitgaven of inkomsten van de desbetreffende grondexploitatie	telt mee
E. Organisatiekosten	
8. Begrotingsafwijkingen inzake primaire organisatiekosten die:	
a. niet leiden tot een afwijking van de totaal geraamde organisatiekosten of –opbrengsten	telt niet mee
b. leiden tot een afwijking van de totaal geraamde organisatiekosten of –opbrengsten	telt mee

Analyse begrotingsoverschrijdingen 2017

Hieronder zijn de begrotingsoverschrijdingen 2017 opgenomen. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de afzonderlijke programma's. De begrotingsoverschrijdingen betreffen de nadelige effecten op de lasten van de programma's.

Prog	Prod.nr.	Omschrijving	Bedrag	Rechtm.
Telt niet mee				
4	214	Parkeren	143.500	B5
5	310	Handel en ambacht (BIZ)	16.000	B5
5	310	Handel en ambacht (personeelslasten)	41.600	B4c
6	480	Gemeensch. baten/lasten vh onderwijs	58.100	B5
7	530	Sport (personeelslasten)	43.300	B4c
7	530	Sport (onderhoud)	38.700	B5
7	560	Openlucht en recreatie	20.600	B4c
8	610	Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	120.900	B4b
8	610	Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	25.400	B5
8	611	Werkgelegenheid	38.800	B4b
10	721	Afvalverwijdering en -verwerking (inkomsten)	169.600	B5
10	721	Afvalverwijdering en -verwerking (ten laste van voorziening)	39.200	B4b
10	721	Afvalverwijdering en -verwerking (personeelslasten)	25.800	B4c
11	810	Ruimtelijk ordening	140.400	B4b
11	830	Bouwgrondexploitatie	5.767.500	D7a
12	560B	Openbaar groen	69.800	B4c
13	922	Algemene baten en lasten	203.100	B4c
13	930	Uitvoering wet WOZ	50.500	B4c
			<u>7.012.800</u>	
Telt mee				
			<u>0</u>	
Kredietoverschrijdingen				
			<u>34.200</u>	B4b

TELT NIET MEE

214 Parkeren

€ 143.500 nadelig

De overschrijding wordt veroorzaakt door de kosten voor de aanleg van het vrachtwagenparkeerterrein. Tegenover deze kosten is een vordering op de balans opgenomen.

310 Handel en ambacht

€ 59.200 nadelig

De overschrijding heeft een tweetal oorzaken. Enerzijds betreft het de kosten voor de realisatie van een BedrijfsInvesteringsZone (BIZ). Voor deze uitgaven is een subsidie ontvangen (begrotingsafwijking B5). Anderzijds worden de hogere lasten verklaard door een hogere toerekening van de personeelskosten (begrotingsafwijking B4c).

480 Gemeensch. baten/lasten vh onderwijs

€ 58.100 nadelig

Voor het OnderwijsAchterstandenBeleid (OAB) worden jaarlijks Rijksmiddelen beschikbaar gesteld. De hogere uitgaven in een bepaald jaar worden gedekt uit deze middelen.

530 Sport**€ 82.000 nadelig**

De eerste oorzaak van de overschrijding van de lasten heeft te maken met een hogere toerekening van de personeelskosten (begrotingsafwijking B4c). Daarnaast zijn de onderhoudskosten hoger dan voorzien, hier staat tegenover dat hiervoor ook een hoger bedrag aan de reserve is onttrokken (begrotingsafwijking B5).

560 Openlucht en recreatie**€ 20.600 nadelig**

Door een hogere toerekening van de personeelskosten ontstaat er op dit product een nadeel. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten.

610 Bijstandsverlening en inkomensvoorziening (sociaal domein)**€ 146.300 nadelig**

In de begroting is de bijdrage aan Avres gebaseerd op de Rijksbijdrage die de gemeente ontvangt voor bijstands- en inkomensuitkeringen. In werkelijkheid is deze bijdrage, gebaseerd op het solidariteitsbeginsel, ontoereikend gebleken, waardoor in de jaarrekening een nadeel ontstaat (begrotingsafwijking B4b).

Daarnaast is een hoger rijksbijdrage ontvangen, waaruit een deel van de hogere lasten gedekt kan worden (begrotingsafwijking B5).

611 Werkgelegenheid (sociaal domein)**€ 38.800 nadelig**

Het beschut werken wordt voor onze en de deelnemende gemeenten binnen de Alblasserwaard Vijf/Heerenlanden uitgevoerd door Avres. Via de algemene uitkering ontvangen gemeenten voor dit onderdeel uit de participatiewet een integratie-uitkering sociaal domein. De bijdrage aan Avres is gebaseerd op deze uitkering. Een eventueel tekort of overschot wordt met de deelnemende gemeenten achteraf verrekend

721 Afvalverwijdering en – verwerking**€ 234.600 nadelig**

In 2017 is een deel van de reserve van Waarlanden uitgekeerd, dit ter dekking van een deel van de kosten (begrotingsafwijking B5). Daarnaast zijn de verwerkingskosten bij de afvalinzameling gestegen. Deze stijging vloeit voort uit het aantrekken van de economie. Bij de slotwijziging 2017 was hier al rekening meegehouden. In werkelijkheid liggen de kosten nog een fractie hoger. Deze hogere kosten zijn ten laste van de voorziening reiniging gebracht (begrotingsafwijking B4b). Tot slot wordt de overschrijding van de lasten veroorzaakt door een hogere toerekening van de personeelskosten (begrotingsafwijking B4c).

810 Ruimtelijke ordening**€ 140.400 nadelig***Anterieure overeenkomsten*

Bij het project "Buitenhof" hebben we te maken gehad met een beroepsprocedure waarvoor aanzienlijke kosten zijn gemaakt. Deze kunnen in het kader van de anterieure overeenkomst niet worden verhaald. Het project "IJzergieterij" heeft meer inspanning gekost dan binnen de overeenkomst kan worden afgedekt.

Ongedekte plannen

In de begroting wordt voor een beperkt bedrag rekening gehouden met initiëren van ruimtelijke plannen. In 2017 zijn plannen opgepakt waarvoor nog geen anterieure overeenkomsten zijn gesloten, dan wel niet tot verdere ontwikkeling komen. Eerst genoemde kosten worden voorzichtigheidshalve direct ten laste van het jaarrekeningresultaat van het betreffende jaar gebracht. Mocht uiteindelijk een anterieure overeenkomst worden gesloten dan zullen deze kosten hierin worden betrokken.

830 Bouwgrondexploitaties**€ 5.767.500 nadelig**

De grondexploitaties ten behoeve van ruimtelijke projecten zijn geactualiseerd. De grondexploitaties zijn doorlopende exploitaties met een dynamische einddatum. Tijdens de looptijd worden de grondexploitaties jaarlijks geactualiseerd. Tijdens dit actualisatieproces worden eenheidsprijzen voor bouw- en woonrijpmaken, plankosten, prognoses voor opbrengsten bij gronduitgifte en rentekosten opnieuw beschouwd. Tevens worden de gemaakte kosten en ontvangen opbrengsten van het afgelopen jaar afgezet tegen de ramingen. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan ten opzichte van de stand van het jaar ervoor, zowel positief als negatief.

560 Openbaar groen**€ 69.800 nadelig**

Het nadeel wordt grotendeels verklaard door een hogere toerekening van de personeelskosten.

922 Algemene baten en lasten**€ 203.100 nadelig**

Op dit product worden onder andere de uren voor de projecten, schades en de post onvoorzien geraamd. Het nadelig effect is grotendeels het gevolg van het besteden van minder uren aan projecten dan begroot.

930 Uitvoering Wet WOZ**€ 50.500 nadelig**

Het nadeel bestaat uit een hogere toerekening van de personeelskosten. In de paragraaf bedrijfsvoering is een algemene toelichting opgenomen over de toerekening van personeelskosten. Er zijn meer uren op dit product verantwoord doordat in 2017 verschillende GEO-applicaties overgezet naar andere Drechtsteden-applicaties. Tevens is samen met de andere Drechtstedengemeenten gebouwd aan een nieuwe applicatie voor technisch beheer. Dit waren ingewikkeld processen die veel tijd gevraagd hebben. Daarbij moet gedacht worden aan migratie en verrijken van bestanden, de aansluiting met andere applicaties en de inrichting van de nieuwe hardware en software.

TELT MEE

Er zijn geen afwijkingen die meetellen.

KREDIETEN

In totaal bedraagt de overschrijding op de kredieten € 34.200. Het betreffen veelal geringe overschrijdingen op kredieten die bij de jaarrekening 2017 worden afgesloten. De grootste overschrijding betreft een rioleringskrediet (€ 18.900). Deze overschrijding komt ten laste van de voorziening riolering. In bijlage 4.1. is de kredietstaat opgenomen, waarin de overschrijdingen zichtbaar zijn. Bij de najaarsnota 2017 waren deze overschrijdingen nog niet voorzien.

2.6 Bijlage Single Information Single Audit (SISA)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d.10 oktober 2017						
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid 2011-2016 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitsnormen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met begevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			€ 80.640	€ 48.863	€ 50.402	€ 155.519		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08		
1								
2								
100								
I&M	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (jaar T-1)	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05	
			1 Ien/MSK-2013/133679	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie beschikingsnummer	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 06	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 11
1 Ien/MSK-2013/133679	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
2								
100								
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SISA tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	
			1 PZH-2012-362838493 DOS-2012-0004269 Duurzaam Veilige weginrichting Boven-Hardinxveld 2012	€ 37.500	€ 37.500			
			2 PZH-2012-362531871 DOS-2012-0004268 Duurzaam Veilige weginrichting Boven-Hardinxveld	€ 37.500	€ 37.500			
			3 PZH-2016-440275925 DOS-2013-0002155 Duurzaam veilige weginrichting Boven-Hardinxveld	€ 37.500	€ 5			
			4 PZH-2015-534758910 DOS-2015-0007089 Vrachtwagenparkeren Hardinxveld-Giessendam	€ 40.950	€ 73.115			
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
			1 PZH-2012-362838493 DOS-2012-0004269 Duurzaam Veilige weginrichting Boven-Hardinxveld 2012	€ 37.500	€ 37.500		Ja	
			2 PZH-2012-362531871 DOS-2012-0004268 Duurzaam Veilige weginrichting Boven-Hardinxveld	€ 37.500	€ 37.500		Ja	
			3 PZH-2016-440275925 DOS-2013-0002155 Duurzaam veilige weginrichting Boven-Hardinxveld	€ 37.500	€ 5		Nee	
			4 PZH-2015-534758910 DOS-2015-0007089 Vrachtwagenparkeren Hardinxveld-Giessendam	€ 40.950	€ 73.115		Ja	

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2016 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06
			1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 1.869.084	1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 23.639	1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 71.109	1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 0	1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 18.995	
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 12
1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 0	1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 5.854	1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 0	1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 0	1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 13.730				
Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14							
1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 0	1 060523 Gemeente Hardinxveld-Giessendam € 0							
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Gemeente Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) Gemeente Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Gemeente Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Gemeente Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 08			
€ 0	€ 0	Nee						

SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud begijnende zelfstandigen)_totaal 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01</i>	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02</i>	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03</i>	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04</i>	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05</i>	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06</i>
			1 060523 Gemeente Hardinxveld- Giesendam Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07</i>	€ 179 Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08</i>	€ 0 Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09</i>	€ 195 Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10</i>	€ 14.310	€ 4.700
			1 060523 Gemeente Hardinxveld- Giesendam	€ 0	€ 0	€ 0		

DEEL 3

OVERIGE GEGEVENS

3.1 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

DEEL 4

BIJLAGEN

4.1 Kredietenstaat

Investeringskredieten	Begroot t/m 2017	Werkelijk t/m 2017	Saldo t/m 2017	Afsluiten ja/nee	Functie	Kosten	Baten	Saldo	Reserve	Verwacht eindresultaat	0 - € 25.000		25.001 - € 50.000		€50.001 - € 100.000		€ 100.000		Toelichting Jaarrekening 2017
											€	%	€	%	€	%	€	%	
* 70000450 GIS Kadaster + Koppelingen	63.160	41.951	21.209	nee	Bedrijfsvoering	63.160	-	63.160	Reserve automatisering	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Dit betreft de koppelingen van de digitale kaart en technische beheerdata (samenhangend met beheer openbare ruimte). Dit is een gezamenlijke project dat met de andere Drechtsteden-gemeenten wordt uitgevoerd (meervoudig lokaal) en loopt door in 2018.
* 70000452 KCC balie/Politiesteunpunt	27.500	18.328	9.172	ja	Bedrijfsvoering	27.500	-	27.500	Reserve automatisering	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Krediet is bij de najaarsnota 2017 af gesloten.
* 70000455 Informatie & Automatisering 2017 (I&A)	70.000	40.944	29.056	ja	Bedrijfsvoering	70.000	-	70.000	Reserve automatisering	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Met de toetreding naar Drechtsteden zijn de investeringen in automatisering (hardware) voor het jaar 2017 op nihil gezet. Om te voorzien in eventuele calamiteiten (niet samenhangend met de toetreding tot Drechtsteden) is een budget van € 70.000 geraamd. Hieruit is onder meer de glasvezelverbindingen naar de sporthallen en het zwembad gerealiseerd. De totale uitgaven vallen lager uit en het krediet kan worden afgesloten.
* 70000456 Geluidsinstallatie raadzaal 2018	40.000	0	40.000	nee	Bedrijfsvoering	40.000	-	40.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Via de slotwijziging is het krediet verhoogd naar € 40.000. Aanschaf is voorzien in 2018.
* 70004521 Bedrijfsauto alg. dienst (BS-VT-53)2015	73.000	65.586	7.414	ja	Buitendienst	73.000	-	73.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Voertuig is aangeschaft, voorgesteld wordt om het restant krediet over te hevelen naar 70004522.
* 70004522 Bedrijfsauto groenvoorz. (88-BH-ZH)	50.000	0	50.000	nee	Buitendienst	50.000	-	50.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Vervanging voorzien in 2018. Waarbij de vervanging bestaat uit een tweetal elektrische voertuigen. Daarnaast wordt voorgesteld het restant krediet van 70004521 naar dit krediet over te hevelen.
* 70004527 Houtversnipperaer (2015)	39.480	29.569	9.911	ja	Buitendienst	39.480	-	39.480		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Is aangeschaft. Krediet kan worden afgesloten.
* 70004528 Verv. handveegwagen Piaggio 19-BZ-LK	30.000	29.862	138	ja	Buitendienst	30.000	-	30.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Is aangeschaft. Krediet kan worden afgesloten.
* 70004530 Verv. Shovel Matbro	30.500	0	30.500	nee	Buitendienst	30.500	-	30.500		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Aanschaf is voorzien in begin 2018.
* 71401002 Verv. camera's Damstraat	15.000	0	15.000	nee	Openbare orde en veiligheid	15.000	-	15.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Vervanging vindt plaats op het moment, dat de bestaande camera's technisch vervangen moeten worden.
* 72100019 Asfalteren Spoorweg/Binnendams	22.394	9.753	12.641	nee	Wegen, straten en pleinen	22.394	-	22.394	Reserve wegen	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Onderhandelingen grondaankoop geven positief resultaat en worden in het 2de kwartaal 2018 afgerond. Vervolgens wordt de voorbereiding verbreding Spoorweg gestart.
* 72100036 Zuid-West hoek (van T00142)	60.000	62.020	-2.020	ja	Wegen, straten en pleinen	60.000	-	60.000	Reserve wegen	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Krediet afsluiten. Wordt onderdeel van 77220052 Riolering ZW hoek Boven H'veld.
* 72100037 Asfaltering Nieuweweg (toplaag)	85.000	91.737	-6.737	ja	Wegen, straten en pleinen	85.000	-	85.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Werkzaamheden zijn in 2017 uitgevoerd en opgeleverd. Krediet kan afgesloten worden. De overschrijding is het gevolg van enkele geconstateerde gebreken, welke vooraf niet voorzien waren.
* 72100506 Planmatig onderhoud bruggen (2017)	115.000	114.533	467	ja	Wegen, straten en pleinen	115.000	-	115.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Krediet kan worden afgesloten.
* 72101009 Renovatie straatverlichting (2016)	69.000	69.000	0	ja	Openbare verlichting	69.000	-	69.000	Reserve openbare verlichting	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Krediet kan worden afgesloten.
* 72101010 Renovatie straatverlichting (2017)	46.000	12.877	33.123	nee	Openbare verlichting	46.000	-	46.000	Reserve openbare verlichting	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Resterende krediet wordt in 2018 ingezet.
* 72400011 Aanpak wateroverlast 2015	950.000	851.744	98.256	nee	Waterkering, afwatering en landaanwinning	950.000	-	950.000	Reserve wateroverlast	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	De meeste maatregelen zijn uitgevoerd. Wat resteert is de aanpassing van het gemaal en toelijdende watergangen in Boven-Hardinxveld.
* 73100001 Stroomvoorziening markt	150.000	53.148	96.852	ja	Exploitatie straatmarkt	150.000	-	150.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Werkzaamheden zijn in 2017 afgerond en opgeleverd. Krediet kan afgesloten worden. Een deel van de verwachte kosten is door een derden voor haar rekening genomen.
* 74230037 Nieuwbouw Regenboogschool	1.758.521	1.759.164	-643	ja	Bijz. basisonderwijs onderw.huisvesting	1.758.521	-	1.758.521		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Nieuwbouw is gerealiseerd, krediet kan worden afgesloten.
* 74430004 Schoolpleinuitbreiding WdZ/Cal	39.270	0	39.270	nee	Bijz. voortg. onderw. huisvesting	39.270	-	39.270		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	School staat niet meer ter beschikking van de Driemaster waarmee de afspraken waren gemaakt. Schoolpleinuitbreiding mogelijk nu overbodig. De benodigde grondruil hiervoor is op 27 december 2017 afgehandeld. Behoeft aan schoolpleinuitbreiding wordt onderzocht.
* 75300005 Verwarmingsinstallatie zwembad	10.000	6.316	3.684	nee	Zwembad	10.000	-	10.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Dit is een voorbereidingskrediet, voor reiseren stoken biomassa zwembad Duikelaar. Vanwege de ontwikkelingen buitenbad, voorlopig "on hold".
* 75310008/9/10/11 Kunstgrasvelden	548.164	548.941	-777	ja	Sportvelden	548.164	-	548.164		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Werkzaamheden zijn in 2017 uitgevoerd en opgeleverd.
* 75310012 Beregeningsinstallatie sportvelden	50.000	52.423	-2.423	ja	Sportvelden	50.000	-	50.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Werkzaamheden zijn in 2017 uitgevoerd en opgeleverd.
* 75600063 Paden parkstrook Peulenlaan	30.750	124	30.626	nee	Openbaar groen	30.750	-	30.750		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Plan is samen met het Facility Point in voorbereiding. Uitvoering vermoedelijk in 2018.
* 75602009 (2016) Speelplaatsenplan	75.000	68.551	6.449	ja	Openbaar groen	75.000	-	75.000	Reserve speelplaatsen	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Werkzaamheden zijn in 2017 uitgevoerd en opgeleverd.
* 75602010 Speelplaatsenplan (2017)	75.000	62.031	12.969	nee	Openbaar groen	75.000	-	75.000	Reserve speelplaatsen	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Ontwerp is in overleg met omwonenden opgesteld in 2017. Uitvoering vindt plaats in 2018.
* 75602011 Speelveld Merwedestraat	85.000	1.695	83.305	nee	Openbaar groen	85.000	-	85.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Ontwerp is in voorbereiding en wordt na presentatie aan bewoners definitief gemaakt. Realisatie is vermoedelijk in 2018.
* 77220052 Riolering ZW hoek Boven Hardinxveld	3.136.380	902.527	2.233.853	nee	Riolering en waterzuivering	3.136.380	-	3.136.380	Reserve riolering	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Werk is in uitvoering en wordt begin 2019 opgeleverd.
* 77220063 Vervanging/reparatie riolering 2016	100.000	118.933	-18.933	ja	Riolering en waterzuivering	100.000	-	100.000	Reserve riolering	-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	In 2017 zijn de voorbereidingen getroffen voor meerdere reparaties die in 2018 plaats gaan vinden. Voor de daadwerkelijke uitvoering in 2018 zijn uitvoeringskredieten opgenomen in de begroting 2018. De voorbereidingskosten liggen iets hoger dan in de raming van het budget was voorzien. Het krediet kan worden afgesloten.
* 77240011 Inrichting verzamelgraf met gedenkmnument	43.000	301	42.699	nee	Lijkbezorging	43.000	-	43.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Er is een opdracht verstrekt voor realisatie en wordt in 2018 uitgevoerd.
* 79300001 Landmeetapparatuur	35.000	37.700	-2.700	ja	Bedrijfsvoering	35.000	-	35.000		-	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	Begrote bedrag is met € 2.700 overschreden door aanschaf van een module voor een betere aansluiting op de software voor verwerking van kaartmateriaal, om in te kunnen spelen op de ontwikkelingen met Drechtsteden.
	7.922.119	5.049.756	2.872.363	totaal		7.922.119	0	7.922.119		0	0		0	0	0	0	0	0	

4.2 Overzicht arbeidskosten en inhuur 2017

STAAT VAN SALARISSEN EN SOCIALE LASTEN	Netto lasten 2017		Inhuur		Totaal	
	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	Tot. begroot	Tot. werkelijk
Afdeling/tak van dienst						
Bestuurlijke organisatie						
Raadsleden*	119.029	126.885	-	-	119.029	126.885
Raadsgriffie	175.683	182.583	-	-	175.683	182.583
Dagelijks bestuur	326.098	311.534	-	-	326.098	311.534
	620.810	621.002	-	-	620.810	621.002
<u>AMBTELIJKE ORGANISATIE</u>						
Directie/Stafbureau	247.676	250.687	15.195	-	262.871	250.687
Afdeling BOO	1.369.612	1.408.466	513.927	458.664	1.883.539	1.867.130
Afdeling Burgerbalie	1.196.852	1.171.665	123.228	125.583	1.320.080	1.297.248
Ambtenaren burgerlijke stand	4.000	2.559	-	-	4.000	2.559
Afdeling ORS	2.427.463	2.411.851	251.208	243.107	2.678.671	2.654.958
Afdeling Middelen	1.257.605	1.262.326	594.699	616.341	1.852.304	1.878.668
Totaal ambtelijke organisatie	6.503.208	6.507.554	1.498.257	1.443.695	8.001.465	7.951.249
Overig	-	-	-	-	-	-
Totaal ambtelijke organisatie incl. overig	6.503.208	6.507.554	1.498.257	1.443.695	8.001.465	7.951.249
Voormalig personeel ambtelijk	61.716	48.316	-	-	61.716	48.316
Totaal ambtelijke organisatie incl. overig en voorm. pers.	6.564.924	6.555.871	1.498.257	1.443.695	8.063.181	7.999.566
Totaal	7.185.734	7.176.872	1.498.257	1.443.695	8.683.991	8.620.567

* In de raming van de salariskosten van de raadsleden is rekening gehouden met de werkkostenregeling. De realisatie van de werkkostenregeling is echter bij de afdeling

4.3 Overzicht van baten en lasten per taakveld

Taakvelden	Begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil begroting na wijziging met realisatie		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	0	-1.067	-1.067	0	-3.395	-3.395	0	-3.208	-3.208	0	187	187
0.10 Mutaties reserves	1.402	-1.715	-313	7.224	-4.472	2.752	6.613	-4.972	1.641	-611	-500	-1.111
0.2 Burgerzaken	299	-554	-255	311	-509	-198	338	-501	-163	27	8	35
0.4 Overhead	11	-4.926	-4.915	256	-5.441	-5.185	90	-5.126	-5.036	-166	316	149
0.5 Treasury	4.564	-1.860	2.704	548	3.135	3.682	543	3.107	3.650	-5	-28	-32
0.61 OZB woningen	2.845	-294	2.551	2.130	-320	1.810	2.129	-370	1.759	-1	-50	-51
0.62 OZB niet-woningen	554	0	554	1.320	0	1.320	1.371	0	1.371	51	0	51
0.64 Belastingen overig	874	0	874	528	0	528	523	-1	521	-5	-1	-6
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	20.199	0	20.199	20.277	0	20.277	20.304	0	20.304	26	0	26
0.8 Overige baten en lasten	1.232	-2.472	-1.239	-854	-1.240	-2.094	-836	-1.443	-2.279	18	-203	-185
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	8	-1.609	-1.601	136	-1.687	-1.551	136	-1.661	-1.525	0	26	26
1.2 Openbare orde en veiligheid	25	-566	-541	31	-525	-494	37	-520	-483	6	5	11
2.1 Verkeer en vervoer	34	-1.885	-1.851	37	-1.803	-1.766	109	-1.710	-1.601	72	92	165
2.2 Parkeren	0	0	0	0	0	0	144	-144	0	144	-144	0
2.4 Economische havens en waterwegen	57	-51	6	62	-51	11	63	-54	10	1	-2	-1
2.5 Openbaar vervoer	0	-60	-60	0	-60	-60	0	-89	-89	0	-28	-28
3.1 Economische ontwikkeling	55	-322	-267	0	-321	-321	18	-380	-363	18	-59	-41
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	36	-42	-7	40	-34	6	37	-34	3	-3	0	-3
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	-58	-58	0	-77	-77	0	-76	-76	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	0	-987	-987	0	-876	-876	0	-872	-872	0	5	5
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	169	-852	-683	189	-661	-472	236	-707	-471	47	-45	1
5.1 Sportbeleid en activering	42	-354	-312	0	-342	-342	0	-383	-383	0	-41	-41
5.2 Sportaccommodaties	613	-1.497	-884	625	-1.543	-918	630	-1.595	-965	5	-52	-47
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	-17	-17	0	-17	-17	0	-19	-18	0	-1	-1
5.4 Musea	0	-20	-20	0	-20	-20	0	-14	-14	0	5	5
5.6 Media	60	-398	-338	60	-426	-366	60	-416	-356	0	10	10
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	12	-1.228	-1.216	18	-1.080	-1.062	20	-1.168	-1.148	2	-88	-86
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	27	-1.462	-1.436	323	-1.678	-1.355	212	-1.576	-1.364	-110	102	-9
6.2 Wijkteams	0	-1.330	-1.330	18	-1.259	-1.241	18	-1.185	-1.167	0	74	74
6.3 Inkomensregelingen	1.494	-2.766	-1.273	1.734	-3.312	-1.578	1.760	-3.376	-1.616	25	-64	-38
6.4 Begeleide participatie	0	-1.199	-1.199	0	-1.143	-1.143	0	-1.137	-1.137	0	6	6
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	0	-354	-354	0	-354	-354	0	-240	-240	0	114	114
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	295	-1.956	-1.661	0	-2.008	-2.008	0	-1.518	-1.518	0	490	490
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	-2.431	-2.431	0	-2.665	-2.665	0	-2.462	-2.462	0	203	203
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	-45	-45	82	-42	40	447	-23	425	365	19	385
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	-256	-256	0	-282	-282	0	-315	-315	0	-33	-33
7.1 Volksgezondheid	0	-658	-658	35	-668	-633	0	-559	-559	-35	109	74
7.2 Riolering	1.882	-976	905	1.885	-1.199	686	1.912	-1.214	699	27	-15	12
7.3 Afval	1.910	-1.432	478	1.942	-1.440	502	2.144	-1.674	469	202	-235	-33
7.4 Milieubeheer	28	-668	-640	0	-647	-647	11	-628	-617	11	19	29
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	356	-380	-24	393	-393	0	367	-374	-7	-26	19	-7
8.1 Ruimtelijke Ordening	103	-195	-92	127	-174	-47	117	-249	-133	-10	-76	-86
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.812	-2.812	0	2.812	-2.812	0	8.579	-8.104	475	5.768	-5.292	475
8.3 Wonen en bouwen	570	-747	-177	640	-707	-67	940	-710	230	300	-4	297
TOTAAL	42.565	-42.503	62	42.929	-42.548	381	49.072	-47.698	1.374	6.143	-5.151	992

4.4 Productenmatrix

Programma	Functie	Producten H'veld-G'dam
1 Bestuur	001 Bestuursorganen 002 Bestuursondersteuning college van B&W 005 Bestuurlijke samenwerking 006 Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie	00 Gemeenteraad 10 College van burgemeester en wethouders 12 Implementatiekosten 13 Toetredingskosten 14 Uittredingskosten 15 Frictiekosten personeel 16 Transitiekosten 17 Risico Transitie DS 20 Commissie voor de bezwaarschriften 00 Bestuursondersteuning b&w 09 Bestuursondersteuning RES 10 Representatie B & W 20 Algemeen bestuurlijke aangelegenheden 30 Lidmaatschappen belangenverenigingen 40 Voorlichting en communicatie 00 Bestuurlijke samenwerking 00 Bestuursondersteuning raad 09 Bestuursondersteuning raad RES
2 Leven, reizen en documenten	003 Burgerzaken 004 Baten secretarieleges burgerzaken	00 Burgerlijke stand 10 Verkiezingen 20 Gem. Basisadm. (GBA) 30 Naturalisatie 40 Rijbewijzen 50 Reisdocumenten 00 Leges burgerlijke stand 10 Leges gemeentelijke basisadministratie 20 Leges naturalisatie 30 Leges rijbewijzen 40 Leges reisdocumenten 50 Leges verklaring omtrent gedrag
3 leefomgeving en veiligheid	120 Brandweer en rampenbestrijding 140 Openbare orde en veiligheid	10 Logistiek brandweer 09 Logistiek Brandweer RES 50 Multi- disciplinaire veiligheidszaken 59 Multi- disciplinaire veiligheidszaken RES 00 Handhaving 10 Criminaliteitspreventie en -bestrijding 20 Vergunningen 30 Dierenbescherming en -opvang
4 Verkeer en vervoer	210 Wegen, straten en pleinen 211 Verkeersmaatregelen te land 221 Binnenhavens en waterwegen 223 Veerdiensten 240 Waterkering, afwatering en landaanwinning	00 Wegen, straten en pleinen 01 Onderhoud wegen, straten en pleinen 08 Onderhoud wegen, straten en pleinen RES 09 Wegen, straten en pleinen RES 10 Openbare verlichting 19 Openbare verlichting RES 20 Gladheidsbestrijding 30 Verkeersvoorzieningen 39 Verkeersvoorzieningen RES 40 Verkeerseducatie 00 Verkeersvoorzieningen 00 Havens, vaarten, kaden en sluisen 10 Binnenhaven (ligplaatsen) 00 Veerdiensten 00 Waterlossingen en sloten 09 Waterlossingen en sloten RES
5 Ondernemen en bedrijvigheid	310 Handel en ambacht 311 Baten marktgeden 320 Industrie 330 Nutsbedrijven	00 Exploitatie straatmarkt 10 Handel en ambacht 20 Bedrijventerreinen 00 Opbrengst markten 00 Bedrijfs terreinen 00 Deelneming in nutsbedrijven
6 Scholing	420 Openbaar basisonderwijs, exclusief onderwijshuisvesting 421 Openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting 422 Bijzonder basisonderwijs, exclusief onderwijshuisvesting 441 Openbaar voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting 480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs	20 Gymnastiekonderwijs OBO 25 Gymnastiekonderwijs BBO 35 Logopedisch onderwijs 00 Onderwijshuisvesting/inrichting OBO 05 Onderwijshuisvesting/inrichting BBO 09 Onderwijshuisvesting/inrichting BBO RES 10 2014 Materiële voorzieningen BBO 30 2014 Logopedie BBO 30 Logopedisch onderwijs BBO 00 Onderwijshuisvesting/inrichting OVO 05 Onderwijshuisvesting/inrichting BVO 10 KDV Bellefleur 6-8 00 Schoolbegeleidingsdienst 10 Leerlingenvervoer voor schoolbezoek 30 Onderwijs achterstand 40 Leerplichtwet

7 Samenleven	510 Openbaar bibliotheekwerk 511 Vormings- en ontwikkelingswerk 530 Sport 531 Groene sportvelden en terreinen 540 Kunst 541 Oudheidkunde/ musea 560 Openluchtrecreatie 580 Cultuurbeleid	00 Bibliotheek 10 Bibliotheek (gebouw) 19 Bibliotheek RES 00 Vormings- en ontwikkelingsbeleid 00 Zwembad De Duikelaar 01 Zwembad (vastgoed) 09 Zwembad RES 10 Gymnastiekgebouw P. de Hooghstraat 20 Sporthal de Wielewaal 21 De Wielewaal (vastgoed) 29 De Wielewaal RES 30 De Appelgaard 31 De Appelgaard (vastgoed) 39 De Appelgaard RES 40 Subsidiebeleid Sport 49 Subsidiebeleid Sport RES 00 Sportvelden 00 Kunstbeleid 00 Monumentenbeleid 10 Oudheidkunde en musea 10 Openluchtrecreatie 20 Speelplaatsen 29 Speelplaatsen RES 00 Cultuurbeleid TV 5,3 01 Cultuurbeleid TV 5,6
8 Werk & Inkomen	610 Bijstandsverlening 611 Werkgelegenheid 623 Participatiebudget	00 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen- en subsidies 11 Werkgelegenheid 23 Participatiebudget 00 Sociale werkvoorziening 00 Participatiewrz-wet
9 Zorg & Welzijn	614 Gemeentelijk minimabeleid 621 Vreemdelingen 650 Kinderdagopvang 661 Maatwerkvoorz. Natura materieel WMO 662 Maatwerkvoorz. Natura immaterieel WMO 663 Opvang en beschermd wonen WMO 667 Eigen bijdrage maatwerk. En opv WMO 670 Algemeen voorziening WMO en jeugd 671 Eerstelijnsloket WMO en Jeugd 672 PGB WMO en Jeugd 677 E.B. Algemene voorz. WMO en Jeugd 682 Individuele voorz. Natura Jeugd 683 Veiligheid, jeugdreclassering en opv. Jeugd 714 Openbare gezondheidszorg 715 Jeugdgezondheidszorg (uniform deel)	00 Armoede- en schuldenbeleid 00 Vreemdelingen 09 Vreemdelingen RES 00 Kinderopvang en peuterspeelzalen 01 PSZ Saters/Fierrefluter 09 Kinderopvang en peuterspeelzalen RES 00 Maatwerkvoorz. Natura materieel WMO 00 Maatwerkvoorz. Natura immaterieel WMO 10 Maatwerk Natura immaterieel WMO/Bel 00 Opvang wonen WMO beleid 00 E.B. mtw opvang WMO 00 Alg vz Wmo-Jeugd/Wmo 10 Alg vz Wmo-Jeugd/Maatschappelijkwerk 15 De Keet, Boorstraat 16 De Keet, Boorstraat RES 19 Alg vz Wmo-Jeugd/ma 20 Alg vz Wmo-Jeugd/Ouder 30 Alg vz Wmo-Jeugd/Vrijw 40 Alg vz Wmo-Jeugd/Welzinsw 45 Durdalf, Scheldestraat (vastgoed) 49 Alg vz Wmo/welzijn RES 50 Alg vz Wmo-Jeugd/Jeugd 51 Maatsch. Agenda 59 Maatsch. Agenda RES 60 Alg vz Wmo-Jeugd/Drijvershof 70 Alg vz Wmo-Jeugd/Beleid 00 1e lijn WMO-Jeugd/Wmo 10 1e lijn WMO-Jeugd/Jeugd 20 1e lijn WMO-Jeugd/Beleid 29 1e lijn WMO-Jeugd/Beleid RES 00 PGB Wmo-Jeugd/Wmo 10 PGB Wmo-Jeugd/Jeugd 00 E.B. vz Wmo-Jeugd/Wmo 00 Individuele voorzieningen Natura Jeugd 09 Individuele voorzieningen Natura Jeugd RES 00 Veiligheid, jeugdreclassering en opv. Jeugd 00 Volksgezondheid 09 Volksgezondheid RES 00 Centra voor jeugd en gezin (jeugdgez.h.)
10 Gezondheid & Milieu	721 Afvalverwijdering- en verwerking 722 Riolering en waterzuivering 723 Milieubeheer 724 Lijkbezorging 725 Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing 726 Baten rioolrechten 732 Opbrengst begraafplaatsen	00 Gemeentereiniging 10 Oud papier 20 Afvalbrenngstation 29 Afvalbrenngstation RES 00 Pompen en riolen 09 Pompen en riolen RES 00 Omg Dienst Zuid-Holland- Zuid en overige milieuzaken 09 Omg Dienst Zuid-Holland- Zuid en overige milieuzaken RES 10 Openbare hygiëne 00 Begraafplaatsen 01 Aula's begraafplaats 09 Begraafplaatsen RES 00 Baten reinigingsheffing 00 Baten rioolheffing 00 Opbrengst begraafplaatsen

Programma	Functie	Producten H'veld-G'dam
11 Bouwen, wonen en gebruiken	810 Ruimtelijke ordening 820 Woningexploitatie/ woningbouw 822 Overige volkshuisvesting 823 Bouwvergunningen 830 Bouwgrondexploitatie	00 Bestemmingsplannen 01 Bestemmingsplannen (anterieure ovk) 10 Beheer van onroerende zaken (grond) 20 Bestemmingsplan onged 00 Woningexploitatie/woningbouw 00 Omgevingszaken 10 Woonwagenzaken (vastgoed) 19 Woonwagenzaken RES 20 Woonruimteverdeling en -onderzoek 00 Batenomgevingsvergunningen 00 Grex algemeen NIEX 10 P06 Morgenslag 27 P11 Facilitypoint 28 P15Herstructurering 55 P02 Bouwgrondexploitatie De Blauwe Zoom 80 P07 Regenboogschool 90 P08 Bouwgrondexploitatie Hoek Sluisweg Oost
12 Woonomgeving	560 Openbaar groen	00 Openbaar groen 09 Openbaar groen RES
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	913 Overige financiële middelen 914 Geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar 921 Algemene uitkeringen 922 Algemene baten en lasten 923 Uitkering deelfonds sociaal domein 930 Uitvoering Wet WOZ 931 Baten OZB gebruikers 932 Baten OZB eigenaren 937 Baten hondenbelasting 938 Baten reclamebelasting 939 Baten precariobelasting 940 Lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen 960 Saldo van kostenplaatsen 980 Mutaties reserves die verband houden met de hoofdfunctie 0 tot en met 9 990 Saldo van de rekening van baten en lasten na bestemming	00 Aandelen BNG 00 Bespaarde rente 00 Algemene uitkering uit het Gemeentefonds 00 Buitengewone baten en lasten 10 Onvoorziene uitgaven 20 Stelposten begroting 30 Schadegevallen 00 Integratie-uitkering sociaal domein 00 Uitvoering Wet WOZ 10 Uitvoering wet BAG 20 Basisadministratie GEO 29 Basisadministratie GEO RES 00 Baten OZB gebruikers 00 Baten OZB eigenaren 00 Baten hondenbelasting 00 Baten reclamebelasting 00 Baten precariobelasting 00 Baten precariobelasting RES 00 Kosten belastingen 00 Saldo kostenplaatsen 00 Mutaties reserves 00 Saldo na bestemming

4.5 Vaststellingsbesluit jaarrekening 2017

AAN DE LEDEN VAN DE GEMEENTERAAD

Het college van burgemeester en wethouders stelt u voor op grond van de artikelen 198 en 199 van de Gemeentewet te besluiten de jaarstukken 2017 vast te stellen en het voordelige resultaat van € 1.373.635 als volgt te bestemmen:

Klijnsma gelden	€ 43.500
Pilot verward gedrag en pilot waakvlamfunctie	€ 45.000
Reserve sociaal domein	€ 1.115.500
Algemene Reserve	€ 169.635

De secretaris

De burgemeester

drs. R. 't Hoen MPM

D.A. Heijkoop

Conform voorstel college besloten.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 28 juni 2018

De griffier

De voorzitter

A. van der Ploeg

D.A. Heijkoop

